Täysistunto

Tiistai 17.11.2026 klo 14.03—22.06

Täysistunto alkoi klo 14.03. Täysistunto päättyi klo 22.06.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (14.03—16.00 ja 18.00—19.58), toinen varapuhemies Tarja Filatov (16.00—18.00) ja ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (19.58—22.06).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. U-asiat

Puhemies on lähettänyt valiokuntiin Euroopan unionin asiat U 79-83/2026 vp.

2.2. Toimenpidealoitteet

Puhemiesneuvosto on 12.11.2026 päättänyt lähettää valiokuntiin toimenpidealoitteet TPA 91, 98-112/2026 vp.

3. Jari Koskelan vapautuspyyntö sosiaali- ja terveysvaliokunnan varajäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 48/2026 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan keskiviikkona 18.11.2026 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 18.11.2026 kello 11.

4. Välikysymys terveys- ja vanhuspalvelujen vaarantumisesta ja hyvinvointialueiden kestämättömästä tilanteesta

Välikysymys VK 7/2026 vp

Välikysymyksen esittäminen

Puhemies Jussi Halla-aho: Välikysymyksen esittämistä varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Edustaja Antti Kaikkonen ja 22 muuta edustajaa ovat tehneet välikysymyksen VK 7/2026 vp terveys- ja vanhuspalvelujen vaarantumisesta ja hyvinvointialueiden kestämättömästä tilanteesta. Annan nyt puheenvuoron välikysymyksen ensimmäiselle allekirjoittajalle. — Edustaja Kaikkonen, olkaa hyvä.

Antti Kaikkonen esitti välikysymyksen.

Työjärjestyksen mukaisesti välikysymys lähetettiin keskustelutta valtioneuvostolle vastattavaksi.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuntalain 137 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 302/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Ikonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.17 **Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kuntalain oikaisuvaatimus- ja valitusoikeutta koskevaa pykälää. Muutoksella pyritään turvaamaan nykyistä paremmin tavallisten perheiden rakennusprojektien eteneminen esimerkiksi mahdollisissa sarjavalitustapauksissa. Oman kodin rakentaminen on monelle ehkä jopa elämän suurin projekti, ja tavoitteena tällä hallituksen esityksellä on varmistaa perheille tämän tärkeän projektin eteneminen mahdollisimman sujuvasti, samalla kuitenkin valitusoikeudesta kiinni pitäen.

Esityksessä kuntalakiin lisättäisiin säännös, jonka mukaan oikaisuvaatimuksen ja kunnallisvalituksen päätöksestä, joka koskee kunnan omistaman kiinteistön myymistä tai vuokraamista tarjouskilpailun tai muun avoimen menettelyn perusteella luonnolliselle henkilölle tämän asuntona käytettäväksi, saa tehdä vain asianosainen. Esityksessä tarkoitetuista päätöksistä ei saisi jatkossa tehdä oikaisuvaatimusta tai kunnallisvalitusta pelkästään kunnan jäsenyyteen perustuen. Asianosaisen valitusoikeuteen esitys ei puutu, ja se koskee vain esimerkiksi tonttiarvontojen kaltaisia avoimia menettelyitä.

Tämän esityksen tarkoituksena on siis parantaa luonnollisten henkilöiden asemaa ja asuntona käytettävien kiinteistöjen luovutusta koskevien päätösten täytäntöönpanon edellytyksiä. Lisäksi tavoitteena on nopeuttaa kunnan maapolitiikan ja asuntopolitiikan

toimeenpanoa sekä tehostaa kunnan päätösten täytäntöönpanoa. Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Kirjaus ja esitys liittyvät yhtäältä budjettiriihen kirjaukseen ja toisaalta yhdessä ministeri Multalan ja ministeri Meren kanssa käynnistämäämme Aiheettomat valitukset -työryhmän työhön. Tämä työryhmä on oikeusministeriön, valtiovarainministeriön ja ympäristöministeriön yhteinen työryhmä, jonka tehtävänä on selvittää mahdollisuuksia ehkäistä aiheettomia valituksia. Tämä hallituksen esitys on siis yksi osa laajempaa, alkuvuonna käynnistynyttä työtä, jossa haetaan keinoja puuttua aiheettomiin valituksiin ja niin sanottuihin sarjavalituksiin paitsi tällä valtiovarainministeriön esityksellä myöskin ympäristöministeriön ja oikeusministeriön hallinnonalaan liittyvillä erillisillä esityksillä.

Tämä esitys koskee siis kunnan jäsenen valitusoikeutta. Kuntalakiin perustuvalla kunnallisvalituksella on perinteisesti kiinteä yhteys ja kytkentä perustuslaissa turvattuun kunnan asukkaitten itsehallintoon ja sitä kautta kunnalliseen demokratiaan ja kuntalaisten vaikuttamismahdollisuuksiin. Siksi kunnan jäsenyyteen perustuvaa valitusoikeutta rajoitettaisiin tässä varsin tarkkarajaisesti ja sellaisten kunnan päätösten osalta, joissa kunnan jäsenen valvontaintressin voidaan katsoa olevan vähäinen. Kunnan päätökset myydä tai vuokrata kiinteistö luonnolliselle henkilölle tämän asumista varten sitä vastoin ovat kyseisen luonnollisen henkilön aseman kannalta yleisesti merkittäviä. Esitetty poikkeus kunnan jäsenyyteen perustuvaan valitusoikeuteen koskisi siis sellaisia kunnan päätöksiä, joista valittamisella on vaikutusta kyseisten yksityiselle henkilölle edun suovien päätösten täytäntöönpanon viivästymiseen.

Esityksen katsotaan osin parantavan niiden henkilöiden oikeusturvaa, joille kunnan päätöksillä on kiinteistö päätetty myydä tai vuokrata. Lisäksi esityksellä katsotaan olevan myönteisiä vaikutuksia niiden henkilöiden omaisuudensuojan toteutumisen kannalta sekä edistävän asumisen turvaamista. Tällä esityksellä ei ole vaikutusta siihen, miten kunta päättää omaisuudestaan. Kunnat päättävät itsehallintonsa nojalla muun muassa maapolitiikastaan. Esityksellä ei puututtaisi siihen, miten kunta päättää maapolitiikasta ja asuntopolitiikasta tai kunnan omaisuuteen kuuluvista kiinteistöistä. Esitys nopeuttaisi joltain osin kunnan maapolitiikan ja asuntopolitiikan toimeenpanoa. Esityksellä olisi välillisiä taloudellisia vaikutuksia kunnille, koska kunnan kiinteistöjen luovutuksia luonnollisille henkilöille koskevat päätökset olisivat joissain tapauksissa nopeammin täytäntöönpantavissa.

Arvoisa puhemies! Aiheettomat, joskus jopa kiusallaan tehdyt valitukset ja suoranaiset sarjavalitukset voivat synnyttää kohtuuttomia tilanteita niin kunnissa kuin yksittäisten ihmistenkin unelmille. Siksi niihin on haettava päämäärätietoisesti ratkaisuja, ja tämä hallituksen esitys on yksi osa tätä isoa ja laajaa työtä. — Kiitoksia. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Strandman. — Jaahas, näyttää olevan jonkinlaista mielenkiintoa debattiin. Se on toki mahdollista. Edustajat voivat pyytää minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

14.22 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiittää ministeri Ikosta tästä esittelystä. Meillähän on yhteiskunnassa aika laaja ongelma, josta on puhuttu jo parikymmentä vuotta tässäkin salissa, mutta isossa kuvassa mitään ei ole

tapahtunut, eli se, että meillä useat suuretkin teollisuushankkeet viivästyvät sen takia, että ne lupaprosessit valitusprosesseineen kestävät kohtuuttoman paljon. Varmaan jaamme yhdessä tämän ongelman ja senkin tilannekuvan, että emme ole kyenneet siihen riittävästi reagoimaan. Tässä esityksessä ei suoraan ole kysymys siitä, vaan, kuten ministeri kertoi, käytännössä omakotitalotontin, kiinteistön luovutuksesta, mutta tämä on kuitenkin askel oikeaan suuntaan, siihen suuntaan, johon me haluamme viedä, että vaikka oikeusvaltioon kuuluvat muutoksenhaku- ja valitusoikeudet, niin jossakin menee se raja, ja se menee siinä, että sitä ei saa käyttää väärin hyväksi, niin kuin nyt on esimerkkejä ollut, että on käytetty. Ministerinkin kotikunnassa löytyy niitä esimerkkejä. [Puhemies koputtaa] Tämä on fiksu ja hyvä esitys, ja kiitän siitä. [Ben Zyskowicz: Tämä oli erinomainen puhe!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä.

14.23 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Edustaja Lohi käytti hänelle tyypilliseen tapaan taas erinomaisen puheenvuoron. Voin yhtyä siinä kaikkeen hänen sanomaansa, mutta laajennan yhteen suuntaan. Tässä puututaan lähinnä väärinkäytöstilanteisiin. 310 euroa maksat hallinto-oikeudelle siitä, että valitat aiheettomasti — jos se menee läpi, silloin et maksa tietystikään mitään — tällainen aiheeton valitus, ja taloudellinen riski on 310 euroa. Kuitenkin voi olla kyse miljoonien eurojen hankkeesta, joka työllistää, tuo verotuloja, kaikkea. Tämmöisen hankkeen pystyt käytännössä pysäyttämään ottamalla 310 euron taloudellisen riskin. Eli minun mielestäni jatkossa kiinnittäkää huomiota, vaikkei olisi kyse väärinkäytöksestä, siihen, että 310 euroa on aivan liian pieni maksu, mikä pitää maksaa aiheettomasta valituksesta hallinto-oikeuteen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

14.24 **Juha Viitala sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministerille esittelystä. Kyllä kuntalaisten oikeus hakea muutosta kunnan päätöksiin on tosi tärkeä osa demokratiaa ja oikeusturvaa, mutta yhtä selvää on se, ettei valitusoikeutta saa käyttää kiusantekoon tai muiden ihmisten hankkeiden tahalliseen viivyttämiseen. Eli kyllä sarjavalittajien toimintaan tulee puuttua myös lainsäädännöllisin keinoin.

Tämä ongelma on tunnistettu jo pitkään, ja erityisesti Tampereella on nähty näitä toistuvia valituksia. SDP:n edustajakollega Lauri Lyly tekikin tästä lakialoitteen. Jos tuossa ihan tarkkaan luin, niin tämä hallituksen esitys on kuitenkin suppeampi kuin tämä edustaja Lylyn tekemä lakialoite, ja hieman sen perään kyselisin, minkä takia tätä laajuutta ei kuitenkaan lisätty senkaltaiseksi, mitä tässä lakialoitteessa oli otettu esille. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

14.25 **Miko Bergbom ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Kiitoksia ministerille esittelystä.

Nostan lyhyesti esiin, että nyt ymmärsin näin, että tämä on nimenomaan ensimmäinen osa tätä kokonaisuutta, missä tarkistellaan näitä valituksia, ja mielestäni on hyvä, että näitä tuodaan lisää. Esimerkiksi edustaja Zyskowiczin nostamasta 310 euron maksutasosta täytyy kyllä henkilökohtaisena mielipiteenä sanoa, että mielestäni se on liian matala.

Jokainen voi miettiä, että jos käräjäoikeuteen lähtee ottamaan matsia, niin siinä ei puhuta 310 eurosta — siellä puhutaan tuhansista tai kymmenistä tuhansista euroista. Miksei se sitten sama päde hallinto-oikeuden puolella? Se on pieni maksu erilaisille järjestöille tai toimijoille, jotka haluavat kiusallaan valittaa asioista.

Tässä nyt tietenkään ei ole kyse näistä teollisista hankkeista, mutta kyllä se tuntuu järjestään siltä, että kun on kysymys tietynkaltaisista hankkeista, niin jostain syystä sieltä löytyy aina joku liito-orava tai harvinainen perhonen, joka jollain tavalla hidastaa sitä prosessia. Näkisin erittäin tarpeellisena, että tämä koko valituskenttä käydään läpi siltä osin, miten voidaan samanaikaisesti turvata ensinnäkin valittajien oikeusturva mutta myös nopeuttaa näitä prosesseja. [Puhemies koputtaa] — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

14.26 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olin ensimmäinen allekirjoittaja silloin, kun täällä 136 edustajaa allekirjoitti niin kutsuttua sarjavalittajaa koskevan lakialoitteen. Siinä mielessä on erittäin hyvä, että tämä lakialoite on johtanut siihen, että myöskin tätä viedään eteenpäin ministeriön toimesta. Tämä esitys nyt on hieman kapeampi kuin meidän edustajien tekemä ehdotus. Tämä liittyy nyt luonnollisen henkilön asuntokauppaan ja vuokraukseen liittyviin asioihin, ja se meidän oli laajempi. Tässä mielessä olisi varmaan hyvä, että nyt jatkokäsittelyssä yritetään täällä talossa sitten katsoa, voiko tätä laajentaa.

Ymmärrän ne puheenvuorot, jotka täällä liittyivät siihen, että tämmöisessä turhassa valittamisessa maksu on yksi osa, mutta myöskin käsittelyn nopeus on erittäin tärkeää. Hallinto-oikeudessa voisi yhden tuomarin käsittelyllä katsoa niitä esityksiä sieltä ja miettiä niitä sen osalta.

Arvoisa puhemies! Kysyisin vielä ministeriltä: onko näille alueille nyt tulossa joitain uudistuksia tai muutoksia, joita vielä [Puhemies koputtaa] voisi tässä yhteydessä tehdä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Satonen, olkaa hyvä.

14.28 **Arto Satonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset ministerille nopeasta toiminnasta, ja kiitokset myöskin laajalti koko eduskunnalle siitä, että tähän asiaan on tartuttu. Olin myöskin edustaja Bergbomin kanssa tähän Lylyn aloitteeseen nimiä keräämässä. Täytyy sanoa, että tähän aloitteeseen oli kyllä poikkeuksellisen helppo kerätä nimiä, koska niin moni ihminen näki, että valitusoikeus mahdollistaa tällaisen kiusaamisen, joka ei ole tarpeenmukaista, ja nimenomaan tämmöisen sarjavalittamisen. Varmasti tämä on vasta ensimmäinen askel, mutta on erittäin hyvä, että näin nopeasti tähän on tartuttu. Tiedän, että ministeri Ikonen on kyllä viemässä vahvasti eteenpäin näitä asioita muutenkin, ja myöskin oikeusministeri on siinä tärkeä.

Otan myös kantaa tähän maksuasiaan. Nyt on vielä sellainen tilanne, että kun tekoäly on tullut, niin se on tehnyt älyttömän helpoksi tehdä näitä valituksia. Kuulimme tuossa alue- ja lupahallintovirastossa, kuinka paljon se voi vaikeuttaa heidän työtään. Senkin takia tämä maksutaso pitää katsoa näissä valituksissa järkevälle tasolle, tietenkin niin, että sitten saa maksun takaisin, jos valitus menee läpi, [Puhemies koputtaa] mutta se on uudistettava.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

14.29 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia ministerille erinomaisesta työstä ja erinomaisesta hallituksen esityksestä. On aivan välttämätöntä saada nämä sarjavalittajat ja yleensäkin tämä valitusoikeuden väärinkäyttö tässä maassa kuriin.

Yksi esimerkki: Lieksaan valmistui tässä syksyllä silta. Sen olisi pitänyt heti valmistua, kun se oli tärkeä silta Lieksan kannalta, varsinkin kun valtatien silta itsessään oli jo rikki. Tämä toinen silta toimi kuin varasiltana, mutta se alkuperäinen silta meni rikki, ja 12 vuotta valittajat saivat viivytettyä sitä. Se maksoi miljoonia Lieksan kaupungille.

Sama koskee turvekenttiä, kun meillä on tänä päivänä valtava pula maataloudessa kuiviketurpeesta ja kasvihuoneilla kasvuturpeesta myös valtava, huutava pula. Muistakaa, arvoisa ministeri, ja viekää viesti hallitukselle: Meillä viedään tästä maasta noin 140 maahan kasvuturvetta, joka paketoidaan. Suomalainen firma sen tekee, ja sitä myydään jopa Australiaan asti. Koettakaa nyt kiirehtiä niitten lupien saantia, koskee myös sitten energiaturvetta huoltovarmuuden kannalta, koska jos näitä emme tee, olemme pulassa.

Kiitos erinomaisesta lakiesityksestä. Toivon nopeaa käsittelyä. Valitusoikeudet pitää lyhentää ja vähentää. [Puhemies koputtaa] Ei kaikista asioista tarvitse valittaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Niemi, olkaa hyvä.

14.30 **Veijo Niemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Itselleni on kovinkin tuttu pirkanmaalaisena edustajana tämä sarjavalittajatouhu siellä Tampereella, ja tämä osittain heijastuu myöskin koko siinä ympäristökunnissa oleviin rakennuslupiin ynnä muihin. Kiitos ministeri Ikoselle, jos tämä nyt todellakin saadaan loppumaan.

Kehottaisin myöskin kyllä eri kunnissa yhdyskuntalautakuntien esittelijöitä keksimään jonkun muun sanamuodon kuin ”saattaa haitata tulevaa kaavoitusta”. Nimittäin tällaisia tapauksia on, että hyvä rakennuspaikka on olemassa, siinä on vanha rakennus, mikä purettaisiin pois, mutta vuodesta toiseen esitys on aina ”saattaa haitata tulevaa kaavoitusta”. Jos kysyn, että no, mitä tarkoittaa saattaa, haittaako vai eikö haittaa, ei siihen saa vastausta. Kun kysyy, että no, koska kaavoitetaan. ”Varmaankin lähivuosina.” Tämä kyllä estää ihmisten talonrakentamisen ja verojen maksamisen kuntaan, ikävä tosiasia. Toivottavasti myös tähän tulee parannusta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

14.31 **Eerikki Viljanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Valitusoikeus kuuluu demokraattiseen päätöksentekoprosessiin, kuntademokratiaan, hyvään hallintoon ja hallinnon läpinäkyvyyden turvaamiseen, mutta niin kuin tässä keskustelussa on jo useaan kertaan todettu, tällainen sarjavalittaminen, suoranainen kiusanteko, pitää saada aisoihin. Siihen on kyettävä puuttumaan. Tämä sarjavalittamiseen puuttuminen on omiaan turvaamaan riittäviä resursseja asiallisten hallinnollisten prosessien nopeuden turvaamiseksi, siten turvaamaan hyvää hallintoa ja turvaamaan kunnallista päätöksentekokykyä ja demokratiaa. Tässä uudistuksessa mennään oikeaan suuntaan, ja haluan tähän keskusteluun lisätä ehkä sen, että tässähän asianosaisten oikeutta perusteltuihin valituksiin ei rajata vaan nimenomaan pyritään kitkemään näiden asiattomien, ei-asianosaisten sarjavalittajien valituksia, ja sikälikin lakiehdotus on erittäin oikeansuuntainen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Ikonen, kolme minuuttia, olkaa hyvä.

14.33 **Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen:** Arvoisa puhemies! Täällä todettiin hyvin, että jossakin menee raja. Valitusoikeus on tärkeä elementti meidän oikeusvaltiossa ja demokratiassa, mutta siinä vaiheessa, kun yksittäinen taho tekee toistasataa valitusta kunnassaan, tässä alkaa olla iso systemaattinen ongelma, ja sellaiseen meidän pitää puuttua. Tästä esimerkkejä on nähty muun muassa nyt viime aikoina Tampereella mutta myöskin monessa muussa kunnassa, [Hannu Hoskonen: Joka kunnassa!] ja tästä syystä meidän pitää tähän myöskin tarttua.

Osana laajempaa työtämme tässä kysyttiin vähän muihinkin lainsäädäntöihin liittyviä asioita. Ympäristöministeriön lakiuudistuksessa on rajattu yleiskaavan mukaisen asemakaavan kohdalla tehtyjä valituksia. Muun muassa siinä pystytään jo nyt näiden ympäristöministeriön tuomien lakien myötä rajaamaan valitusoikeutta asianosaisiin. Esimerkiksi oikeusministeriössä on tällä hetkellä selvityksessä näitä ennakkomaksuja, mitä täällä kysyttiinkin. Se on yksi sellainen, mistä on tarkoitus saada hallituksen esitysmuotoinen esitys lausunnoille alkuvuodesta — se on esimerkiksi tällainen hyvin konkreettinen ratkaisu. Siellä käydään myöskin läpi erilaisia ratkaisuja liittyen oikeusprosesseihin ja niihin liittyviin rajauksiin ja myöskin katsotaan ihan olemassa olevien keinojen hyödyntämistä entistä tehokkaammin. Eli hyvin laajasti me koetamme katsoa erilaisia elementtejä, joilla näihin voitaisiin tarkkarajaisesti puuttua kuitenkaan kaventamatta väärällä tavalla yleistä valitusoikeutta.

Täällä kysyttiin myöskin, miksi ei voitu ottaa tätä laajempaa kokonaisuutta. Tässä valmistelussa ei saatu varmistettua sitä, onko niissä mahdollista ristiriitaa EU-oikeuden kanssa. Tämä on itse asiassa varmasti asia, joka kannattaa täällä eduskunnassa arvioida, ja nyt kun täällä on se lakialoite olemassa, niin sehän on mahdollista liittää tähän hallituksen esitykseen ja arvioida sitä kautta ja laajentaa tätä siinä mielessä. [Arto Satonen: Kyllä, näin on!] En pidä sitä ollenkaan poissuljettuna tässä näin, mutta siinä tosiaan oli tällainen niin sanottu disclaimeri, jonka vuoksi tässä on tehty nyt tämä tarkkarajainen, joka varmuudella pitäisi olla vietävissä läpi perustuslakitarkasteluista ja valiokuntakäsittelyistä. Eli tällä varmistetaan, että saamme tämän ainakin varmuudella vietyä eteenpäin.

Vielä sitten täällä otettiin esiin myöskin tätä laajempaa investointien luvitusta. Me olemme todellakin myöskin tämän lainsäädännön ja tämänkin hankkeen ulkopuolella tässä hallituksessa edistäneet luvitusta ja sujuvoittaneet sitä. Nythän aloitti jo tämä uusi Lupa- ja valvontavirasto, johon on koottu luvitus- ja valvonta-asiat valtion puolelta koko maan tasolla yhteen virastoon, ja siellä ollaan otettu käyttöön tällainen yhden luukun periaate ja etusijamenettely myöskin puhtaan siirtymän investoinneille. Nämä ovat muun muassa keinoja, joilla me edistämme luvituksen sujuvoittamista niin kunnissa kuin sitten valtionkin puolella. Se on meillä yhteinen tavoite: tuoda sujuvuutta hallintoon. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Sitten siirrymme listalle. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

14.36 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa puhemies! Käsittelyssä oleva esitys koskee kuntalain muutosta, jolla rajataan muutoksenhakuoikeutta tarkasti määritellyissä tilanteissa. Muutos kohdistuu päätöksiin, joissa kunta myy tai vuokraa omistamansa

kiinteistön tarjouskilpailun tai muun avoimen menettelyn perusteella luonnolliselle henkilölle tämän omaa asumista varten. Tarkoituksena on vastata tilanteisiin, joissa asuntotarkoitukseen luovutettuja tontteja ja kiinteistöjä koskevien päätösten toimeenpano viivästyy pitkien valitusprosessien seurauksena. Kun henkilö on osallistunut avoimeen menettelyyn, tullut valituksi ennalta määrättyjen perusteiden mukaisesti ja ryhtyy suunnittelemaan omaa kotiaan, päätöksen pitkittynyt epävarmuus voi aiheuttaa merkittäviä käytännön ongelmia.

Esityksen mukaan tällaisista päätöksistä oikaisuvaatimuksen ja kunnallisvalituksen voisi tehdä asianosainen. Pelkkä kunnan jäsenyys ei enää muodostaisi muutoksenhakuoikeuden perustetta näissä rajatuissa tilanteissa.

Arvoisa puhemies! On tärkeää huomata, että muutos koskee suppeaa joukkoa päätöksiä. Kuntalaisilla säilyvät edelleen mahdollisuudet vaikuttaa kunnan maankäyttöön, kaavoitukseen sekä niihin periaatteisiin, joiden pohjalta tontteja ja kiinteistöjä luovutetaan. Lakimuutoksella voidaan vähentää viivästyksiä, jotka kohdistuvat tavallisiin ihmisiin heidän hankkiessaan tonttia tai asuntoa omaa asumistaan varten. Samalla kuntien mahdollisuudet toteuttaa maapolitiikkaansa ja asuntopolitiikkaansa paranevat. Kun päätökset saadaan täytäntöön nykyistä nopeammin, myös rakentamishankkeet ja muut asumiseen liittyvät järjestelyt pääsevät etenemään ilman tarpeetonta odottamista. Tämä vähentää myös virkamiesten työpanosta ja resursseja. Muutos kohdistuu siis tilanteisiin, joissa päätökset perustuvat avoimeen menettelyyn ja ennalta määriteltyihin kriteereihin. Näin voidaan edistää sekä päätösten toimeenpanoa että sujuvaa asuntorakentamista kunnissa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Alametsä, olkaa hyvä.

14.38 **Alviina Alametsä vihr:** Arvoisa puhemies! Kiitokset ministerille asian huomioimisesta.

On surkeaa, että niin sanotut sarjavalittajat voivat vaikka tekoälyllä tehtailla satoja tai tuhansiakin valituksia ja sillä tavalla sitten estää tai jumittaa tärkeitä hankkeita. Sarjavalittajat voivat kuormittaa kuntia merkittävästi mutta myös estää vaikkapa tapahtumien järjestämistä, rakennushankkeita, tehdä merkittävää haittaa vaikkapa yksittäisille taloja rakentaville perheille ja myös taloudellista haittaa kunnille ja yrityksille.

Hallintovaliokunnan jäsenenä olen ryhtynyt perehtymään tähän ja konsultoinut myös juristeja, ja ajattelen, että tätä hallituksen esitystä vähän paremmin maaliin osuisi tämä Kuntaliiton esittämä malli, jossa tuomioistuin voisi kunnan hakemuksesta rajoittaa yksittäisen henkilön tai yhteisön kunnallisvalitusoikeutta määräajaksi, jos valituksia tehdään selvästi motivaationa estää tai hidastaa päätöksentekoa. Tämä malli rajaisi kuntalaisten oikeuksia vähemmän, koska se kohdistuisi vain henkilöön, joka tekee näitä valituksia vahingontekotarkoituksessa. Tässä mallissa tämä määräaikainen rajaaminen edellyttäisi, että muutoksenhaku on selkeästi valitusoikeuden väärinkäyttöä esimerkiksi valitusten lukumäärän, oikeudellisen perusteen toistuvan puuttumisen tai kiristysluonteisuuden vuoksi.

Toinen asia, mikä tässä toki jo mainittiin, on se, että tämä hallituksen esitys jättää käsittelemättä vielä lukuisia tilanteita, vaikka se puuttuu näihin tonttiarvontoihin, mutta on nähty, että sarjavalittaja, joka haluaa vaikkapa kostoretkellä yksittäistä kaupunkia kohtaan aiheuttaa ongelmia, voi estää kaikenlaisia mahdollisia hankkeita. Siksi on hankalaa, että

esimerkiksi tapahtumat ja oikeushenkilöille ja asunto-osakeyhtiöille tehtävät myynnit ja vuokraukset jäävät tämän esitetyn muutoksen ulkopuolelle, mikä vaikeuttaa rakentamista, kaavoitusta, yritysten toimintaa ja tapahtumien järjestämistä. Esimerkiksi tuolla Tampereella on jumissa 24 miljoonan euron edestä tontin ja kiinteistön myyntejä sarjavalittajan takia.

Hallituksen esityksen perusteluissa arvioidaan, että tätä poikkeusta ei mahdollisesti voi laajentaa EU-oikeuden vuoksi. Tästä ei kuitenkaan ole asiantuntijoiden yksimielisyyttä, eikä tällaista kunnallisvalitusta vastaavaa muutoksenhakua ole laajasti käytössä EU-maissa, joten tätä asiaa on syytä vielä selvittää, ja on hyvä, että ministerikin nosti tämän esille.

Valitusoikeushan on keskeinen kuntalaisten oikeus, ja sitä pitää rajata vain harkiten. Vaikka tämän hallituksen esityksen tavoite on hyvä, niin toivon, että sitä vielä laajennetaan, ettei se jää laastariksi avohaavaan. Valitusoikeuden rajaaminen kannattaisi myös kohdentaa tarkemmin niihin ongelmia tuottaviin yksilöihin, niihin sarjavalittajiin, ja estää heidän toimintansa vielä tätäkin laajemmin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen taitaa olla poissa. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

14.42 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa puhemies! Edustaja Alametsä hyvin kuvasi Kuntaliiton yhtä vaihtoehtoista mallia tässä, joka kannattaa tässä yhteydessä myöskin selvittää — sinänsä kaikki keinot, joilla tämmöinen epäasiallinen valittaminen saadaan kuriin. Niillä on tietyt motiivit, ja ne hidastavat myöskin kuntien kehittämistä erittäin paljon, koska asiat junnaavat paikallaan. Kunnissa on myöskin muita kohteita, joita tässä koko ajan tehdään. Jos haluaa kiusaa tehdä, niin tekoälyllä saa kaikennäköistä aikaan siinä suhteessa.

Arvoisa puhemies! Tämä nyt esillä oleva lakiesitys on sillä tavalla hieman kapea, että tämä koskee vain luonnollisia henkilöitä koskevia asuntokauppoja ja vuokraamista, mikä sinänsä on hyvä kokonaisuus tässä. Siitä tämä Tampereellakin lähti liikkeelle. Tällaisista kohteista tämä eteni, ja sitten se on levinnyt niin paljon, että taitaa olla, että siellä on 160 oikaisuvaatimusta ja hallinto-oikeudessa on aika monta juttua ja jopa korkeimpaan hallinto-oikeuteen on mennyt niitä nytten. Tässä ollaan semmoisen prosessin äärellä.

Itse miettisin tässä sitä, kuinka paljon tätä voidaan prosessuaalisesti laajentaa. Kun meillä on tässä yrityksille ja yhteisöille tehtäviä luovutuksia, kauppoja tonteista, niin kyllä niiden olisi tässä hyvä olla mukana. Kaavoitus on sillä tavalla kuntien kehittämiseen liittyvä asia. Sinänsä kaavan tekemisen valitusoikeuksiin tämä ei puutu, eli vasta kaavan jälkeen, kun on synnytetty tontit ja kiinteistöt, pystytään niitä jakamaan eteenpäin. Tavallaan prosessuaalisesti erotetaan se näin, että on kuntavalitus kaavasta, ja se on vähän toisenlainen näkökulma, kuinka paljon siihen kannattaa puuttua. Tässä yhteydessä minä lähtisin siitä, että ensin synnytetään nämä kohteet ja sitten viedään eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Tämän lakialoitteen allekirjoitti 136 edustajaa täällä. Edustajat Satonen, Bergbom ja Ovaska olivat täällä keräämässä minun kanssani nimiä, ja me saatiin varmasti tällä eduskuntakaudella eniten allekirjoituksia. Se kertoo siitä poliittisesta tahtotilasta, mikä tällä salilla on. Oli kyllä, niin kuin edustaja Satonen aiemmin tässä totesi, helppo huomata, että tätä ilmiötä esiintyy ympäri Suomea. Se, että se lähti nyt liikkeelle meidän kauttamme, ei tarkoita sitä, etteikö olisi paljonkin semmoisia havaintoja, joita tämän osalta pitäisi tehdä. Siinä mielessä nyt, kun tätä lakiesitystä meillä täällä käsitellään,

toivoisi, että sen käsittelyn yhteyteen liitetään tämä lakialoite — niin kuin tietenkin varmaan liitetäänkin — mutta myös muita ulottuvuuksia, kuten EU-ulottuvuus, mihin ministerikin tässä hienosti viittasi, ja ne kaikki käydään läpi.

Kyllä prosessuaalinen keventäminen voisi myöskin olla yksi tapa tehdä tätä, se, kuinka näitä ennakkomaksuja määritellään ja kuinka kevennettyjä hylkäysmenettelyjä luodaan tai hallinto-oikeuteen annetaan tilaa tämmöisille, kun nähdään jo heti hakemusta käsiteltäessä, että tässä on vähän muitakin syitä kuin itse sisältöasia, ja vain sen osalta pitäisi pystyä sitä käsittelemään. Tuossa kommenttipuheenvuorossani ehdotin vaikka yhden tuomarin käsittelyä, ja sekin auttaisi tätä prosessia.

Meidän pitää saada näitä vietyä eteenpäin, koska tässä on ihan yksittäisten ihmisten elämän isoimmista hankinnoista kysymys. Jos ne viivästyvät vuodellakin eteenpäin, niin se voi tarkoittaa sitä, että he eivät tee sitä kauppaa. Asuntoketju on pitkä. Kun myydään omaa asuntoa ja sitten pitäisi uutta päästä tekemään, niin se on tämmöinen henkilökohtainen iso riski. Sitten myöskin yrityksien kannalta tällaiset kaupat, jotka menevät valituksen alle, siirtävät niitä yritysten investointeja, joita me tarvitaan tässä, ja myöskin rakentajilta, jotka sitten rakentavat näitä taloja ja muita, työt jäävät tekemättä pitkäksi aikaa.

Tällä on monta ulottuvuutta kaiken kaikkiaan, ja siinä mielessä tämä lakiesitys on hyvä, että me osaan kohdista puututaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen on poissa. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

14.47 **Eerikki Viljanen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Kuten äsken jo debatissa totesin, valitusoikeus kuuluu suomalaiseen demokraattiseen päätöksentekoon, suomalaiseen hyvään hallintomalliin, mutta sitä ei saa käyttää väärin, ja etenkin tämmöiset selkeästi päätöksenteon prosessien hidastamistarkoituksessa tehdyt sarjavalitukset, suoranainen kiusanteko, on saatava kuriin ja niihin on kyettävä puuttumaan. Siksi kannatan tätä lakiesitystä, jolla tässä yhdenkaltaiseen sarjavalitukseen, kiusantekoon ollaan nyt puuttumassa. Sillä kyetään turvaamaan hallinnon resursseja ja kohdistamaan ne oikeaan paikkaan ja myös turvaamaan oikeusvarmuutta erilaisissa hallinnollisissa prosesseissa ja nopeutta, kun resurssit kyetään kohdentamaan oikeisiin huolenaiheisiin, oikeisiin valituksiin.

Arvoisa puhemies! Tähän hallituksen esitykseen liittyvissä lausunnoissa on kiinnitetty huomiota seikkoihin, että onko tämä keino, jolla tätä rajoitusta nyt tehdään, aivan oikea, kohdistuuko se oikeaan joukkoon. Korkein hallinto-oikeus on lausunut kriittisiä arvioita, ja etenkin Kuntaliiton monet huomiot tähän prosessiin liittyen, kuinka tähän ongelmaan tullaan puuttumaan, ovat huomionarvoisia, ja varmasti huolellisessa valiokuntakäsittelyssä näihin tullaan pureutumaan. Kuntaliitto nostaa esille asiaa, että kyettäisiinkö tätä sarjavalitusproblematiikkaa hillitsemään tai estämään toimenpiteillä, jotka kohdistuisivat yksittäisiin henkilöihin, ei niin, että koko henkilöryhmät, kaikki valitusperusteet kaikissa Suomen kunnissa tulisi rajoitettua lainsäädännöllä yhdellä kertaa.

Elikkä, arvoisa herra puhemies, uskon ja luotan siihen, että huolellisessa valiokuntakäsittelyssä tämän asian eri puolet arvioidaan ja kyetään valitsemaan ne tehokkaimmat keinot tähän ongelmaan puuttumiseksi ilman, että tätä valitusoikeutta oikein käyttäneitten kansalaisten oikeuksia turhaan rajoitetaan niin, että nämä

rajoitustoimet ovat oikeansuuntaisia ja oikeansuhtaisia ja kohdistuvat oikeaan joukkoon. Mutta itse lakiesitys on kannatettava, ja sillä puututaan todelliseen ongelmaan. Nyt pitää vielä varmistaa, että lääkkeet ovat aivan oikeat.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Nyt olemme pahasti yliajalla, mutta annan vielä ministerille yhden minuutin vastauspuheenvuoron. Olkaa hyvä.

14.50 **Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Tässä on arvioitu, että tämä olisi sellainen keino, jolla me vielä tällä hallituskaudella, nyt kun tämä lainsäädäntöikkuna on hyvin tiukka, ehditään hakea ratkaisua tarkkarajaisesti tähän haasteeseen.

Mutta otimme vastaan myös tämän Kuntaliiton tekemän esityksen. Ei ole kuntalain kautta ratkaistavissa tämä, että tuomioistuin voisi rajata tätä muutoksenhakua vaikkapa kiristystapauksissa tai muuta. Se tuli täällä parissa puheenvuorossa esiin, mutta se on ehdottomasti tarkastelun arvoinen asia. Se liittyy oikeusministeriön hallinnonalaan. Se on enemmän tällainen hallintomenettelyasia, mutta se on otettu tarkasteluun oikeusministeriön ja valtiovarainministeriön yhteistyössä. Siihen ei ehditä hallituksen esitystä tällä kaudella tehdä, mutta asiaan on tartuttu, ja on ihan tarkoituksenmukaista katsoa, jos myöskin siihen löytyisi ratkaisua. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnasta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 290/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ulkoasiainvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Tavio, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.51 **Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio** (esittelypuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Hallitus esittää eduskunnalle säädettäväksi muutoksista kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnasta annettuun lakiin. Esitetyt muutokset ovat rajoitettuja, ja niillä pyritään poistamaan päällekkäistä sääntelyä, vähentämään hallinnollista taakkaa ja selventämään kaksikäyttötuotteiden vientiin liittyviä vaatimuksia.

On tärkeää, että vientiyrityksemme pystyvät toimimaan selkeässä lainsäädännöllisessä kehikossa, joka huomioi kaksikäyttötuotesektorin erityispiirteet. Kaksikäyttötuotteiden

vientivalvonnan tavoitteena on estää suomalaisten teknologioiden käyttöä joukkotuhoaseiden kehittämiseen ja suomalaisten vientituotteiden ulko- ja turvallisuuspoliittisesti ei-toivottua käyttöä. Samalla edistetään suomalaisten tuotteiden ja teknologioiden vastuullista vientiä ja tuetaan tällaisten strategisten tuotteiden tuontia Suomeen. Kaksikäyttötuotteiden merkitys sotilaskäytössä on noussut, ja raja puolustustarvikkeiden ja kaksikäyttötuotteiden välillä on hämärtynyt. Valvonnan tarve ulko- ja turvallisuuspoliittisesti ei-toivotun käytön ehkäisemiseksi kiristyvässä suurvaltapoliittisessa tilanteessa lisääntyy entisestään. Tämän vuoksi on tärkeää, että lainsäädäntöä päivitetään.

Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kansallista sääntelyä siltä osin kuin se on tarpeen päällekkäisen sääntelyn poistamiseksi suhteessa kaksikäyttötuotteiden vientiä, välitystä, teknistä apua, kauttakulkua ja siirtoa koskevan unionin valvontajärjestelmän perustamisesta annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen 2021/821 ja siihen tehtyjen päivitysten huomioimiseksi. Tämä koskee erityisesti muutoksia kansalliseen valvontaluetteloon, josta poistetaan 15.11.2025 EU-tasolla voimaan astunut valvonta.

Kansallista valvontaluetteloa päivitetään myös lisäämällä drooneja koskevaa uutta valvontaa. Tämä on nykytilanteessa tarpeellista. Kuten olemme nähneet Venäjän laittoman hyökkäyssodan yhteydessä Ukrainassa, droonien käyttö ja merkitys sodankäynnissä sekä käyttö muilla konfliktialueilla on noussut. Kansainväliset vientivalvontajärjestelyt pyrkivät luomaan uutta valvontaa, mutta on vaikeaa pysyä teknologisen kehityksen nopeassa tahdissa ja alati kiihtyvässä ympäristössä. Pyrimme kuitenkin vastaamaan tähän haasteeseen tehostamalla kansallista valvontaamme droonien komponenttien osalta ja tuomalla uutta navigaatio- ja paikannusteknologiaa valvonnan alaiseksi. Esitetty valvonnan lisääminen ei luo viennille estettä läheisille kumppanimaille, mutta se luo siis esteitä suomalaisen osaamisen ei-toivotulle käytölle.

Lakiin ehdotetaan uutta 3 a §:ää lain soveltamisalan rajauksesta. Nato-jäsenyyden myötä Suomen kansainväliset velvoitteet ovat kasvaneet, ja olemme laatineet uusia sopimuksia kumppanimaidemme kanssa. Myös kansainvälinen puolustusyhteistyö ja harjoitukset ovat lisääntyneet. Tämä on luonut tarpeen säätää kaksikäyttötuotteiden asemasta, kun nämä liittyvät kansainvälisissä sopimuksissa sovittuihin siirtoihin. Myös puolustustarvikkeiden vientiä koskevaan uuteen lainsäädäntöesitykseen on lisätty tämä soveltamisalaa koskeva rajaus, joka heijastelee sekä olemassa olevia käytäntöjä että sopimuksia.

Arvoisa puhemies! Tämän lisäksi esitetään kevennystä yritysten ja varsinkin pienten ja keskisuurten yritysten hallinnolliseen taakkaan tarkentamalla 8 §:ää kansallisesta yleisluvasta ja 9 §:ää raportoinnista. Tämä on tarpeellista, koska nykyisen hallituskauden aikana ulkoministeriö on hallinnollisen taakan keventämiseksi luonut kolme uutta yleislupaa, jotka mahdollistavat kaksikäyttötuotteiden viennin ilmoitusmenettelyn avulla. Hallituksen esityksessä säädetään tähän liittyvistä ilmoitusmenettelyistä, jotka EU-asetus on jättänyt kansallisesti säädettäväksi.

EU-asetus vaatii kaksikäyttötuoteyrityksiä raportoimaan vuosittain viennistään. Esitämme laissa, että raportointivelvoite säädettäisiin kansallisesti tasolle, joka mahdollistaa tarvittavien tietojen keräämisen mutta jättää pienet ja keskisuuret yritykset velvoitteen ulkopuolelle.

Toimiva vientivalvonta on edellytys strategisten tuotteiden vientiteollisuuden menestykselle. Vientivalvonta luo luottamusta, joka on keskeinen tae strategisten tuotteiden kaupalle kiristyneessä geopoliittisessa tilanteessa. Vientivalvonta on myös palvelua viejille. Kun varjelemme kriittistä teknologiaa epätoivotulta käytöltä, suojaamme myös teollisuuttamme ja sen toimintakykyä. Hyvin hoidettu vientivalvonta on investointi Suomen kilpailukykyyn strategisissa tuotteissa.

Arvoisa puhemies! Näillä perusteilla hallitus esittää lain hyväksymistä ja lähettämistä asianomaisen valiokunnan käsiteltäväksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Edustaja Jukkola, olkaa hyvä.

14.56 **Janne Jukkola kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Ukrainan sota on osoittanut, kuinka merkittävä rooli drooneilla on nykyaikaisessa sodankäynnissä. Niissä käytettävät sensorit, navigointijärjestelmät ja muut komponentit voivat olla alun perin siviilikäyttöön kehitettyjä mutta soveltuvat myös sotilaallisiin tarkoituksiin.

Nyt käsiteltävällä hallituksen esityksellä on tärkeä turvallisuuspoliittinen merkitys. Venäjä pyrkii hankkimaan länsimaista teknologiaa sotilaallisiin tarkoituksiin myös pakotteita kiertämällä. Erityisesti droonien toimintakykyä parantavat komponentit ovat tässä suhteessa merkittäviä.

Nykyisessä vientivalvonnassa on havaittu puutteita. Esimerkiksi tiettyä valvonnanalaista teknologiaa sisältävä drooni voi jäädä valvonnan ulkopuolelle lentoaikansa perusteella. Hallitus esittää näiden aukkojen korjaamista ja uusien navigointiteknologioiden saattamista vientivalvonnan piiriin. Näin vaikeutetaan sellaisten tuotteiden päätymistä Venäjän asevoimien käyttöön, joilla voidaan parantaa esimerkiksi näitten droonien suunnistuskykyä ja toimintaa ilman satelliittipaikannusta. Samalla vahvistetaan pakotteiden toimeenpanoa ja Suomen osallistumista yhteiseen eurooppalaiseen turvallisuustyöhön.

Arvoisa puhemies! Droonien aiheuttamat turvallisuusriskit ovat nousseet esiin myös huoltovarmuuden kannalta tärkeissä suomalaisyrityksissä. Olen käsitellyt tätä aihetta kirjallisessa kysymyksessäni, joka koskee kriittisten yritysten mahdollisuuksia suojautua luvattomalta droonitoiminnalta. Esimerkiksi Kokkolan suurteollisuusalueella toimii tällaisia yrityksiä, joiden toiminnalla on merkitystä koko Suomen huoltovarmuudelle. Näiden yritysten mahdollisuuksia havaita ja paikantaa luvattomia drooneja on tarpeen parantaa nykyisestä yhteistyössä viranomaisten kanssa.

Nyt käsiteltävä hallituksen esitys koskee tätä teknologiaa ja vientivalvontaa, mutta molemmissa kysymyksissä on kyse turvallisuusriskien hallinnasta. Meidän on pystyttävä estämään kriittisten teknologioiden päätyminen vääriin käsiin ja samalla huolehdittava siitä, että suomalaisilla yrityksillä on riittävät mahdollisuudet suojata toimintaansa.

Suomessa on vahvaa teknologista osaamista ja kasvavaa puolustusteollisuutta. Alan yrityksillä on merkittäviä mahdollisuuksia kansainvälisillä markkinoilla. Vientivalvonnan on oltava siksi tarkkaa mutta samalla yritysten kannalta selkeää ja sujuvaa. Pidän hyvänä, että hallitus esittää EU-sääntelyn kanssa päällekkäisten kansallisten vaatimusten poistamista ja yritysten raportointivelvollisuuksien keventämistä. Turvallisuuden kannalta tarpeellinen valvonta pitää säilyttää, mutta ylimääräistä hallinnollista työtä ei ole syytä teettää. Esityksen mukaan vientilupien käsittely kestää keskimäärin noin kolme viikkoa.

Yrityksille lupaprosessien ennakoitavuus on tärkeää, sillä kansainvälisessä kaupassa toimitusaikatauluilla on merkitystä.

On myös huolehdittava siitä, että vientivalvonnan vaatimukset ovat mahdollisimman yhtenäiset koko EU-alueella. Jos Suomi asettaa rajoituksia yksin, mutta samaa teknologiaa voidaan viedä muualta ilman vastaavia vaatimuksia, meidän suomalaiset yritykset voivat joutua kilpailijoita heikompaan asemaan.

Pidän hallituksen esitystä perusteltuna — Suomen on pystyttävä suojaamaan omaa osaamistaan ja varmistamaan, ettei sitä käytetä meitä tai liittolaisiamme vastaan. Tämä on myös kansallisen turvallisuuden kannalta oleellinen kysymys. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

15.01 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa puhemies, kunnioitettu ministeri! Kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnan merkitys on kasvanut turvallisuusympäristön muutosten myötä. Kaksikäyttötuotteilla tarkoitetaan tuotteita, ohjelmistoja ja teknologiaa, joita voidaan hyödyntää sekä siviili- että sotilaallisissa tarkoituksissa. Hallituksen esityksessä poistetaan kansallisesta lainsäädännöstä EU-asetuksen kanssa päällekkäinen sääntely sekä päivitetään vientivalvontaa vastaamaan nykyisiä turvallisuustarpeita. Selkeä sääntely palvelee sekä viranomaisia että yrityksiä.

Esityksen merkittävin osa liittyy miehittämättömiin ilma-aluksiin eli drooneihin. Viime vuosien tapahtumat ovat osoittaneet, kuinka tärkeä osa modernia sodankäyntiä ne ovat. Tämän vuoksi valvonnan piiriin ehdotetaan lisättäväksi drooneja sekä niiden keskeisiä komponentteja, kuten sensoreita, tutkajärjestelmiä ja navigointiteknologiaa. Erityisen tärkeää on estää sellaisen teknologian päätyminen Venäjän sotilaallisia suorituskykyjä vahvistavaan käyttöön. Pakotteiden kiertäminen kolmansien maiden kautta on todellinen riski, jonka vuoksi vientivalvonnan on pysyttävä teknologisen kehityksen mukana.

Suomella on vahvaa osaamista monilla korkean teknologian aloilla. Siksi vientivalvonnalla on myös kansallinen turvallisuusulottuvuus. Kun valvonta kattaa turvallisuuden kannalta merkittävät teknologiat riittävän tarkasti, voidaan vähentää riskiä siitä, että suomalaisia tuotteita tai komponentteja hyödynnetään Euroopan turvallisuutta vastaan.

Esitys vastaa muuttuneen turvallisuusympäristön vaatimuksiin ja vahvistaa valvontaa erityisesti niiden teknologioiden osalta, joilla on merkitystä nykyaikaisessa sodankäynnissä ja sotilaallisten kyvykkyyksien kehittämisessä. Kiitos, ministeri Tavio, tästä erittäin hyvästä ja perustellusta esityksestä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Niemi, olkaa hyvä.

15.03 **Veijo Niemi ps:** Arvoisa herra puhemies! Tällä esityksellä kaksikäyttöisten vientivalvonnasta ollaan kansalliseen valvontaluetteloon lisäämässä kaksi uutta valvontakohtaa. Ne koskevat kaksikäyttötuotteeksi määriteltyjä drooneja sekä niiden navigointi- ja lämpöhavaintokykyyn liittyviä ominaisuuksia.

Arvoisa ministeri Tavio, kysyn teiltä nyt: Miten tässä tilanteessa tullaan menettelemään, kun tiedän, että esimerkiksi tuolla Pirkanmaalla toimiva droneyritys on varsin laaja, mutta heillä on myöskin yrityksiä, tosin hieman eri nimellä, EU:n muissa maissa mutta myöskin

EU:n ulkopuolisissa maissa? Pystytäänkö tällä nyt sitten aivan helposti kiertämään tällaiset määräykset tässä tilanteessa? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

15.04 **Eerikki Viljanen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Kaksikäyttötuotteiden valvonnan merkitys on kasvanut valtavasti tässä turvallisuuspoliittisessa tilanteessa, jossa nyt elämme. Kuten edustaja Jukkola hyvin edellä kuvasi, etenkin droonien rooli nykyaikaisessa sodankäynnissä on muuttanut valvonnalle, kaksikäyttötuotteiden valvonnallekin, asetettavia kriteereitä. Tässä tilanteessa meidän on sekä selkiytettävä ja lisättävä että tiukennettava kaksikäyttötuotteiden viennin valvontaa, ja etenkin näiden droonien osalta, kuten tässä edellä on hyvin kuvattu.

Ministeri esittelypuheenvuorossaan kuvasi tarkasti sitä, että viennin säätelyä lisäämällä ja tiukentamalla pyritään kuitenkin samassa yhteydessä olemaan tukahduttamatta suomalaisten pienten ja keskisuurten yritysten toimintaa byrokratian alle, että tähän säätelyyn olisi rakennettu joustoja etenkin pienille ja keskisuurille yrityksille. Tämä varmaan on tarpeen ja paikallaan. Alalla on suurten toimijoiden lisäksi monia pieniä, toivottavasti tulevaisuudessa turvallisuusalalla kasvavia, tässä korkean teknologian osaamisessa kasvavia yrityksiä, ja siinä on myös erittäin potentiaalisia vientinäkymiä. Mutta on selvää, että jos hyvinkin pieni yritys kohtaa vientimarkkinoille suunnatessaan valtavaa byrokraattista taakkaa, se ei ole ehkä omiaan ainakaan sitä kasvua nopeuttamaan ja suuntaa ehkä sitten yrityksen resursseja sisäisesti toisella lailla kuin mikä olisi kasvun kannalta tarkoituksenmukaista.

Hyvää, selkeyttävää lainsäädäntöä ja tähän aikaan välttämätöntä selkiyttämistä, tiukentamista ja rajojen asettamista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä, olkaa hyvä.

15.06 **Milla Lahdenperä kok:** Arvoisa puhemies! Suomalainen huipputeknologia on meille vientivaltti. Samalla kuitenkin on huolehdittava siitä, mihin sitä päätyy ja mihin sitä käytetään. Kaksikäyttötuotteissa sama tuote tai teknologia voi palvella sekä siviili- että sotilaallisia tarkoituksia.

Hallituksen esityksen suunta on oikea. Valvottavien tuotteiden luetteloa päivitetään ja päällekkäistä sääntelyä poistetaan. Turvallisuuden kannalta tarpeellinen valvonta ja yritysten sujuva vienti on pystyttävä sovittamaan yhteen. Yrityksille pitää olla selvää, milloin vientilupa tarvitaan ja miten sitä haetaan. Erityisesti pienissä teknologiayrityksissä tarvitaan selkeitä ohjeita ja viranomaisten neuvontaa. Epäselvien sääntöjen selvittelyyn kuluva aika vie pois tuotekehityksestä ja kaupankäynnistä.

Suomalaisen osaamisen vientiä pitää edistää vastuullisesti. Siksi lupakäsittelyn on oltava sekä huolellinen että sujuva — erittäin hyvä hallituksen esitys, ja päästään tässäkin asiassa eteenpäin. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

15.07 **Minna Reijonen ps:** Arvoisa puhemies, arvoisat ministerit! Kaksikäyttötuotteiden vientivalvonta ei ole oikeastaan ihan mikään pikku juttu, ja on hieno homma, että on

tunnistettu myös riskit siinä niin, että tämmöisiä tuotteita ei sitten käytetä meitä vastaan. Suomen on kuitenkin pärjättävä kilpailussa. Se on selkeä asia, että ei meillä yrityksiä ole, jos ei kilpailussa pärjätä näissä asioissa.

Kotioloissa moni voi varmaan miettiä, mikä on tämä kaksikäyttötuote. Se ei ole mikään two-in-one-shampoo, vaan se on tosiaan tämmöinen, mitä voi käyttää sotilaallisesti, ja sitä voi käyttää myös siviiliasioissa. Tosi isoista asioista on kysymys.

Todellakin kannatan tätä esitystä, ja kiitoksia ministeri Taviolle tästä esityksestä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Tavio, kolme minuuttia, olkaa hyvä.

15.08 **Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio:** Kiitos, arvoisa puhemies! Ainakin edustaja Viljanen nosti esiin sitä hyvää huomiota, että tietenkään pienille ja keskisuurille yrityksille ei haluta luoda lisää hallinnollista taakkaa ja byrokratiaa. Näin on tässä nimenomaan tehty, kun poiketaan raportoinneista selkeästi pienten yritysten osalta. Tässä raja tulee asettumaan useisiin miljooniin euroihin, eli se ei tule todellakaan pienempiä yrityksiä koskemaan. Näitä yrityksiä itsessään on oman paperini mukaan Suomessa noin 50, jotka säännöllisesti siis vievät näitä valvottuja tuotteita, ja siinä mielessä nämä yritykset aika hyvin tietävät jo sen valvontakehikon, eikä nähdäkseni heillekään aiheudu tästä nyt sitten uutta byrokratiaa. Pyritään pikemminkin selkeyttämään tilaa, ja kun halutaan, että vientivalvonta on tosiaan samanaikaisesti tarkkaa mutta myös sellaista, että se ei liikaa hankaloita liiketoimintaa, niin tasapainottelemme sitten siinä kehikossa.

Edustaja Niemen kysymys oli vähän yksityiskohtaisempi. On varmaan parempi, että sitä sitten valiokuntakuulemisissa käsitellään, mutta oma olettamani on se, että valvova viranomainen on se, missä maassa se tuote sijaitsee ja mistä se viedään. Siinä on ehkä eroa puolustusviennin puoleen, jossa on tämä kauttakulkudoktriini olemassa. Uskon, että EU-tasolla tässä itse asiassa nyt yhtenäistyy tosiaan se vientivalvonta, eli vientivalvonnan yhtenäistyminen EU:n tasolla sinänsä estää siis sen teoreettisen mahdollisuuden, että joistain toisista EU-maista se vienti olisi helpompaa. Uskon, että nyt mennään nimenomaan yhtenäisen valvonnan suuntaan kuitenkin EU-regulaation kautta.

Kiitän kysymyksistä ja puheenvuoroistanne.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ulkoasiainvaliokuntaan.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kehittyviin maihin myönnettävistä tuetuista investointiluotoista sekä valtion erityisrahoitustoiminnasta ja sen järjestämisestä annetun lain 26 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 291/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ulkoasiainvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Tavio, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.11 **Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio** (esittelypuheenvuoro): Herra puhemies! Hallitus esittää eduskunnalle säädettäväksi uuden lain kehittyviin maihin myönnettävistä tuetuista investointiluotoista. Esityksen tavoitteena on uudistaa yli 25 vuotta vanha sääntely vastaamaan nykyisiä kehitysrahoituksen tarpeita, vahvistaa julkisten varojen käytön valvontaa sekä parantaa suomalaisten yritysten mahdollisuuksia osallistua kestävää kehitystä edistäviin investointeihin. Kehittyvien maiden investointitarpeet ovat huomattavasti suuremmat kuin mitä julkisella kehitysrahoituksella voidaan kattaa. Siksi on tärkeää käyttää kehitysrahoitusta tavoilla, jotka auttavat saamaan liikkeelle yksittäisiä investointeja, teknologiaa ja osaamista. Samalla pitää varmistaa, että myös kehitysrahoituksen antajan intressi toteutuu.

Suomi on pitkään hyödyntänyt tuettuja investointiluottoja välineenä, jolla edistetään kestävää kehitystä ja tuetaan suomalaisten yritysten osallistumista kehittyvien maiden tärkeisiin investointihankkeisiin. Kumppanimaa tarvitsee investoinnin, ja suomalaisilla yrityksillä on tarjota siihen sopiva ratkaisu. Suomen kehitysyhteistyövaroilla voidaan alentaa investoinnin kustannuksia kumppanimaalle tai siellä toimivalle toimijalle tapauksissa, joissa hankkeilla ei ole edellytyksiä toteutua markkinaehtoisesti. Hankkeilla voidaan parantaa yhteiskuntien kriisinkestävyyttä ja esimerkiksi terveydenhoitoa sekä tukea kestävää talouskehitystä. Samalla hankkeet avaavat suomalaisille yrityksille mahdollisuuksia tarjota osaamistaan kasvaville markkinoille. Tällä periaatteella toimivaa rahoitusmallia on hyödynnetty myös suomalaisten osallistumisessa Ukrainan jälleenrakennukseen.

Herra puhemies! Jatkossa tuen myöntämisen edellytyksenä olisi kumppanimaassa syntyvien kehitysvaikutusten lisäksi myös hankkeeseen liittyvä suomalainen intressi. Kansallinen intressi huomioidaan vahvemmin nyt kirjaamalla se lakiin yhdeksi hankkeiden arvioinnissa käytettäväksi perusteeksi. Toinen keskeinen muutos koskee sitä, kuka voi myöntää lainan. Nykyisin luoton myöntää pankki tai muu luottolaitos. Erityisesti pienemmissä investointihankkeissa on käynyt ilmi, että rahoituksen saatavuus voi näillä reunaehdoilla olla hyvin rajallista. Hallitus esittää, että myös Finnvera-konserniin kuuluva yhtiö, kuten Suomen Vientiluotto Oy, voisi myöntää luoton silloin, kun yksityistä rahoitusta ei ole riittävästi saatavilla. Tarkoituksena ei ole korvata markkinaehtoista rahoitusta. Ulkoministeriö päättää jatkossakin kehitysyhteistyövaroista myönnettävästä tuesta. Esitys ei lisää kehitysyhteistyömäärärahoja.

Herra puhemies! Esitys vahvistaa Suomen mahdollisuuksia edistää kauppa- ja kehityspoliittisia tavoitteita samanaikaisesti. Se yhdistää myös entistä paremmin kauppa- ja kehityspolitiikkaa ulkopolitiikkaan. Esitys parantaa mahdollisuuksia toteuttaa investointeja, joilla on merkittäviä kehitysvaikutuksia kumppanimaissa, samalla kun suomalainen osaaminen ja teknologia saavat nykyistä paremmat mahdollisuudet kehittyvillä markkinoilla. Hallitus katsoo, että esitys muodostaa ajantasaisen, läpinäkyvän ja vastuullisen perustan tuetuille investointiluotoille. Näillä perusteilla esitän lain hyväksymistä ja lähettämistä asianosaisen valiokunnan käsiteltäväksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

15.15 **Eerikki Viljanen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Suomen pitää pystyä hyödyntämään omaa osaamistaan ja teknologiaansa myös kehittyvien maiden kasvavilla markkinoilla. Tuetut investointiluotot voivat auttaa suomalaisia yrityksiä pääsemään mukaan myös hankkeisiin, joihin kaupallista rahoitusta ei olisi muuten saatavilla. Tuon esityksen lausuntopalautteessa lausuvat tahot suhtautuvat pääosin esitykseen hyvin myönteisesti. Muun muassa elinkeinoelämän eri yhteistyötahot ja edustajat suhtautuvat esitykseen hyvin myönteisesti. Käsittääkseni lausuntokierroksen jälkeen on tehty täsmennyksiä, jotka ovat erityisesti kohdistuneet kilpailuneutraliteetin varmistamiseen sekä sen korostamiseen, että tämän muutoksenkin jälkeen julkinen rahoitus täydentää yksityistä rahoitusta tällaisissa toimissa ja hankkeissa eikä suinkaan ole syrjäyttämässä sitä. Näillä täsmennyksillä ja tarkennuksilla tämä esitys on kannatettava ja oikeansuuntainen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

15.16 **Minna Reijonen ps:** Arvoisa puhemies! Kiitoksia arvoisalle ministerille. Nyt puhutaan näistä kehittyvien maiden investointiluotoista, ja on todella hyvä asia, että suomalainen intressi kirjataan sinne lakiin. Minä näen, että se on oikeasti tärkeä asia. Tämä ei myöskään lisää näitä kehitysyhteistyömenoja.

Ministeri Taviolle on pakko antaa nyt palautetta, mitä tulee valtavasti tuolta kansan parista näistä Somalia-asioista. Menee minnekä tahansa, niin hihasta otetaan kiinni ja kerrotaan, miten hyvän päätöksen ministeri Tavio on tehnyt näistä Somalia-asioista. On hirveän järkevä päätös, että on lähdetty sille linjalle, että Somalialle ei laiteta enää senttiäkään eikä euroakaan. On järkevää miettiä näitä asioita ihan kunnolla. Kehitysyhteistyöstä on karsittava ja on mahdollista karsia, ja ministeri Tavio on tehnyt siinä hienoa työtä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä, olkaa hyvä.

15.17 **Milla Lahdenperä kok:** Arvoisa puhemies! Edustajat Viljanen ja Reijonen pitivät erittäin hyvät puheenvuorot äsken, ja voin kyllä näihin yhtyä.

Suomessa on paljon osaamista, josta olisi hyötyä kehittyvien maiden terveydenhuollossa ja energiatuotannossa, mutta usein hankkeen esteenä on rahoitus. Tällä esityksellä helpotetaan sen järjestämistä ja avataan samalla suomalaisille yrityksille vientimahdollisuuksia. Minusta on järkevää, että kehitysyhteistyö hyödyttää kohdemaata mutta tuo myös työtä Suomeen. Veronmaksajien rahojen käyttöä pitää kuitenkin valvoa tarkasti, ja hankkeiden on vastattava todelliseen tarpeeseen ja tuotettava konkreettista hyötyä.

Erinomainen esitys. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Haluaako ministeri Tavio kommentoida käytyä keskustelua? — Kaksi minuuttia, olkaa hyvä.

15.18 **Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Jos voin tähän loppuun vielä tuoda konkretiaa tähän esitykseen: Näiden instrumenttien avulla me saamme Suomelle merkittävää vientiä, jota ei olisi ilman näitä instrumentteja. Se tässä on ehkä kaikkein keskeisin huomio.

Olen puhunut paljon nimenomaan kaupan ja kehityksen yhdistämisestä, ja tämä on sitä hyvinkin parhaana esimerkkinä. Ehkä esimerkkinä on vielä hyvä mainita, että Vaasasta Wärtsilän valmistamia voimalaitosmoottoreita tai -koneita saatiin myytyä hiljattain Ukrainaan 46,5 miljoonan euron arvosta, ja se tapahtui nimenomaan tällaisen kehitysvientirahoitusinstrumentin turvin. Se oli itse asiassa suurin kauppa, mitä me olemme Suomen historiassa kehitysrahoituksella saaneet vivutettua ulkomaille.

Eli kun pidetään Suomen etu tässä mukana, kuten mainitsitte, niin näillä saadaan sitten ihan oikeasti myös suomalaista työtä ja yrittäjyyttä tuettua.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ulkoasiainvaliokuntaan.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ratalain ja liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain muuttamisesta ja niihin liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 317/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Liikenne- ja viestintäministeri Ranne, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.20 **Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys, jossa ehdotetaan muutoksia ratalakiin, liikennejärjestelmästä ja maanteistä annettuun lakiin sekä eräisiin niihin liittyviin lakeihin. Hallitusohjelman mukaan liikenneverkkoa kehitetään Suomen saavutettavuuden, kilpailukyvyn ja huoltovarmuuden vahvistamiseksi. Ajantasainen sääntely osaltaan mahdollistaa liikenneverkon kehittämisen hallitusohjelman mukaisesti.

Tällä esityksellä päivitettäisiin niin sanottuja väylälakeja ja toteutettaisiin myös Euroopan laajuisia liikenneverkkoja koskevan EU:n TEN-T-asetuksen edellyttämä kansallinen sääntely. Muutosten tavoitteena on selkeyttää väylänpitoa koskevaa sääntelyä, vahvistaa väyläverkon turvallisuutta ja toimintavarmuutta sekä sujuvoittaa liikenneinfrastruktuurin suunnittelua. Sääntely vastaisi jatkossa paremmin myös muuttunutta turvallisuusympäristöä. Lakimuutokset edistäisivät valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteita toimivasta, turvallisesta ja kestävästä liikennejärjestelmästä.

Esityksen mukaan TEN-T-liikenneverkon infrastruktuurihankkeista vastaaville toimijoille säädettäisiin velvoite arvioida ja hallita riskejä, joita voi aiheutua kolmansien maiden yritysten osallistumisesta tällaisiin hankkeisiin. Sääntelyllä osaltaan suojattaisiin liikenneinfraa turvallisuuteen ja yleiseen järjestykseen kohdistuvilta riskeiltä. Velvoitteet koskisivat kaikkien liikennemuotojen infrastruktuurin haltijoita ja liikenteen ohjaus- ja hallintapalvelujen tuottajia. Hallitus esittää myös, että ratalakia sovellettaisiin jatkossa laajemmin säännölliseen henkilöliikenteeseen suunniteltaviin ja käytettäviin yksityisraiteisiin, jotka rinnastuvat valtion rataverkkoon. Sääntely huomioisi paremmin sellaisen tilanteen, jossa hankeyhtiöt tai muut yksityiset toimijat toteuttavat merkittäviä säännöllistä henkilöliikennettä palvelevia raideyhteyksiä. Tällä edistettäisiin muun muassa liikenneturvallisuutta.

Arvoisa puhemies! Esitykseen sisältyy lisäksi väyläsuunnittelua ja hankkeiden toteuttamista koskevia muutoksia. Tutkimusoikeutta koskevaa sääntelyä täsmennettäisiin ja laajennettaisiin kattamaan myös hankkeiden toteutusvaihe. Väylälakeihin lisättäisiin myös säännökset salassa pidettävien infrastruktuuria koskevien tietojen luovuttamisesta silloin, kun se on välttämätöntä yhteiskunnan toiminnan kannalta tärkeän infran suunnittelemiseksi ja rakentamiseksi.

Joillain esityksen ehdotuksista olisi jonkin verran hallinnollista lisätaakkaa aiheuttavia vaikutuksia sekä yrityksiin että viranomaisiin. Jotkut ehdotukset lisäisivät myös yritysten kustannuksia. Toisaalta jotkut menettelyt myös keventäisivät ja siten vähentäisivät yritysten hallinnollista taakkaa ja kustannuksia. Osalla ehdotuksista olisi myös vähän liikenneturvallisuutta parantavia vaikutuksia. Onnettomuusriskejä vähentävällä sääntelyllä voidaan myös vähentää onnettomuuksista koituvia julkisia kustannuksia.

Ehdotettujen lakien on tarkoitus tulla voimaan keväällä 2027.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

15.23 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa puhemies, kunnioitettu ministeri! Toimivat liikenneverkot ovat huoltovarmuuden, turvallisuuden ja taloudellisen toiminnan kannalta välttämättömiä. Teiden, ratojen, satamien ja muiden liikenneväylien merkitys korostuu aikana, jolloin Suomen ja Euroopan turvallisuuteen kohdistuu uusia haasteita. Tämä on ollut tällä hallituskaudella merkittävä asia, jota erityisesti perussuomalainen liikenne- ja viestintäministeri Ranne on mainiokkaasti vienyt eteenpäin.

Hallituksen esityksessä päivitetään väylälainsäädäntöä ja vahvistetaan kansallisen turvallisuuden huomioon ottamista tienpidossa ja radanpidossa. Samalla toteutetaan Euroopan laajuista liikenneverkkoa koskevan sääntelyn edellyttämät kansalliset toimenpiteet.

Merkittävä osa esitystä liittyy väylähankkeisiin osallistuvien kolmansien maiden yritysten riskien arviointiin. Yhteiskunnan kannalta tärkeisiin liikenneverkkoihin liittyvät riippuvuudet on tunnistettava ajoissa. Tämän vuoksi hankkeista vastaaville toimijoille asetettavat velvoitteet turvallisuus- ja järjestysriskien arvioimiseksi ovat perusteltuja. Esityksessä selkeytetään myös rataverkon haltijan toimivaltuuksia häiriötilanteissa. Toimintavarmat yhteydet ovat tärkeitä niin elinkeinoelämälle, viranomaisille kuin huoltovarmuudellekin.

Arvoisa puhemies! Nykyinen hallitus on panostanut määrätietoisesti liikenneverkkoon, tienpitoon ja sotilaalliseen liikkuvuuteen. Julkisen talouden suunnitelmassa käynnistetään

merkittäviä liikenneinvestointeja eri puolilla Suomea, ja huomattava osa niistä kohdistuu Itä-Suomeen. Samalla edistetään hankkeita, jotka parantavat joukkojen ja materiaalien liikkumismahdollisuuksia koko maassa.

Väyläverkolla on keskeinen merkitys Suomen puolustukselle, huoltovarmuudelle ja Nato-yhteistyölle. Hallitusta onkin perusteltua kutsua kumipyörähallitukseksi. Panostuksia kohdistetaan erityisesti tieverkkoon, jonka merkitys suomalaisten arjessa, kuljetuksissa ja koko yhteiskunnan toimintakyvyssä on keskeinen.

Arvoisa puhemies! Tulen Etelä-Savosta, jossa pitkät etäisyydet ja saavutettavuus sekä vesistöisyys haastavat matkoja. Parhaillaan EU:ssa on käsittelyssä NSPA-rahoitus, ja tämä tarkoittaa pohjoisia harvaan asuttuja alueita. Tämä rahoitus perustuu EU:n perussopimukseen Suomen liittymissopimuksessa, ja rahoituksen eteen tulee tehdä vahvaa edunvalvontatyötä. Rajaseudun elinvoima, huoltovarmuus, sotilaallinen liikkuvuus sekä pohjoismaiset yhteydet vahvistavat EU:n turvallisuutta.

Viitoskäytävä EU:n TEN-T-ydinverkkoon on tärkeä tavoite. Alemman tieverkoston tulee olla seuraavan hallituksen keskeinen tehtävä. Ruoka ja puu tulevat pellolta ja metsästä. Siksi maaseudun asemaa tulee nostaa. Se on kansallinen etumme.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Anna-Kristiina Mikkonen, olkaa hyvä.

15.27 **Anna-Kristiina Mikkonen sd:** Arvoisa puhemies! Käsittelyssämme on hallituksen esitys, joka saattaa näyttää tekniseltä väylälainsäädännön päivitykseltä. Tosiasiassa se koskee kuitenkin yhtä yhteiskuntamme perustavaa kysymystä: pääsevätkö ihmiset ja tavarat, välttämättömät palvelut, liikkumaan turvallisesti myös silloin, kun olosuhteet muuttuvat tai yhteiskunta joutuu häiriötilanteeseen.

Esityksessä kansallinen turvallisuus, maanpuolustus ja huoltovarmuus nostetaan aiempaa selvemmin osaksi teiden ja ratojen suunnittelua ja kunnossapitoa. Tämä on perusteltu ja tarpeellinen muutos. Myös Euroopan laajuisiin liikenneverkkohankkeisiin osallistuvien kolmansien maiden yritysten turvallisuusriskit on tunnistettava ja hallittava ajoissa.

Turvallisuus ei synny pelkästään lain kirjauksista. Se syntyy kunnossa olevista silloista, toimivista radoista ja teistä, joita pitkin ambulanssit, huoltokuljetukset ja ihmiset pääsevät perille. Jos väylien korjausvelka kasvaa, heikkenee samalla myös huoltovarmuus. Tämä näkyy erityisen vahvasti Itä-Suomessa. Pitkät etäisyydet, rajaseudun erityinen asema ja teollisuuden kuljetustarpeet asettavat liikenneverkolle vaatimuksia, joita ei voi arvioida vain liikennemäärien perusteella. Yksikin huonokuntoinen silta tai katkeava yhteys voi olla kokonaiselle alueelle ratkaiseva. Myös saaristoisille alueille kulkuyhteyksien jatkuvuus on olennainen turvallisuuskysymys. Esitys sisältää myös lossien turvallisuutta koskevia täsmennyksiä. Niiden merkitystä ei kannata vähätellä. Järvi-Suomessa lossiyhteys ei ole ylellisyys vaan monelle välttämätön reitti työhön, kouluun tai hoitoon. Siksi turvallisuuden ohella on huolehdittava yhteyden jatkuvuudesta ja siitä, että liikenne toimii kaikkina vuodenaikoina. Myös häiriötilanteisiin varautuminen on suunniteltava paikalliset olosuhteet tuntien. Kriittisissä yhteyksissä tarvitaan lisäksi varareittejä, jotta yksittäinen vaurio ei katkaise kokonaisen alueen liikennettä.

Sosiaalidemokraattisesta näkökulmasta liikennepolitiikka on samalla alueellisen yhdenvertaisuuden politiikkaa. Siksi väyläverkon kunnossapitoa ja perusparannuksia on tarkasteltava pitkäjänteisesti koko maan tarpeesta käsin. Rahoitus on turvattava niin,

etteivät välttämättömät korjaukset siirry vuodesta toiseen. Turvallinen Suomi tarvitsee vahvat yhteydet koko Suomessa, ei vain suurimmilla liikenneväylillä.

Arvoisa puhemies! Suomen rata- ja maantieverkko on yhteistä infrastruktuuria, jonka varaan rakentuvat työssäkäynti, elinkeinoelämä ja ihmisten arki. Siksi on tärkeää, että sitä koskevat säännöt ovat selkeitä ja vastaavat tämän päivän tarpeisiin.

Tässä esityksessä vahvistetaan kriittisen infrastruktuurin suojaamista. Se on nykyisessä turvallisuusympäristössä välttämätöntä. Turvallisuusriskien arvioinnin on silti oltava perusteltua, oikeasuhtaista ja johdonmukaista. Emme saa rakentaa perusteetonta hallinnollista taakkaa tai epäselviä menettelyjä. Sama koskee infrastruktuurista saatavan tiedon käyttöä. Esitys mahdollistaa tietyin edellytyksin salassa pidettävän väylätiedon luovuttamista niitä välttämättä tarvitseville suunnittelijoille ja rakentajille. Tämä voi helpottaa tärkeiden hankkeiden yhteensovittamista, mutta samalla on huolehdittava siitä, että tietoa käsittelevät vain siihen oikeutetut tahot ja että tietoturvasta huolehditaan myös alihankintaketjuissa. Nämä eivät ole toissijaisia yksityiskohtia vaan osa yhteiskunnan varautumista.

Arvoisa puhemies! Kun suuria ratahankkeita viedään eteenpäin, on samalla kysyttävä, millaiset yhtälöt ovat koko Suomen kannalta tärkeimpiä. Investointien yhteiskunnallista hyötyä on arvioitava myös saavutettavuuden, huoltovarmuuden ja alueellisen oikeudenmukaisuuden kautta. Vanhojen ratojen kunnossapito ei saa jäädä uusien hankkeiden varjoon. Tarvitaan selkeää sääntelyä, aitoa vuorovaikutusta ja pitkäjänteistä väyläverkoston rahoitusta. Ihmisille on tärkeintä, että yhteydet toimivat turvallisesti, luotettavasti ja tasapuolisesti kaikkialla Suomessa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä. — Edustaja Viitala on poissa. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

15.32 **Eerikki Viljanen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tämän esityksen tarkoituksena on selkiyttää ja ajantasaistaa väylänpitoa koskevaa sääntelyä suhteessa muuttuneeseen toimintaympäristöön, parantaa väyläverkon turvallisuutta, toimintavarmuutta ja suunnittelun sujuvuutta sekä varmistaa, että sääntely vastaa nykyisiä ja tulevia liikennejärjestelmän tarpeita. Nämä tavoitteet ovat erittäin kannattavia, ja on erittäin tärkeää, että sääntelyä tulee.

Tällä esityksellä pannaan täytäntöön Euroopan laajuista liikenneverkkoa koskeva EU:n asetuksen edellyttämä sääntely kolmansien maiden yritysten osallistumisesta infrastruktuurihankkeisiin, ja mikä tärkeintä, esityksellä velvoitetaan liikenneverkon infrastruktuurihankkeissa vastaavia toimijoita arvioimaan hankkeisiin liittyviä turvallisuus- ja järjestysriskejä, sekä niitten tulee toteuttaa tarvittavia riskinhallintatoimenpiteitä.

Lisäksi tarkoitus on lisätä kansallisen turvallisuuden huomioimista väylänpidossa. Kansallista turvallisuutta, maanpuolustusta ja huoltovarmuutta koskeva sääntely lisättäisiin nimenomaisesti radanpidon ja tienpidon yleisiin vaatimuksiin, ja sääntelyä täsmennetään monelta osalta.

Arvoisa puhemies! Tämä taitaa olla tänä iltana tässä salissa kolmas lakiehdotus, jossa viitataan toimintaympäristön muutoksiin. Tämä on meistä riippumaton tekijä, mutta on erittäin tärkeää, hyvä ja oikein, että hallituksessa on reagoitu toimintaympäristön muutoksiin ja valmistelevassa virkamieskoneistossa on reagoitu toimintaympäristön

muutoksiin ja että saamme tänne eduskuntaan hallituksen esityksiä, joita todennäköisesti tullaan käsittelemään salissa ja valiokunnassa suuren yksimielisyyden vallitessa, koska näkemyksemme tästä toimintaympäristön muutoksesta on hyvin samansuuntainen. Tämä esitys on osa tätä kokonaisuutta ja vie hallintoa ja lainsäädäntöä oikeaan suuntaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Niemi, olkaa hyvä.

15.34 **Veijo Niemi ps:** Arvoisa herra puhemies! Jos tullaan siihen ikävään tilanteeseen, että merikuljetukset Suomeen estyvät — mitä en tosin missään tapauksessa suinkaan toivo — niin tulee vääjäämättä kyseeseen huoltovarmuus. Nyt kysynkin arvoisalta ministeri Ranteelta: Ovatko rata- ja maantiehankkeet edenneet Tromssan ja Narvikin suuntaan, ja huomioidaanko niissä myös siltojen kestävyys, koska nopea joukkojen siirtäminen vaatii kyllä myöskin nopeita radalla tapahtuvia kuljetuksia? Miten huomioidaan raideleveysero? Voidaanko ottaa käyttöön muuttuvalla raideakselivälillä olevia 70 tonnia kantavia kuljetusvaunuja, jotka kestävät myöskin Leopard 2A6:n kuljettamisen? Onko tämä mahdollista, koska niitähän on jo olemassa? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kontu, olkaa hyvä. [Mikrofoni on kiinni] — Edustaja Kontu, panetteko mikrofonin päälle? [Mauri Kontu: No nyt kuuluu!]

15.35 **Mauri Kontu kesk:** Arvoisa puhemies! Keskustan eduskuntaryhmä suhtautuu myönteisesti tähän hallituksen esitykseen, jonka tavoitteena on ajantasaistaa väylänpitoa koskevaa lainsäädäntöä ja vahvistaa liikenneverkkomme turvallisuutta, toimintavarmuutta ja huoltovarmuutta.

Turvallisuusympäristö Euroopassa on muuttunut merkittävästi viime vuosina. Siksi on perusteltua, että kansallinen turvallisuus, maanpuolustus ja huoltovarmuus kirjataan aiempaa selvemmin osaksi tie- ja rataverkon suunnittelua, kehittämistä ja kunnossapitoa. Liikenneverkko ei ole vain liikkumisen väline vaan osa Suomen kokonaisturvallisuutta. Toimivat tiet ja radat, satamat ja logistiset yhteydet ovat välttämättömiä niin elinkeinoelämälle kuin puolustuskyvyllemme.

Keskusta pitää myös tärkeänä TEN-T-verkon hankkeisiin liittyvän riskienhallinnan vahvistamista. Kun strategisesti tärkeisiin infrastruktuurihankkeisiin osallistuu EU:n ulkopuolisia toimijoita, on välttämätöntä tunnistaa mahdolliset turvallisuus- ja järjestysriskit etukäteen. Samalla on kuitenkin huolehdittava siitä, että menettelyt pysyvät oikeasuhtaisina eivätkä tarpeettomasti hidasta investointeja tai hankkeiden toteuttamista.

Esityksessä on myös useita käytännön parannuksia väyläsuunnitteluun. On järkevää, että tutkimuksia voidaan tehdä joustavammin hankkeiden eri vaiheissa samalla, kun maanomistajien oikeusturvaa vahvistetaan. Sujuvammat menettelyt lyhentävät hankkeiden valmisteluaikoja ja vähentävät tarpeetonta byrokratiaa.

Arvoisa puhemies! Keskusta pitää erityisen merkittävänä sitä, että säännölliseen henkilöliikenteeseen tarkoitettujen yksityisraiteiden sääntelyä täsmennetään. Suomessa suunnitellaan parhaillaan useita suuria ratahankkeita, ja on tärkeää, että turvallisuus-, tasoristeys- ja suoja-alueita koskevat säännöt vastaavat niiden todellisia merkityksiä liikennejärjestelmässä. Samalla haluamme korostaa alueellisen saavutettavuuden merkitystä. Lainsäädännön uudistamisen lisäksi tarvitaan riittäviä investointeja koko Suomen tie- ja rataverkkoon. Pelkkä sääntelyn kehittäminen ei ratkaise kasvavaa

korjausvelkaa eikä niitä haasteita, joita aiempi tieverkko, vähäliikenteiset radat ja elinkeinoelämän kuljetukset kohtaavat eri puolilla maata.

Arvoisa puhemies! Liikenneverkko on Suomen kilpailukyvyn ja huoltovarmuuden alueellisen elinvoiman perusta. Siksi on tärkeää, että lainsäädäntö vastaa muuttuneen toimintaympäristön vaatimuksia. Keskusta pitää hallituksen esityksen keskeisiä tavoitteita perusteltuina ja kannattaa asiaan huolellista jatkokäsittelyä valiokunnassa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Ranne, kolme minuuttia, olkaa hyvä.

15.38 **Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne:** Arvoisa puhemies! Voin todeta heti tähän alkuun, että liikenne- ja viestintäministeriö on varsinainen turvallisuuden rakennusministeriö niin kyberturvallisuuden, kokonaisturvallisuuden, huoltovarmuuden kuin sotilaallisen liikkuvuuden osalta. Me olemme nimenomaan painottaneet sotilaallista liikkuvuutta ja satsanneet siihen. Me olemme priorisoineet hankkeita, jotka ovat ne kaikkein tärkeimmät Suomessa. Sotilaalliseen liikkuvuuteen satsataan tällä kaudella 400 miljoonaa, ja Liikenne 12:een eli meidän pitkäaikaiseen liikennejärjestelmästrategiaan on kirjattu sotilaallisen liikkuvuuden hankkeille 3,5 miljardia euroa. Tässä puhutaan nimenomaan niistä hankkeista, jotka ovat aivan keskeisiä Suomelle. Meillä ei missään nimessä tule jatkossa olemaan varaa kymmenien miljardien tunneli- ja siltahankkeisiin. Näitä ei ole mahdollista toteuttaa nykyisessä turvallisuus- ja taloustilanteessa, varsinkaan näiden viimeaikaistenkin tilanteiden näkökulmasta. Krimin silta on hyvin pieni silta, jos vertaa sitten sitä, että me rakentaisimme tänne Turun ja Tukholman välille taikka Vaasan ja Uumajan välille tunneleita tai siltoja — nämä eivät suinkaan ole priorisoituja hankkeita tälle maalle.

Nostan erikseen vielä esiin EU-rahoituksen tilanteen. Mehän olemme nimenomaan rakentaneet tällä kaudella hankkeita, joille on mahdollista saada runsasta EU-rahoitusta. Meillä on putkessa tällä hetkellä jopa EU-hankehaussa, häntähaussa, pari yhteistä hanketta rajat ylittävien hankkeitten osalta pohjoisessa, siltahankkeita ja Rail Nordicaan liittyen yhdessä Ruotsin kanssa. Me teimme ennätyksen jäänmurtaja Ainon rahoitushakemuksen osalta, 42 miljoonaa. Eli Ainon rakentaminen aloitetaan ensi vuonna, ja toivottavasti hänen sisarensa Armikin näkee pian päivänvalon.

On aivan selvää, että toiveita erilaisten infrahankkeitten osalta tulee meille jatkuvasti, mutta priorisoinnin on oltava tiukkaa. Kun täälläkin salissa on tänäänkin käyty keskustelua nykyisestä tieverkosta ja raideverkosta, niin meidän on aivan välttämätöntä priorisoida sitä. Ja toki kaikki sääntely, meidän Liikenne 12, vie siihen suuntaan, että priorisointi toimii.

Edustaja Niemelle vastaukseksi: Meillähän on Rail Nordican osalta päätetty ja linjattu 107 miljoonan suunnittelurahasta. Tämä on siis Naton ja EU:n tasolla kansallisen turvallisuuden ja puolustuksen osalta aivan poikkeuksellinen hanke ja strateginen valinta, jolle on siis Puolustusvoimien ja Naton hyvin laaja kannatus. Komissio odottaa siellä meidän rahoitushakemuksia. Tässä on kyse myöskin rajatusta hankkeesta, puolentoista miljardin hankkeesta, jossa on tarkoitus rakentaa rinnakkaisraiteet Rovaniemelle Misiin ja Ouluun. Nimenomaan tällä täydennetään ja varmistetaan se, että evakuoinnit, joukkojen siirrot ja kaluston siirrot onnistuvat. Tämä on rajattu hanke, ja tälle on siis mahdollista saada EU-rahoitusta useampia satoja miljoonia.

Olemme siis valmistautuneet. Emme tee mitään sattumanvaraisia, hatusta heitettyjä ehdotuksia, vaan kaikki perustuu nykyiseen tilannekuvaan, riskiarviointeihin, tarkkoihin investointisuunnitelmiin ja nimenomaan faktoihin. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikennerikkomuksia koskevasta rajat ylittävästä yhteistyöstä Euroopan unionissa sekä siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 318/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Ranne, tervetuloa takaisin.

Keskustelu

15.42 **Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys laiksi liikennerikkomuksia koskevasta rajat ylittävästä yhteistyöstä Euroopan unionissa sekä siihen liittyviksi laeiksi. Hallituksen esityksen tarkoituksena on EU-direktiivin kansallinen täytäntöönpano. Esityksellä pannaan täytäntöön liikenneturvallisuuteen liittyviä liikennerikkomuksia koskevan rajat ylittävän tiedonvaihdon helpottamista koskevaan CBE-direktiiviin tehdyt muutokset. Lisäksi esityksen tarkoituksena on panna täytäntöön eurooppalaista vammaiskorttia ja eurooppalaista vammaisten henkilöiden pysäköintilupaa koskevat direktiivit siltä osin kuin niissä säädetään eurooppalaisesta vammaisten henkilöiden pysäköintiluvasta. Esityksessä ehdotetaan myös eräitä kansallisia muutoksia tieliikennelain liikennevirhemaksua koskeviin säännöksiin.

Alkuperäinen CBE-direktiivi eli cross-border exchange of information -direktiivi tuli voimaan vuonna 2015. Direktiiviin vuonna 24 tehtyjen muutosten tavoitteena on helpottaa entisestään rajat ylittävää tietojenvaihtoa liikenneturvallisuuteen liittyvistä liikennerikkomuksista sekä helpottaa rikkomuksista määrättyjen seuraamusten täytäntöönpanoa EU:ssa. Keskeinen tavoite on liikenneturvallisuuden parantaminen.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki liikennerikkomuksia koskevasta rajat ylittävästä yhteistyöstä EU:ssa. Uudessa laissa säädettäisiin CBE-yhteyspisteestä ja sen tehtävistä. Suomen kansallisena yhteyspisteenä toimisi Liikenne- ja viestintävirasto Traficom. Laissa säädettäisiin liikennerikkomuksesta vastuussa olevan henkilön tunnistamisesta ja liikennerikkomusta koskevan ilmoituksen lähettämisestä. Lisäksi laissa säädettäisiin jäsenvaltioiden viranomaisten välisestä yhteistyöstä henkilön tunnistamisessa, asiakirjojen tiedoksiannossa ja seuraamusten täytäntöönpanossa.

Toimivaltaisia viranomaisia olisivat Suomessa Liikenne- ja viestintävirasto Traficom, poliisi ja Oikeusrekisterikeskus.

Muutokset parantaisivat liikenneturvallisuutta sekä tienkäyttäjien yhdenvertaisuutta ja oikeusturvaa. Eurooppalaisen vammaisten henkilöiden pysäköintiluvan tavoitteena on yhtenäistää EU:n alueella käytettävät vammaisten henkilöiden pysäköintiluvat ja varmistaa niiden rajat ylittävä tunnustaminen. Lisäksi tavoitteena on vähentää lupien väärennös- ja petosriskiä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle merenkulkua koskevan lainsäädännön päivittämiseksi

Hallituksen esitys HE 319/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Ranne, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.45 **Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on seuraavaksi käsittelyssä hallituksen esitys merenkulun sääntelyn päivittämiseksi. Esityksen pääasiallisena tavoitteena on merenkulkua koskevan lainsäädännön päivittäminen ja joustavoittaminen. Esityksellä toteutetaan pääministeri Orpon hallituksen hallitusohjelman hanketta valtionhallinnon tuottavuusohjelmasta ja tavoitetta liian sääntelyn purkamisesta ja hallinnollisen taakan keventämisestä.

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi aluksen liikenteen palveluista annettua lakia sekä seitsemää muuta merenkulkua koskevaa lakia. Muutoksilla toteutettaisiin sääntelyä joustavoittavia muutoksia ja sääntelyteknisiä korjauksia sekä täydennettäisiin kansallista sääntelyä vastaamaan kansainvälisen sääntelyn velvoitteita.

Alusten teknisestä turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä annetun lain nimettyjä katsastajia ja aluksenmittaajia koskevaan sääntelyyn esitetään tarkennuksia ja lakiteknisiä muutoksia. Laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta annetussa laissa säädettyjä Liikenne- ja viestintäviraston toimivaltuuksia muutettaisiin vähäisesti.

Liikenteen palveluista annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että vuokraveneen kuljettajan pätevyyden voisi osoittaa kansainvälisellä kansipäällystön pätevyyskirjalla. Lisäksi säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston oikeudesta pitää rekisteriä hyväksymistään merimieslääkäreistä ja velvollisuudesta julkaista luettelo. Kuorma- ja linja-autonkuljettajan ammattipätevyyttä koskevaan sääntelyyn ehdotetaan vähäistä muutosta. Samalla Liikenne- ja viestintäviraston määräyksenantovaltuuksia täydennettäisiin.

Merilakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että sähköisesti pidettävän päiväkirjan järjestelmä voisi olla Liikenne- ja viestintäviraston ohella hyväksytyn luokituslaitoksen hyväksymä.

Vesiliikennelakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Liikenne- ja viestintävirastolle annettaisiin toimivalta puuttua turvalaitteen asettamatta jättämiseen sekä turvalaitteiden puutteellisuuteen. Liikenne- ja viestintäviraston oikeutta määrätä vesialue tilapäisesti suljettavaksi ja keskeyttää vesiliikenne tai rajoittaa sitä laajennettaisiin hiukan.

Alusrekisterilakiin, huviveneiden turvallisuudesta ja päästövaatimuksista annettuun lakiin ja meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamisesta annettuun lakiin esitetään lakiteknisiä muutoksia.

Yksittäiset muutokset ovat vaikutuksiltaan melko vähäisiä, mutta kokonaisuutena ne keventävät eri toimijoiden hallinnollista taakkaa. Muutokset myös vahvistavat merenkulun turvallisuutta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hyvinvointialueesta annetun lain 21 ja 53 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 303/2026 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle passilain ja henkilökorttilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 292/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.49 **Juha Hänninen kok:** Kiitoksia, arvoisa puhemies! On ilahduttavaa, että passijärjestelmää uudistetaan nyt tavalla, joka helpottaa suomalaisten arkea tinkimättä turvallisuudesta. Passien pidempi voimassaoloaika merkitsee vähemmän asiointia viranomaisissa, vähemmän kustannuksia kansalaisille ja sujuvampaa arkea erityisesti lapsiperheille, opiskelijoille ja paljon matkustaville suomalaisille.

Samalla on tärkeää huomata, että tämä uudistus nojaa vahvaan turvallisuuteen. Suomen passit perustuvat biometriseen tunnistamiseen, korkeaan asiakirjaturvallisuuteen ja

luotettavaan henkilöllisyyden varmistamiseen. Kun turvallisuusratkaisut ovat kehittyneet, voidaan passien voimassaoloaikaa pidentää hallitusti vaarantamatta asiakirjojen luotettavuutta. Siitä hyötyy niin yhteiskunta kuin jokainen kansalainen.

Arvoisa puhemies! Turvallinen yhteiskunta ei tarkoita sitä, että kansalaisia rasitetaan tarpeettomalla byrokratialla. Turvallisuus ja sujuvat palvelut voivat kulkea käsi kädessä. Siksi pidän tätä uudistusta tervetulleena esimerkkinä siitä, miten ihmisten arkea helpotetaan samalla, kun pidämme kiinni korkeasta turvallisuuden tasosta. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lundén, olkaa hyvä.

15.51 **Mikko Lundén ps:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Hallituksen tavoitteena on selkeyttää passien ja henkilökorttien myöntämiseen liittyvää päätöksentekoa ulkomailla. Jatkossa olisi tarkoitus, että ulkomailla haettavien Suomen passien ja henkilökorttien myöntämisestä päättäminen keskitettäisiin Suomen edustustoilta ja kunniakonsulaateilta ulkoministeriölle. Se tarkoittaa sitä, että päätöksenteko hoituisi jatkossa yhdestä paikasta, ja olisi huomattavasti nykytilannetta yksinkertaisempi ratkaisu.

Arvoisa herra puhemies! Tavallisten kansalaisten näkökulmasta asiat säilyisivät kuitenkin hyvin pitkälti ennallaan. Passia ja henkilökorttia voisi jatkossakin hakea Suomen edustustosta ulkomailla. Muutoksella ei siis viedä palveluita kauemmas suomalaisilta, vaan tavoitteena on selkeyttää sitä, missä päätökset passeista ja henkilökorteista tehdään ja kuka niistä loppujen lopuksi vastaa.

Tässä esityksessä on samalla tarkoitus selkeyttää Suomen edustustoissa ja tietyissä kunniakonsulaateissa työskentelevien henkilöiden roolia passi- ja henkilökorttiasioiden käsittelyssä. Samalla säädetään tarkemmin heidän tehtävistään, kelpoisuudestaan ja virkavastuustaan.

Lisäksi esityksessä mahdollistetaan jo aiemmin passihakemuksen yhteydessä otettujen biometristen tietojen hyödyntäminen henkilökorttia haettaessa ja päinvastoin.

Kun katsoo kokonaisuutta, kyse on loppujen lopuksi hyvin hallinnollisesta uudistuksesta. Kaikille pitää olla selkeää, mitkä viranomaisten toimivaltuudet ovat ja että toimintatavat ovat samanlaisia riippumatta siitä, missäpäin maailmaa suomalainen asioi.

Arvoisa herra puhemies! Se, mitä toivon tältä esitykseltä, on se, että pidemmällä aikavälillä sen hyödyt näkyvät konkreettisesti sujuvina prosesseina, vähempänä byrokratiana, tehokkaampana työntekona ja hallinnollisina säästöinä. Se on sekä veronmaksajien että yhteiskunnan etu, jos voimme kehittää julkista hallintoa niin, että asiat hoituvat mahdollisimman sujuvasti ja veronmaksajien rahoja käytetään järkevällä tavalla. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

15.52 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa puhemies! Kysymys ei ole ihan pienestä asiasta, kun katsotaan, kuinka paljon ulkomailla myönnetään näitä passeja. Viimeisinä vuosina on myönnetty 17 000, vuonna 23—24 vajaat 15 000 ja vuonna 25 taas 14 000, hätäpasseja noin 400 ja henkilökortteja noin 5 000, eli kyllä ulkomailla aika paljon näitä passeja ja henkilökortteja myönnetään. Siinä mielessä, kun tätä lakiesitystä katsoo, tätä biometristä tunnistetta voidaan käyttää nyt sitten molemmissa ja voidaan korttien biotunnisteita

käyttää toisinpäin ja sitten passien toisinpäin. Tässä on sillä tavalla järkevästä uudistuksesta kysymys. Ennen kaikkea tässä nyt yritetään yhdistää niitä hallinnon rakenteita siellä taustalla, jotka sitten voisivat tätä yhdessä tehdä. Tärkeää on, että Suomen passi on vain sellaisilla henkilöillä, joilla sen kuuluu olla, ja se on tässä ydinkysymys. Tämä nyt koskee näitä ulkomailla myönnettyjä passeja.

Tämä lakiesitys on tässä asiaa edistävä ja voi saattaa vähän myöskin tätä hallinnollista taakkaa pienemmäksi. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle terrorismin ennaltaehkäisyä koskevan Euroopan neuvoston yleissopimuksen muuttamisesta tehdyn pöytäkirjan hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä laiksi rikoslain 34 a luvun 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 293/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.54 **Juha Hänninen kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Terrorismi muuttuu jatkuvasti, ja siksi myös lainsäädännön on pysyttävä ajan tasalla. Tässä esityksessä päivitetään Euroopan neuvoston terrorismirikoksen määritelmää vastaamaan nykypäivän uhkia ja vahvistamaan kansainvälistä yhteistyötä terrorismin torjunnassa. Erityisen tärkeää on, että terroristisessa tarkoituksessa tehty vakava tietojärjestelmiin kohdistuva vahingoittaminen tunnistetaan nykyistä selkeämmin osaksi terrorismirikosten kokonaisuutta.

Arvoisa puhemies! Yhteiskuntamme on yhä riippuvaisempi tietoverkoista, sähköjärjestelmistä ja digitaalisista palveluista. Tässä esityksessä todetaan perustellusti, että vakavat tietojärjestelmiin kohdistuvat hyökkäykset voivat aiheuttaa merkittävää vahinkoa yhteiskunnan toiminnoille ja kansalaisille. Siksi on tärkeää, että lainsäädäntö tunnistaa myös tällaiset teot osana nykyaikaisia turvallisuusuhkia. Samalla esitys vahvistaa sääntöpohjaista kansainvälistä yhteistyötä terrorismin torjunnassa.

Terrorismi on luonteeltaan rajat ylittävä ilmiö, eikä yksikään valtio torju sitä yksin. Yhteiset määritelmät, yhteiset pelisäännöt ja mahdollisuus saattaa tekijät vastuuseen ovat osa sekä Suomen että koko Euroopan turvallisuutta. Turvallisuutta rakennetaan yhdessä, ja meidän tärkein tehtävämme on pitää huolta kansalaistemme turvallisuudesta. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 313/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Maa- ja metsätalousministeri Essayah ei nähtävästi ole paikalla, joten häntä odotellessa menemme puhujalistalle. Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.57 **Juha Hänninen kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Tämä esitys on ennen kaikkea lasten ja nuorten hyvinvointia sekä turvallista kasvuympäristöä koskeva uudistus. Tutkimusten mukaan energiajuomien käyttö on nuorten keskuudessa yleistä ja osalla nuorista kofeiinin turvallinen päivittäinen saanti ylittyy. Samalla tiedämme, että runsas kofeiinin käyttö voi aiheuttaa univaikeuksia, keskittymisongelmia ja muita terveyshaittoja. Lapsi tarvitsee ennen kaikkea unta, lepoa ja säännöllistä arkea, ei energiajuomaa paikkaamaan väsymystä. Jokaisen lapsen ja nuoren, miksei aikuisenkin, tulisi muistaa, että liikunnasta saa energiaa, ei tölkistä tai pullosta. Siksi pidän hyvänä, että tähän asiaan tuodaan selkeät pelisäännöt.

Tähän asti käytännöt ovat vaihdelleet kaupoittain, mutta jatkossa energiajuomien myynti alle 16-vuotiaille olisi yhdenmukaisesti kielletty koko maassa. Vastuu ei voi olla yksin lapsella tai vanhempien jatkuvan valvonnan varassa. Tämä on kohtuullinen ja perusteltu uudistus, joka tukee lasten terveyttä, koulunkäyntiä ja turvallista kasvua. Se lähettää myös tärkeän viestin: lasten hyvinvointi asetetaan etusijalle silloin, kun markkinoilla olevat tuotteet voivat aiheuttaa heille haittaa. Meidän tärkein tehtävämme on taata turvallinen lapsuus, ja tämä esitys on yksi teko tätä päämäärää kohti. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Muistuttaisin, että nyt keskustellaan esityksestä laiksi maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain muuttamisesta. Arvelen, että edustaja Hännisellä oli tarkoitus puhua asiakohdassa 16, joka käsittelee elintarvikelain muuttamista. No, vahinko ei ole suuren suuri. — Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

16.00 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Suomalaisen maatalouden kannattavuuden ja kotimaisen ruuantuotannon tulevaisuuden kannalta on erittäin tärkeää, että viljelijöiden asemaa koko elintarvikeketjussa vahvistetaan. Nyt käsiteltävänä oleva hallituksen esitys on tässä suhteessa erittäin tervetullut ja konkreettinen toimenpide.

Esityksellä mahdollistetaan tuottajaorganisaatioiden yhteenliittymien perustaminen. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että tuottajat voivat yhdistää voimiaan, keskittää

tarjontaansa ja neuvotella entistä vahvemmalla asemalla elintarviketeollisuuden ja kaupan kanssa myös tuotteidensa hinnoista. On aivan oikein, että viljelijöillä on nykyistä paremmat mahdollisuudet vaikuttaa oman työnsä taloudelliseen tulokseen. Ei voi olla kestävää, että alkutuottajan neuvotteluasema jää jatkuvasti elintarvikeketjun muiden toimijoiden varjoon. Samalla yhteistyö voi tuoda kustannussäästöjä, tehostaa logistiikkaa, avata uusia markkinoita ja parantaa kotimaisen ruuantuotannon kilpailukykyä. EU:n kilpailusääntöjen mukaiset suojamekanismit puolestaan varmistavat, että myös kilpailun toimivuudesta huolehditaan.

Haluan kiittää hallitusta tästä esityksestä ja myös ministeri Essayah'a. Tarvitsemme juuri tällaisia käytännön ratkaisuja, joilla vahvistetaan suomalaisen maatalouden toimintaedellytyksiä ja turvataan kotimaisen ruuantuotannon tulevaisuutta. Ainakin Varsinais-Suomessa viljanviljelijät ovat tätä toivoneet ja ymmärtääkseni koko Suomessa, eritoten.

Olen tehnyt asiaan liittyen toimenpidealoitteen, jossa nostan esiin lakimuutoksen tarpeen tuottajaorganisaatioiden hyödyntämiseksi paremmin. Käsittääkseni myös edustaja Viljanen on tähän asiaan pureutunut. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman on poissa, edustaja Hoskonen on poissa. — Edustaja Lahdenperä, olkaa hyvä.

16.03 **Milla Lahdenperä kok:** Arvoisa rouva puhemies! Maatalouden kannattavuudesta puhuttaessa yksi keskeinen ongelma on tuottajan heikko neuvotteluasema elintarvikeketjussa. Viljelijä kantaa tuotannon riskit ja kustannukset, mutta mahdollisuudet vaikuttaa tuotteesta saatavaan hintaan ovat usein hyvin rajalliset.

Tällä lakimuutoksella mahdollistetaan tuottajaorganisaatioiden yhteenliittymien perustaminen. Käytännössä viljelijät voivat yhdistää voimiaan, neuvotella yhdessä tuotteidensa myynnistä sekä tehostaa esimerkiksi varastointia, kuljetuksia ja markkinointia. Erityisesti vilja-alalla tällaiselle yhteistyölle on ollut kiinnostusta.

Meillä on nyt uudistettu elintarvikemarkkinalainsäädäntöä, ja nyt parannetaan jälleen tuottajien mahdollisuuksia vahvistaa asemaansa markkinoilla. Kannustankin viljelijöitä ja tuottajajärjestöjä tarttumaan näihin mahdollisuuksiin ja hyödyntämään jo tehtyjä sekä nyt valmisteltavia uudistuksia. Lainsäädäntö antaa työkalut, mutta niiden hyödyntäminen edellyttää myös tuottajien omaa aktiivisuutta ja yhteistyötä. Maatalouden kannattavuuden on vahvistuttava myös markkinoilta saatavien tulojen kautta. Siihen tarvitaan reilumpaa neuvotteluasemaa ja rohkeutta tehdä yhteistyötä.

Tämä on oikein hyvä uudistus näitten lukuisten uudistusten joukossa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viljanen.

16.04 **Eerikki Viljanen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Alkusyksystä tuli julkisuuteen tieto, että maataloustuottajien yhteenliittymien, tuottajaorganisaatioiden välinen yhteistyö olisi estynyt Ruokaviraston tekemän tulkinnan mukaan. Tähän tilanteeseen ratkaisuksi nousi esille, että lainsäädäntöä pitää muuttaa, jotta Ruokavirasto voi tehdä toisenlaisen tulkinnan, mikä sitten hyväksyisi tuottajaorganisaatioitten yhteistyön.

Kuten edustaja Elomaa täällä aikaisemmin mainitsi, tein pari kuukautta sitten tähän asiaan korjaavan lakialoitteen, johon tuli aivan mukavasti myös kollegoilta

allekirjoituksia. Tuo lakialoite on kuitenkin lähetekeskustelussa vasta ylihuomenna, näin siitäkin huolimatta, että hallitus monia viikkoja myöhemmin tuli omalla esityksellään julki, ja nyt se on täällä tänään lähetekeskustelussa. Vaikka järjestys on nurinkurinen, olen ymmärtänyt näin, että valiokuntakäsittelyssä näiden käsittelyt yhdistetään, koska kyseessä on aika lailla pilkulleen samansisältöiset lakimuutosesitykset.

Tämä esitys on tervetullut. Se mahdollistaa viljelijöiden voimien kokoamisen, yhdistämisen yhteiseksi rintamaksi niin, että he kykenevät käyttämään tulevaisuudessa toivottavasti enemmän niin sanottua joukkovoimaa, yhteisvoimaa niin ostoja tehdessään kuin etenkin tuotteita markkinoidessaan. Kysymys siitä, tuleeko tämä johtamaan siihen, että tuottajien yhteenliittymiä syntyy Suomeen liikaa, on minun mielestäni tässä kohtaa hieman hypoteettinen. Se, että yhteistyö sallitaan, on askel eteenpäin, se on askel oikeaan suuntaan, ja viljelijät sitten keskuudessaan eri alueilla tulkitsevat, mikä on tarvittava määrä tuottajaorganisaatioita, jotka sitten tekevät mahdollisesti yhteistyötä keskenään, jotta markkinavoimaa saadaan koottua ja parempaa hintaa sitten tuottajille markkinoilta.

Tämä on oikeansuuntainen lakialoite, ja uskon, että maa- ja metsätalousvaliokunnassa tämä asia etenee hyvässä yhteisymmärryksessä laajan valmistelun pohjalta niin, että laki saadaan esitetyllä tavalla voimaan jo vuoden 27 alusta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kontu.

16.07 **Mauri Kontu kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Esitys on kannatettava, sillä se vahvistaa suomalaisen maataloustuottajan neuvotteluasemaa tilanteessa, jossa kauppa ja teollisuus ovat vahvasti keskittyneet. Tuottajaorganisaatioiden yhteenliittymät antavat viljelijöille mahdollisuuden yhdistää voimansa ja neuvotella nykyistä tasavertaisemmin markkinoilla. Samalla suomalaiset tuottajat saavat käyttöönsä saman mahdollisuuden kuin monissa muissa EU-maissa jo on.

Toisaalta itse hiukan mietin, että viljelijöillä ja tuottajilla on vahvat osuuskunnat jo nyt olemassa, ja toivon, että tällä ratkaisulla saataisiin sitten kuitenkin lisää pontta tähän alkutuottajien talouden kannattavuuteen.

On myös tässä hyvä todeta, kuten Eerikki Viljanen, edustajamme, sanoi, että hän toi lakialoitteen jo ennen tätä hallituksen esitystä. Keskusta siis kannattaa tätä esitystä.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä on askel oikeaan suuntaan, mutta jatkossa on syytä selvittää myös indeksipohjaisen sopimushinnoittelun mahdollisuuksia. Esimerkiksi lannoitteiden ja energian kustannusten muutokset tulisi voida huomioida nykyistä paremmin tuottajahintojen määräytymisessä, jotta koko kustannusriski ei jäisi yksin viljelijän kannettavaksi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Jukkola.

16.08 **Janne Jukkola kok:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Suomalaisen maatalouden pitkäaikainen ongelma on ollut viljelijän heikko asema elintarvikeketjussa. Viljelijä kantaa suuren osan tuotannon riskeistä, mutta mahdollisuudet vaikuttaa tuotteistaan saamaansa hintaan ovat usein rajalliset.

Tähän on tällä hallituskaudella tartuttu usealla tavalla. Elintarvikemarkkinalaki on uudistettu ja tullut voimaan. Sen tavoitteena on parantaa elintarvikeketjun sopimuskäytäntöjä ja vahvistaa tuottajan asemaa. Nyt käsittelyssä oleva esitys täydentää

tätä työtä. Tuottajaorganisaatioiden yhteenliittymien mahdollistaminen antaa tuottajille uusia keinoja yhdistää voimiaan ja parantaa neuvotteluasemaansa suhteessa teollisuuteen ja kauppaan.

Tarve on hyvin konkreettinen. Esimerkiksi viljasektorilla toimii jo muutamia tuottajaorganisaatioita, ja uusia on suunnitteilla ainakin Etelä-Pohjanmaalla ja Pohjois-Savossa. Tavoitteena on, että alueelliset organisaatiot voisivat tehdä myös tiiviimpää yhteistyötä ja saavuttaa yhdessä suurempaa neuvotteluvoimaa. Yhteistyö avaa uusia mahdollisuuksia myös tarjonnan keskittämiseen, yhteiseen markkinointiin, jalostukseen ja vientiin. Meillä on Suomessa korkealaatuisia raaka-aineita ja osaamista. Meidän on pystyttävä hyödyntämään niitä nykyistä paremmin myös kansainvälisillä markkinoilla. Suomalaisen ruuan arvon pitää näkyä myös alkutuottajan saamassa korvauksessa. Tuottajan vahvempi asema on koko ruokaketjun etu. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viljanen.

16.10 **Eerikki Viljanen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Viljelijät ovat tuotteitansa myydessään hyvin hajanainen laaja joukko, jossa yksittäisen toimijan markkinavoima on erittäin heikko suhteessa usein hyvin keskittyneisiin ostajien joukkoon. On tärkeää, että me saamme mahdollistettua viljelijöille yhteistyön tiivistämisen mahdollisuuden. Rivien tiivistäminen ja suurempien erien tarjoaminen todennäköisesti tuovat tasapainoa markkinoille ja edesauttavat markkinoiden oikeata, tasapuolista toimintaa ja hinnanmuodostusta markkinoilla.

Ajattelen myös niin, että tämä voimien kokoaminen voi helpottaa myös vastuullisen ostajapuolen, teollisuuden puolen, toimintaa. Kun markkinoilla liikkuu kertakaupalla suurempia eriä, todennäköisesti myyjät ja ostajat ovat entistä perehtyneempiä kaupankäyntiin, sen ehtoihin, rahoitukseen ja niin edelleen, elikkä tämä kauppa entisestäänkin ammattimaistuu ja selkeytyy. On aivan varmaa, että tämä voimien kokoaminen tulee helpottamaan ponnisteluita, joiden takana tämänkin salin suuri enemmistö on, elikkä suomalaisten maailman laadukkaimpien elintarvikkeiden kasvavaa vientiä ja suomalaisten elintarvikkeiden vientipotentiaalin hyödyntämistä.

Tämä voimien kokoaminen, markkinoiden tasapainottaminen, ei poista sitä, että esimerkiksi viljamarkkinoilla keskiössä tulee tulevaisuudessakin olemaan se, että viljelijöiden tulee yhä tarkemmalla korvalla kuunnella ja selvittää sitä, mille tuotteelle on kysyntää, mitä kannattaa kylvää, mitä kannattaa viljellä, mikä on hintaodotus, ja mahdollisesti tehdä sopimuksia ennakkoon, jotta yllätyksiltä sitten kaupantekovaiheessa vältytään ja niin edelleen. Mutta oletan, että voimien kokoaminen, tämän hajanaisen kentän organisoituminen, tulee myös vahvistamaan tätä, että yhä tarkemmin tullaan tulevaisuudessa tuottamaan niitä tuotteita, mille on aidot markkinat, niitä tuotteita, joista on mahdollisuus saada oikeudenmukainen korvaus, ja myös vientituotteita kasvavassa määrin.

Tämä lakiehdotus on kaikin muodoin kannatettava. Se ei poissulje mitään vaan mahdollistaa voimien kokoamista ja sikäli on tervetullut. [Janne Jukkola: Hyvä, Viljanen!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Essayah.

16.13 **Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah** (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Samalla pahoittelen sitä, että joudun tulemaan myöhässä tänne, koska viime torstaiksi tarkoitetut hallituksen esitykset siirtyivät tähän päivään ja tälle päivälle oli taas oma ohjelmansa, josta yritin sitten myös selviytyä ennen tänne saapumista.

Mutta todellakin, niin kuin täällä jo asiantuntevasti edustajat ovat käyneet läpi, tämän esityksen tavoitteena on mahdollistaa tuottajaorganisaatioitten yhteenliittymien hyväksyminen Suomessa Euroopan unionin markkinajärjestelyasetuksen mukaisesti. Tämä muutos olisi ollut mahdollinen jo kymmenen vuotta sitten. Muutos vahvistaa maataloustuottajien mahdollisuuksia hyödyntää EU-lainsäädännössä jo pitkään tunnistettuja yhteistyömuotoja ja saattaisi kansallisen sääntelyn vastaamaan voimassa olevaa unionin oikeutta. Syy, miksi tähän ei silloin kymmenen vuotta sitten ole tehty näitä muutoksia, johtui pitkälti siitä, että meiltä puuttuivat siinä vaiheessa ne tuottajaorganisaatiotkin. Niitä yhteenliittymiä oli sitten varmastikin haastavaa lähteä tekemään, kun ei ollut vielä varsinaisia tuottajaorganisaatioitakaan.

Suomessa tuottajaorganisaatioita on vieläkin verrattain vähän, 15 kappaletta, mutta ne ovat onneksi nyt lisääntymässä. Tällä kaudellahan myös CAP-rahoitusta on suunnattu tähän, ja on ollut hienoa huomata, että näitä tuottajaorganisaatioita on lähtenyt tällä hallituskaudella syntymään. Markkinoitten kehittäminen on todella ollut hallituksen vahva tavoite, ja hallituksessa on tunnistettu, että maatalouden kannattamattomuuden merkittävin syy on markkinoilta saatava liian alhainen hinta, ja siksi myöskin tämä hallituksen esitys annetaan.

EU:ssa yhteenliittymiä on jonkin verran, ei kuitenkaan ihan joka maassa. Hedelmä- ja vihannessektorilla niitä on eniten, ja asianomaisilla sektoreilla on myös ylikansallisia tuottajaorganisaatioitten yhteenliittymiä, muun muassa Belgiassa, muilla sektoreilla on näitä huomattavasti vähemmän. Yksi syy tuottajaorganisaatioitten yhteenliittymien vähäiseen määrään on ollut perustamisen vaatimat ajalliset ja taloudelliset resurssit. Tälle rahoituskaudelle on todellakin valittu kaksi maaseudun kehittämistoimenpidettä, joilla perustamista voidaan tukea. Nämä toimenpiteet ovat ensinnäkin valmisteluraha tuottajien yhteistyöhankkeen perustamiseen ja sitten toisaalta tuki yhteistyöhankkeen tuottajaorganisaatioitten edistämiseksi. Nämä kaksi toimea ovat olleet niitä, jotka ovat edesauttaneet perustamisprosesseja, ja uusia tuottajaorganisaatioita on hyväksytty.

Tämä lainsäädäntömuutos tarvitaan, jotta yhteistyötä voidaan tehdä kilpailulain estämättä. Keskeiset vaikutukset tällä esityksellä olisivat maataloustuottajien markkina- ja neuvotteluaseman vahvistumiseen. Tuottajaorganisaatioitten yhteenliittymät voivat tosiaan keskittää tarjontaa, tehostaa markkinointia ja logistiikkaa sekä vahvistaa tuottajien mahdollisuuksia neuvotella kaupallisista ehdoista suhteessa elintarviketeollisuuteen ja kauppaan. Erityisesti aloilla, joilla toimijat ovat hajanaisia ja yksittäiset tuottajaorganisaatiot pieniä, yhteenliittymät voivat tuoda mittakaavaetuja ja parantaa kilpailukykyä. Minullekin on tullut korviini, että on kerrottu, että tämmöisellä tuottajaorganisaatiolla on saatu jo ihan ensimmäisissä neuvotteluissa 5—6 prosentin parannuksia niihin hintoihin.

Samalla on tärkeää huomioida kilpailun toimivuus sekä vaikutukset ostajiin ja kuluttajiin. Tuottajien neuvotteluvoiman vahvistuminen voi joissakin tilanteissa johtaa hintavaikutuksiin tai markkinavoiman keskittymiseen. Esityksessä tunnistetaan nämä riskit asianmukaisesti, ja niitä rajaavat EU:n markkinasääntelyasetuksen

kilpailuoikeudelliset edellytykset, kuten tuotantomäärää koskevat rajoitukset sekä kilpailuviranomaisten mahdollisuus puuttua toimintaan yksittäistapauksissa.

Esityksellä ei arvioida olevan välittömiä vaikutuksia valtiontalouteen. Suomessa näitten yhteenliittymien määrän arvioidaan olevan lähivuosinakin vielä suhteellisen pieni, minkä vuoksi hyväksymis- ja valvontatehtävien ei arvioida edellyttävän lisäresursseja. Lausuntokierroksella hallituksen esitys tuottajaorganisaatioitten yhteenliittymien hyväksymisen mahdollistamiseksi sai laajaa kannatusta.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulevan voimaan vuoden 27 alusta. Todellakin sitä on minultakin kysytty, miksi tätä ei ole tehty silloin kymmenen vuotta sitten, kun tämä EU:n markkinajärjestelyasetus tuli mahdolliseksi. Luulen niin, että todellakin se pieni määrä näitä tuottajaorganisaatioita on ollut se syy. Mutta myöskään aiempien hallitusten maatalouspoliittisessa linjassa ei olla ehkä tunnistettu samalla tavalla tarvetta vahvistaa maataloustuottajien neuvotteluvoimaa eikä toisaalta tunnistettu keskittyneen elintarvikekaupan haasteita alkutuottajan näkökulmasta. Jos ajattelee, mitä tällä hallituskaudella on tehty, niin ollaan tosiaan tuotu esimerkiksi nämä elintarvikemarkkinalain sekä ykkös- että kakkososat tänne eduskuntaan hyväksyttäviksi ja saatu ne täältä eteenpäin, ja siinä mielessä nämä ovat olleet tärkeitä tuottajan aseman parantamiseksi. Siinä mielessä tätä työtä on hyvä jatkaa myöskin tällä esityksellä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Ja sitten edustaja Strandman.

16.18 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa rouva puhemies, kunnioitettu ministeri! Tämä on erinomainen esitys. Kotimainen maatalous turvaa ruuan saatavuutta, ylläpitää huoltovarmuutta ja luo toimeentuloa eri puolille Suomea. Siksi on tärkeää, että maataloustuottajilla on mahdollisimman hyvät edellytykset toimia markkinoilla kattavasti. Suomalaisessa elintarvikeketjussa tuottajien neuvotteluasema on monilla aloilla haastava suhteessa teollisuuteen ja kauppaan. Tämän vuoksi tuottajien yhteistyötä tukevat ratkaisut ovat perusteltuja.

Hallituksen esityksessä mahdollistetaan tuottajaorganisaatioiden yhteenliittymien perustaminen Euroopan unionin lainsäädännön sallimissa rajoissa. Samalla kansallinen lainsäädäntö päivitetään vastaamaan muuttunutta EU-sääntelyä. Muutos on rajattu, mutta sillä voidaan parantaa tuottajien mahdollisuuksia yhteistyöhön esimerkiksi markkinoinnissa, logistiikassa, varastoinnissa ja sopimusneuvotteluissa.

Kun useampi tuottajaorganisaatio toimii yhdessä, kustannuksia voidaan jakaa tehokkaammin ja tarjontaa koota suuremmiksi kokonaisuuksiksi. Tämä voi vahvistaa tuottajien asemaa suhteessa ostajiin sekä parantaa kilpailukykyä. Valmistelussa kiinnostusta yhteenliittymiin on tullut esiin erityisesti vilja-alalla. Nykyinen lainsäädäntö ei ole tarjonnut toimijoille riittävää varmuutta kansallisesta hyväksymismenettelystä, mikä on voinut hidastaa uusien yhteistyömallien syntymistä.

Arvoisa rouva puhemies! Esitys ei aiheuta merkittäviä kustannuksia valtiolle eikä lisää olennaisesti hallinnollista taakkaa. Samalla se tarjoaa mahdollisuuden kehittää markkinaehtoisia toimintatapoja suomalaisessa maataloudessa. Kannattava maatalous vahvistaa ruokaturvaa, huoltovarmuutta ja kotimaista elintarviketuotantoa. Siksi on tärkeää, että lainsäädäntö tukee myös tuottajien mahdollisuuksia rakentaa uusia

yhteistyömalleja muuttuvilla markkinoilla. Suomalainen elinvoima — ruoka — tulee pellolta ja maaseudulta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle yhteisen kalastuspolitiikan valvontaa koskevan lainsäädännön uudistamiseksi

Hallituksen esitys HE 314/2026 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä loppuun asti, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelu alkaa. Esittelypuheenvuoro, ministeri Essayah, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.21 **Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus esittää, että kansallista lainsäädäntöä muutetaan siten, että Suomi pystyy täyttämään EU:n vuonna 2023 hyväksymän usean EU-asetusta koskevan uudistuksen mukaiset yhteisen kalastuspolitiikan valvontavelvoitteet.

EU-vaatimusten täyttämiseksi lakia yhteisen kalastuspolitiikan seuraamusjärjestelmästä ja valvonnasta muutettaisiin muun muassa nimeämällä uusista velvoitteista vastaavat viranomaiset, säätämällä saaliiden punnitsemisesta eli punnitsijoiden rekisteröinnistä ja siihen liittyvistä menettelyistä. Toinen merkittävä muutos on se, että velvoitteitten rikkomisesta määrättäviä seuraamuksia on tarkennettu ja muutettu vastaamaan muuttuneita EU-säädöksiä. Lisäksi nykyinen kalastusalusrekisterilaki kumottaisiin ja korvattaisiin uudella lailla, jotta se vastaisi muuttuneita EU-säädöksiä. Muutoksella muun muassa siirretään vesiviljelyalukset pois kalastusalusrekisteristä yleisen alusten rekisteröintivelvoitteen piiriin.

Pääosa uusista ja muuttuneista EU:n kalastuksenvalvontavelvoitteista ei edellytä kansallista lainsäädäntöä, vaan ne ovat jäsenmaita ja toimijoita suoraan sitovaa lainsäädäntöä. Uudet ja muuttuneet velvoitteet on pitänyt kuitenkin arvioida hallituksen esitystä valmisteltaessa kaikilta osin, sillä ne vaikuttavat olennaisesti muun muassa kalastajien ilmoitusvelvollisuuksiin ja käytännön menettelyihin sekä kansallisiin tietojärjestelmiin ja valvonnan järjestämiseen. Jatkossa muun muassa saaliin ilmoittaminen ja kalastustuotteitten jäljitettävyyden seuraaminen muuttuvat sekä merialueen että sisävesien kaupallisten kalastajien osalta sähköisiksi.

Taustaksi voin kertoa sen, että Suomi piti tämän kyseisen EU-asetuspaketin velvoitteita ja niitten voimaantulon aikatauluja monelta osin perusteettoman tiukkoina ja äänesti tuolloin vuonna 2023 tämän asetuspaketin hyväksymistä vastaan. Asetuspaketissa ei

esimerkiksi otettu riittävästi huomioon sitä, että kalastus ja sen olosuhteet ovat hyvinkin erilaisia EU:n eri merialueilla sekä kaupallisessa ja vapaa-ajankalastuksessa, ja monet velvoitteet ovat myöskin varsin yksityiskohtaisia, joustamattomia ja osittain kalliita toteuttaa. Suomi myös pitää rikkomuksista annettavia seuraamuksia monilta osin liian ankarina.

Toiseksi lainsäädäntöön esitetään kansallisista lähtökohdista muutoksia, joiden avulla pyritään yksinkertaistamaan menettelyä määrättäessä seuraamuksia yhteisen kalastuspolitiikan velvoitteitten vastaisista rikkomuksista. Eli pyrimme nyt kansallisesti sitten ainakin tekemään sen, minkä voimme, mielestämme liian tiukkojen EU-säädösten myötä.

Hallituksen esitys sisältää ehdotuksen kansallisen tason tehtävien organisoinnin muuttamiseksi siten, että seuraamusten määräämistä koskevat tehtävät siirrettäisiin Ruokavirastosta Lounais-Suomen elinvoimakeskukseen ohjauksen selkeyttämiseksi ja prosessin tehostamiseksi, seuraamusten oikeasuhtaisuuden varmistamiseksi sekä myöskin toimijoiden oikeusturvan parantamiseksi. Lievissä tapauksissa eli ilmoitusten myöhästymisissä otettaisiin käyttöön hallinnollinen myöhästymismaksu prosessin yksinkertaistamiseksi ja nopeuttamiseksi.

Hallituksen esitystä ja kansallisia järjestelmiä valmisteltaessa erityistä huomiota on kiinnitetty siihen, että EU-velvoitteet pystytään toteuttamaan mahdollisimman kustannustehokkaasti ilman tarpeettomia velvoitteita kaupallisille kalastajille ja kalatalouden arvoketjun toimijoille. Hallituksen esityksessä ehdotetut muutokset eivät koske vapaa-ajankalastusta. Lausuntovaiheessa nyt esitetyt muutokset lainsäädäntöön näin toteutettuina saivat alan toimijoiden ja viranomaisten laajan tuen, vaikka yleisesti alan toimijat pitivät kyseisiä EU-velvoitteita monilta osin ylimitoitettuina. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille esittelystä. — Nyt menemme puhujalistaan. Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

16.25 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Esittelyssä on siis hallituksen esitys eduskunnalle yhteisen kalastuspolitiikan valvontaa koskevan lainsäädännön uudistamiseksi, jonka ministeri Essayah jo esittelikin.

Tässä esityksessä olennaista on, missä kulkee raja vähäisen kotitarvekalastuksen ja kaupallisen kalastuksen välillä. Pitääkö muutaman kalan saaneen henkilön tehdä ilmoituksia, jos hän myy saaliinsa eteenpäin? Kuulemisissa on kuitenkin noussut esiin huoli siitä, että pieniksi väitetyt saaliit voivat todellisuudessa olla jopa 50—100 kiloa ja niitä myydään avoimesti sosiaalisessa mediassa niin yksityishenkilöille kuin tukkuliikkeillekin. Tässä ei ole enää kyse siitä, että joku satunnainen kalastaja antaa muutaman kalan vaikka naapurilleen tai äidilleen. Nykyiset pyyntivälineet ovat kehittyneet huomattavasti, ja suurtenkin saaliiden hankkiminen on entistä helpompaa.

Myös rapujen myyntiin liittyy huolestuttavia kysymyksiä. Jokirapuja on nykyään aika vähän, jokiravun säilyminen on uhattuna, ja rapujen välityksellä leviävien tautien ja muiden riskien torjunta edellyttää asianmukaisia varotoimia. Ammattikalastajat joutuvat täyttämään tarkat ilmoitus- ja valvontavelvoitteensa. Ei voi olla oikein, että samaan aikaan vieressä voidaan pyytää ja myydä suuriakin määriä ilman vastaavia velvoitteita. Sääntöjen on oltava kaikille tasapuoliset.

Palautetta ja yhteydenottoja on tullut jonkin verran. Varsinkin tällainenkin kysymys tuli, että kun lapsi haluaa kalastaa ja saa hyvän saaliin ja haluaisi antaa siitä vaikka mammalleen toisen kalan tai pienen määrän kaloja ja saa siitä taskurahaa, niin pitäisikö siinä olla sitten velvoitteita ja saako hän tehdä näin. Tuskinpa nyt tähän kukaan puuttuu — antaa pojan kalastaa, kun kysymys on tämmöisestä pienestä määrästä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

16.28 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa rouva puhemies! Kalatalous tukee ruokahuoltoa sekä rannikko- ja sisävesialueiden elinvoimaa. Siksi on tärkeää, että kalastuksen sääntely on toimivaa ja selkeää ja vastaa muuttunutta toimintaympäristöä.

Nyt käsiteltävänä olevassa esityksessä saatetaan kansallinen lainsäädäntö vastaamaan Euroopan unionin uudistunutta kalastuksen valvontaa koskevaa sääntelyä. Esityksessä uudistetaan myös kaupallisten kalastusalusten rekisteröintiä sekä yhteisen kalastuspolitiikan seuraamus- ja valvontajärjestelmää. Merkittävä osa muutoksista liittyy kalastuksen digitalisointiin. Kalastusalusten seurantaa laajennetaan, sähköistä raportointia lisätään ja saaliiden jäljitettävyyttä parannetaan. Tavoitteena on ajantasainen tieto kalastuksesta sekä sääntöjen yhdenmukainen noudattaminen.

On tärkeää huolehtia siitä, että uudet velvoitteet toteutetaan kustannustehokkaasti eikä kaupallisten kalastajien hallinnollinen taakka kasva tarpeettomasti. Erityisesti pienimuotoisen rannikko- ja vesikalastuksen toimintaedellytykset on turvattava myös tulevaisuudessa.

Arvoisa rouva puhemies, kunnioitettu ministeri! Suomessa syödään edelleen huomattavasti vähemmän kotimaista kalaa kuin olisi mahdollista. Muikku, kuha, ahven, siika ja hauki ovat laadukkaita kotimaisia raaka-aineita, joiden käyttöä tulee ja kannattaa lisätä. Kotimaisen kalan kysynnän kasvu tukee kalastajia, parantaa huoltovarmuutta ja vahvistaa koko kotimaista elintarvikeketjua. Puhdasta kalaa saa suomalaisista puhtaista järvistä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lahdenperä.

16.29 **Milla Lahdenperä kok:** Arvoisa rouva puhemies! Tällä esityksellä uudistetaan kaupallisen kalastuksen valvontaa ja kalastusalusten rekisteröintiä sekä kehitetään sähköistä tiedonhallintaa. Tavoitteena on selkeämpi ja toimivampi järjestelmä niin kalastajille kuin viranomaisillekin. Haluan kuitenkin nostaa esiin erityisesti pienimuotoisen rannikkokalastuksen näkökulman.

Meillä Suomessa kaupallinen kalastus on monin paikoin jo valmiiksi vaikeassa tilanteessa: kalastajien määrä on vähentynyt, kustannukset ovat nousseet, ja alan jatkuvuudesta ollaan huolissaan. Siksi on tärkeää, ettei uusista EU:n valvontavelvoitteista aiheudu kalastajille kohtuuttomia kustannuksia tai lisää hallinnollista työtä. Digitalisaation pitäisi helpottaa kalastajan arkea eikä tarkoittaa sitä, että kalastaja viettää enemmän aikaa tietokoneella kuin merellä. Pidän tärkeänä myös sitä, että pienet kalastusyritykset saavat riittävästi neuvontaa ja tukea uusien järjestelmien käyttöönotossa. Kalastuksen valvonnan pitää olla toimivaa ja oikeudenmukaista, mutta samalla meidän on huolehdittava kotimaisen kalan saatavuudesta ja kalastuselinkeinon tulevaisuudesta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Wickström.

16.31 **Henrik Wickström r:** Arvoisa rouva puhemies, värderade fru talman! Haluan tässä alleviivata käytännössä samaa viestiä, minkä edeltävät kaksi puhuja ovat tuoneet esiin, koska itsekin olen kotoisin rannikkoseudulta, ja hieman nämä muutokset ovat herättäneet huolta varsinkin pienissä kalastusyrityksissä. On tietenkin ymmärrettävää, että meidän täytyy myöskin ottaa käyttöön valvontalainsäädäntöä, mutta pidän hyvin tärkeänä sitä, että hallinnollinen taakka ei muodostu kohtuuttomaksi ennen kaikkea pienille kalastusalan yrityksille, koska on tietenkin tärkeää, että myöskin tämä elinkeino pysyy ja säilyy täällä Suomessa.

Värderade fru talman! Här har kommit några goda inlägg kring den här tematiken, och själv är jag också personligen lite bekymrad över att den här byråkratiska bördan, som förmodligen kommer att växa i och med att den här lagen träder i kraft, är speciellt negativ för mindre näringsidkare. Jag hoppas att man i den fortsatta processen beaktar att också de mindre näringsidkarna får tillräckligt med information, så att det inte sker problem som i värsta fall leder till att näringsidkare eventuellt slutar syssla med fiskeri.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Haluaako ministeri kommentoida? — Olkaa hyvä.

16.32 **Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah:** Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia edustajille hyvistä puheenvuoroista.

Tämä todellakin on valitettavasti pelkona tässä EU-sääntelyssä, jota vastaan sitten päädyimme äänestämään: näimme juuri näitä vaaran paikkoja, että tässä tulee nyt ylimääräistä byrokratiaa, liiallista sääntelyä, paljon sellaista, mikä ei suomalaiselle kalastuspolitiikalle anna mitään uutta. Ymmärrämme toki, että sellaisissa maissa, joissa ryöstökalastus ja monenlaiset ylikalastusongelmat ovat jatkuva haaste, tarvitaan tiukempaa sääntelyä, mutta meidän olosuhteissa tämä valitettavasti tarkoittaa niin byrokratiataakkaa kuin myöskin valitettavasti jonkun verran kustannustaakkaa meidän kalastajille. Siksi ihan mielihyvin, jos vain valiokunnan käsittelyssä löydätte vielä joitain sellaisia kohtia, missä voitaisiin katsoa, että sieltä löytyisi jonkunlaista joustoa, kaikkia tällaisia pystytään ehdottomasti kannattamaan.

Mutta niin kuin tuossa totesin, tässä paketissa on erittäin paljon sisällä sellaista sääntelyä, joka on suoraan EU:sta tulevaa, ja sinällänsä meillä ei ole kansallisessa laissa siinä liikkumavaraa. Tällä kansallisella lainsäädännöllä tämän ympärillä on pyritty hakemaan juuri kaikki se mahdollinen kansallinen liikkumavara, mitä vain on pystytty löytämään. Tosiaankin tämä on yksi semmoinen EU-säädös, josta kansallinen laki on jouduttu johtamaan ja jota nyt ei erityisesti mielellään ole viemässä eteenpäin, kun tietää, että siinä ovat nämä varjopuolensa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi elintarvikelain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 315/2026 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 16. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä loppuun asti, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelu alkaa. Esittelypuheenvuoro, ministeri Essayah, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.34 **Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah** (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Hallitus antaa eduskunnan käsiteltäväksi esityksen, jolla energiajuomien myynti ja muu luovuttaminen alle 16-vuotiaille kiellettäisiin. Kyse on lasten ja nuorten terveyden suojelemisesta sekä sellaisen kehityksen pysäyttämisestä, joka on viime vuosina herättänyt laajaa huolta vanhempien, koulujen, terveydenhuollon ammattilaisten ja myöskin päättäjien keskuudessa.

Energiajuomien kulutus on kasvanut voimakkaasti Suomessa ja myös muualla Euroopassa. Tuoreiden tutkimusten mukaan jo puolet 12—17-vuotiaista käyttää energiajuomia vähintään kerran viikossa ja merkittävällä osalla nuorista kofeiinin turvallisen saannin määrä ylittyy. Monet nuoret kokevat myös itse käyttävänsä energiajuomia liikaa, ja lähes 70 prosenttia energiajuomia käyttävistä nuorista kokee olevansa ainakin jossain määrin niistä riippuvaisia.

Useat Euroopan maat ovat jo säätäneet energiajuomille ikärajoja. Eurooppalainen kehitys osoittaa, että lasten ja nuorten kofeiinialtistukseen suhtaudutaan yhä vakavammin.

Arvoisa puhemies! Energiajuomat eivät ole tavallisia virvoitusjuomia. Ne sisältävät suuria määriä kofeiinia, ja niitä markkinoidaan usein vireyttä, suorituskykyä ja jaksamista korostavin viestein. Kofeiini vaikuttaa keskushermostoon, ja erityisesti lapsilla ja nuorilla sen haittavaikutukset voivat näkyä levottomuutena, ärtyisyytenä, keskittymisvaikeuksina sekä unen laadun heikentymisenä. Runsaaseen käyttöön liittyy myös muita terveysriskejä, kuten hampaiden vaurioitumista ja liiallista sokerin saantia ja ylipainon riski.

Hallituksen esityksen tavoitteena on vähentää näitä haittoja. Tarkoituksena ei ole kieltää energiajuomia aikuisilta eikä rajoittaa kohtuuttomasti elinkeinotoimintaa. Kyse on kohdennetusta ja oikeasuhtaisesta toimenpiteestä, jolla pyritään suojelemaan erityisen haavoittuvaista ihmisryhmää liiallisen kofeiinin saannin haitoilta. Esityksessä ehdotetaan, että energiajuomia ei saa myydä eikä muutoin luovuttaa alle 16-vuotiaille. Ikäraja koskisi tuotteita, joiden kofeiinipitoisuus ylittää 150 milligrammaa litrassa, ja kahvi- ja teepohjaiset juomat jäisivät tämän sääntelyn ulkopuolelle nykyisen EU-sääntelyn mukaisesti.

Valmistelussa arvioitiin vaihtoehtoina sekä 16 että 18 vuoden ikärajaa. Hallitus päätyi 16 vuoden ikärajaan, koska sen arvioidaan olevan oikeasuhtainen ratkaisu. Se kohdistuu niihin ikäryhmiin, joissa haitalliset käyttötottumukset useimmiten alkavat muodostua, mutta puuttuu samalla mahdollisimman vähän nuorten itsemääräämisoikeuteen ja elinkeinotoimintaan. Myynnin rajoittaminen antaa lisäksi vahvan signaalin energiajuomien haitoista paitsi nuorille itselleen myöskin vanhemmille, koululle ja nuorten kanssa työtä tekeville.

Esityksen vaikutukset yrityksille jäävät rajallisiksi. Kaupoissa ja tarjoilupaikoissa ikärajavalvonta on jo tuttua esimerkiksi alkoholin ja tupakan myynnissä. Energiajuomien osalta kyse on olemassa olevien käytäntöjen laajentamisesta. Nykyisin osa kaupoista noudattaa vapaaehtoisesti Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen suositusta myynnin rajoittamisesta. Nyt annettava sääntely yhtenäistäisi käytäntöjä ja asettaisi kaikki kaupat samalle viivalle.

Arvoisa puhemies! Lausuntokierroksella valtaosa lausunnonantajista kannatti energiajuomien saatavuuden rajoittamista alaikäisiltä. Erityisen vahvaa tukea esitykselle antoivat terveysviranomaiset, lasten ja nuorten hyvinvoinnin parissa toimivat järjestöt sekä suuri osa vähittäiskaupan toimijoista. Myös kansalaismielipide on ollut asiassa poikkeuksellisen yksimielinen. Kyse ei ole vain yksittäisestä kulutustuotteesta, vaan kyse on siitä, millaisen kasvuympäristön haluamme tarjota lapsille ja nuorille. Yhteiskunnalla on velvollisuus puuttua tilanteisiin, joissa kaupalliset tuotteet voivat vaarantaa lasten terveyttä ja hyvinvointia tavalla, johon nykyiset suositukset ja varoitusmerkinnät eivät ole riittävästi pystyneet vastaamaan. Hallitus katsoo, että esitys toteuttaa perustuslaissa julkiselle vallalle asetettua velvollisuutta edistää väestön terveyttä ja samalla YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen mukaista velvoitetta suojella lapsen terveyttä. Näillä perusteilla hallitus esittää, että eduskunta hyväksyy ehdotuksen laiksi elintarvikelain muuttamisesta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille esittelystä. — Sitten menemme puhujalistaan. — Edustaja Jukkola, olkaa hyvä.

16.38 **Janne Jukkola kok:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! On mielestäni hyvä, että energiajuomien myyntiin saadaan nyt selkeät ja yhtenäiset pelisäännöt. Tällä hetkellä käytännöt vaihtelevat kaupoittain. Osa kaupoista on vapaaehtoisesti rajoittanut myyntiä alaikäisille, mutta koko maan kattava lainsäädäntö on tästä kuitenkin puuttunut. Tämä lakiesitys yhdenmukaistaa nyt näitä käytäntöjä.

Lasten ja nuorten energiajuomien käyttö on yleistä. THL:n ravitsemustutkimuksenkin mukaan puolet 12—17-vuotiaista käyttää energiajuomia vähintään kerran viikossa. Osalla nuorista kofeiinin turvallinen päivittäissaanti myös ylittyy.

On tärkeää ymmärtää, miksi ikäraja asetetaan. Lasten ja nuorten elimistö ja hermosto ovat vielä kehittymässä. Riittävä uni on tärkeää kasvulle, oppimiselle ja palautumiselle. Kofeiini voi häiritä unta ja vaikeuttaa keskittymistä. Väsymystä ei pidä yrittää korjata energiajuomilla.

Vanhemmilla on tässä ensisijainen vastuu lastensa kasvatuksesta, mutta heitä ei tulisi tässä jättää ihan yksin. Ei ole kohtuullista, että vanhempien pitäisi jatkuvasti neuvotella ja valvoa, kun energiajuomia on vapaasti saatavilla kaikkialla. Yhteinen ikäraja antaa vanhemmille tukea ja asettaa yhteisiä pelisääntöjä.

On kuitenkin tunnistettava, ettei tämä kokonaisuus ole aivan ongelmaton. Kun jokin asia kielletään, siitä voi tulla hyvinkin houkuttelevaa ja trendikästä. [Mikko Lundén: Just niin!] Tähän mielelläni kuulisin salissa olevilta ja vaikka ministeriltä, jos he pystyisivät kommentoimaan, millä me tätä trendiasiaa sitten taklataan.

Eduskuntakäsittelyssä on myös tärkeää käydä huolellisesti läpi tämän lain yksityiskohdat, soveltaminen ja käytännön vaikutukset. Tavoitteena pitää olla selkeä, toimiva ja tarkoituksenmukainen laki, joka todella suojelee lasten terveyttä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elomaa.

16.41 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Pidän erittäin hyvänä ja tarpeellisena hallituksen esitystä, jolla energiajuomien myynti alle 16-vuotiaille kielletään. Lasten ja nuorten terveys ja hyvinvointi ovat asioita, joista meidän päättäjien pitää kantaa vastuuta. Energiajuomien käyttö on lisääntynyt voimakkaasti nuorten keskuudessa, ja tuore THL:n tutkimus osoittaa tilanteen olevan huolestuttava. Puolet 12—17-vuotiaista tutkimukseen osallistuneista käytti energiajuomia vähintään kerran viikossa. Osalla kofeiinin saanti ylittää jo turvalliseksi arvioidun rajan. Liiallinen kofeiinin käyttö voi aiheuttaa, kuten tässä on edelläkin todettu, univaikeuksia, levottomuutta, ärtyneisyyttä ja keskittymisvaikeuksia. Lisäksi ne energiajuomien sokeri ja happamuus ovat haitallisia hampaille ja voivat lisätä ylipainon riskiä.

Aiemmat suositukset eivät ole riittäneet, sillä kaikki kaupat eivät ole niitä noudattaneet. Siksi tarvitaan selkeä ja yhtenäinen lainsäädäntö. On hyvä, että hallitus tarttuu tähän asiaan konkreettisella ratkaisulla. Kyse ei ole nuorten kiusaamisesta tai turhasta holhoamisesta vaan lasten ja nuorten terveyden suojelemisesta. Tämä on järkevä ja ennaltaehkäisevä toimenpide, jolla voimme tukea nuorten tervettä kasvua ja kehitystä.

Mutta yleensä kieltäminen asiassa kuin asiassa voi myös herättää kiinnostusta, aivan kuten edustaja Jukkolakin tuossa totesi. Siksi on tärkeää myös perustella hyvin nuorille, miksi ollaan päätymässä kieltoon tämän kyseisen asian suhteen. Ja tässä voidaan todeta niin, että tieto ei lisää tuskaa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

16.43 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa rouva puhemies! Suomen tulee pitää huolta lapsista ja nuorista. Lasten ja nuorten hyvinvoinnista huolehtiminen näkyy muun muassa siinä, millaisia tuotteita heille voidaan myydä. Energiajuomien käyttö on yleistynyt nuorten keskuudessa, ja samalla huoli niiden terveysvaikutuksista on kasvanut. Hallituksen esityksessä energiajuomien myynti ja luovuttaminen alle 16-vuotiaille kielletään. Tavoitteena on vähentää kofeiinin haittavaikutuksia lapsilla ja nuorilla. Korkeat kofeiinimäärät voivat aiheuttaa muun muassa univaikeuksia, levottomuutta, keskittymisongelmia ja sydänoireita. Nämä vaikutukset voivat heikentää koulunkäyntiä, palautumista ja yleistä hyvinvointia. Lisäksi monissa tuotteissa on runsaasti sokeria, mikä lisää muita terveyshaittoja, kuten ylipainoa.

Arvoisa puhemies! Monet kaupat ovat jo vapaaehtoisesti rajoittaneet myyntiä alaikäisille, mutta käytännöt vaihtelevat. Lakisääteinen ikäraja tuo yhdenmukaiset pelisäännöt koko maahan sekä selkeyttää kauppojen toimintaa.

Huomiota on syytä kiinnittää myös nuorille suunnattuun markkinointiin. Näitä tuotteita markkinoidaan usein jaksamista ja suorituskykyä tukevina, vaikka niiden käytöllä voi olla haitallisia vaikutuksia lasten ja nuorten hyvinvointiin.

Esitykselle löytyy laajaa tukea yhteiskunnassa. Moni vanhempi, opettaja ja terveydenhuollon ammattilainen on kantanut huolta energiajuomien käytön yleistymisestä lasten ja nuorten keskuudessa. Selkeä ikäraja helpottaa myös kasvatustyötä kotona ja koulussa. Tämän vuoksi esitetty 16 vuoden ikäraja energiajuomien käytölle on perusteltu ratkaisu. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaarisalo poissa. Edustaja Viljanen poissa. — Edustaja Hänninen.

16.45 **Juha Hänninen kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Puhutaan tärkeästä ja vakavasta asiasta. Sen takia tämä esitys on ennen kaikkea lasten ja nuorten hyvinvointia sekä turvallista kasvuympäristöä koskeva uudistus.

Tutkimusten mukaan energiajuomien käyttö on nuorten keskuudessa yleistä, ja osalla nuorista kofeiinin turvallinen päivittäinen saanti ylittyy. Samalla tiedämme, että runsas kofeiinin käyttö voi aiheuttaa univaikeuksia, keskittymisongelmia ja muita terveyshaittoja. Lapsi tarvitsee ennen kaikkea unta, lepoa ja säännöllistä arkea — ei energiajuomaa paikkaamaan väsymystä.

Jokaisen lapsen ja nuoren, miksei aikuisenkin, tulisi muistaa, että liikunnasta saa energiaa, ei tölkistä tai pullosta. Siksi pidän hyvänä, että tähän asiaan tuodaan selkeät pelisäännöt. Tähän asti käytännöt ovat vaihdelleet kauppiaitten kesken, mutta jatkossa energiajuomien myynti alle 16-vuotiaille olisi yhdenmukaista. Se kielletään koko maassa. Vastuu ei voi olla yksin lapsella tai vanhempien jatkuvan valvonnan varassa.

Tämä on kohtuullinen ja perusteltu uudistus, joka tukee lasten terveyttä, koulunkäyntiä ja turvallista kasvua. Se lähettää myös tärkeän viestin: lasten hyvinvointi asetetaan etusijalle silloin, kun markkinoilla olevat tuotteet voivat aiheuttaa heille haittaa. Meidän tärkein tehtävämme on taata turvallinen lapsuus, ja tämä esitys on yksi teko tätä päämäärää kohden. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lahdenperä.

16.47 **Milla Lahdenperä kok:** Arvoisa rouva puhemies! Energiajuomien käyttö lasten ja nuorten keskuudessa on herättänyt huolta jo pitkään. Nyt hallitus esittää, että energiajuomien myynti alle 16-vuotiaille kielletään lailla. Kyse on ennen kaikkea lasten ja nuorten terveydestä. Energiajuomien sisältämä kofeiini voi aiheuttaa, kuten täällä usea jo mainitsi, univaikeuksia, levottomuutta, sydämentykytystä ja keskittymisvaikeuksia. Nämä ovat erityisen haitallisia kasvavalle nuorelle, jonka pitäisi jaksaa koulussa ja palautua riittävällä yöunella.

Haluan nostaa esiin myös suun terveyden. Energiajuomien happamuus kuluttaa hammaskiillettä, ja sokeripitoiset juomat lisäävät hampaiden reikiintymisen riskiä. Myöskään sokerittomat energiajuomat eivät ole hampaille harmittomia.

Monet kaupat ovat jo vapaaehtoisesti rajoittaneet energiajuomien myyntiä. Nyt käytännöt yhtenäistetään koko maassa. Pidän tärkeänä, että samalla lisäämme nuorten ja vanhempien tietoisuutta energiajuomien vaikutuksista. Ikäraja on yksi keino, mutta myös terveellisiin valintoihin ohjaamista tarvitaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Wickström.

16.49 **Henrik Wickström r:** Arvoisa rouva puhemies, värderade fru talman! Lähtökohtaisesti tällaisen liberaalin puolueen edustajana on vaikea kannattaa jotain, mitä lähdetään kieltämään, mutta pakko se on todeta, että tässä laissa löytyy hyvä tarkoitusperä ja se noudattaa ennen kaikkea sitä yleistä eurooppalaista kehitystä, johon myöskin ministeri omassa alustuspuheenvuorossaan viittasi, että esimerkiksi Briteissä ensi vuoden

aikana tullaan ottamaan käyttöön vastaavanlainen kielto, joka mukailee hyvin pitkälti sitä esitystä, josta me tällä hetkellä keskustellaan myöskin täällä.

Haluan kuitenkin nostaa esiin ehkä muutaman huolenaiheen tähän liittyen. Eli kun itse olen sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, niin siellä me olemme puhuneet paljon eri päihteiden käytöstä, esimerkiksi nikotiinipusseista. On selkeästi huomattavissa, niin kuin tässä keskustelussa on noussut esiin, että kun joku asia kielletään, niin silloin kasvaa myöskin nuorten kiinnostus tiettyjä tuotteita kohtaan ja samalla myöskin harmaa markkina voi kasvaa. Toivoisin, että ministeri voisi kommentoida, miten tätä aletaan tässä taklata, koska oma pelkoni on kuitenkin se, että nuoret edelleen saavat käsiinsä energiajuomia, jotka toki ovat monella tapaa haitallisia nuorille, koska osassa tuotteista tällä hetkellä voi olla jopa 500 milligrammaa kofeiinia, mikä on huomattavan paljon myöskin aikuiselle.

Pidän tässä myöskin tärkeänä sitä, että kun tätä viedään eteenpäin, niin kiinnitetään huomiota ennen kaikkea informaatioon ja tiedonsaantiin niin vanhemmille kuin myöskin sitten tietenkin kauppiaille. Mutta ennen kaikkea pidän tärkeänä, että myöskin valtakunnallisesti seurataan, millainen kehitys tästä lähtee liikenteeseen, koska ei ole myöskään suotavaa, että nuoret saavat näitä tuotteita kuitenkin käyttöönsä myöskin vääriä teitä, koska me tiedetään, että tällainen riski on ilmiselvästi edelleen olemassa. Samalla toivon myöskin, että tiedonsaantia liittyen energiajuomiin lisätään myöskin kouluissa, joissa lapset ja nuoret liikkuvat päivittäin.

Mutta haluan edelleen kuitenkin alleviivata, että tästä esityksestä löytyy kuitenkin hyvä tarkoitusperä, ja uskon, että kun tämä saadaan voimaan, niin sillä on kuitenkin myöskin vahva viesti siitä, että näistä tuotteista löytyy paljon haitallisia vaikutuksia meidän lapsille ja nuorille. Myöskin opetushenkilöstö on tuonut esiin, että moni nuori juo paljon energiajuomia ja se vaikuttaa selkeästi myöskin keskittämiskykyyn ja sitä kautta myöskin opetusrauhaan kaikissa kouluissa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lundén.

16.51 **Mikko Lundén ps:** Kiitos, arvostettu rouva puhemies! On totta kai hyvä, että me aikuiset, vanhemmat ja päättäjät teemme toimia, joilla pidämme huolta lasten ja nuorten terveydestä. Ei ole kenenkään terveyden hyväksi, jos kofeiinipitoisia juomia käytetään valtavia määriä päivittäin iltaa myöden ja ne ovat keino selviytyä päivästä tai valvotuista öistä. Haluan kuitenkin nostaa esille tässä keskustelussa myös toisen puolen, josta ei mielestäni ole keskusteltu tarpeeksi. Täällä salissa on käyty viime vuosina paljon keskustelua energiajuomien kieltämisestä ja niiden myynnin rajoittamisesta. Näissä keskusteluissa nousevat päällimmäisiksi voimakas into kieltää ja rajoittaa asioita.

Arvoisa rouva puhemies! Oma henkilökohtainen mielipiteeni on se, että suhtaudun hyvin kriittisesti siihen, että yhteiskunnan pitäisi alkaa ratkomaan jokaista haastetta tai ongelmaa uudella kiellolla tai rajoituksella. Kaikkea ei voida eikä pidä ratkaista lainsäädännön kautta. Minun mielestäni vanhemmilla on ensisijainen vastuu lastensa kasvatuksesta ja rajojen asettamisesta, ei lainsäädännöllä. Siksi on hyvä kysyä ääneen: Missä menee järkevän sääntelyn ja turhan holhoamisen raja? Jos me olemme huolissamme jostakin nuorten terveyteen liittyvästä asiasta, johtaako jokainen huoli aina uuteen kieltoon? Silloin on vaarana, että vanhemmilta unohtuu kasvatus, tiedon lisääminen ja se, mitä kaikkea kuuluu ihmisen oman vastuun piiriin. Näitä asioita ei voi ulkoistaa yhteiskunnalle.

Kiellämmekö lapsilta karkit, sipsit, limut ja roskaruuan lainsäädännöllä, jos lapset käyttävät niitä liikaa? Toivottavasti emme, mutta vanhempien pitäisi, jos ne vaikuttavat lasten terveyteen. Olisikin toivottavaa, että asioita laitettaisiin mittasuhteisiin ja tunnustaisimme perheiden ja myös nuorten oman vastuun energiajuomakeskusteluissa.

Arvoisa rouva puhemies! Jos ja kun energiajuomat kielletään alle 16-vuotiailta, on mielestäni kuitenkin hyvä, että tähän tulee selkeä ikäraja ja yhtenäiset pelisäännöt kaikille kaupoille. Näin vastuu ei jää yksittäisen kauppiaan tai myyjän harkinnan varaan siitä, myykö nuorille energiajuomia vai ei. Kaupoilla on ollut hyvin erilaisia käytäntöjä näissä asioissa. On myös tärkeää, että kaupat ja niiden myyjät tietävät, mitä tuotteita rajoitus koskee ja miten ikärajaa käytännössä valvotaan.

Arvoisa rouva puhemies! Jos ja kun haluamme pitää huolta lasten ja nuorten terveydestä ja edistää sitä, se ei voi perustua yksittäisten tuotteiden kieltämiseen. Sen sijaan meidän pitäisi huolehtia siitä, että nuoret nukkuvat riittävästi, syövät monipuolisesti, liikkuvat ja sitä kautta myös jaksavat arjessa paremmin. Tärkeää on myös se, että me autamme nuoria ymmärtämään omien valintojen merkityksen ja sen, mitä valinnat tarkoittavat lopputulosten kannalta.

Tämä esitys voi vähentää lasten ja nuorten energiajuomien käyttöä tai sitten ei. Se jää nähtäväksi, miten tämä muutos tulee loppujen lopuksi vaikuttamaan. Jokainen meistä kuitenkin toivoo, että meidän lapset ja nuoret voivat hyvin. Kannatan ehdottomasti sitä, että lasten ja nuorten terveyttä suojellaan, mutta samalla meidän on pidettävä huolta siitä, ettei tulevaisuuden Suomesta rakennetaan tarpeettomien kieltojen ja rajoitusten viidakkoa.

Tähän loppuun tahdon vielä todeta, että minä ainakin toivon, että kun tämä rajoitus tulee voimaan — koska aina se, mikä on kiellettyä, kasvattaa varsinkin myymälävarkauksien määrää — niin toivottavasti tämä nyt ei lisää myymälävarkauksia.

Haluaisin vielä tietää, miten tämä nyt on, arvoisa ministeri: pitääkö kofeiinipitoisuuden olla se 0,0, että voi myydä ollenkaan? Esimerkiksi simaakaan, jos se on 0,5-prosenttista, ei myydä enää alle 18-vuotiaille, kun siinä on prosentteja vähänkin. Miten tämä rajoitus menee kofeiinin kohdalla? — Kiitos, arvoisa rouva puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen.

16.55 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! On aivan erinomainen esitys tämä ministeri Essayahin esittelemä hallituksen esitys, aivan loistava asia. Pelko siitä, sääntelemmekö liikaa tai emmekö luota markkinatalouden autuaaksi tekevään vapauteen, ei mielestäni voi olla tässä asiassa peruste. Lasten vanhempien on kannettava vastuu siitä, miten lapsia kasvatetaan. [Oikealta: Nimenomaan!]

Sitten toisena asiana tulee, kun on jo aikuisuutta lähestyvää nuorisoa, että heille opetetaan myös se tosiasia ja lain kautta saadaan heille se tieto, että näitä aineita ei kannata käyttää, koska siinä on suuri riski, että kun kaveri ottaa näitä — olipa tyttö tai poika, nuori mies tai nuori nainen — niin hänelle tällaiset aineet luovat semmoisen univelan häviämisen. Se taas pahimmillaan aiheuttaa sen, että kun riittävän monta päivää tätä käyttää, niin sitten sen jälkeen seuraukset voivat olla ihan katastrofaaliset, koska eihän ihminen jaksa loputtomiin.

Pitää muistaa, niin kuin edustaja Lundén äsken omassa puheenvuorossaan hyvin sanoi, että tärkeää on, että vanhemmat pitävät huolen siitä, että lapset nukkuvat riittävästi, saavat

terveellistä ravintoa ja ennen kaikkea liikkuvat. Mitään näitä kolmea äsken mainittua tärkeää asiaa ei voida urheilujuomalla korvata.

Elikkä lämpimästi kannatan tätä lakiesitystä. Se on aivan vastuullinen esitys, koska sillä suojaamme meidän kasvavia lapsiamme ja nimenomaan sitä, että he pysyvät terveinä ja kasvavat terveiksi aikuisiksi. Sitä ei voida kemiallisella aineella tehdä, vaan se pitää tehdä järjellä, rakkaudella ja hyvillä asioilla.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Oinas-Panuma.

16.56 **Olga Oinas-Panuma kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia hallitukselle tästä esityksestä. Minun mielestäni tässä on huomattavan paljon enemmän positiivisia puolia kuin negatiivisia puolia.

Tietenkin pitää pitää huolta myös siitä ennaltaehkäisystä, tavallaan myös siitä, että lapsilla ja nuorilla on tieto, mitä energiajuomat aiheuttavat. Minun mielestäni tämä laki on myös sillä tavalla yhdenvertaistava, että kun meillä on jo tällä hetkellä kauppoja, jotka eivät myy energiajuomia nuorille, niin jatkossa ei sitten tarvitse arvailla, mitkä kaupat myyvät ja mitkä eivät, vaan se on yhteisesti niin, että toivottavasti missään kaupassa ei niitä myydä.

Haluaisin kuitenkin muistuttaa, että tämä on taas esimerkki siitä suomalaisen päätöksenteon tavallaan hitaudesta, sillä nämä energiajuomathan eivät ole mitenkään uusi ilmiö. Itse ainakin kuulun jo semmoiseen ”ES pärisee, jonnet tärisee” -sukupolveen. Yläasteella kaikki killittivät energiajuomia, ja jos katson omiakin tuttuja ja kavereita, niin monet heistä ovat silloin nuorena jääneet niihin koukkuun ja juovat niitä energiajuomia edelleen. Hyvä, että tähän nyt vihdoin ja viimein aletaan puuttua. Tästä voi antaa kyllä Orpon hallitukselle pisteitä. [Mikko Lundén: Tästäkin!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Haluaako ministeri kommentoida? — Olkaa hyvä.

16.57 **Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah:** Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Ja kiitoksia erittäin hyvistä kommenteista edustajille. Minä ajattelen niin, että tässä erityisesti vanhemmat ja kasvattajat saavat sitä selkänojaa myöskin siinä tilanteessa, kun he keskustelevat omien lapsiensa kanssa ruokailutottumuksista. Siinä mielessä ajattelen, että tällä on siitäkin näkökulmasta tärkeä signaali.

Täällä puhuttiin näistä harmaista markkinoista. No, alkoholillakin on olemassa harmaat markkinat. Olennaista on kuitenkin nyt se, että meillä energiajuomia ei ole nuorille vapaasti saatavilla. Siinä mielessä me lähetetään selkeä viesti, että tämä ei ole se toivottava tapa, ja uskon, että sillä on oma vaikutuksensa. Tietysti on ihan selvää, että vanhemmilla on aina vastuu, mutta kyllä meillä päättäjillä on myös vastuu siitä, ja ajattelen niin, että kaikilla elintarvikealan toimijoilla on vastuu siitä, että me tarjotaan terveellistä ruokaympäristöä ja erityisesti juuri lapsille ja nuorille, joilla ne kulutustottumukset vasta sitten ovat syntymässä.

Edustaja Lundén kysyi näistä kofeiinipitoisuuksista. Ne on ihan sinne lakiin kirjattu, elikkä se on se 150 milligrammaa per litra valmista juomaa, ja siitä on pois luettu sitten kahvi- ja teetuotteet.

Elikkä siinä mielessä esimerkiksi elintarviketeollisuudesta ja sitten toisaalta kaupan puolelta tullut viesti on ollut pitkälti se, vaikka siellä on ollut varmasti negatiivisiakin

näkemyksiä, että kuitenkin parempi on niin, että on yhtäläiset pelisäännöt kuin niin, että eri kaupoissa saman kunnan sisällä saattaa olla erilaisia käytäntöjä tai että kuntarajan yli on erilaisia käytäntöjä rinnakkaisissa kunnissa. Monet ovat kokeneet sen paljon raskaammaksi. Meillä on ollut niitä vanhempainyhdistyksiä ja vastaavia, joissa on tehty yhdessä sopimus paikkakunnan kauppiaitten kanssa, mutta sitten jos siihen eivät ole lähteneet kaikki kauppiaat mukaan tai jos on käynyt niin, että naapurikunnan raja on siinä lähellä ja siellä on sitten toisenlaiset säännöt, niin se on ollut haastavaa. On ollut kaupparyhmiä, jotka ovat sen takia sitten luopuneet näistä vapaaehtoisista rajoituksista. Nyt sitten se, että kaikille on samat säännöt, on kuitenkin selkeyttävä tilanne. Siinä mielessä ajattelen, että tällä ennen kaikkea vahvistetaan meidän vanhempien vastuuta kasvattamisesta ja sitä, että me olemme yhdessä elintarvikealan ja myöskin kaupan kanssa tarjoamassa sellaista kuluttajaympäristöä lapsille ja nuorille, että se ei tarjoa heille haitallisia elintarvikkeita. Siinä mielessä katson, että kyllä me päättäjinä kannamme tässä myös oman vastuumme. — Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi metsityksen määräaikaisesta tukemisesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 178/2026 vp
Valiokunnan mietintö MmVM 19/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 17. asia. Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö MmVM 19/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Edustaja Elomaa, olkaa hyvä, mietinnön esittelypuheenvuoro valiokunnan puheenjohtajana.

Keskustelu

17.00 **Ritva Elomaa ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelyssä on siis hallituksen esitys eduskunnalle laiksi metsityksen määräaikaisesta tukemisesta annetun lain muuttamisesta.

Maa- ja metsätalousvaliokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana. Esityksen keskeisenä tavoitteena on ottaa joutoalueiden metsitykseen tarkoitettu tukijärjestelmä uudelleen käyttöön. Metsitystuen hakeminen ja myöntäminen olisi jälleen mahdollista keväästä 2027 alkaen. Metsityksellä voidaan lisätä Suomen metsäpinta-alaa, vahvistaa hiilinieluja ja vähentää maankäyttösektorin kasvihuonekaasupäästöjä pitkällä aikavälillä. Samalla voidaan parantaa kotimaisen puuraaka-aineen saatavuutta ja vahvistaa metsäsektorin sekä koko biotalouden toimintaedellytyksiä.

Valiokunta pitää tärkeänä, että maankäyttösektorin ilmastotoimia tehdään pitkäjänteisesti. Metsityksen ilmastohyödyt eivät synny hetkessä vaan puuston kasvaessa vuosikymmenten kuluessa. Kyse on investoinnista, jonka hyödyt ulottuvat pitkälle tulevaisuuteen. Aiemmasta tukijärjestelmästä saadut kokemukset osoittavat, että maanomistajien kiinnostus metsitystukea kohtaan oli suurta. Nyt järjestelmää palautettaessa on samalla tehty tarpeellisia muutoksia tukikelpoisten alueiden määrittelyyn ja tukimenettelyyn. Jatkossa myös tietyin edellytyksin vesoittuneet, maatalouskäytöstä poistuneet alueet voivat olla tukikelpoisia. Sen sijaan aktiivisessa maataloustuotannossa olevia peltoja ei ole tarkoitus metsittää tuen avulla.

Valiokunta pitää tärkeänä, että maatalousmaata säilytetään ruuantuotannossa huoltovarmuuden turvaamiseksi. Myös luonnon monimuotoisuus on otettu huomioon. Luontoarvoiltaan ja maisemallisesti merkittäviä avoimia alueita sekä esimerkiksi perinnebiotooppeja ei tule metsittää tukijärjestelmän avulla. Valiokunta pitää perusteltuna myös sitä, että luonnon monimuotoisuutta edistävistä ratkaisuista, kuten lehtipuuvaltaisista ja sekapuustoisista metsityksistä, voidaan maksaa korotettua tukea.

Metsityksen yhteydessä on kiinnitettävä huomiota myös vesistövaikutuksiin erityisesti turvemailla, ja turvetuotannosta poistuneilla alueilla on arvioitava huolellisesti mahdollisten ojitustoimenpiteiden tarve ja vaikutukset. Valiokunta korostaa, ettei metsitystukea ole tarkoitettu sellaisiin kohteisiin, joissa esimerkiksi turvemaan vettäminen olisi ennallistamisen tai ilmastotavoitteiden kannalta metsittämistä parempi ratkaisu.

Esityksellä pyritään myös sujuvoittamaan tukien hakemista ja käsittelyä. Viranomaisten työnjakoa selkeytetään ja paikkatietoaineistoja hyödynnetään lausuntomenettelyssä aina, kun käytettävissä on riittävän laadukasta ja ajantasaista tietoa. Näin voidaan vähentää tarpeetonta hallinnollista työtä ja nopeuttaa hakemusten käsittelyä.

Metsitystuen hakuaika alkaa 31. maaliskuuta 2027 ja päättyy vuoden 2029 lopussa. Vuoden 2027 talousarvioesityksessä tukeen ehdotetaan 3,85 miljoonaa euroa ja noin kahdeksan miljoonan euron myöntämisvaltuutta.

Arvoisa puhemies! Metsitystuen palauttaminen tarjoaa maanomistajille jälleen mahdollisuuden hyödyntää joutoalueita ja edistää samalla Suomen metsien kasvua ja kotimaisen metsäsektorin toimintaedellytyksiä. On tärkeää, että metsitystä tehdään tarkoituksenmukaisilla alueilla luonnon monimuotoisuus ja vesistövaikutukset huomioon ottaen. Näin voidaan yhdistää ilmastotavoitteet, taloudelliset hyödyt ja kestävä metsänhoito.

Maa- ja metsätalousvaliokunta pitää hallituksen esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena ja esittää, että eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen muuttamattomana.

Valiokunta ei ollut yksimielinen, vaan vasemmisto ja vihreät jättivät yhteisen vastalauseen, jossa esitetään lakiesityksen hylkäämistä, ja keskusta jätti oman vastalauseensa, jossa esitetään lakiesitykseen muutosta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset esittelystä. — Edustaja Hoskonen.

17.05 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että tämä esitys on tullut eduskuntaan. On tärkeää, että nämä metsittämättömät avoalueet tai joutoalueet metsitetään. Tässä on ehkä pieni ajatusharha, joka leviää julkisuuteen, että muka näitä metsittämättömiä alueita muka tehtäisiin. Eihän se pidä paikkaansa. Metsälain alaiset

alueethan, kaikki metsämaat, pitää metsittää. Jos metsää uudistetaan, niin se pitää metsittää uudestaan. Metsäkeskus tarkistaa sen kyseisen uudistusalan viimeistään viiden vuoden kuluttua hakkuusta — voi tarkastaa jo ennenkin. Se tarkastaa sen alueen ja toteaa, jos uusi metsä on saatu aikaan, että asia selvä, ei mitään ongelmia.

Tuolla metsämailla on varmaan monia alueita, tienvarsialueita, joissa ei metsää vielä ole, mutta käytännössä Suomen metsäolosuhteissa, kun alueet on muokattu, aivan varmasti siihen tulee metsä. Ensin siihen tulee lehtipuulaji ja koivua, leppää, haapaa. Toivottavasti koivu valtaa sen, koska koivu on arvokas puulaji tänä päivänä ja antaa hyvää vaihtelua. Esimerkiksi kuusikon laidassa se on erittäin tervetullut uusi puulaji, siis sillä alueella.

Jos joku vielä kuvittelee muuta, niin kun meillä on monilla mailla tämmöisiä avosoita, jotka ovat erittäin karuja ja joilla on hyvin vakavat hivenravinnepuutokset, niin sellaisille alueille metsän saanti vaikka istuttamalla on käytännössä mahdotonta. No, onnistuuhan se, jos sinne jatkuvasti kantaa apulantaa, hivenravinteita ja vähän typpeä — no, typpeä ei nyt kannata ehkä viedä —, hieman fosforia ja hivenravinteita ja jos tuhkalannoitteella sitten hoitaa sitä maaperän happamuutta. Sinne voisi sen metsän sitten saada, mutta ei se kannata, kun luonto on jättänyt ravinteet niin köyhiksi siltä, että ei sitä ihminen siellä pysty kantamaan, turha yrittääkään.

Mutta keskusta on kuitenkin tähän hyvään lakiesitykseen tehnyt muutosesityksen, ja edellä olevan puheeni perusteella esitän, että teen vastalauseen 2 mukaisen pykälämuutosesityksen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elo.

17.07 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Hallituksella on ollut koko kausi aikaa tehdä toimia romahtaneiden hiilinielujen vahvistamiseksi, mutta hiljaista on ollut. Nyt kauden ollessa lopuillaan hallitus on tuonut eduskuntaan esityksen, jolla yrittää tätä vajetta paikata. Esityksen tavoite, metsäpinta-alan sekä hiilinielujen ja -varastojen lisääminen metsitystä tukemalla luonnon monimuotoisuutta heikentämättä, on sinänsä kannatettava, mutta valittu toteutustapa ei siihen valitettavasti vastaa.

Esityksessä on kolme keskeistä ongelmaa: sillä ei pystytä varmistamaan, että metsitys keskittyy alueille, joilta saatavat vaikutukset ovat nettopositiivisia, metsityksen tuki voi esitetyssä muodossa vaikuttaa negatiivisesti luontoon ja Suomen ennallistamistavoitteisiin, ja lisäksi esitettävien toimien vesistövaikutukset on huomioitu riittämättömästi.

Useat asiantuntijat nostivat valiokunnan kuulemisissa esiin, että näin toteutettuna metsitys voi kohdistua alueille, joiden metsityksellä ei ole saatavissa suuria ilmastohyötyjä tai joilla vaikutus voi kääntyä jopa negatiiviseksi. Muun muassa Ilmastopaneeli, Luontopaneeli ja Suomen ympäristökeskus toteavat, että usein turvemaat sopivat ilmastohyötyjen näkökulmasta paremmin vetettäväksi metsityksen sijaan. Tämä tunnistetaan myös hallituksen esityksessä, mutta metsitykselle ei kuitenkaan osoiteta selkeitä rajauksia, jotka ohjaisivat sen pois siihen huonosti sopivilta turvemailta.

Valiokunnan saamissa asiantuntijalausunnoissa toistuu huoli siitä, että etenkin turvemaiden metsittäminen voi olla ristiriidassa Suomen ennallistamistavoitteiden kanssa. Luonnon monimuotoisuuden vahvistamisen kannalta turvemaita kannattaisi tosiaan metsittämisen sijaan vettää niiden luonnontilaa elvyttäen.

Esitetty tukijärjestelmä ei pysty erottelemaan metsityksen kohteita tavalla, joka estäisi luonnon ennallistamisen kannalta tärkeiden turvemaiden päätymisen metsityksen piiriin. Ilmastopaneeli huomauttaa, että tuesta 50 prosenttia on tarkoitettu kohdistumaan turvemaille, jolloin paine myös niiden metsitykseen on ilmeinen.

Se kolmas kriittinen epäkohta on vesistövaikutukset. Metsitykseen tukea saavalla alueella voidaan tehdä ojitustoimenpiteitä. Kunnostusojitukset ovat kuitenkin yksi merkittävä vesistöpäästöjen lähde ja myös uhka luonnon monimuotoisuudelle. Luontopaneeli esittääkin, että vesistövaikutusten vuoksi turvemaat tulisi rajata kokonaan metsitystuen ulkopuolelle.

Kokonaisuutena hallituksen esitykseen sisältyy merkittäviä riskejä niin luonnon kuin ilmaston kannalta. Metsitys on ilmastotoimena kallis, ja esitetyssä muodossa metsityksen tukirahat voivat päätyä kohteisiin, jotka aiheuttavat luontohaittoja ja negatiivisia ilmastovaikutuksia. Sen sijaan vettämisen tukijärjestelmä olisi erittäin tarpeellinen, mutta Orpon hallitus päätti leikata kosteikkoviljelyn tukirahat heti hallituskautensa alussa.

Näillä edellä kuvaamillani perusteilla vihreät eivät voi tätä esitystä tukea, ja tulemme esittämään sen hylkäämistä asian toisessa käsittelyssä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viljanen.

17.11 **Eerikki Viljanen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tätä metsitystukea myönnettiin Suomessa vuosina 2021—2023, mutta nyt vallassa oleva hallitus päätti, ettei sitä jatketa vuoden 23 jälkeen. Keskusta piti tätä jatkamatta jättämistä virheenä, ja olemme nyt tyytyväisiä, että hallitus on ymmärtänyt palauttaa metsitystuen takaisin käyttöön ja osittain paikata tätä aikaisempaa virhettä. Joutoalueiden metsitys on kustannustehokas ja järkevä keino lisätä Suomen metsäpinta-alaa, vahvistaa hiilinieluja ja parantaa maanomistajien mahdollisuuksia hyödyntää omaisuuttaan.

Arvoisa rouva puhemies! Keskusta kannattaa esityksen hyväksymistä, mutta olemme esittäneet maa- ja metsätalousvaliokunnassa mietintöön vastalausetta koskien tämän metsitysalueen vähimmäispinta-alaa ja sitä säädöstä. Hallituksen esitys on 0,5 hehtaaria, me esitämme 0,25:tä hehtaaria. Tämä meidän esityksemme koskee siis ainoastaan yksittäisen kuvion kokoa, muuten kriteerit jäisivät ennalleen.

Muutosesityksen tausta on se, että se mahdollistaisi pienempien joutoalueiden yhdistämisen samaan metsityshankkeeseen. Monilla maanomistajilla on esimerkiksi pieniä entisiä peltolohkoja, pellonkulmia, pellonreunoja ja muita pienialaisia joutomaita, joiden metsittäminen olisi perusteltua mutta joiden pinta-ala jäisi nyt esitettyä kriteeriä pienemmäksi. Tämä vähimmäispinta-ala on myös perusteltua, koska esimerkiksi metsien inventoinneissa käytetään kansallisesti samaa vähimmäispinta-alaa, 0,25:tä hehtaaria. Tämä meidän esityksemme laajentaisi metsitystyön käyttömahdollisuuksia tinkimättä monimuotoisuuskriteereistä, maisema-arvoista tai metsänkasvatuskelpoisuuskriteereistä. Pienistäkin joutoaloista voi yhdessä muodostua merkittävä lisä Suomen metsäpinta-alaan ja hiilinielujen vahvistamiseen. Tämän johdosta kannatan edustaja Hoskosen tekemää esitystä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lahdenperä.

17.13 **Milla Lahdenperä kok:** Arvoisa rouva puhemies! Pidän hyvänä, että hallitus palauttaa joutoalueiden metsitystuen. Suomessa on maa-alueita, jotka ovat jo vuosia olleet poissa aktiivisesta käytöstä ja joilla olisi mahdollisuus kasvaa uutta metsää. Metsittäminen on pitkäaikainen investointi, joka vahvistaa hiilinieluja ja voi aikanaan tuottaa myös arvokasta kotimaista puuta.

Viljelykelpoiset pellot ovat taas osa Suomen huoltovarmuutta, ja niiden arvo on syytä muistaa myös tulevaisuudessa, ja tämä laki ei niitä koskekaan. Ne pidetään ruoantuotannossa tai valmiudessa.

Tässä joutoalueiden ja vesoittuneiden alueiden metsitystukea koskevassa hallituksen esityksessä yhdistyvät mielestäni järkevästi maanomistajan mahdollisuudet, metsätalous ja ilmastohyödyt. Oikein erinomainen esitys. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Wickström.

17.14 **Henrik Wickström r:** Arvoisa rouva puhemies, värderade fru talman! Haluan omastakin puolestani kiittää valiokuntaa tästä hyvästä työstä, koska pidän itsekin hyvänä sitä, että tämä metsitystuki nyt palautetaan sen jälkeen, kun tämän hallituskauden alkupuolella tämä poistettiin, koska aivan niin kuin mietinnössä valiokunnan perusteluissa tulee myöskin hyvin esiin, tälle on ollut suuri kysyntä.

Pidän myöskin tätä esityskokonaisuutta sinänsä hyvänä. Tässä on pyritty ratkomaan hiilinieluasiaa, jonka me tiedetään olevan vielä suurempi kysymys lähitulevaisuudessa. Toisaalta pidän hyvänä myöskin sitä, että tämä esitys on sellainen, että se tukee laajalti meidän metsäsektoria, joten kaikin puolin tämä on hyvä esitys.

Ehkä loppuun korostan kuitenkin sitä, että tässä itse mietinnössä nostetaan esiin myöskin tämä hallinnollinen taakka, jota on koettu aiemmin, kun tämä tuki on ollut voimassa. Pidän hyvänä, että tässä hallituksen esityksessä on kiinnitetty tähän huomiota, jotta tämä olisi mahdollisimman hyvä ja täsmällinen järjestelmä kaikille maanomistajille.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Oinas-Panuma.

17.15 **Olga Oinas-Panuma kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Orpon hallitushan teki alun perin valitettavan virheen siinä, että metsitystuki poistettiin, ja voisikin sanoa, että tämä hallitus nyt korjaa omia virheitänsä. Siis hyvä niin, se on toki tuettavaa.

Meidänhän pitäisi lähtökohtaisesti tässä yhteiskunnassa lisätä metsän kasvua ihan kaikella mahdollisella tavalla, ja tämä on yksi keino metsän kasvun lisäämiseen ja sitä kautta muun muassa hiilinielujen kasvattamiseen ja hiilen sitomiseen. Tämän avulla ehkäpä entistä useampi joutomaa tulee sitten myös hyötykäyttöön tulevaisuutta ajatellen.

Erikoisena pidän edustaja Viljasen tavoin tätä teidän päätöstänne rajata tämä 0,5 hehtaariin. Kyllä 0,25 hehtaarin kokoisen kuvion pitäisi riittää ja mahdollistaa nimenomaan se, että se saataisiin sitten osaksi metsityshanketta, jolloin yhä enemmän saataisiin maata puun kasvuun. Toivottavasti tätä jatkossa voidaan siihen suuntaan viedä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

17.16 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa rouva puhemies! Suomi on metsien maa. Metsät ovat meille elinkeino, toimeentulo ja vientitulojen lähde. Ne tuovat hyvinvointia ja ovat huoltovarmuuden perusta. Ne ylläpitävät maaseudun elinvoimaa ja tarjoavat työtä eri puolille Suomea.

Perussuomalaisille on tärkeää, että suomalaisen metsänomistajan työtä, omaisuutta ja päätösvaltaa arvostetaan. Metsäpolitiikkaa tulee tehdä Suomen ja suomalaisten lähtökohdista.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan metsityksen määräaikaisesta tukemisesta annetun lain muuttamista ja metsitystukijärjestelmän palauttamista. Tavoitteena on saada maatalouskäytön ulkopuolelle jääneitä alueita metsätalouden piiriin, lisätä metsäpinta-alaa ja vahvistaa hiilinieluja.

Pidän järjestelmän palauttamista tärkeänä. Maanomistajille tulee tarjota taloudellisia kannustimia, jotta joutokäytössä olevia alueita voidaan hyödyntää tarkoituksenmukaisesti. Maa- ja metsätalousvaliokunta on myös käsitellyt mietinnössään muun muassa tukikelpoisten alueiden määrittelyä, EU:n valtiontukisääntöjä ja tukimenettelyn sujuvoittamista.

Myös vesoittuneiden entisten maatalousmaiden hyväksyminen tukikelpoisiksi tietyin ehdoin on tärkeä käytännön muutos. Tukijärjestelmän tulee olla maanomistajille selkeä, ennakoitava ja hallinnollisesti kevyt. Metsityksen kohdentamisessa tarvitaan kuitenkin harkintaa. Kaikki avoimet alueet eivät sovellu metsitykseen. Perinteiset niityt, kedot, ahot ja hakamaat ovat arvokkaita luontoympäristöjä, joiden säilyminen on turvattava. Myös maaperän ja vesitalouden vaikutukset on arvioitava, jotta metsitys onnistuu ja tuottaa pitkäaikaista hyötyä.

Arvoisa rouva puhemies! Metsät ovat suomalaista omaisuutta, työtä, yrittäjyyttä ja kansallista vaurautta. Metsän kasvua on lisättävä. Nuoret metsät ovat parhaita hiilinieluja. Puuta tarvitaan rakentamiseen, teollisuuteen, energiantuotantoon ja biotalouden uusiin ratkaisuihin. Metsätalous työllistää metsänomistajia, metsäkoneyrittäjiä, kuljetusyrityksiä ja lukuisia muita toimijoita.

Erityisesti Etelä-Savossa — Suomen metsäisimmässä maakunnassa — ja Itä-Suomessa metsät ovat keskeinen osa alueiden elinkeinoja. Tukijärjestelmän kustannustehokkuudesta on huolehdittava. Veronmaksajan rahoille on saatava vastinetta, ja tuen tulee kohdistua todellisiin metsityskohteisiin. Samalla on vähennettävä tarpeetonta byrokratiaa ja annettava maanomistajille mahdollisuus pitkäjänteiseen päätöksentekoon.

Meidän on huolehdittava siitä, että metsätalous säilyy Suomessa kannattavana ja että suomalainen metsänomistaja voi luottaa omaisuudensuojaansa ja päätöksenteon ennakoitavuuteen. Suomi on pidettävä asuttuna joka puolella. Metsät ovat yksi tärkeimmistä voimavaroistamme tämän tavoitteen saavuttamisessa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen.

17.20 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Kuten ensimmäisessä puheenvuorossani tässä asiassa sanoin, metsityksen hoitaminen puuttomille alueille on sinänsä hyvä asia, mutta edustaja Elo puheenvuorossaan kyllä käytti totuutta todella säästeliäästi. En löytänyt siitä puheenvuorosta kovinkaan paljon totuutta. Nimittäin kun metsänomistaja uudistaa metsää, hänellä on käytännössä lakivelvoite uudistaa se metsä. Ellei hän sitä tee, se tehdään sitten lain velvoittamana ja hän maksaa laskun ja se on

ulosottokelpoinen heti. Elikkä suomeksi sanottuna pelottelu sillä, että metsämaille syntyy näitä, ei pidä paikkaansa. Sitten on semmoisia alueita, joilla ei ole metsää. Joku laanialue voi olla, mutta kannattaako jotain varastoaluetta metsittää, jos sinne puita tulee aina määrävälein varastoon? Se jää pinojen alle joka tapauksessa. Ne alueet ovat pieniä ja vähäpätöisiä.

Sitten nämä suoalueet, mistä edustaja Elokin oli huolissaan: Ei niillä soilla, jotka ovat 10 000 vuotta jääkauden jälkeen olleet puuttomina, ihmispoloinen eikä mikään kansanedustajakaan, vaikka kuinka vihreä sattuisi olemaankin, saa taikasanalla sitä suota kasvamaan, kun siellä on valtavat ravintopuutokset ja sieltä puuttuvat kaikki hivenravinteet. Voihan sen taimen istuttaa — se kymmenen vuotta kituu ja sitten kuolee pois. Ei se mikään ilmastoteko ole.

Mutta jos oikeasti halutaan ilmastotekoja, niin lopetetaan tämä järjetön tuulimyllyrakentaminen, kun rakennetaan valtavia johtokatuja pitkin metsiä. Kymmeniätuhansia hehtaareja jää metsää puuttomaksi. Metsät hakataan armotta nurin, ja se metsän tuotto on siinä sitten siltä alueelta, kun tätä epäjumalaa, ilmastonmuutosta, palvotaan nyt näillä käsittämättömillä menetelmillä, jotka eivät pidä paikkaansa.

Edustaja Elo puhui, että meillä ovat hiilinielut pienentyneet ja päästöt kasvaneet. Hän esitti, että ojittamattomat suot pitää mieluummin vettää, laskea ojat tukkoon ja vettää, elikkä pohjaveden pintaa nostetaan ehkä puoli metriä, jopa metri. Mitä siinä tapahtuu? Se suo, mikä ennen oli maatunut jonkun verran, alkaa tuottaa metaania: se alkaa mädäntyä. Siitä syntyy valtava metaanipumppu sadoiksi vuosiksi. Ja metaani, kuten me kaikki tiedämme, arvoisat edustajakollegat, on 40 kertaa vaarallisempi kasvihuonekaasu kuin hiilidioksidi. Missä tässä on se ympäristöteko?

Minua on ihmetyttänyt tässä talossa paljon se — täällä on maistereita ja tohtoreita niin paljon, että oikein livettää — että ei edes tällaista perusasiaa ymmärretä, että mädättämällä suo tehdään valtava ilmastotuho. [Mikko Lundénin välihuuto] — Valtava ilmastotuho, edustaja Lundén, tekin sen tiedätte. Te olette viisas mies, minä tiedän sen. Tekin sen tiedätte. — Tapahtuipa viime kaudella mitä tahansa, tai tällä vaalikaudella, molemmilla kausilla vetetty suo tuottaa metaania. Sitä ette pysty estämään millään. Varsinkin vihervasemmisto tästä puhuu jatkuvasti, valtakunnan media puhuu joka päivä. TV1 ja Helsingin Sanomat painavat koko ajan tätä totuudenvastaista tietoa julkisuuteen. Voi hyvänen aika, kun Suomi on mennyt näin alas, ja sitten väitetään, että hiilinielut ovat pienentyneet! No totta, Luonnonvarakeskuksen laskelmissa ne ovat pienentyneet, kun ensinnäkään siellä ei lasketa koko metsien kasvua Suomen hiilinieluksi. Ruotsi sen osaa tehdä ja on viisas valtio. Sitten meillä ei lasketa hyväksi ojittamattomien soiden sitomaa yli viiden miljoonan tonnin hiilidioksidimäärää per vuosi. Emmekä laske arvoa turvepelloille, joita maanviljelijät arvokkaasti viljelevät. Ne ovat aarteita Suomen kuivina kesinä — sellainenkin jonain vuonna tulee. Turvepelloilta saadaan aina hyvä sato. Ilman niitä peltoja kuivana kesänä tämä maa on melkein nälänhädän partaalla, kun vilja loppuu. Siinä loppuu kaikki mahdollinen maataloustuotanto — ja myös leipä pöydästä.

Toivon hieman järkevyyttä tähän keskusteluun. Tuntuu, että täällä ovat kaikki ilmastoviisaat paikalla, mutta ei edes sitä tiedetä, että vetetty suo tuottaa valtavan määrän metaania ilmakehään. [Kimmo Kiljunen: Tuli sanottua jo!] — Niin, mutta edustaja, te tiedätte paremmin kuin minä. Edustaja Kiljunen on viisas mies. Hän on muistaakseni tohtorin tutkinnon suorittanut. Olen siinä ihan oikeassa. Kyllä tohtorimiehen pitää tietää tämä. Olen yrittänyt, arvoisa, kunnioittamani edustaja Kiljunen, sen tuhat kertaa sanoa, että

kun te toistatte suu vaahdossa sitä, että pitää suot vettää, ja teette valtavaa vahinkoa luonnolle, niin kyllä vihreillä ja vihervasemmistolla on taipumus olla tuomareina ja osoittaa sormella, että se on sinun vikasi. Kyllä minullakin on oikeus puolustautua valheellisia tietoja vastaan. [Mikko Lundén: Näin on!] Ei se tohtorin tutkinto tai maisterin tutkinto tai peräti joku muu, luontoaktivistin tutkinto auta yhtään mitään. Suo vetettynä tuottaa metaania ilmakehään, ja se on erittäin paha myrkky.

Toivon, että tässä eduskunnassa palataan järkeville poluille ja lopetetaan tämä itsensä pettäminen. Kaikkia muitahan me voimme pettää, mutta itsepetoksen jatkaminen on kaikista synkintä, koska siinä jonain päivänä joutuu synkkään yksinpuheluun, ja silloin toivon teille valoisia hetkiä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viljanen.

17.25 **Eerikki Viljanen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Me keskustassa olemme tyytyväisiä siitä, että Orpon hallitus nyt korjaa virhettään elikkä sitä, että se lakkautti vuosina 21—23 voimassa olleen metsitystuen, ja saattaa metsitystuen taas voimaan. Tämä tuen keskeyttäminen oli heikosti perusteltu, erityisen heikosti perusteltu tilanteessa, jossa Suomen maankäyttösektorin hiilinielujen heikentyminen ja ilmastovelvoitteiden täyttäminen edellyttävät uusia toimia. Metsitystuki oli esimerkki kannustavasta ilmastopolitiikasta, jossa maanomistajille tarjotaan mahdollisuus vapaaehtoisiin ja ilmaston kannalta hyödyllisiin toimiin vapaaehtoiselta pohjalta omin päätöksin.

Mikä ikävintä, arvoisa puhemies, tästä keskeytyksestä seurasi myös tarpeettomia kustannuksia. Saamiemme selvitysten mukaan aiemman järjestelmän tietojärjestelmät ja toimintamallit olivat olemassa, kun järjestelmä oli käytössä, mutta nyt tukijärjestelmän palauttaminen edellyttää näiden uudelleenvalmistelua sekä hallinnollisten menettelyiden käynnistämistä uudelleen. Olisi siis ollut tässäkin mielessä erittäin paljon johdonmukaisempaa ja fiksumpaa jatkaa voimassa ollutta käytäntöä. Olisi saatu jatkuvuutta metsänomistajan, maanomistajan luottamukseen hallinnon säilyvyyteen ja pysyvyyteen sekä myös kartettu kustannuksia, joita nyt koituu tästä uudelleen käynnistämisestä.

Mutta, arvoisa rouva puhemies, ei jotain huonoa, ettei jotain hyvääkin. Uudistus on sinänsä paikallaan, kuten sanoin. Se on malliesimerkki siitä, että hallitus voi oppia virheistään ja korjata tekemiään virheitä, [Mikko Lundén: Onpa hyvä hallitus!] ja sitä ilolla tervehditään. Täytyy todeta, että verrattuna aikaisempaan järjestelmään tässä on myös sikäli parannusta, että nyt hallinnollisessa mielessä näitä metsitystukia ei enää lasketa EU-katsannossa de minimis -tuiksi elikkä tällaisiksi vähämerkityksisiksi tuiksi. Tämä on merkittävää siinä mielessä, että jos tuen hakija on saanut muita de minimis -tukia, se voi vaikuttaa hakijan toimenpiteisiin ennalta tai estää joitain muita toimia, joihin tätä tukea olisi saatavissa. Elikkä siis positiivista on se, että tätä tukea ei jatkossa lasketa de minimis -tueksi, ja se antaa tälle lisää käyttömahdollisuuksia ja tuo vapauksia tuen käyttöpäähän. Tämä on tervetullut muutos, kuten koko järjestelmän voimaansaattaminen tauon jälkeenkin.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi väliaikaisista toimenpiteistä välineellistetyn maahantulon torjumiseksi annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 148/2026 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 31/2026 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 18. asia. Ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetty lakiehdotus on käsiteltävä perustuslain 73 §:n mukaisessa säätämisjärjestyksessä.

Ensin päätetään valiokunnan ehdotuksesta, että lakiehdotus julistetaan kiireelliseksi, mihin vaaditaan viiden kuudesosan enemmistö. Jos valiokunnan ehdotus hyväksytään, päätetään lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä. Hyväksymiseen vaaditaan kahden kolmasosan enemmistö. Jos lakiehdotusta ei julisteta kiireelliseksi, päätetään sen hyväksymisestä lepäämään ensimmäisiin eduskuntavaalien jälkeisiin valtiopäiviin tai hylkäämisestä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Pekonen.

Keskustelu

17.29 **Aino-Kaisa Pekonen vas:** Arvoisa rouva puhemies! Ydinkysymys on yksinkertainen ja selvä: turvapaikanhaun estämisen mahdollistava käännytyslaki on nyt yksiselitteisesti perustuslain, ihmisoikeussopimusten ja EU-oikeuden vastainen — samoista syistä, joista se oli sitä kesällä 2024 ja kesällä 2025. Se on perusratkaisuiltaan syvästi ongelmallinen suomalaisen oikeusvaltion kannalta. Poikkeuslakimenettely ei poista tätä ristiriitaa, eikä sitä ole sellaiseen tarkoitettu. Sitoutuminen ihmisoikeussopimuksiin kuuluu perustuslain keskeisiin ratkaisuihin. Siksi käännytyslakia ei alun perinkään olisi pitänyt hyväksyä edes poikkeuslakina.

Venäjä on laitonta hyökkäyssotaa käyvä ja ihmisoikeuksia polkeva terroristivaltio. Diktatuurin naapurina Suomelta vaaditaan valppautta. Ratkaisu ei ole se, että heitämme itsekin oikeusvaltion ja sääntöpohjaisen järjestelmän romukoppaan. Ihmisoikeussopimusten vähimmäisvelvoitteiden noudattaminen ei tarkoita antautumista hybridivaikuttamiselle tai sitä, että kenen tahansa tulisi saada jäädä Suomeen, vaan sitä, että turvapaikkahakuun on mahdollisuus ja jokaisen asia käsitellään yksilöllisesti asianmukaisessa menettelyssä. Suomen on valvottava rajojaan. Se voidaan tehdä oikeusvaltion tavoin ja ihmisoikeuksia kunnioittaen. Raja on nyt hiljainen, mutta Suomella ja EU:lla on välineet poikkeuksellistenkin turvapaikanhakutilanteiden hallintaan.

Arvoisa rouva puhemies! Käännytyslaki hyväksyttiin alun perin vuodeksi. Sitten sen voimassaoloa pidennettiin puolellatoista vuodella, ja nyt ehdotetaan jo kahden vuoden pidennystä. Lain voimassaoloa jatkettaisiin pitkälle ensi keväänä valittavan eduskunnan toimikaudelle. Poikkeuslain kokonaisvoimassaoloaika pitenisi jo lähes neljään ja puoleen vuoteen. Poikkeuslailta edellytetään rajattua luonnetta, myös ajallisesti. Milloin katsotaan, että voimassaoloa ei voida enää jatkaa? Onko historiallinen poikkeuslaki nyt uusi normaali? Euroopan ihmisoikeustuomioistuimessa on yhä käsittelyssä Latviaa, Liettuaa ja Puolaa sekä Valko-Venäjän rajaa koskevia valituksia. Näitä on pidetty merkittävinä käännytyslainkin kannalta. Suomen hallitus on myös lähtenyt näissä tapauksissa sivuväliintulijaksi. Nyt on tiedossa, että ratkaisut näihin annetaan ensi viikolla. Silti lakia

ollaan jatkamassa kahdella vuodella jo ennen tätä ratkaisua. Hallitusta ei tosiasiassa kiinnosta ihmisoikeustuomioistuimen kanta.

Arvoisa puhemies! Ehdotan, että lakiehdotusta ei julisteta kiireelliseksi ja että lakiehdotus hylätään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Otetaan lyhyt debatti tässä vaiheessa. — Edustaja Kiljunen.

17.33 **Kimmo Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Venäjän rikollinen toiminta välineellistetyllä turvapaikkapolitiikalla on syyntakeettomia pakolaisia kohtaan ongelmallista ja muodostaa vakavan uhan Suomelle. Rajaturvallisuutta tällä hetkellä hoidetaan nimenomaan rajavalvontalain puitteissa, ja raja on tällä hetkellä kiinni. Tämän rajalain, joka tässä on käsittelyssä, ainoa konkreettinen sisältö on se, että se kumoaa palautuskiellon ja kumoaa myöskin joukkokarkotuskiellon, jotka ovat kansainvälisten ihmisoikeussopimusten perustaa.

Minä tulen äänestämään rajalain puolesta sen vuoksi, että alkuperäinen tarkoitus tällä rajalailla oli se, että me voimme hallitusti avata tuon rajan, koska rajan pysyvä kiinniolo, kuten tällä hetkellä on, on myöskin ihmisoikeuskysymys, ihmisoikeusongelma, ja hallitun rajan avaamisen puolesta tässä rajalakia tietysti ollaan aikoinaan oltu tukemassa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

17.34 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Suomen ensimmäinen ja tärkein velvollisuus on turvata omien kansalaistensa turvallisuus, vapaus, itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus. Siksi on tärkeää, että meillä on käytössämme tehokkaat, riittävät ja toimivat keinot torjua vakavia turvallisuusuhkia. Nyt käsittelyssä oleva hallituksen esitys jatkaa välineellistetyn maahantulon torjuntalain voimassaoloa vuoden 2028 loppuun. Tämä on vastuullista varautumista. Turvallisuuspolitiikassa ei pidä odottaa siihen asti, että uhka ja riski muuttuvat kriisiksi. Samalla on muistettava, että Suomen turvallisuus, vapaus, itsenäisyys ja oikeusvaltio kuuluvat yhteen. Toimivaltuuksia käytettäessä on noudatettava ja kunnioitettava perustuslakia ja kansainvälisiä velvoitteita.

Arvoisa puhemies! Meidän on pidettävä huolta siitä, että Suomi päättää itse omasta turvallisuudestaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

17.35 **Joakim Vigelius ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pakko vastata edustaja Pekoselle: Oletteko te, edustaja Pekonen, miettinyt sellaista skenaariota, että jos Suomen itärajan yli lähtee yhtäkkiä tunkeutumaan kymmeniätuhansia ihmisiä Venäjän masinoimana Suomen puolelle, niin mikä on vasemmistoliiton ratkaisu siihen? Te monesti korostatte sitä, että te kunnioittaisitte ihmisoikeuksia ja tarjoaisitte tulijoille oikeudenmukaisen käsittelyn, mutta se, mitä se konkreettisesti tarkoittaa, on sitä, että te vastaanottaisitte jokaisen näistä ihmisistä ilman mitään tietoa siitä, keitä he ovat, millä perusteella he oikeasti Suomeen tulisivat ja tullaanko heistä koskaan pääsemään eroon siinäkään tapauksessa, että heidän turvapaikkahakemuksensa päätös olisi kielteinen.

Tämä teidän mallinne tarkoittaisi sitä, että Venäjä tosiasiallisesti päättäisi siitä, kuka saa tulla Suomen itärajan yli ja kuka voi jäädä Suomeen jopa pysyväluonteisesti, erityisesti kun mietitään, että teidän puolueenne on ollut hanakasti vastustamassa kaikenlaisia palautustoimenpiteitä, joita tämä hallitus ja perussuomalaiset ovat olleet edistämässä. Eli vaikka kielteinen päätös tulisi, vasemmistoliiton reseptillä ihmisiä ei palautettaisi takaisin kotimaihinsa, [Puhemies: Aika!] ei edes kielteisen päätöksen saaneita.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Werning.

17.36 **Paula Werning sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Haluaisin kyllä kysyä lain jatkamista vastustavilta edustajilta sitä asiaa, että mikä on se vaihtoehto, jos Venäjä ryhtyy jälleen käyttämään maahantulijoita painostuskeinona Suomea vastaan esimerkiksi Ceutan kaltaisessa tilanteessa.

Itse olen ollut tätä lakia säätämässä sieltä alusta asti hallintovaliokunnassa, ja lukuisat asiantuntijat, joita ollaan koko tämän prosessin aikana kuultu, ja nyt ihan viimeisetkin kuultavat, toteavat, että tämä on välttämätöntä Suomen turvallisuuden kannalta. En itsekään näe tässä mitään muuta vaihtoehtoa. Myös rajaviranomaiset totesivat jo silloin, kun tätä lakia alun perin säädettiin, että jos tulee tämmöinen tilanne, että Venäjä käyttää haavoittuvassa asemassa olevia ihmisiä painostuskeinona, niin heiltä puuttuu työkalu, millä vastata siihen. Se on asiantuntijoiden ja ammattilaisten arvio. En minä ainakaan ole heitä viisaampi täällä sanomaan, onko heillä työkaluja vai ei, jos he itse sanovat, että ei ole.

Minun mielestäni tämän lain jatkuminen on aivan välttämätöntä. Täytyy muistaa, että tätähän ei ole vielä kertaakaan otettu käyttöön, mutta on hyvä, että se on siellä työkalupakissa, ja varautuminen on valttia tässä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Jukkola.

17.37 **Janne Jukkola kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kysyisin itsekin niiltä edustajilta, jotka vastustavat tämän lain jatkamista: Mikä on se teidän konkreettinen vaihtoehtonne, jos Venäjä käynnistää uudelleen välineellistetyn maahantulon, minkä se kyllä tekee? Miten varmistatte, että viranomaisilla on silloin riittävät toimintavaltuudet tilanteen ottamiseksi hallintaan? Turvallisuuspolitiikassa emme voi odottaa siihen asti, että uhka toteutuu ja vahinko on jo tapahtunut. Silloin vaihtoehdot voivat olla huomattavasti rajallisemmat.

Tässä salissa saa ja pitää olla myös erilaisia näkemyksiä, mutta meidän on arvioitava myös päätöksiemme seurauksia siinä tilanteessa, että turvallisuusuhka toteutuu. Eduskunnan tehtävä on varmistaa, että viranomaisilla on tarvittavat ja lailliset työkalut jo ennalta. Siksi lain voimassaoloa on jatkettava. Suomen turvallisuudella ei pidä ottaa mitään tarpeettomia riskejä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Alametsä.

17.39 **Alviina Alametsä vihr** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Suomella on oikeus ja velvollisuus valvoa rajojaan. Useat oikeustieteilijät ovat kuitenkin arvioineet, että tämä laki on ristiriidassa Suomen perustuslain, Suomea velvoittavien kansainvälisten ihmisoikeussopimusten ja EU-oikeuden kanssa. Tästä syystä kannatan edustaja Pekosen

tekemää kahta esitystä eli sitä, että tätä lakiesitystä ei esitetä kiireelliseksi ja että se hylätään.

Esitetyn lain jatkamisen sijaan Suomella on mahdollisuus toimia oikeusvaltion tavoin. Jos Venäjä välineellistää turvapaikanhakijoita hakeutumaan Suomeen, tilanteeseen täytyy vastata. Paras keino olisi toimiva turvapaikkamenettely, tehokas virka-apu ja tarvittaessa raja-asemien sulku väliaikaisesti. Tämä Suomen on mahdollista tehdä myös ilman tätä lakia. Näin emme riskeeraa sitä, että Suomi rikkoisi oikeutta elämään, muita perus- ja ihmisoikeuksia tai jättäisi niin valtavan vastuun yksittäisen rajavartijan harteille. Esimerkiksi Venäjän hallintoa vastustavien toisinajattelijoiden, toimittajien, oppositioaktivistien ja heidän, jotka eivät suostu surmaamaan ukrainalaisia, käännyttäminen ei ole järkevää rajapolitiikkaa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Muistutan edustajaa, että kannatuspuheenvuoro on käytettävä vielä varsinaisena puheenvuorona. — Edustaja Hänninen. — Anteeksi, meinasin mennä jo puhujalistaan, mutta täällä oli vielä näitä debattipuheenvuoroja. — Edustaja Bergbom.

17.40 **Miko Bergbom ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, kunnioitettu rouva puhemies! Katson kyllä itse niin, myös perussuomalaiset, että nämä vanhentuneet ihmisoikeussopimukset eivät voi myöskään olla Suomen valtiolle tai suomalaisille päätöksentekijöille mitään itsemurhasopimuksia. Ne ovat jääneet ajastaan jälkeen. Ne eivät tunnista sitä, että meillä on esimerkiksi Venäjän kaltaisia toimijoita, jotka haluavat valtiojohtoisesti käyttää tätä turvapaikkajärjestelmää hyväksi käytännössä pakottamalla ihmisiä rajoille ja sillä tavalla painostaakseen Suomea. [Kimmo Kiljusen välihuuto] Meillä pitää olla valtiona keinot puuttua siihen, jos Venäjä alkaa välineellistämään turvapaikanhakijoita. Se on paitsi näiden turvapaikanhakijoiden näkökulmasta oikein myös Suomen valtion ja Suomen kansan näkökulmasta oikein.

Edustaja Alametsä totesi tässä, mitä keinoja pitäisi sitten olla, jos tätä lakia ei tehdä. Suurin osa näistä keinoista on jo käytössä: esimerkiksi raja on jo suljettu, raja-asemat on jo suljettu. [Eduskunnasta: Kolme vuotta!] — Kolme vuotta. — Ovat aika tyhjällä puheen tasolla nämä vasemmistoliiton ja vihreiden vaihtoehdot sille, mitä tosiasiassa pitäisi tehdä. Jos mennään kuten vasemmistoliitto ja vihreät esittävät, se tarkoittaa sitä, että Venäjälle annetaan päätösvalta siitä, kuka tulee Suomen maaperään sisälle.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskinen.

17.41 **Johannes Koskinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihmisoikeussopimukset eivät ole vanhentuneet, mutta ne eivät tietysti käsittele kaikkia sellaisia ilmiöitä, joita elämä tuo tullessaan, ja tästähän on pitkälti kysymys myöskin tuossa rajatilanteessa.

Edustaja Pekonen viittasi tuleviin Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisuihin. Nehän ovat kukin yksittäistapauksia. Puolan, Liettuan ja Latvian osalta olosuhteet vaihtelevat, mutta yhteistähän niissä on se, että tämäntyyppistä laajamittaista välineellistettyä maahanmuuttoa ei ole aikaisemmin käsitelty eikä varsinkaan sopimusta laadittaessa ole ollut tiedossa.

Perustuslakivaliokunta huolellisesti kuuli tässä muun muassa ihmisoikeustuomioistuimen entistä tuomaria Pauliine Koskeloa. Lausunnossaan perustuslakivaliokunta piti selvänä, ettei Suomi sitoutuessaan Euroopan ihmisoikeussopimukseen sen lisäpöytäkirjoineen sekä Euroopan unionin perusoikeuskirjaan ole hyväksynyt sitä, että vieras valtio saisi sopimusvaltiolle sopimusten mukaan kuuluvia velvoitteita väärin ja hyväksi käyttämällä vakavasti vaarantaa Suomen täysivaltaisuuden tai kansallisen turvallisuuden. Valiokunnan käsityksen mukaan täysivaltaisuuden suojaamisen on katsottava olevan osa Suomen kansallista valtiosäännön rakenteisiin kiinnittyvää identiteettiä. [Puhemies: Aika!] Suomi voi viime kädessä kansallisen perustuslain nojalla suojata valtion täysivaltaisuutta ja [Puhemies koputtaa] suvereniteettia sitä vakavasti uhkaavalta vaaralta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lahdenperä.

17.43 **Milla Lahdenperä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomen on huolehdittava rajaturvallisuudestaan kaikissa tilanteissa, ja Suomella tulee säilyä mahdollisuus reagoida nopeasti vakavaan uhkaan. Siksi on tärkeää ja mielestäni päivänselvää, että jatkamme välineellistetyn maahantulon torjumiseksi säädetyn lain voimassaoloa vuoden 28 loppuun saakka. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

17.43 **Jaana Strandman ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Huomenna 18. päivä marraskuuta eduskunta äänestää rajaturvallisuuslain jatkamisesta vuoden 2028 loppuun. On järkyttävää, että tästäkin kotimaamme turvallisuuden asiasta tulee tässä salissa äänestää. Kyse on Suomen täysivaltaisuudesta ja kyvystämme suojella omaa kotimaatamme välineellistetyltä maahantulolta. Vihreät ja vasemmisto esittävät lain hylkäämistä. SDP:ssä kansanedustajat eivät ole ihan varmoja, mitä tekevät. Saapa nähdä, mitä tapahtuu: ollaanko jumissa hississä tai sairaslomalla tai juostaanko pakoon? Suomen turvallisuudesta päätettäessä tarvitaan vastuunkantoa. Lain kiireellisyys vaatii viiden kuudesosan enemmistön ja hyväksyminen kahden kolmasosan enemmistön. Jokainen ääni ratkaisee. Turvallisuusviranomaiset arvioivat välineellistetyn maahantulon uhan jatkuvan korkeana, ja rajaturvallisuuslaki on välttämätön varautumiskeino vakavaan turvallisuusuhkaan, vaikka sitä ei ole vielä tarvinnut soveltaa. Kannetaan, hyvät edustajat, vastuumme. Suomen turvallisuus ei saa jäädä puoluepolitiikan jalkoihin. Suomen ja suomalaisten edun tulee olla aina ensin meidän kaikissa päätöksissämme.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiljunen.

17.45 **Kimmo Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä suorastaan jatkaisin tuosta, mihin edustaja Lahdenperä päätti. Suomen kansallisesta turvallisuudesta, oletan, tai olen täysin varma, kaikki tässä salissa pitävät varmasti vaarin.

Mutta kun edustaja Bergbom täällä sanoi niin, että kansainväliset ihmisoikeussopimukset ovat vanhentuneita, niin kysyisin: Pidetäänkö niissä Suomen turvallisuudesta huolta? Oletteko sitä mieltä, että YK:n ihmisoikeusjulistus on vanhentunut? Tämä on totta, minkä edustaja Koskinenkin täällä toi esille, että on tiettyjä

ilmiöitä, joita ei ole yhdessä pystytty käsittelemään, ja tämä välineellistetty maahanmuutto välineenä — puhutaan weaponised asylum seekingistä — on todellakin uusi ilmiö. Tähän jos mihin tarvittaisiin nimenomaan EU-tasoista yhteistä lainsäädäntöä sen hallitsemiseksi. Suomi hallitsee sitä tällä hetkellä sillä tavalla, että rajaa pidetään kiinni, ja se onkin se konsti silloin, jos pahin tapahtuu, että me voimme rajaturvallisuuslain pohjalta tässä toimia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom, vastauspuheenvuoro. — Sen jälkeen menemme puhujalistaan.

17.46 **Miko Bergbom ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitän, rouva puhemies! Edustaja Kiljunen, olemme käyneet keskustelua juuri siitä, että eivät nämä kansainväliset ihmisoikeussopimukset täysin tunnista tämmöistä välineellistetyn maahanmuuton ilmiötä. Tämä on se peruste, millä väitän, että nämä sopimukset ovat osin vanhentuneita, on yhtä kuin tarvitsevat päivitystä siten, että niissä voidaan tunnistaa, että on myös toimijoita, jotka haluavat käyttää näitä sopimuksia hyväksi. Siltä osin tässä ratkaisussahan Suomi nimenomaan nyt tekee sen, mitä ihmisoikeussopimukset eivät täysmääräisesti tunnista. Eli mehän täällä eduskunnan viiden kuudesosan enemmistöllä julistetaan kiireelliseksi ja kahden kolmasosan enemmistöllä päätetään siitä, että Suomella on oikeus vastata vihamielisen toimijan, Venäjän, luomaan uhkaan, mitä tulee välineellistettyyn maahantuloon. Se on se argumentti, mitä tarkoitin sillä, että nämä sopimukset ovat osin vanhentuneita ja että ne kaipaavat päivitystä. Toivottavasti me tästä olemme kaikki laajasti samaa mieltä tässä salissa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen, varsinainen puheenvuoro.

17.47 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Nyt käsitellään rajaturvallisuuslakia. Siellä vasemmalla käytetään usein virheellistä ja väärää termiä. En tiedä, miksi.

Suomen valtio ei saa koskaan olla sinisilmäinen silloin, kun kyse on kansallisesta turvallisuudestamme. Maamme tärkein asia on kansallinen turvallisuus. Venäjän raakalaismainen, raukkamainen ja rikollinen hyökkäyssota Ukrainassa ja Suomen itärajan tapahtumat ovat osoittaneet, että turvallisuutta voidaan horjuttaa monella tavalla, myös käyttämällä ihmisiä painostuksen välineenä. Välineellistetty maahantulo ei ole tavallista eikä turvallista rajaliikennettä. Se on osa vihamielistä vaikuttamista, jolla pyritään horjuttamaan Suomen vakautta, turvallisuutta ja yhteiskuntamme yhtenäisyyttä.

Arvoisa puhemies! Suomen ensimmäinen ja tärkein velvollisuus on turvata omien kansalaistensa turvallisuus, vapaus, itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus. Siksi on tärkeää, että meillä on käytössämme tehokkaat, riittävät ja toimivat keinot torjua vakavia turvallisuusuhkia.

Nyt käsittelyssä oleva hallituksen esitys jatkaa välineellistetyn maahantulon torjuntalain voimassaoloa vuoden 2028 loppuun. Tämä on vastuullista varautumista. Turvallisuuspolitiikassa ei pidä odottaa siihen asti, että uhka ja riski muuttuvat kriisiksi. Samalla on muistettava, että Suomen turvallisuus, vapaus, itsenäisyys ja oikeusvaltio kuuluvat yhteen. Toimivaltuuksia käytettäessä on noudatettava ja kunnioitettava perustuslakia ja kansainvälisiä velvoitteita.

Arvoisa puhemies! Meidän on pidettävä huolta siitä, että Suomi päättää itse omasta turvallisuudestaan, ei kukaan muu. Rajamme eivät ole vain kartalle piirretty viiva — ne ovat rauhan, itsenäisyytemme, vapautemme ja suvereniteettimme puolustuslinja. Turvallinen Suomi ei synny toiveista vaan vastuullisista päätöksistä, teoista ja vahvasta tahdosta puolustaa maatamme, isänmaatamme.

Kannatan hallituksen esitystä, ja se on vielä parempi valiokunnan käsittelyn jälkeen. Toivon, että mahdollisimman moni kannattaa tätä esitystä tässä salissa, kun äänestetään ja päätetään asiasta hyvin pian. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Jukkola.

17.50 **Janne Jukkola kok:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Mikä on meidän kansanedustajien tärkein tehtävä? Minusta vastaus on lopulta yksinkertainen: meidän tehtävämme on huolehtia Suomen ja suomalaisten turvallisuudesta ja suojella tätä maata, sen ihmisiä ja itsenäistä päätöksentekoa. Tämä vastuu kuuluu meille myös silloin, kun päätökset ovat vaikeita tai poliittisesti epämukavia.

Viime viikonloppuna saimme jälleen muistutuksen siitä, millaista Venäjän harjoittama vihamielinen hybridivaikuttaminen Euroopassa voi olla. Virossa yritettiin sytyttää tuleen drooneja valmistava puolustusteollisuuden yritys. Viranomaiset epäilevät teon taustalla olleen Venäjän sotilastiedustelun. Tuhotyöyritys saatiin estettyä, mutta tapaus kertoo, kuinka vakavasti tällaisiin uhkiin on suhtauduttava.

Venäjä käy sotaa Ukrainassa, mutta sen aggressiivinen toiminta ulottuu myös muihin Euroopan maihin. Kohteina voivat olla yritykset, yhteiskunnan tärkeät toiminnot sekä rajaturvallisuus. Olisi vastuutonta ja sinisilmäistä ajatella, ettei vastaavaa vaikuttamista voisi kohdistua myös Suomeen.

Arvoisa rouva puhemies! Nyt käsittelemme rajaturvallisuuslain voimassaolon jatkamista, ja pidän sitä välttämättömänä. Kyse on siitä, että vieras valtio ei saa käyttää ihmisiä välineenä Suomeen kohdistuvassa painostuksessa. Venäjän mahdollisuuteen käyttää välineellistettyä maahantuloa on varauduttava myös tässä lainsäädännössä.

Laki on tarkoitettu poikkeuksellisiin tilanteisiin. Sen käyttö edellyttää vakavaa uhkaa, eikä kyse ole keinosta, jota voitaisiin käyttää tavallisessa rajaturvallisuuden tilanteessa. Meillä on velvollisuus kunnioittaa oikeusvaltiota ja kansainvälisiä velvoitteitamme. Samalla meillä on velvollisuus huolehtia siitä, että viranomaisilla on riittävät keinot torjua Suomeen kohdistuvaa vihamielistä vaikuttamista. Oikeusvaltion pitää pystyä puolustamaan itseään.

Arvoisa rouva puhemies! Haluan kysyä niiltä edustajilta, jotka vastustavat lain jatkamista: Mikä on konkreettinen vaihtoehtonne? Miten varmistatte, että Suomen viranomaisilla on riittävät toimintavaltuudet, jos Venäjä käynnistää välineellistetyn maahantulon uudelleen? Nämä ovat kysymyksiä, joihin pitäisi pystyä vastaamaan jo ennen kuin tilanne on käsillä.

Turvallisuuteen liittyvissä päätöksissä emme voi lähteä siitä, että toimimme vasta sitten, kun vahinko on jo tapahtunut. Silloin vaihtoehdot voivat olla huomattavasti heikommat ja rajallisemmat. Emme tietenkään voi tietää, millaisia toimia Venäjä seuraavaksi tekee. Juuri tämän epävarmuuden vuoksi varautuminen on todella tärkeää.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä salissa saa ja pitääkin olla erilaisia näkemyksiä, ja turvallisuutta koskevista laeista on voitava käydä kriittistä keskustelua, mutta meidän on

arvioitava päätöksemme seurauksia myös siinä tilanteessa, että tämä turvallisuusuhka toteutuu. Jos välineellistetty maahantulo käynnistyy uudelleen, vastuu tilanteen hallinnasta on Suomen viranomaisilla. Eduskunnan tehtävä on varmistaa, että heillä on siihen tarvittavat lailliset toimintavaltuudet. Siksi rajaturvallisuuslain voimassaoloa on jatkettava.

Suomen turvallisuudessa ei pidä ottaa tarpeettomia riskejä. Meidän on tehtävä tarvittavat päätökset ajoissa eikä vasta sitten, kun tilanne on jo käsissämme. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Alametsä.

17.55 **Alviina Alametsä vihr:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kuten aiemmin todettua, kannatan edustaja Pekosen tekemää kahta esitystä eli sitä, että tätä lakiesitystä ei esitetä kiireelliseksi ja että se hylätään.

Toisin kuin on usein esitetty, haluan myös nostaa esille, että kansainväliset ihmisoikeussopimukset eivät ole merkityksettömiä. Ne suojaavat myös Suomen kaltaisia — ja etenkin Suomen kaltaisia — pieniä valtioita. Meidän on velvollisuus punnita toimintaamme myös niiden näkökulmasta, ja se on meille ulkopoliittisestikin ensiarvoisen tärkeää samalla kun pidämme tiiviisti huolta omasta turvallisuudestamme, mihin meillä on lukuisia keinoja, jotka eivät myöskään edellytä valtavan ihmisoikeuspäätöksen vastuun sälyttämistä yksittäisille rajavartijoille. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

17.56 **Miko Bergbom ps:** Arvoisa rouva puhemies! On sinänsä mielenkiintoista, että etenkin vihervasemmistossa ollaan erittäin huolissaan yksittäisestä rajavartijasta, mutta jostain kumman syystä kyllä meidän keskeiset turvallisuusviranomaiset ovat tätä lakia puoltaneet johdonmukaisesti. [Eduskunnasta: Kyllä!] Ihme, että ette ole heidän kanssaan käyneet keskustelua. He olisivat voineet ehkä kertoa teille, minkä takia tämä laki on tarpeellinen, mikäli siinä on jotain epäselvää.

Mutta mennään nyt tähän tematiikkaan vielä, koska onhan se nyt niin, että ei me voida valtiona ja päätöksentekijöinä olla aseettomia sen tilanteen edessä, että Venäjä alkaa puskemaan meidän rajoille kymmeniä, satojatuhansia tai kymmeniätuhansia ihmisiä. Se olisi aivan naurettavaa. Totta kai suomalaisen päätöksentekijän ihan keskeinen tehtävä on pystyä puolustamaan Suomen ja suomalaisten turvallisuutta ja Suomen suvereniteettia valtiona, päättää siitä, kuka saa ylittää Suomen rajan ja kuka ei. Siis se, että Venäjä voisi nyt käynnistää lennot jostain Lähi-idästä, raahata itärajalle tuhansia ihmisiä ja me todettaisiin, että ei voi mitään, koska ihmisoikeussopimukset, ei voida mitään tehdä, vaan kaikki otetaan vastaan, kaikki on tutkittava vain sen takia, että joku sanoo koodisanan Venäjän valtion painostamana rajalla, asylum — aivan uskomaton ajattelu, jos näin haluttaisiin toimia. Totta kai meillä pitää olla keinoja, ja on hienoa, että perustuslakivaliokunta on vastoin vasemmistoliiton ja vihreiden tahtoa todennut, että tämänkaltainen laki voidaan säätää — kuten myös hallintovaliokunta, kuten myös jo kahtena kertana aiemmin eduskunta. Nyt ollaan huomenna jälleen suuren päätöksen edessä siitä, saako rajalaki jatkoa.

On hyvä, että vasemmistoliitto ja vihreät — etenkin vasemmistoliitto ja vihreät — tuovat avoimesti esiin omaa ajatteluaan, koska täytyy myös tunnistaa ja tunnustaa sellainen

skenaario tulevaisuuteen, että mikäli vasemmistopuolueiden kannatus jatkaa nousuaan, niin on mahdollista, että täysin riippumatta hallituspohjasta vasemmistoliitto ja vihreät voivat kaksistaan kaataa koko lain seuraavalla hallituskaudella. Tämä on aito uhka. Näin voi käydä riippumatta siitä, mitkä puolueet ovat hallituksessa. Näkisin, että sellainen viesti, jossa Suomi toteaa, että hei, me emme pysty säätämään rajan poikkeuslakia, jolla voimme puuttua tähän ilmiöön, antaisi Venäjälle kyllä aikamoisen voiton ja monia työkaluja, joilla he voisivat painostaa Suomea. Se on helppo sanoa, että meidän pitää kunnioittaa ihmisoikeussopimuksia, mutta mitä te teette aidosti siinä tilanteessa, kun tuhansia ihmisiä tai kymmeniätuhansia ihmisiä tulee rajan yli? Jo Espanjan Ceuta näytti hyvin sen, minkälainen katastrofi ja kriisi siitä syntyy, kun valtio ei pysty puolustamaan omia rajojaan. Me emme voi joutua sellaisen tilanteen eteen, ja totta kai meillä pitää olla työkaluja. On hyvä, että sellainen esitys meillä jälleen täällä on, ja toivottavasti sille saadaan mahdollisimman laaja kannatus. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

17.59 **Joakim Vigelius ps:** Arvoisa puhemies! Aloitetaan alusta: Noin kolmisen vuotta sitten Venäjä alkoi puskea Suomen itärajalle turvapaikanhakijoita. Heitä saapui se tuhannen kappaletta Suomeen, ja Suomi rupesi miettimään siinä kohtaa keinoja, miten me voitaisiin toimia, kun pelkkä rajan sulkeminen ei välttämättä riitä. Suomi siis sulki itärajansa, rajanylityspaikat suljettiin, mutta syntyi se tilanne, että mitä jos Suomen suljetunkin rajan yli — meidän pitkän, aitaamattoman maastorajan yli — lähtee vyörymään ihmisiä Suomen puolelle välittämättä siitä, että rajaa ei saisi ylittää.

Jos ihminen tunkeutuu Suomen rajan yli Suomen puolelle ja anoo turvapaikkaa, Suomen pitäisi vastaanottaa turvapaikkahakemus ja siirtää se käsiteltäväksi. Ongelma syntyy siinä, jos meille yhtäkkiä Venäjä päättääkin masinoida kymmeniä ja kymmeniä tuhansia ihmisiä, johon sillä on kyky: lennättää suoraan kehitysmaista — Bagdadista, Mosulista, ties mistä — kymmeniä tuhansia ihmisiä vaikkapa Pietariin ja siitä sitten junilla ja busseilla kohti Suomen rajaa. Miten Suomi toimii, jos tuhansia ja tuhansia ihmisiä alkaa vyörymään suljetun rajan yli, jättää turvapaikkahakemuksia ja tulijanvirralle ei näy loppua? Suostuuko Suomi ottamaan vain sellaisen aseman, että me vastaanotamme kaikki, joita Venäjä päättää rajan yli lähettää meidän suljetusta rajasta, meidän säännöistämme piittaamatta?

Tuolloin Suomi ja nykyinen hallitus lähtivät muodostamaan lakia, joka mahdollistaa väliaikaisena poikkeuslakina näiden tulijoiden käännyttämisen, jos niin erikseen vielä päätetään. Syntyi siis tämä rajaturvallisuuslaki — rajalaki, käännytyslaki, laki välineellistetyn maahantulon torjumiseksi, mitä nimeä ikinä käytetäänkään. Tämä on erittäin tärkeä Suomen turvallisuudelle. Tämä on erittäin tärkeä Suomen suvereniteetille, meidän täysivaltaisuudelle, meidän rajaturvallisuudelle. Ajatus siitä, että me olemme naapuri huomattavasti meitä suuremmalle huomattavan aggressiiviselle valtiolle, joka käy sotaa meidän lähiympäristössä ja on aiemminkin toiminut vihamielisesti meitä vastaan, ja siitä, että me luovuttaisimme tällaisen valtion käsiin oikeuden päättää siitä, kuka Suomen rajan ylittää, ja meidän ainoa tapa reagoida olisi vastaanottaa jokainen ylittäjä...

Venäjä tunnetusti omaa osanaan doktriiniaan sen, että se ymmärtää, millaisia vaikutuksia esimerkiksi näillä aiemmilla, spontaaneilla turvapaikanhakija-aalloilla Lähi-idästä tai Afrikan puolelta Eurooppaan on saavutettu Euroopassa: sisäisen turvallisuuden ongelmia, polarisaatiota yhteiskunnassa, rajua riitelyä, vastakkainasettelua. Venäjä tietää

tämän, ja se osaa käyttää siksi siirtolaisasetta länttä vastaan. Niin on toimittu jo Puolan ja Baltian rajalla viimeiset useampi vuosi. Puolan ja Baltian rajaviranomaiset raportoivat ihan tuossa vuosi tai pari sitten, että he ovat estäneet yli sata tuhatta laitonta rajanylitysyritystä, joita on tehty Valko-Venäjän puolelta Puolan ja Baltian maihin. Kysymys kuuluu: jos Suomi joutuisi samaan tilanteeseen ja meille pitkäkestoisesti Venäjä alkaisi masinoida näitä tulijoita, niin onko todella niin, että vasemmistoliiton ja vihreiden mielestä meidän pitäisi ottaa se kanta, että me vastaanotamme kaikki, joita Venäjä tänne lähettää?

Haluan korostaa, että kun vihreät ja vasemmistoliitto joskus puhuvat siitä, että tätä ilmiötä ja ongelmaa pitäisi hallinnoida, niin hallinnointi tarkoittaa sitä, että levitetään punainen matto: ”tulkaa Suomeen, anokaa turvapaikkaa suoraan vastaanottokeskukseen, ja oli päätös kielteinen tai myönteinen, voitte jäädä tänne”. Se on ilmiön hallinnointia, edustaja Pekonen. [Aino-Kaisa Pekonen: En ole sanonut!] — Te ette ole sanonut niin, mutta sitä se käytännössä tarkoittaa, mitä te ajatte. — En minä ole kuullut tässä salissa kertaakaan, että vasemmistoliiton edustaja tai vihreiden edustaja tosiasiallisesti olisi valmis palauttamaan vaikkapa kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneita ihmisiä, puhuisi sen puolesta. Päinvastoin aina korostetaan sitä, että pitää saada anoa turvapaikkaa, pitää saada palvelua, pitää saada rahaa, pitää saada kaikkea mahdollista Suomelta. Ja yleensä kun me korostamme, että tietysti sellaisten ihmisten pitää myös palata, jotka eivät turvapaikkaa saa, niin siitäkin tulee kova huuto, oli kyseessä hallintovaliokunta tai eduskunnan täysistuntosali tai sosiaalinen media.

Haluan kiittää tässä salissa oikeaa puolta, keskipuolta ja myös niitä demariedustajia, jotka ovat tulleet hallituksen, sisäministeri Rantasen, muodostaman lain taakse ja ovat valmiita jatkamaan tätä rajaturvallisuuslakia. Se on tärkeää Suomen turvallisuudelle. On kamala ajatella se tilanne, että meillä saattaa olla puolen vuoden päästä tässä maassa sellainen hallitus, jolla ei ole mitään muuta keinoa kuin vastaanottaa jokainen Venäjän lähettämä turvapaikanhakija Suomeen, että Suomi riisuu aseensa.

Te sanotte tässä vastalauseessanne, että millään enemmistöllä ei pitäisi Suomen pystyä säätämään tällaista lakia. Tämä on teiltä arvopoliittinen linjaus. Te olette sitä mieltä, että Suomen eduskunnalla, joka edustaa Suomen kansaa, ei pitäisi olla oikeutta käytännössä sulkea omaa rajaansa vihamieliseltä valtiolta. Kysyn vakavissani: Millainen suomalainen päättäjä ajattelee näin? Millainen suomalainen päättäjä on valmis asettamaan kansakunnan vaaraan siksi, että on niin periaatteellisesti sitoutunut joihinkin kansainvälisiin sopimuksiin, sen yksityiskohtiin, joissa ei ole edes tekohetkellä ajateltu sitä tosiasiaa, että me voidaan joutua tällaisen vaaratilanteen kohteeksi? Miettikää, hyvät vasemmistoliiton ja vihreiden eduskuntaryhmät, mille vaaralle te olette asettamassa koko tämän kansakunnan. [Miko Bergbom: Olipa loistava puhe, taisi mennä vasemmisto hiljaiseksi!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Werning, olkaa hyvä.

18.07 **Paula Werning sd:** Kiitos, arvoisa puhemies! Keskustelussa rajaturvallisuuslain jatkamisesta asetetaan usein vastakkain kaksi asiaa: kansallinen turvallisuus ja oikeusvaltioperiaatteet. Itse olen sitä mieltä, että tällainen vastakkainasettelu turvallisuuskysymyksissä on täysin tarpeetonta. Suomen on pystyttävä puolustamaan kansallista turvallisuuttaan, mutta samalla meidän on tunnistettava, että tämä on poikkeuksellinen laki, mistä nyt keskustellaan. Tätä lakia on käsitelty erittäin

perusteellisesti eduskunnassa. Täällä salissa on keskusteltu ja myös valiokunnissa lakia on käsitelty varsin tarkasti.

Puhemies! Itse olen ollut hallintovaliokunnassa mukana lain käsittelyssä sen säätämisestä lähtien ja kuullut lukuisia asiantuntijoita, vieraillut rajalla, kuullut rajavartijoita. Haluan muistuttaa, että tähän alkuperäiseen lakiin tehtiin siellä valiokuntakäsittelyssä myös tärkeitä muutoksia elikkä lakia parannettiin. Erityisesti oikeusturvaa vahvistettiin. Tähän lakiin saatiin jälkikäteinen oikeusturvamenettely ja sääntelyä täsmennettiin. Sekä rajavartijan että maahan pyrkivän henkilön oikeusturvaa parannettiin. Eivätkä nämä ole millään tavalla merkityksettömiä muutoksia, vaan ne osoittavat, että vaikeassakin turvallisuustilanteessa lainsäädäntöä voidaan parantaa parlamentaarisella yhteistyöllä. Hallintovaliokunnassa työ oli varsin hyvää, ja kiitän kyllä siellä mukana olleita. Turvallisuudesta huolehtiminen ja oikeusturvan vahvistaminen eivät siis sulje toisiaan pois.

Arvoisa puhemies! Minulle itselleni turvallisuus on aina ollut keskeinen osa yhteiskunnan vastuuta, ja se turvallisuus tarkoittaa sitä, että ihmiset voivat luottaa yhteiskunnan toimivuuteen, viranomaisiin ja siihen, että Suomi pystyy puolustautumaan ja puolustamaan itseään. En hyväksy sitä, että Venäjä pyrkisi käyttämään ihmisten hätää ja haavoittuvaa asemaa poliittisen painostuksen välineenä. Enkä kyllä hyväksy sitäkään, että Suomen viranomaisilta puuttuisivat välttämättömät keinot vastata vakavaan uhkaan. Samalla meidän on jatkettava työtä myös Euroopan unionissa. SDP:n vaatimuksesta eduskunta edellytti jo silloin alkuperäisen lain säätämisen yhteydessä, että Suomi toimii aktiivisesti EU:ssa välineellistetyn maahantulon torjumiseksi. Se työ on edelleen tärkeätä, koska kyse ei ole pelkästään nyt Suomen turvallisuudesta vaan koko Euroopan turvallisuudesta.

Arvoisa puhemies! Perustuslakivaliokunta on katsonut, että lain voimassaolon jatkamista voidaan pitää välttämättömänä — voidaan pitää välttämättömänä — ja se on samalla korostanut, että turvallisuustilanteen ja oikeudellisen tilanteen muutoksia on seurattava tarkasti. Poikkeuslaki ei saa muuttua tietenkään itsestäänselvyydeksi, mutta poikkeuksellista uhkaakaan ei voida vähätellä. Kyllä se vaan niin on, että tämä uhka on edelleen varsin voimallisesti olemassa, kuten myös tarve tälle lainsäädännön jatkamiselle. Hallintovaliokunnan saaman asiantuntijatiedon perusteella tilanne ei ole oleellisesti muuttunut, päinvastoin tälle laille on välttämätön tarve. Enkä itse näe mitään perustetta sille, minkä takia me luovuttaisiin tästä varautumiskeinosta tällaisessa turvallisuustilanteessa.

Puhemies! Meidän tehtävä ei ole tehdä täällä eduskunnassa turvallisuuspäätöksiä pelkkien toiveiden perusteella, vaan ne on tehtävä tosiasioiden, viranomaisten arvioiden ja Suomen kansallisen edun pohjalta. Vastuullinen turvallisuuspolitiikka tarkoittaa sitä, että näitä vaikeitakin päätöksiä on uskallettava tehdä silloin, kun Suomen turvallisuus sitä edellyttää. Siksi tulen itse huomenna, 18. päivä marraskuuta, äänestämään tämän rajaturvallisuuslain jatkamisen puolesta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, edustaja Kiljunen taitaa olla poissa. — Edustaja Anna-Kristiina Mikkonen, olkaa hyvä.

18.11 **Anna-Kristiina Mikkonen sd:** Arvoisa puhemies! Suomen itäraja ei ole vain Suomen ja Venäjän välinen raja, se on Euroopan unionin ja Naton ulkoraja. Tämän

merkityksen ymmärtää erityisen hyvin Itä-Suomessa, missä turvallisuusympäristön muutos on osa jokapäiväistä todellisuutta. Itä-Suomessa rajaturvallisuus ei ole etäinen turvallisuuspoliittinen käsite, se on osa ihmisten arkea. Se näkyy Rajavartioston työssä, kunnissa, yrityksissä ja siinä, millaisena ihmiset näkevät oman kotiseutunsa tulevaisuuden.

Käsittelemme tänään rajaturvallisuuslain voimassaolon jatkamista vuoden 2028 loppuun. Turvallisuusviranomaisten arvion mukaan välineellistetyn maahantulon uhka ei ole poistunut. Siksi pidän perusteltuna, että Suomella on jatkossakin käytettävissään tämä poikkeuksellinen viimesijainen keino. Arviota jatkuvasta uhasta ei voi ohittaa. Lain soveltamiseen ei ole tähän mennessä ollut tarvetta, mutta varautumisen tarkoitus onkin luoda valmius ennen kuin tilanne kriisiytyy.

Rajaturvallisuuslain kaltaista poikkeuslakia ei pidä käsitellä tavallisena lainsäädäntönä. Se merkitsee vakavaa poikkeamista perusoikeuksien suojasta ja kansainvälisistä velvoitteista. Siksi sen käytön on pysyttävä aidosti viimesijaisena, välttämättömänä ja tarkkarajaisena. Eduskunnan tiedonsaannin, jälkivalvonnan ja yksilön oikeusturvan on oltava todellista, ei vain kirjauksia paperilla.

Suomen vahvuus on kokonaisturvallisuus. Siihen kuuluvat rajojen valvonta mutta myös kansalaisten luottamus viranomaisiin, toimivat palvelut, yhteiskunnan kriisinkestävyys ja oikeusvaltio. Rajan takana voidaan yrittää kylvää epävarmuutta, mutta meidän ei pidä antaa epävarmuuden muuttaa yhteiskuntaa sisältäpäin heikentäväksi epäluottamukseksi. Vakaa demokratia, toimivat instituutiot ja ihmisten kokemus oikeudenmukaisuudesta ovat turvallisuuden voimavaroja.

Arvoisa puhemies! Itäisen Suomen turvallisuus ei synny vain rajalle asetetuista esteistä tai viranomaisten toimivaltuuksista. Se syntyy myös siitä, että rajan tällä puolella eletään, tehdään työtä, käydään koulua ja uskotaan tulevaisuuteen. Liian usein jää elinvoiva rajaseutu turvallisuutta käsiteltäessä sivuun. Kaakkois-Suomessa, Etelä-Karjalassa, Etelä-Savossa sekä muualla itäisessä Suomessa rajayhteyksien katkeaminen ja Venäjän-kaupan loppuminen ovat vaikuttaneet yritysten toimintamahdollisuuksiin ja matkailuun. Näiden seurausten kanssa elävät tavalliset ihmiset. Rajan sulkeminen on ollut turvallisuuspäätös, mutta sen taloudelliset ja inhimilliset vaikutukset eivät lopu päätöksen tekemiseen. Moni on joutunut muuttamaan yrityksensä toimintaa, monet perheiden rajat ylittävät yhteydet ovat vaikeutuneet. Nämä seuraukset on tunnistettava, mutta rajaturvallisuudesta ei tingitä. Yrittäjä joutuu etsimään uusia markkinoita, nuori pohtii, löytyykö kotiseudulta työtä. Kunta miettii, miten turvata palvelut, jos väki vähenee. Meidän pitää pystyä vastaamaan kahteen kysymykseen yhtä aikaa: miten turvaamme rajan, miten turvaamme elämän rajaseudulla? Sosiaalidemokraattina vastaus on, että molemmat kuuluvat samaan kansallisen turvallisuuden kokonaisuuteen.

Rajavartiolaitos tarvitsee riittävän henkilöstön, koulutuksen ja teknisen valmiuden. Turvallisuus syntyy myös paikallisesta luottamuksesta ja yhteistyöstä. Siksi viranomaisten, kuntien, järjestöjen ja yritysten yhteistyö on pidettävä vahvana. Samalla on huolehdittava varautumisesta, tietoliikenteen toimintavarmuudesta ja siitä, että kriisin keskellä apu on saatavissa. Mutta yhtä lailla Itä-Suomi tarvitsee investointeja, toimivat maantie- ja rautatieyhteydet, koulutusmahdollisuuksia ja toimivat sosiaali- ja terveyspalvelut. Suomen itäinen osa ei saa jäädä vain turvallisuuspolitiikan kohteeksi. Sen pitää olla myös Suomen tulevaisuuteen tehtävien investointien kohde.

Erityisen tärkeää on, että Suomi puolustaa itäisten ja pohjoisten harvaan asuttujen alueiden asemaa tulevissa EU:n rahoitusneuvotteluissa. Eurooppalaisen rajaturvallisuuden

kustannuksia ei voi jättää yksin rajamaakuntien kannettavaksi. EU:n on tunnistettava, ettei ulkorajan turvallisuuden taakka kuulu vain sen varrella asuville. Tarvitsemme suoraa tukea, jolla saadaan liikkeelle yritysten investointeja ja luodaan työpaikkoja, ei pelkästään uusia lainamahdollisuuksia. Kun Eurooppa hyötyy siitä, että sen itäinen ulkoraja pysyy vakaana, vastuun tulee näkyä myös eurooppalaisissa rahoitusratkaisuissa.

Arvoisa puhemies! Kriisinkestävyyttä ei rakenneta tyhjentyvillä paikkakunnilla. Kun ihmiset muuttavat pois, yritykset lopettavat, palvelut etääntyvät, myös turvallisuuden edellytykset heikkenevät. Itärajan sulku ja Venäjä-suhteiden katkeaminen ovat asettaneet Itä-Suomen poikkeuksellisen vaikeaan tilanteeseen. Rajaseudun turvallisuutta ei voida myöskään rakentaa pelkän varautumispuheen varaan. Tarvitaan pitkäjänteisiä päätöksiä, joita yritykset uskaltavat käyttää investointien suunnitteluun ja joiden varaan nuoret voivat rakentaa tulevaisuuttaan. Meidän on vahvistettava alueen saavutettavuutta, koulutusta ja yrittämisen edellytyksiä. Se tarkoittaa toimivia teitä, ratoja, investointeja, osaavaa työvoimaa sekä sitä, että ihmisillä on mahdollisuus rakentaa elämäänsä myös Itä-Suomessa.

Rajaturvallisuuslaki on yksi osa varautumista. Sen rinnalle tarvitaan pitkäjänteinen päätös siitä, että itäinen Suomi pidetään elinvoimaisena. Kun ihmiset voivat luottaa turvallisuuteen, toimeentuloon ja palveluihin, on koko Suomi vahvempi. Raja turvataan viranomaisten osaamisella ja tarvittavilla toimivaltuuksilla. Suomen turvallisuus turvataan vain pitämällä koko maa mukana. Päätän puheeni jalkaväenkenraali Adolf Ehrnroothin lainaukseen: ”Suomi on hyvä maa. Se on paras meille suomalaisille. Se on puolustamisen arvoinen maa, ja sen ainoa puolustaja on Suomen oma kansa.”

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

18.18 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Ensinnä haluan kiittää edustaja Werningiä aivan erinomaisesta puheenvuorosta äsken. Hän omassa puheenvuorossaan analysoi tämän tilanteen aivan oikein. Kiitos hienosta puheenvuorosta.

Omalta osaltani sanon tästä asiasta perustuslakivaliokunnan jäsenenä sen olennaisen viestin, jonka haluan kaikkien tietävän, että Suomi on itsenäinen, täysivaltainen valtio, tasavalta, joka päättää itsenäisesti omista asioistaan. Eikä voi tulla sellaista tilannetta tähän maahan koskaan, että joku ulkopuolinen toimija, olkoon se valtio tai joku muu toimija, alkaa päättää, keitä ihmisiä tähän maahan päästetään. Se päätöksentekovalta kuuluu itsenäiselle Suomen valtiolle, ja itsenäisenä sen päätöksen pidämme ja sellaisia päätöksiä teemme. Olen vähän ihmetellyt näitä puheenvuoroja, että jollakin ihmisoikeussopimuksella tai jollakin muulla voitaisiin tämä itsenäisen valtion iso periaate ohittaa. Ei voida ohittaa.

Kun perustuslakivaliokunta kokoontui tätä asiaa käsittelemään, käsittelimme asiaa erittäin huolella asiantuntijoita kuullen. Luen teille muutaman rivin tästä päätöksestä: ”Euroopan unionin perusoikeuskirjaan ei ole hyväksytty sitä, että vieras valtio saisi sopimusvaltiolle sopimusten mukaan kuuluvia velvoitteita väärin- ja hyväksikäyttämällä vakavasti vaarantaa Suomen täysivaltaisuuden ja kansallisen turvallisuuden. Valiokunnan käsityksen mukaan täysivaltaisuuden suojaamisen on katsottava olevan osa Suomen kansallista valtiosäännön rakenteisiin kiinnittyvää identiteettiä ja itsenäisyyttä. Valiokunnan mielestä myöskään Suomen jäsenyydestä Euroopan unionissa ei voi johtua velvoitetta vaarantaa valtiosäännön rakenteisiin kiinnittyvää identiteettiä. Suomi voi viime

kädessä kansallisen perustuslain nojalla suojata valtion täysivaltaisuutta sitä vakavasti uhkaavalta vaaralta.” Siitähän, ja vain siitä, tässä on periaatteessa kysymys. Eli Suomi itsenäisenä valtiona päättää tämän asian tämän maan sisällä ja Suomen eduskunnassa laillisilla tavoilla.

Toivon, että kaikki edustajat kiinnittävät vakavaa huomiota ajatusleikkiin siitä, mitä tapahtuisi, jos emme tätä lakia säätäisi. Se johtaisi varmasti siihen, että itänaapuri käyttäisi tilannetta hyväkseen, ja se, mitä siellä tapahtuu ulkomaalaisten tunkemisessa Suomen rajalle, on valtion johtamaa tietoista toimintaa, jolla pyritään järkyttämään Suomen kansan itsenäistä ja täydellistä päätösvaltaa. Älköön koskaan syntykö sitä päivää, että Suomi on siinä tilanteessa, että vaarannamme itse oman itsenäisyytemme. Aina pitää muistaa sekin, että Suomen rajojen yli tuleminen mistä tahansa on aina rikos. Siinä ei ole mitään laillista. Viime viikkojen aikana kotikunnassani Ilomantsissa rajan yli on tullut tiettyjä henkilöitä, jotka Rajavartiolaitos on erinomaisella huolellisuudella ja taidolla ja vahvalla työllä saanut kiinni ja vienyt heidät tutkittaviksi. Sitähän se on, että nämä henkilöt, jotka tänne tulivat, syyllistyivät rikokseen. Sellaiselle rikokselle ei saa tässä maassa antaa yhtään tilaa, ei yhtään.

Uskallan sanoa, arvoisat edustajakollegat ja hyvät kuulijat, sen, että tätä nyt käsillä olevaa lakiesitystä, hallituksen esitystä, luetaan Suomen rajojen ulkopuolella paljon tarkemmin kuin mitä me täällä eduskunnassa luemme. Kysymys on niin vakavasta asiasta, ja ne, jotka haluavat tätä lakia rikkoa, ovat kiinnostuneita, miten määrätietoisia päätöksiä me teemme. Suomi ei ole luovuttanut eikä luovuta koskaan tätä päätösvaltaa suojata tätä maata ja meidän kansalaisia näiltä ulkoisilta vaaroilta. Se on se iso totuus, jota myös perustuslakivaliokunnan asiantuntijat käsittelivät. Erikseen uskallan mainita sen, mitä ihmisoikeustuomioistuimen entinen tuomari on tästä asiasta lausunut eduskunnalle omassa lausunnossaan. Hän on erittäin viisaasti tämän lausunnon tehnyt, ja se kannattaa lukea perustuslakivaliokunnan lausunnoista.

Joka tapauksessa, arvoisa puhemies, kannattaa muistaa sekin, että tämä malli, mitä Suomi on nyt käyttänyt tässä välineellistetyn maahantulon torjunnassa, on herättänyt positiivisia puheenvuoroja Euroopan unionin sisällä. Sieltä oikeusistuimista ja oikeusviranomaisilta ei ole kuulunut näistä meidän tekemistä lakiesityksistä mitään muuta kuin pelkkää kiitosta. Elikkä tuomitsevia puheenvuoroja emme ole saaneet, ja niissä entisissä ihmisoikeussopimuksissa ja niihin liittyvissä eri pykälissä, mitä näitä sopimuksia onkaan, pakolaissopimuksia, ei ole otettu mitään kantaa tähän nykyiseen tilanteeseen, kun ei sitä koskaan ole vielä ollut. Korkeasti arvostamani ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja Johannes Koskinen hyvin nosti esille tämän asian omassa puheenvuorossaan hetki sitten, ja se on juuri se iso viisaus, mikä tässä asiassa on, että Suomi itsenäisenä valtiona päättää. — Se ihmisoikeustuomioistuimen tuomari on Pauliine Koskelo, nimi jäi äsken mainitsematta. Hänen asiantuntijalausuntonsa kannattaa netistä käydä lukemassa. Siinä on suurta viisautta, pitkän kokemuksen antamaa oikeuden ymmärrystä ja ennen kaikkea sitä, että halutaan turvata Suomen itsenäisyys kaikissa olosuhteissa.

Lopuksi, arvoisa puhemies, sekin kannattaa muistaa, että Suomen rajavartiosto ja rajavartijat, ja kaikki muutkin viranomaiset, tekevät joka päivä työtä Suomen turvallisuuden hyväksi. Meidän on annettava heille sellaiset työvälineet, että he voivat jatkaa erinomaista työtään Suomen rajojen turvaamiseksi ja ihmisten turvallisen elämän varmistamiseksi. Se on meidän tehtävämme. Rajavartijat ja muut virkamiehet hoitavat tehtävänsä kiitettävästi. Antakaamme siihen hyvä mahdollisuus.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

18.24 **Markus Lohi kesk:** Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä on kysymys monessakin mielessä poikkeuksellisesta lainsäädännöstä.

Yksi poikkeuksellisuushan on tietenkin jo pelkästään se, että kyse on rajatusta poikkeuksesta perustuslakiin, joka joudutaan säätämään perustuslain säätämisjärjestyksessä niin, että se vaatii viiden kuudesosan enemmistön, jotta se kiireellisenä voidaan säätää voimaan. Toinen poikkeus on tietenkin se, että onhan se poikkeuksellista, että me olemme nyt pitäneet jo jonkin aikaa itärajaa suljettuna, ja voi sanoa niinkin, että varmasti kenenkään tavoite ei ole se, että tämä olisi pysyvä olotila. Se onkin itse asiassa kolmas poikkeus, että säädetään jälleen ajallisesti rajattuna niin, että tämä voimassaolo päättyisi 31. joulukuuta 2028. Sitten joudutaan kysymään, onko tämä välttämätöntä säätää vai ei.

Kaiken taustallahan on se, että naapurimaamme Venäjä alkoi käyttää tätä maahantuloa hybridivaikuttamisen keinona. Nyt hallintovaliokunta on käsitellyt tätä lain jatkoa ja määräaikaista lain säätämistä ja mietinnössään toteaa aivan oikein, että ei ole löytynyt sellaisia muita vaihtoehtoisia keinoja, joilla voitaisiin saavuttaa samantasoinen suoja välineellistettyä maahanmuuttoa vastaan. Kysymyshän on välineellistetystä maahanmuutosta, ei siitä, että meillä olisi aito, avoin tilanne tuolla rajalla, ja silloin keinovalikoimankin pitää olla poikkeuksellinen, kun tällaisia poikkeuksellisia keinoja käytetään.

Lähden itse siitä, että Suomen turvallisuusviranomaiset ovat analysoineet tämän tilanteen, onko tämä lainsäädännön jatkaminen vielä määräaikaisesti välttämätöntä Suomen sisäisen turvallisuuden ja ulkoisenkin turvallisuuden kannalta vai ei. Nyt tämä analyysi on päätynyt siihen, että edelleenkin tilanne on samanlainen kuin silloin, kun tätä poikkeusta lähdettiin ensimmäisen kerran tekemään. Lähden itse siitä, että me emme voi oikein muuta kuin luottaa tähän viranomaisarvioon ja sen mukaan toimia. Tätähän on käsitelty hyvin perusteellisesti perustuslakivaliokunnassa, ja sen lausunto on tässä taustalla.

Arvoisa puhemies! Lähden itse siitä, että meillä on olemassa riittävät perusteet tällaiselle poikkeukselliselle lainsäädäntömenettelylle ja sille, että raja pidetään suljettuna. Me toivomme, että maailmanpolitiikan tilanne voisi muuttua sellaiseksi — varsinkin meidän rajanaapurin toiminta — että me kykenisimme tästä mahdollisimman pian luopumaan. Toivotaan, että joskus tulevaisuudessa raja saadaan avattua. Se vaatii tietenkin sitä, että tilanne jollakin tavalla normalisoituisi, että Venäjä lopettaisi hyökkäyssodan Ukrainassa ja myös voisimme olla luottavaisia siitä, että minkäänlaisia hybridioperaatioita meidän rajalla ei olisi.

Arvoisa puhemies! Tuen tätä esitystä ja äänestän sen puolesta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

18.28 **Timo Suhonen sd:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Suomen turvallisuusympäristössä ei ole tapahtunut sellaista myönteistä muutosta, jonka perusteella voisimme todeta, että itärajalla vallitseva uhka olisi poistunut. Päinvastoin meidän on edelleen varauduttava siihen, että Venäjä käyttää välineellistettyä maahantuloa osana laajempaa vaikuttamistaan Suomea ja Eurooppaa vastaan. Siksi rajalain jatkamista on

tarkasteltava Suomen turvallisuuden, kansallisen varautumisen ja koko maan vakauden näkökulmasta.

Itäsuomalaisena kansanedustajana haluan erityisesti nostaa esiin Itä-Suomen tilanteen. Rajan turvallisuustilanne vaikuttaa suoraan siihen, millaiseksi ihmisten tulevaisuudenusko omalla kotiseudulla muodostuu. Itä-Suomi on viime vuosina joutunut kantamaan poikkeuksellisen suuren osan muuttuneen turvallisuustilanteen seurauksista. Rajan läheisyydessä asuvat ihmiset ovat joutuneet sopeutumaan tilanteeseen, jossa entinen normaali arki on muuttunut. Rajaliikenteen loppuminen on vaikuttanut yrityksiin, matkailuun, kauppaan ja alueen elinvoimaan. Meidän on huolehdittava siitä, että rajalla asuvat ihmiset voivat luottaa Suomen kykyyn turvata alueen vakaus. Samalla meidän on pidettävä huolta siitä, ettei Itä-Suomi jää turvallisuuspoliittisen tilanteen seurauksissa yksin. Rajalain jatkamiselle on olemassa selkeät perusteet.

Turvallisuusviranomaisten arvion mukaan välineellistetyn maahantulon uhka ei ole olennaisesti muuttunut. On vaikea perustella, miksi luopuisimme varautumisen välineistä tilanteessa, jossa uhka ei ole poistunut. On ymmärrettävä, ettei kyse ole tavallisesta maahanmuutosta. Kyse on tilanteesta, jossa vieras valtio voi käyttää ihmisiä ja heidän hädänalaista asemaansa välineenä Suomen painostamiseen. Emme voi hyväksyä sitä, että Venäjä saa mahdollisuuden horjuttaa Suomen vakautta tällä tavoin. Haluan korostaa, että lain tarkoituksena on antaa Suomelle toimintakyky ja mahdollisuus reagoida, jos tilanne muuttuu vakavaksi. Turvallisuuspolitiikassa ennakointi on vastuullisuutta. Ei ole järkevää odottaa kriisin kärjistymistä ennen kuin ryhdymme rakentamaan keinoja sen torjumiseksi.

Arvoisa herra puhemies! SDP:n linjassa on ollut alusta asti tärkeää, että kansallisen turvallisuuden rinnalla huolehditaan oikeusvaltioperiaatteesta, perusoikeuksista ja ihmisten oikeusturvasta. Tämä on tärkeä kokonaisuus. Turvallisuudesta on huolehdittava, mutta poikkeuslain soveltamisen on oltava tarkkarajaista, välttämätöntä ja oikeudellisesti valvottua. Itä-Suomen tulevaisuus ei voi olla pelkästään rajaturvallisuuskeskustelun varassa. Meidän on puhuttava myös siitä, miten turvaamme alueen elinvoiman, työpaikat, yritysten toimintaedellytykset ja nuorten tulevaisuuden. Tarvitsemme valtion panostuksia Itä-Suomen saavutettavuuteen, infraan, koulutukseen ja elinkeinoelämän uudistumiseen. Emme saa antaa turvallisuustilanteen johtaa siihen, että Itä-Suomi jää pysyvästi kehityksestä sivuun.

Arvoisa herra puhemies! Suomen on oltava valmis puolustamaan rajojaan ja kansallista turvallisuuttaan. Samalla meidän on pidettävä kiinni oikeusvaltiosta ja ihmisoikeuksista. Kun turvallisuusympäristö ei ole muuttunut parempaan suuntaan, ei myöskään peruste varautumiselta ole poistunut. Äänestän huomenna tämän esityksen puolesta, kuten aikaisemmillakin kerroilla. [Juha Hänninen: Loistavaa!] — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lundén.

18.32 **Mikko Lundén ps:** Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Suomen turvallisuusympäristö ei ole ollut enää vuosiin ennallaan, vaan se on muuttunut pysyvästi, vaikka kaikki eivät sitä haluakaan uskoa. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa jatkuu, ja meidän on pakko varautua siihen, että Venäjä jatkaa erilaisia hybridivaikuttamisen keinoja Suomea sekä muita Euroopan maita vastaan. Yksi näistä keinoista on välineellistetty maahantulo. Siinä on kyse tilanteista, joissa vieras valtio käyttää ihmisiä ja heidän pyrkimystään päästä Eurooppaan oman poliittisen painostuksensa välineenä.

Arvoisa herra puhemies! Täytyy ymmärtää, että rajalaki ei ole ensisijaisesti maahanmuuttolaki. Se on laki Suomen kansallisen turvallisuuden suojelemiseksi. Meidän täytyy pystyä huolehtimaan siitä, ettei Venäjä tai mikään muukaan vieras valtio voi käyttää Suomen raja- ja turvapaikkajärjestelmää meitä vastaan. Hallitus esittääkin nyt tämän lain voimassaolon jatkamista vuoden 28 loppuun saakka, mikä on vain ja ainoastaan tarpeellista tilanteessa. Rajavartiolaitoksen ja muiden turvallisuusviranomaisten arviot asiasta ovat selkeät. Välineellistetyn maahantulon uhka Suomen itärajalla on edelleen korkea, eikä turvallisuustilanteessa ole odotettavissa mitään nopeita muutoksia parempaan suuntaan, ja sen tosiasian kanssa meidän täytyy nyt elää.

Arvoisa herra puhemies! On myös hyvä muistuttaa, että rajalakia ei ole tähän mennessä tarvinnut ottaa käyttöön. Itärajan rajanylityspaikkojen sulkemisella ja muilla turvallisuuden toimilla tilanne on saatu pidettyä hallinnassa. Se ei kuitenkaan tarkoita, että uhka olisi poistunut tai että tämä laki olisi tarpeeton. Kyseessä ei myöskään ole mikään vapaasti käytettävissä oleva keino, vaan tätä lakia käytetään vain hyvin vakavassa ja poikkeuksellisessa tilanteessa, jossa se on välttämätöntä Suomen ja suomalaisten turvallisuuden varmistamiseksi. Kyse on siis viimesijaisesta keinosta, ja mahdollinen päätös voidaan tehdä enintään kuukaudeksi kerrallaan. Myös perustusvaliokunta on pitänyt lain voimassaolon jatkamista välttämättömänä.

Arvoisa herra puhemies! Tässä asiassa on kyse myös poliittisesta vastuusta, siitä, olemmeko me päättäjät sitoutuneita suojelemaan Suomea ja Suomen kansalaisia. Meille perussuomalaisille on ollut koko ajan päivänselvää, että Suomen täytyy kyetä suojelemaan omaa rajaansa ja päättää itse siitä, miten se vastaa uhkiin, jotka kohdistuvat kansainväliseen turvallisuuteen. Vihreät ja vasemmistoliitto vastustivat alkuperäistä rajaturvallisuuslakia ja sen voimassaolon jatkamista. Myös demareissa on ollut kansanedustajia, jotka ovat äänestäneet tätä lakia vastaan. Meidän täytyy pystyä katsomaan tässä asiassa yli puoluerajojen suurempaa kokonaiskuvaa, kun kyse on turvallisuudesta. Rajaturvallisuudesta huolehtiminen on valtion perustehtävä. Meidän velvollisuutemme on varmistaa, että Suomella on käytössään tarvittavat keinot myös silloin, kun turvallisuustilanne muuttuu nopeasti ja uhka on vakava. Siksi on tärkeää, että jatkamme tämän lain voimassaoloa vuoden 2028 loppuun saakka. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

18.34 **Eerikki Viljanen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Keskusta on tukenut yksimielisesti rajaturvallisuuslain säätämistä ja tukee sen voimassaolon jatkamista.

Täällä on tänään käyty hyvää keskustelua lain oikeusperustasta ja taustoista. Niistä totean lyhyesti, että kansainväliset sopimukset on aikoinaan kirjoitettu aikana, jolloin vihamieliset hybridioperaatiot, kuten välineellistetty maahantulo, olivat tuntematon käsite. Kuten täällä on tänäänkin jo useampaan kertaan todettu, olisi erittäin suotavaa, että tähän asiaan saataisiin EU-tasoinen säädös, jotta saisimme loppumaan tämän kansallisen, määräajoin toistuvan kiistelyn sisäistä turvallisuutta syvästi koskettavasta asiasta. Samallahan loppuisi myös rajalain käyttäminen puoluepolitiikan välineenä.

Arvoisa puhemies! Keskusta luottaa eduskunnan perustuslakivaliokunnan, hallintovaliokunnan ja turvallisuusviranomaisten arvioihin. Rajalain voimassaolon jatkamisella säilytetään lisätyökalu, joka vahvistaa rajaturvallisuutta, sisäistä turvallisuutta sekä Suomen itsenäisyyttä mahdollisia hybridioperaatioita vastaan. Suomella EU:n ja

Naton ulkorajavaltiona tulee olla tehokkaat keinot torjua tilanteet, joissa välineellistettyä maahantuloa käytetään Suomen painostamiseen, sekä varautua välineellistetyn maahantulon vakavampiin tilanteisiin.

Meillä turvallisuusviranomaiset ovat pitäneet yksimielisesti tätä lakia välttämättömänä. Myös EU-säädöksissä korostetaan, että jokainen jäsenvaltio on velvollinen huolehtimaan sisäisestä turvallisuudestaan. Jos me emme sitä tee, kuka sen puolestamme tekisi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

18.36 **Miko Bergbom ps:** Arvoisa herra puhemies! Viime viikon keskustelut, aiemmat äänestykset tämän lain osalta ja myöskin tämän päivän keskustelu, jossa vasemmistoliitto ja vihreät ilmoittivat jälleen, että eivät tätä lakia tule puoltamaan säädettäväksi: Yritin miettiä ja olen yrittänyt miettiä pääni puhki, mistä se johtuu, että kun heillä on käytössä kaikki se sama tieto, mitä meillä muillakin edustajilla, tämän lain tarpeellisuudesta, ja heillä on se tieto siitä, että Venäjä systemaattisesti on valmis käyttämään ihmisiä aseena Suomea vastaan, niin siitä huolimatta he ovat valmiina kaatamaan tämän lain. Miten voi olla mahdollista, että Suomen kansan edustaja päätyy tällaiseen päätökseen? Mietin, että ehkä kysymys ei tosiasiallisesti olekaan siitä, että he aidosti vastustaisivat tätä lakia tai aidosti haluaisivat elää niiden seurausten kanssa, joita siitä syntyisi, että tämä laki kaatuisi eduskunnassa. He tietävät, että tässäkin asiassa tästä talosta löytyy riittävästi vastuullisia edustajia, jotka ovat valmiita viemään rajapoikkeuslain kaltaisen lain läpi eduskunnasta, mikä mahdollistaa taas sitten sen, että vasemmistoliiton edustajat, vihreiden eduskuntaryhmän edustajat voivat jatkaa poseeraamista ja kertoa, kuinka he olisivat jälleen tässäkin asiassa olleet pikkuisen parempia ihmisiä kuin nämä muut päätöksentekijät, jotka eivät piittaa ihmisoikeussopimuksista, ihmisoikeuksista, perusoikeuksista, kansainvälisistä sopimuksista. Se on moraaliposeerausta. Siitähän tässä on pohjimmiltaan kyse.

Vastaavaa he harjoittavat muun muassa Daavidin lingon osalta. Mehän tiedetään, että edellinen hallitus, Marinin hallitus, teki itse asiassa päätöksen David Lingon ilmatorjuntajärjestelmän hankkimisesta — puolustusministeri Kaikkonen, kiitos siitä. Ja mitä vasemmistoliitto teki hallituksessa estääkseen tämän kaupan? Ei mitään. [Markus Lohen välihuuto] — Niin, siihen se sitten jäikin, mutta kauppa hyväksyttiin. [Anne Kalmari: Vihreät ei mitään!] — Ja vihreät ei mitään. — Mutta nyt sitten oppositiossa, kun he tietävät jälleen, että vastuulliset päätöksentekijät ovat valmiina hommaamaan tämän järjestelmän ja huolehtimaan siitä, että Suomen ilmapuolustus on tulevaisuudessa paremmassa kunnossa, he voivat jatkaa poseeraamista, että kuinka he olisivat valmiina perumaan mutta nämä muut eivät. Tästä tässä on pohjimmiltaan kyse, kuten niin monissa muissakin lainsäädäntöhankkeissa. Tämä voi mennä vaikka talouspolitiikan puolelle, jossa muut tekevät vaikeat päätökset ja he voivat julistaa, kuinka he olisivat puolustaneet sitä sun tätä, mutta nämä muut tekevät ikäviä päätöksiä. Mutta sitten kun he pääsevät valtaan, he eivät tule näitä perumaan. Tältä tämä minun mielestäni näyttää, ja tämä on se johtopäätös, mihin olen tullut tässäkin asiassa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

18.39 **Joakim Vigelius ps:** Arvoisa puhemies! On valitettavaa, että kun käsitellään tämän hallituskauden tärkeimpiä lakiesityksiä ja ehkäpä tiukimpia äänestyksiä, mitä tällä eduskunnalla on aiemmilla käsittelykerroilla tätä lakia koskien ollut takanaan tässä viimeisen 3,5 vuoden aikana ja nyt vielä viimeisen puolen vuoden aikana, itse asiassa huomenna äänestetään tästä, niin täällä ei ole yhtäkään kansanedustajaa paikalla, joka tätä lakia vastustaisi, vaikka heidän äänensä olisi erittäin tärkeää kuulua tässä salissa, jotta me opittaisiin ymmärtämään, millä perusteella Suomen kansanedustaja äänestää Suomen kansallista etua vastaan tämän lain kohdalla.

Eli käsittelemme rajaturvallisuuslakia, käännytyslakia, rajalakia, mitä nimeä siitä nyt käyttääkään. Joka tapauksessa yhtä kaikki, tällä lailla Suomi pidättää itsellään mahdollisuuden käännyttää Venäjän masinoimia turvapaikanhakijoita, jos heitä alkaisi tulla, ja Suomi erillisellä päätöksellä niin päättäisi. Käytännössä Suomen työkalupakkiin tulee siis mahdollisuus turvata omia kansallisia etuja, tehdä tällainen rajattu poikkeus meidän erilaisiin velvoitteisiimme, myös omaan perustuslakiimme, ja käytännössä käännyttää näitä tulijoita, eli emme ota heitä normaaliin turvapaikkaprosessiin, ohjaa heitä vastaanottokeskuksiin ja potki purkkia tällä tavalla eteenpäin, vaan toteamme, että tässä menee Suomen raja, tästä ei läpi tulla, tarvittaessa käännytämme teidät takaisin sinne, mistä olette tulossa.

Suurin osa eduskunnasta on tullut tämän lain taakse. Toisten ryhmien kohdalla se on ollut itsestäänselvyys, kuten perussuomalaisilla, kun me vaadimme hallituskauden alkuvaiheessa — ensimmäiset merkit nähtiin silloin syksyllä 2023 — tämän ilmiön, Venäjän masinoiman siirtolaisaseen käytön osalta, että Suomen on pakko reagoida tähän muullakin kuin vain rajanylityspaikkojen sululla, koska on mahdollista, että rajaa lähdetään ylittämään, vaikka se on nimellisesti suljettu ja vaikka rajanylityspaikoilla eivät enää olekaan puomit auki. On mahdollista, että Suomen rajan yli tunkeudutaan siten, että päästään Suomen lainkäyttöalueelle ja turvapaikkahakemus jätetään sisään, ja silloin Suomella ei olisi mitään muuta laillista keinoa reagoida tähän ilmiöön kuin ohjata ihmiset osaksi turvapaikkajärjestelmää.

No, Suomi päätti toisin jo silloin keväällä 2024, ensimmäistä kertaa, kun tämä säädettiin ja neuvoteltiin. Hallitus löysi siitä yksimielisyyden, ja saimme tueksemme myös oppositiosta keskustan ja suuren osan sosiaalidemokraateista. Kiitos teille siitä. Se on oppositiolta rakentavaa yhteistyötä hallituksen kanssa Suomen kansalliselle turvallisuudelle tärkeässä kysymyksessä. [Mika Kari: Onko myös jatkossa?]

Valitettavaa on se, että se pieni, vajaan yhden kuudesosan vähemmistö tässä eduskunnassa kuitenkin äänekkäästi on vastustanut tätä lakia ja käyttänyt hyvin kyseenalaisia argumentteja viedäkseen tukea tältä lailta ja myös mustamaalatakseen Suomen asemaa ja asennoitumista tässä kysymyksessä. Suomella on mahdollisuus tehdä rajattuja poikkeuksia omaan perustuslakiinsa ja tulkita myös näitä ihmisoikeussopimuksia. Se on osa meidän perustuslakiamme, että me voimme tehdä tällaisia poikkeuslakeja. Sellaiset vihjaukset, että Suomi ei voisi tällaista lakia säätää tai että Suomi jollain tavalla rikkoisi nyt keskeisiä velvoitteitaan, ovat minusta mustamaalaavaa toimintaa. Se ei ole Suomen kansallisen edun mukaista. Se on minusta asenteellista ja mustamaalaavaa vihervasemmistolta tässä eduskunnassa ja sosiaalisessa mediassa ja kaikissa yhteyksissä, missä he tällaisia puheita pitävät.

On itsestäänselvää, että mitä vakavampi turvallisuusuhka meihin kohdistuu, sitä järeämpiä toimia me voimme joutua tekemään ja sitä poikkeuksellisempia toimia me

voimme joutua tekemään. Jokainen ymmärtää tilanteen, että yhteiskunnan aivan normaalit pelisäännöt eivät päde, jos yhteiskunta joutuu äkilliseen kriisiin. Jos ja kun meille ilmeni esimerkiksi pandemia, Suomi meni sekaisin, Suomi alkoi reagoida poikkeuksellisella tavalla. Kun lähiympäristössä alkoi sota, Suomi alkoi reagoida poikkeuksellisella tavalla. Jos meillä lisääntyisi Venäjän tekemä sabotaasi, kuten on nähty Baltiassa ja monissa muissa Euroopan maissa, totta kai me reagoisimme eri tavalla kuin rauhan ja sopusoinnun aikana. Aivan samalla tavalla, jos meidän rajojen yli lähdetään puskemaan vihamielisessä tarkoituksessa ihmisiä toiselta puolelta maailmaa ihan vain pyrkimyksenä epävakauttaa meidän ympäristöämme, sisäistä turvallisuutta, aiheuttaa rasitusta meidän viranomaisillemme, käsittelyjärjestelmille, kaikelle tälle, totta kai Suomen pitää tehdä joitakin poikkeuksellisia päätöksiä, ja siksi tämä poikkeuslaki on luotu. Tällä nimenomaisesti turvataan sitä oikeusvaltiota. Tällä nimenomaisesti turvataan sitä Suomen perustuslakia, sitä järjestystä, lain mukaan toimivaa yhteiskuntaa sellaiselta sekasorrolta ja siltä, että täysin erilaisiin periaatteisiin sitoutunut valtio tai pikemminkin sitoutumaton valtio tuossa vieressä päättäisi meidän puolestamme epävakauden kylvämisestä suomalaiseen yhteiskuntaan.

Oikeusvaltion itsepuolustus on sellainen tematiikka, mitä on Suomen poliittisessa historiassa aiemminkin käsitelty, ja minusta on erikoista, että tässä eduskunnassa on paljon sellaisia kansanedustajia, jotka eivät tätä tunnista, vaan ajattelevat, että Suomen kansallinen etu olisi se, että me luovuttaisimme tällaisia aika perustavanlaatuisia itsenäisen valtion oikeuksia, kuten oikeutta päättää omista rajoistaan ja myös sen sulkemisesta tietyiltä ihmisiltä, ja että se luovutettaisiin meille vihamielisen toimijan käsiin, toisen valtion käsiin.

Tämä laki on osa itsepuolustusta, se on osa varautumista, se on osa turvallisuutta ja turvallisuuden luomista ja varmistamista. Siksi tämä laki tullaan säätämään nyt vuoden 2028 loppuun asti, ja toivon todella, että silloin Suomessa on eduskunta, jossa, oli mikä tahansa hallitus, löytyy edelleen enemmistö jatkaa tällaista lakia, ja hallitus, joka tuo tämän lain jatkettavaksi, eikä käy niin, että pelkästään vihreiden ja vasemmiston täysi vastustus ja heidän vaalituloksensa mahdollistavat sen, että he pystyisivät oppositioasemasta pienellä, pienellä vähemmistöllä päättämään, että Suomella ei ole oikeutta itsepuolustukseen omilla rajoillaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Valtola, olkaa hyvä.

18.47 **Oskari Valtola kok:** Arvoisa puhemies! Kannatan rajaturvallisuuslain voimassaolon jatkamista vuoden 2028 loppuun. Suomen on kyettävä torjumaan vieraan valtion vihamielistä vaikuttamista myös silloin, kun sen välineenä käytetään hädänalaisia ihmisiä.

Amnesty on lähestynyt meitä kansanedustajia ja nimennyt lain perustuslain vastaiseksi. Järjestöllä on toki oikeus arvostella lakia, mutta kansanedustajille osoitetussa vetoomuksessa pitäisi kertoa myös se, että perustuslakimme nimenomaisesti mahdollistaa rajatun poikkeuksen säätämisen.

Perustuslain mukaisessa järjestyksessä tehty rajattu poikkeus ei merkitse perustuslain sivuuttamista. Rajaturvallisuuslaki on säädetty perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella juuri tällaisena poikkeuslakina. Valiokunta on arvioinut myös tämän jatkoesityksen ja pitänyt voimassaolon pidentämistä välttämättömänä.

Arvoisa puhemies! Perustuslakivaliokunnan perusteluissa on kyse paljon enemmästä kuin rajanylitysten hallinnasta. Suomen täysivaltaisuus on edellytys sille, että pystymme ylläpitämään oikeusvaltiota ja turvaamaan perusoikeudet. Valtiolla on velvollisuus suojella kansallista turvallisuutta myös poikkeuksellisen painostuksen oloissa. Tämä on lain valtiosääntöisen oikeutuksen ydin.

Perustuslakivaliokunta on katsonut, että lain jatkamiselle on edelleen välttämättömät ja pakottavat syyt. Lain voimassaolo ja sen poikkeuksellisten toimivaltuuksien käyttöönotto ovat eri päätöksiä. Soveltamiskynnys on korkea, ja käyttö on viimesijaista. Jo lain olemassaololla voidaan arvioida olevan ennaltaehkäisevä vaikutus.

Arvoisa puhemies! Suomen varautumisen täytyy perustua arvioon turvallisuusuhasta ja tehokkaiden torjuntakeinojen tarpeesta. Vieraan valtion ei pidä voida käyttää turvapaikkajärjestelmää Suomen painostamiseen. Meidän tehtävämme on huolehtia sekä oikeusvaltion kestävyydestä että suomalaisten turvallisuudesta. Perustuslain mahdollistamaa rajattua varautumista tarvitaan niin kauan kuin sen perusteena oleva vakava uhka jatkuu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kari, olkaa hyvä.

18.50 **Mika Kari sd:** Arvoisa herra puhemies! SDP:lle kansalaistemme ja kansallinen turvallisuus on ykkösasia, ja tältä lähtökohdalta sosiaalidemokraatit ovat rajaturvallisuuslain takana olleet jo vuosien ajan, ja nyt myös tätä jatkamista kannatamme. Tässä aikaisemminkin todettiin tästä parlamentaarisesta tavasta, että laajat turvallisuuskysymykset ovat meille yhteisiä ja meillä on myös yhteinen kyky yli hallitus—oppositio-rajojen vaalikaudesta toiseen historiaa taaksepäin katsottuna löytää yhteisiä polkuja ja olla toistemme tukena vaikeina aikoina.

Tutustuin tuossa hallintovaliokunnan mietintöön, joka tästä rajaturvallisuuslain jatkosta on tehty. Mietintö on minun mielestäni hyvin koottu. Siinä on olennaiset asiat myös kansalaisille ymmärrettävällä tavalla kuvattu, myös tätä laajempaa kehystä, joka tässä turvallisuuspoliittisen tilanteen muutoksen takana on. Luin myös vasemmistoliiton ja vihreiden vastalauseen. Ehkä tähän parlamentarismiin liittyen on hyvä sanoa myös se, että tässä salissahan me voimme olla eri mieltä asioista. Se on parlamentarismin hienoin piirre. Vaikka olemmekin eri mieltä asioista, voimme toisiamme kuitenkin kunnioittaa ja lähestyä kansanedustajia kollegoina. Vaikkemme hyväksy toistemme näkemyksiä, niin hyväksymme ja tuemme sitä oikeuttamme olla asioista eri mieltä. Tavallaan tästä pohjasta lähtien kun luin tuon vastalauseen, niin jäin kyllä ihmettelemään vasemmistoliiton ja vihreiden tulkintaa: ”Kansallisen turvallisuuden ja itsemääräämisoikeuden varmistaminen on meidän oikeutemme.” Mutta sitten teksti jatkui: ”Tämä ei kuitenkaan oikeuta tai edellytä hylkäämään omaa oikeusvaltiota, perustuslain keskeisiä ratkaisuja ja sitoutumista kansainväliseen oikeuteen.” Kuitenkin perustuslakivaliokunta on tämän arvion hyvin seikkaperäisesti tehnyt.

EU-komission puolella on tunnistettu koko EU:n ulkorajoja koskeva riski, välineellistetyn maahantulon tai muiden hybriditoimintaan liittyvien toimintojen lisääntyminen. Olisin kyllä lämpimästi toivonut, että nämä kaksi parlamenttipuoluetta olisivat nähneet tämän perustuslakivaliokunnan kannan näkökulmasta ensisijaiseksi kansallisen ja kansalaisten turvallisuuden varmistamisen tällaisessa poikkeustilanteessa kuin kyseessä oleva asia on, varsinkin kun olemme joutuneet tätä tilannetta kohtaamaan

vuosien aikana jo aikaisemmin ja näköpiirissä ei ole aikaa, etteikö tämä toiminta mahdollisesti voi jatkua.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

18.53 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa herra puhemies! Kannatan rajaturvallisuuslakia. Suomen Keskusta kannattaa rajaturvallisuuslain jatkamista. Kannatan oikeusvaltioperiaatetta ja kannatan ihmisoikeuksia, mutta meidän naapurimme idässä ei kannata ihmisoikeuksien turvaamista eikä oikeusvaltioperiaatetta. Meillä on ennenkin ollut esimerkkejä siitä, että se, miten me olemme ajatelleet, että kansainvälisillä hyvillä sopimuksilla saadaan jotakin turvallisuutta, on murtunut, esimerkiksi maamiinasopimus. Ei Venäjä sitoutunut maamiinasopimuksiin.

Tarvitsisimmeko sitten tällaista rajaturvallisuuslakia, on joku vasemmistossa ja vihreissä miettinyt. Haluan asettaa kysymyksen: Eikö hybridihyökkäyksiä tänä päivänä ole? Ettekö tunnista niitä? Me voimme kysyä kaasuputkien tai tietoverkkojen korjaajilta tai vaikkapa niiltä K-kauppiailta, jotka kuskaavat pilaantuneita elintarvikkeita kompostiin, että onko niitä hybridihyökkäyksiä. Voimme kysyä useista Euroopan maista, eritoten Venäjän naapurivaltioista, onko erilaisia hybridihyökkäyksiä ilmassa ja onko uhkia olemassa. On. Totta kai meidän on näihin hybridiuhkiin, kuten välineellistettyyn maahanmuuttoon, tehtävä ennaltaehkäiseviä toimia. Emme kai halua jakaa vaikkapa vesihuollon pisteitten kaikkia tietoja avoimesti tai mitä tahansa kriittistä tietoa helpottaaksemme sabotaasien tekoa. Miksi ihmeessä Suomen itsenäinen valtio ei käyttäisi sitä perustuslaillista oikeuttaan turvata omaa rajaamme, jos meillä se mahdollisuus on? Tämä on täysin käsittämätöntä, että joku voisi ajatella niin, että ollaan sinisilmäisiä ja luotetaan siihen, ettei naapuri tee mitään pahaa, kun meillä on itse asiassa näyttö siitäkin, että tätä välineellistettyä maahanmuuttoa on tehty.

Soisin kovasti, että vaikka nykypäivän algoritmit ja somemaailma kuplauttavat meitä ja nostavat voimakkaita populistisia mielipiteitä, niin olisi ainakin yksi asia, jolla emme tekisi politiikkaa, ja se on tämä Suomen turvallisuus.

Kiitän hallitusta siitä, että ovat jatkaneet tätä lakia eteenpäin, tehneet siitä esityksen, ja tuen sitä vahvasti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

18.57 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa puhemies! Rajaturvallisuuslaki on laki, joka on tehty ajankohtaiseen tilanteeseen, ja meidän täytyy lainsäädäntöä myös ajatella tästä näkövinkkelistä. Välineellistetty maahanmuutto on sellainen toimenpide, jossa hädänalaisia ihmisiä käytetään hyväksi. Sillä ja muillakin toimenpiteillä hybridivaikutetaan maihin, ja sen takia on erittäin tärkeätä, että me pohdimme tämän asian osalta monia ulottuvuuksia.

Ensinnäkin täytyy sanoa, että SDP on tehnyt johdonmukaisesti turvallisuuspäätöksiä niin EU:hun kuin Natoon liittymisen osalta ja kun on lisätty puolustusmäärärahoja ja muita. Eli kyllä johdonmukaisuus liittyy tähän kokonaisuuteen, ja samalla kun katsotaan tätä rajaturvallisuuslakia, niin se on osa sitä ketjua, jossa yritetään suomalaisten turvallisuudesta huolehtia. Tilanne on tällä hetkellä huonompi, uhka ei ole poistunut, ja senkin vuoksi tässä on selkeät perusteet viedä tätä eteenpäin. Kyse on ennalta ehkäisevästä

toimenpiteestä, joka meillä on omissa käsissämme, ja me pystymme sitä hyödyntämään tähän, ja siihen myös turvallisuusviranomaiset ovat antaneet erittäin hyvät perusteet.

Toiseksi, arvoisa puhemies, kannattaa muistaa se, että EU heräsi vasta Ceutan tapauksen myötä tähän tilanteeseen ja vasta siellä ruvettiin vakavasti ajattelemaan, että tällaista tapahtuu EU-rajoilla. Siinä mielessä on erittäin tärkeää, että Ursula von der Leyen sanoi kansakuntapuheessaan tästä asiasta. Toivottavasti EU:lta tulee toimenpiteitä, työkaluja ja lainsäädäntöä näitten asioitten hoitamiseen. Valitettavasti ne eivät tähän hätään ehdi. Niitä varmaan joudutaan vielä odottamaan.

Arvoisa puhemies! Kolmanneksi haluaisin sanoa vielä sen, että on kysymys kansallisesta turvallisuudesta, ja sille kysymykselle on annettava todella iso arvo, kuinka yksituumaisesti tämä sali on näitten asioitten takana. Se on myös selkeä viesti ulospäin, miten suomalaiset suhtautuvat näihin kysymyksiin. Siinä mielessä täälläkin, vaikka on erilaisia näkemyksiä, niitä erilaisia näkemyksiä on kuultava. Se on demokratian vahvuus, ja meidän pitää sitäkin ulottuvuutta kunnioittaa. Riittävä enemmistö täällä pystytään saamaan lain taakse, ja siinä mielessä on tärkeätä, että tätä viedään sillä tavalla kuin demokratiassa viedään, yhteisesti päättäen, demokraattisesti.

Arvoisa puhemies! Tulen tukemaan huomenna äänestyksessä tämän lakiesityksen hyväksymistä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

19.00 **Markus Lohi kesk:** Arvoisa puhemies! Täällä on puheenvuoroissa myös nostettu esiin oppositiopuolue vihreiden ja vasemmistoliiton vastalause ja vastustava kanta tähän esitykseen. Ajattelin, että on parempi, että he kertovat oman näkemyksensä enkä itse lähde sitä sanottamaan, mutta kun se on kirjallisesti tässä nähtävillä, niin siitä voi kyllä lukea, että he ovat kallistuneet sille kannalle, jota perustuslakivaliokunnassa sinänsä aika usea asiantuntija piti perustuslain mukaisena ja kansainvälisten ihmisoikeuksien mukaisena, ja korostavat sitä, että tämän lain hyväksymisen jälkeen tämmöinen turvapaikanhakuoikeus rajalla ei toteudu tosiasiassa ja sitä kautta tämmöinen ehdoton palauttamiskielto, joka tulee meidän perustuslaista ja kansainvälisistä sopimuksista, ei voi toteutua.

Itse lähestyn tätä asiaa kuitenkin siltä kannalta, että tämä on nyt poikkeustilanne. Tämä on poikkeustilanne, ei tämä ole normaali tilanne, että me tällä lailla toimimme, ja tähän on olemassa selvät perusteet, miksi Suomi joutuu toimimaan näin. Jos me valitsisimme sen toisen tien, niin se kyllä aiheuttaisi kaaosta ja meidän resurssien valtavaa käyttöä rajalla, ja se aiheuttaisi suurempia ongelmia. Voi ajatella niinkin, jos mietitään oikeusvaltion turvaamista, että kyllä se kaikista paras tapa turvata Suomen oikeusvaltio on se, että me pidämme meidän rajoista ja meidän itsemääräämisoikeudesta kiinni. Me voimme kuvitella, että jos me siitä luovumme tai vaikka jos Ukrainassa kävisi niin, että Venäjä tulisi ja valloittaisi koko maan, niin kuinka toteutuisivat oikeusvaltioperiaatteet sen jälkeen. Siis paras tapa viime kädessä suojata suomalaista demokraattista, avointa yhteiskuntaa on huolehtia, että sitä ei ulkoapäin horjuteta. Sen takia on tärkeää, että me hyväksymme tämän lain poikkeuksena ja pidämme näistä periaatteista kiinni.

On muuten tärkeää sekin, että meillä löytyy täältä riittävä enemmistö. Ja se, että me haemme tälle viiden kuudesosan enemmistön, osoittaa, että me haluamme pitää kiinni perustuslaista, jossa on tämmöinen poikkeama. Se nimenomaan osoittaa sen, eikä niin, että

me jotenkin lähtisimme oikomaan nyt porukalla tässä perustuslakia ja käsittelyjärjestystä. Näinhän ei olla tekemässä, vaan ollaan noudattamassa perustuslakia.

Silloin, kun ollaan oikeasti vastuussa siitä, mitä Suomessa ja rajoilla tapahtuu, joutuu miettimään, mitä nappia painaa, ja minä painan sen takia vihreätä nappia, [Eduskunnasta: Hyvä!] koska tämä on se peruskysymys. Se on peruskivi — sisäinen ja ulkoinen turvallisuus — ja sen jälkeen tulee kaikki muu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

19.04 **Joakim Vigelius ps:** Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitän, että vasemmistoliiton edustajia on palannut saliin. Se on hieno asia, että lain vastustajia on nyt täällä kuulemassa, ja toivon, että olette myös puhumassa, koska uskon, että paitsi tämän salin edustajia myös kansalaisia tuolla ruutujen takana kiinnostaa, miksi vasemmistoliitto toimii, kuten se toimii. Vihreitä ei ole paikalla. Emme tiedä heidän kantaansa muuten kuin siltä osin, että he katsovat tämän ihmisoikeussopimusten vastaiseksi, perustuslain vastaiseksi ja he katsovat, että tällaista ei tulisi missään oloissa säätää. Tästä olen hyvin voimakkaasti eri mieltä.

Kiinnitin huomiota, että vasemmistoliiton puheenjohtaja Minja Koskela kirjoitti kolme tuntia sitten Instagramissa seuraavasti: ”Suomi ei myöskään tarvitse käännytyslakia. Ihmisoikeussopimusten minimitason noudattaminen ei tarkoita antautumista hybridivaikuttamiselle tai sitä, että kuka tahansa saisi jäädä Suomeen, vaan sitä, että turvapaikanhakuun on mahdollisuus ja jokaisen asia käsitellään yksilöllisesti ja asianmukaisesti. Kansallinen ja EU-lainsäädäntö tarjoavat välineet poikkeustilanteisiinkin mahdollistaen muun muassa nopeutetut käsittelyt, menettelysäännöistä joustamisen poikkeustilanteessa sekä EU:n ja jäsenmaiden avun.” Tämä on juuri sitä, mitä aiemmassa puheenvuorossani totesin. Nämä ovat keinoja hallita sitä kaoottista tilannetta, joka Suomen rajalle tai Suomen rajan välittömään läheisyyteen meidän rajojemme sisäpuolelle syntyisi tilanteessa, jossa Venäjä usuttaisi turvapaikanhakijoita ties mistä Suomen rajojen yli. Me hallinnoisimme sitä ongelmaa samalla tavalla kuin hallinnoitiin vuonna 2015. Eli varusmiehet laitettiin kantamaan turvapaikanhakijoiden laukkuja vastaanottokeskuksiin, ja heitä ohjattiin vastaanottokeskuksiin, sijoiteltiin ympäri maata. Tämä on se, mitä vasemmistoliiton politiikka tekisi siinä tilanteessa, että meillä olisi kaoottinen tilanne itärajalla. Meidän viranomaiset laitettaisiin palvelemaan näitä tulijoita, heidän prosessinsa laitettaisiin käsittelyyn, heidän turvapaikkahakemuksensa käsiteltäisiin, heitä palveltaisiin vastaanottokeskuksissa ympäri maata riippumatta siitä, kuinka paljon tulijoita on — silloin jos heitä on 1 000 tai ehkä heitä on 10 000, pahimmillaan heitä voisi olla jonkin ajan kuluessa 100 000. Siirtolaispainetta maailmalla on paljon enemmän kuin Suomen kapasiteettia ottaa ihmisiä vastaan, ja Venäjän kokoisella valtiolla on kykyä ja mahdollisuuksia luoda halpoja reittejä kehitysmaista suoraan Venäjälle suuriin kaupunkeihin ja organisoida näiden ihmisten liike sieltä Suomen itärajaa kohti. Vasemmistoliiton keinot ja ratkaisut vastata tällaiseen ilmiöön, jossa esimerkiksi muutamassa kuukaudessa 100 000 ihmistä pyrkisi itärajan yli Suomeen täysin Venäjän organisoimana ja mahdollistamana, ovat nopeammat käsittelyt, menettelysäännöistä joustaminen sekä EU:n ja jäsenmaiden apu. Eli kaikki vaan turvapaikkaa jonottamaan Suomeen, jos Venäjä niin päättää.

Sama puolue on ollut tässä salissa läpi tämän kauden sitä mieltä, että turvapaikanhakijoiden liikkumisen vapautta, heidän taloudellisia etuuksiaan, heidän

kaikkia palveluitaan, heidän nauttimiaan erilaisia oikeudellisia apuja, valituskierroksia, näitä mitään ei saisi rajata. Käsittääkseni te olette äänestäneet myös jokaista tämän hallituksen maasta poistamista helpottavaa lakia vastaan, joten kysymys kuuluu: Jos meillä nyt tällaisena työlukuna 100 000 ihmistä saapuisi seuraavan puolen vuoden aikana Suomeen itärajan yli — sanotaan, että kahdella kolmasosalla ei olisi oikeutettua turvapaikkaan eli semmoisella reilulla 60 000:lla — niin mitä keinoja vasemmistoliitolla olisi lähteä palauttamaan näitä ihmisiä, jos olisitte vaikka hallitusvallassa ensi kesän jälkeen, hallitusneuvotteluiden jälkeen? Vai onko niin, että se yksi kolmasosa, joka turvapaikkaan olisi oikeutettu, saa jäädä Suomeen, koska apua tarvitaan, suojeluasema on oikeutettu ja se loppu kaksi kolmasosaakin, jolle annettaisiin kielteinen päätös, jää Suomeen? Ko, kö? koska tässä salissa en ole kuullut yhtäkään puheenvuoroa vasemmistoliitolta enkä vihreiltä siitä, että kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneita ihmisiä pitäisi oikeastaan palauttaa mihinkään, vaan pikemminkin heille pitäisi luoda uusia keinoja laillistaa oleskelunsa Suomessa, heille pitäisi mahdollistaa hakea oleskelulupaa suoraan, kun kielteinen päätös on tullut, palautukset ovat epäinhimillisiä, ja ihmisille on jo syntynyt siteitä Suomeen.

Tämä on yhdistelmä. Kyse ei ole pelkästään vain siitä, että meillä on tämmöinen rajaturvallisuuslaki ja kansallisen turvallisuuden kannalta hyvin olennainen lainsäädäntö käsittelyssä, vaan tämä yhdistyy vielä siihen, että sama puolue — ja samat kaksi puoluetta, vihreät ja vasemmistoliitto, kumpikaan — ei ole tarjonnut ratkaisua myöskään siinä tilanteessa, että Suomi sitoutuisi vastaanottamaan kaikki tulijat. Mitä me teemme näille tulijoille siinä tilanteessa, että suuri osa heistä ei saa turvapaikkaa? Vuoden 2015 tulijoiden enemmistön kohdalla oli kyse enemmänkin tämmöisestä spontaanista ihmismassojen liikkumisesta ympäri Euroopan eikä niinkään masinoidusta turvapaikanhakijoiden tai siirtolaisten hyväksikäyttämisestä, jota Venäjä on sittemmin tehnyt. Silloinkin meillä oli juuri tällainen tilanne, että enemmistö ei saanut turvapaikkaa, ja jo se aiheutti ongelmia. Miten te toimisitte tilanteessa, että meillä olisi täällä kymmeniä ja kymmeniätuhansia ihmisiä, joilla ei ole oikeutta olla Suomessa? Jäisivätkö he vasemmistoliiton konstein tänne, koska nopeammat käsittelyajat tai EU-maiden apu ei juuri tässä tilanteessa auttaisi, vaikka se teidän vastalauseessa lukeekin? Tähän kuulisin mielelläni vasemmistoliiton edustajilta vastauksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

19.11 **Miko Bergbom ps:** Kiitoksia, herra puhemies! Edustaja Vigeliuksen väkevä puhe osoittaa juuri sen, kuinka ontolla pohjalla vasemmistoliiton ja vihreiden politiikka tässäkin asiassa on. He eivät edes pysty ääneen myöntämään sitä, mitä seurauksia sillä olisi, mikäli toimittaisiin kuten he haluavat tässä, eli emme hyväksyisi rajan poikkeuslakia vaan luovuttaisimme Venäjälle päätösvallan siitä, kuka saa tulla Suomeen, millä ehdoilla, milloin ja mistä. Tämä on perin kummallista.

Mielestäni tätä ajatusleikkiä voidaan hieman jatkaa, jos sallitte, herra puhemies, siitä, minkälainen Suomi olisi, mikäli vasemmistoliitto tosiasiassa saisi päättää — siis toki sen jälkeen, kun he olisivat verottaneet yritykset ja työntekijät hengiltä, mutta jos mennään puhtaasti tähän ulko- ja turvallisuuspolitiikan puoleen. Ajatellaan tilanne, jossa meillä olisi esimerkiksi nyt sisäministerinä Minja Koskela, ulkoministerinä edustaja Pekonen ja

puolustusministerinä vaikkapa Johannes Yrttiaho. Mennään tämmöinen skenaario läpi, mitä se voisi mahdollisesti tarkoittaa.

Ensinnäkin mikäli tämmöinen tilanne käynnistyisi, että Venäjä lähettäisi pahimmillaan tuhansia, kymmeniätuhansia tai jopa toistasataatuhatta ihmistä meidän rajoille, niin vasemmistoliiton sisäministeri Koskelahan tässä tilanteessa toteaisi, että ei, me emme voi käännyttää näitä ihmisiä takaisin, vaan meidän pitää ottaa heidät turvapaikkakäsittelyyn. Eikös näin? Sitähän te olette nyt täällä toistaneet useampaan kertaan.

Ajatellaan tämmöistä vakavaa tilannetta, että 100 000 ihmistä tulisi rajan yli. Maahanmuuttovirastohan oli selvittänyt, että yksi kahdestakymmenestä turvapaikanhakijasta on syyllistynyt vakaviin rikoksiin. Sehän tarkoittaisi silloin sitä, että meillä olisi maassa potentiaalisesti vähintään yli 5 000 ihmistä, jotka olisivat syyllistyneet vakaviin rikoksiin. Ja koska vasemmistoliiton maahanmuuttopolitiikassa turvapaikanhakijoiden oikeuksia ei juurikaan voi rajoittaa, se tarkoittaisi pahimmillaan sitä, että tuhansia vakaviin rikoksiin syyllistyneitä ihmisiä kulkisi tässä maassa.

Koska muistamme, että vasemmistoliitto vastustaa myös johdonmukaisesti palautuksia, se tarkoittaisi sitä, että jos näitä ihmisiä olisi Venäjän masinoimana tuotu esimerkiksi Somaliasta, niin vasemmistoliitto ei suinkaan toteaisi Somalialle, että ei, te ette saa kehitysapua, koska te ette ota oman maan kansalaisia vastaan, vaan samaan aikaan, kun Venäjä lappaisi toisesta ovesta sisään tuhansia turvapaikanhakijoita, vasemmistoliitto raahaisi juuri niitä veronkorotuksilla haettuja rahoja Somaliaan toisella kädellä. Tietenkin rahaa edustaja Yrttiaho mitä ilmeisimmin saisi näihinkin hankkeisiin leikkaamalla puolustusministeriön hallinnonalan rahoituksesta, kuten tässä salissa on useaan kertaan hänen suullaan todettu. Otaksun, että tämä mukailee jollakin asteella vasemmistoliiton linjaa, koska en ole kuullut tässä salissa puheenvuoroja, joissa edustaja Yrttiahon puolustuspoliittisesta linjasta oltaisiin irtaannuttu.

Tämä on siis erittäin vakavaa. Tälle tietysti voi naureskella ja miettiä, että heh heh, että ei kai nyt tuollaista voi sattua, heh heh. Mutta sitten kun me pysähdytään miettimään, niin onhan se mahdollista. Vasemmistoliiton kannatus nousee. He ovat merkittävä voima tässä maassa. Heidän ajatuksillaan on kannatusta.

Aiemmin esitin omalta paikaltani väitteen, että ei vasemmistoliitto oikeasti olisi valmis toteuttamaan sitä politiikkaa, mitä he täällä kovaan ääneen julistavat. Heille riittää se, että salista löytyy riittävästi vastuullisia puolueita, päätöksentekijöitä, jotka ovat valmiina esimerkiksi puuttumaan välineellistettyyn maahanmuuttoon, kiristämään maahanmuuttopolitiikkaa laajemmin ja esimerkiksi hankkimaan Israelista ilmatorjuntaohjusjärjestelmiä, jotka ovat kriittisiä Suomen ilmatorjunnan kehittämisen osalta, jotta he saavat sitten vastaavasti taas sosiaalisessa mediassa ja erilaisissa tapahtumissa ja täällä istuntosalissa poseerata sillä, kuinka he olivat ja ovat ihmisoikeuksien puolella, mutta nämä muut lurjukset eivät. Tämmöisessä maailmassa me eletään.

Mutta täytyy tietenkin lähteä liikkeelle siitä, että te olette tosissanne ajattelunne ja politiikkanne kanssa. Siltä osin olisi mielestäni ihan vähimmäisvelvoite, että te avoimesti perustelisitte ja kertoisitte, miksi teidän linjanne on sellainen kuin se on. Mutta jostain syystä te ette ole siihen valmiita. Monissa muissa asioissa te olette. Te haukutte hallitusta täällä yhtä soittoa vaikka kuinka monessa eri kysymyksessä ja vaaditte vastauksia. Nyt olisi kiva kuulla teiltä niitä vastauksia, miksi te olette tätä mieltä. Ei täällä ole puheenjohtajaa, täällä on ani harva: vasemmistoliiton edustajia on kaksi, vihreistä ei

yhtään salissa. On todella kummallista, että ei ole tässä asiassa valmis sitten ääneen puolustamaan omaa linjaansa. En voi ymmärtää. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eerola, olkaa hyvä.

19.16 **Juho Eerola ps:** Arvoisa herra puhemies! Tuossa omassa huoneessani ja sitten tuolla muuallakin kuuntelin tätä keskustelua. Minulla ei ollut aikomusta alun perin tulla edes puhumaan, kun tiesin, että täällä on asianomaisen valiokunnan jäseniä paikalla ja he puhuvat ja tietävät asian hyvin. Sitten muutin mieleni. Oli pakko tulla sanomaan se, kuinka kuuntelin ylpeänä tätä keskustelua, jota täällä on käyty. Erityisen ylpeä olin paitsi näistä kuulemistani argumenteista, joita täällä on kerrottu, myös siitä yksimielisyydestä ja harmoniasta, joka näistä kaikista puheista täällä välittyy.

Tämänkaltaisissa kysymyksissä, kun tosiaan kyse on kansallisesta turvallisuudesta, pienen, Suomen kaltaisen maan ainoa mahdollisuus ja voima on siinä, että olemme yksimielisiä tai ainakin lähestulkoon riittävän yksimielisiä. Meillä on paljon pienempiä asioita, joista me voidaan täällä riidellä ja olla erimielisiä. Tämänkaltaisesta kansallisesta turvallisuudesta kun puhutaan, niin silloin pitää olla yksimielinen.

Me muistetaan muutaman vuoden takaa se tilanne, mikä oli Vaalimaalla, kun Venäjä vyörytti näitä laittomia maahantunkeutujia rajan yli ja yritti vyöryttää. Muistetaan myös vuosi 2015. Minä liiankin hyvin muistan sen, kuinka aseettomia silloin oltiin, kun tilanne tosiaan oli se kuin tuossa äsken kuvattiin, ja kuinka suorastaan hävetti se, kuinka suomalaisia varusmiehiä laitettiin kantamaan näitten rajan yli tunkeutuvien henkilöitten kapsäkkejä. Se oli suorastaan häpeällistä, kun sitten tiedetään, mitä kaikkea se on aiheuttanut, kun heidät on tänne aikanaan päästetty. Me itse päästettiin. Itse olin hallituspuolueen kansanedustaja. Ei olisi ikinä pitänyt päästää.

Venäjä seuraa tätä keskustelua nyt täällä, tällä hetkellä. He tietävät, mitä mieltä me ollaan. Mietitään sitä sataatuhatta turvapaikanhakijaa tuossa rajalla, kun nyt Vigelius ja Bergbom toivat tämän satatuhatta esille. Mietitään, jos ei voitaisi heitä pysäyttää ja käännyttää takaisin sinne, mistä ovat tulleet: Jos he olisivatkin kaikki näitä niin sanottuja vihreitä miehiä — nyt en tarkoita vihreitä, jotka tästä salista puuttuvat kokonaan — hybridivaikuttajia, satatuhatta sellaista, hehän voisivat kertoa mitä tahansa tarinaa. Minä olen ollut turvapaikanhakijoitten vastaanottokeskuksessa aikanaan itse töissä. Ne heidän tarinansa siellä voivat olla ihan mitä tahansa, ja sitten uskotaan ja mietitään ja hankitaan lakimiehet ja kaikki niinpäin pois. Jos me ei oikeasti voitaisi sitä porukkaa käännyttää ja estää tulemasta Suomeen, ja jos siitä sadastatuhannesta vaikka vain kymmenen prosenttia tai viisi prosenttia olisi näitä hybridivaikuttajia, niin kuin nykyään puhutaan — ihan viime päivinäkin ollaan pitkin Eurooppaa saatu esimerkkejä siitä, mitä he saavat aikaiseksi, ja kun puhutaan venäläisten viisumikiellosta, ettei saisi päästää tulemaan, mutta sitten saisi päästää kuitenkin joitain turvapaikanhakijoita tulemaan — niin mehän oltaisiin täysin pulassa siinä tilanteessa.

Kuten puheenvuoroni aluksi totesin, olen ylpeä siitä keskustelusta, mitä täällä on käyty, ja siitä yksituumaisuudesta, mitä tämä sali on osoittanut. Toivotaan, että se yksituumaisuus tässä jatkuu seuraavissakin puheenvuoroissa ja se vaadittava enemmistö löytyy. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pekonen, olkaa hyvä.

19.20 **Aino-Kaisa Pekonen vas:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Ennen kuin te, arvoisa puhemies, tulitte tähän saliin paikalle, käytin tässä keskustelussa ensimmäisen puheenvuoron, jossa kerroin vasemmistoliiton kantoja tähän asiaan. Hieman hämmentää tämä keskustelu tässä salissa, kun niitä nyt täällä moneen kertaan meiltä pyydetään. Haluan myös todeta, että eräässä aikaisemmassa puheenvuorossa sanojani myös aika tavalla — en tiedä, vääristeltiin — tulkittiin hyvin eri tavalla kuin mitä totesin.

Puhemies! Totesin, että ihmisoikeussopimusten vähimmäisvelvoitteiden noudattaminen ei tarkoita antautumista hybridivaikuttamiselle tai sitä, että kenen tahansa tulisi jäädä Suomeen, vaan sitä, että turvapaikanhakuun on mahdollisuus ja jokaisen asia käsitellään yksilöllisesti asianmukaisessa menettelyssä. Puhemies, totesin myös, että Suomen on valvottava rajojaan. Se voidaan tehdä oikeusvaltion tavoin ja ihmisoikeuksia kunnioittaen. Raja on tällä hetkellä hiljainen, niin kuin on useammassakin puheenvuorossa todettu, mutta Suomella ja EU:lla on välineet poikkeuksellistenkin turvapaikanhakutilanteiden hallintaan. Me olemme esittäneet vaihtoehtojamme, nostaneet omissa vastalauseissamme esiin, toisin kuin tässä on annettu ymmärtää, esimerkiksi tämän EU:n tuoreen kriisiasetuksen, joka mahdollistaa välineellistämistilanteissa poikkeamisen menettelysäännöistä mutta ei kokonaan turvapaikanhaun estämistä. — Kiitos. [Joakim Vigelius: Nimenomaan!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

19.22 **Joakim Vigelius ps:** Arvoisa puhemies! Juuri tästä on, edustaja Pekonen, kyse. Kuten todettua, tämä teidän vastineenne, tämä teidän vaihtoehtonne tilanteessa, jossa Suomen rajan yli lähtisi tuhansia ja ehkä kymmeniätuhansia ihmisiä Venäjältä ylittämään, turvapaikanhakijoita, joita sinne on masinoitu erilaisista kehitysmaista, Irakista, Somaliasta, Syyriasta, erilaisilta kriisialueilta, on tämän tilanteen hallinnointia Suomen rajojen sisäpuolella, ei ongelman pysäyttämistä Suomen rajalle. Minja Koskelan Instagram-päivityksessä kysyttiin, mihin vedetään raja. Se raja pitää vetää Suomen rajalle, ei siihen, että rajan yli vaan kaikki, turvapaikkahakemukset käsittelyyn. Kestää kuukausia, kestää ehkä puoli vuotta, rasitetaan sillä koko meidän viranomaiskoneistoa, altistetaan koko yhteiskunta niille kaikille ikäville lieveilmiöille, joita tästä voi seurata: turvallisuusuhkaa, järjestyshäiriöitä, suurta taloudellista kuormitusta, kuten kaikissa maissa, joissa on tällaista valtoimesti tulevaa siirtolaisuutta nähty, puhumattakaan, kun on tarkoituksellisesti ohjattu ihmisiä vahingoittamistarkoituksessa rajan yli.

Kaikki nämä teidän keinonne ovat tämän tilanteen hallinnointia Suomen rajojen sisäpuolella, ei sen ilmiön pysäyttämistä Suomen rajalle. Te vain reagoitte siihen, mitä Venäjä tekee, ottamalla tämän ongelman meidän syliimme suomalaisten kärsittäväksi, suomalaisten hoidettavaksi Suomen rajojen sisäpuolella. Minusta se olisi reilua sanoa ääneen. Suurelle osalle suomalaisista ei avaudu, kun te puhutte jostakin menettelysäännöstä poikkeamisesta. Se, mitä te suoranaisesti sanotte, on se, että Suomen rajat ovat auki turvapaikanhakijoille ja heidän turvapaikanhaulleensa. He voivat kävellä Suomeen, anoa turvapaikkaa, päästä osaksi vastaanottojärjestelmää ja hyvin suurella todennäköisyydellä heitä ei pystytä edes palauttamaan. Esimerkiksi silloin, kun Venäjä tänne usutti näitä turvapaikanhakijoita, siellä oli merkittävä määrä ihmisiä sellaisista maista, jonne Suomi ei tällä hetkellä pysty juuri palauttamaan ihmisiä. Miten te vasemmistoliitossa aikoisitte toimia, jos meille saapuisi ihmisiä vaikka Afganistanista,

Irakista, Syyriasta, Somaliasta ja heillä ei olisi oikeutta turvapaikkaan, mutta samaan aikaan te olisitte sitä mieltä, että eiväthän Somaliaan, Afganistaniin, Irakiin ja Syyriaan voi ketään palauttaa? Silloin nämä ihmiset jäisivät tosiasiallisesti tänne, vaikka heillä ei ole varsinaista syytäkään tulla, vaikka he olisivat voineet hyvin jäädä Venäjälle turvaan kotimaaltaan. Te haluaisitte heidät nimenomaisesti Suomen puolelle, tai ainakaan te ette ole valmiita sitä pysäyttämään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom.

19.25 **Miko Bergbom ps:** Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Niin, nimenomaan vasemmistoliiton linja tarkoittaa suomeksi sitä, että Venäjällä tulisi säilyttää oikeus päättää siitä, kuka ylittää Suomen rajan ja kuka saa hakea Suomesta turvapaikkaa. Se on vasemmistoliiton linja, mutta he eivät sitä uskalla ääneen sanoa.

Herra puhemies! Vielä palatakseni vasemmistoliiton puheenjohtaja Koskelan Instagram-päivitykseen: Hän sanoo siellä näin: ”Olen surullisena seurannut, miten suurimmassa oppositiopuolueessakin on jälleen painostettu kansanedustajia esityksen taakse.” Näin sanoo edustaja Koskela. Tämä on aika vakava väite.

Kun täällä on paikalla myös sosiaalidemokraattien edustajia, niin haluaisin kysyä teiltä, pitääkö tämä edustaja, vasemmistoliiton puheenjohtaja Minja Koskelan väite paikkansa, että teitä on painostettu hyväksymään tämä Suomen turvallisuuden kannalta erittäin kriittinen laki, koska tämä on aika vakava syytös. Olisi kiva, että edustaja Koskela olisi täällä salissa kertomassa, mihin hän tämän väitteensä perustaa, koska pidän omituisena, jos jotakin eduskuntaryhmää pitää painostaa hyväksymään näin loistava laki, joka estää sen, että Venäjä ei pysty päättämään siitä, kuka Suomen rajan ylittää.

Ei meillä eduskuntaryhmässä ketään ole painostettu. Se oli itsestäänselvyys, että kaikki ovat tämän lain takana. Enemmän keskustelua ja isoin keskustelu silloin ensimmäisellä kerralla oli siitä, kauanko vielä kestää, että saamme sen eteenpäin tästä eduskunnasta, koska perussuomalaisessa eduskuntaryhmässä laajasti tunnistettiin se, kuinka kriittinen tarve tällaiselle lainsäädännölle on. Onneksi sisäministeri Mari Rantasen loistavassa valmistelussa ja johdossa saatiin tänne eduskunnan käsittelyyn tämä laki, jonka hienosti hallintovaliokunta ja perustuslakivaliokunta käsittelivät, jotta me saatiin se hyväksyttyä. Se oli meillä se keskustelu, kuinka nopeasti, kuinka nopeasti.

Mutta kun ilmeisesti on nyt niin, että vasemmistoliiton puheenjohtaja osaa kertoa, että sosiaalidemokraateissa joudutaan edustajia painostamaan, niin tätä olisin halunnut kysyä, pitävätkö nämä väitteet paikkansa. — Kiitos. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Emme avaa nyt debattia, koska puhujalista on varsin lyhyt ja puheenvuoron saa pidemmittä odotuksitta myös sitä kautta. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

19.28 **Juha Hänninen kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Kuulin vasemmalta reunalta sellaista, että siellä suorastaan hämmentää, kun teitä pyydetään perustelemaan kantanne, että miksi te olette tätä mieltä. Täällähän tietysti on se mielipiteenvapaus ja sananvapaus. Me ollaan siinä ihan pyhätössä, ytimessä, eli Eduskuntatalossa. Täällä saa olla mitä mielipiteitä tahansa.

Olisi kiva kuulla todellakin ne perusteet, mitä tässä on useampaan kertaan teiltä pyydetty. Haluaisin oppia teitä ymmärtämään paremmin. En sen takia, että te olisitte väärässä tai oikeassa, vaan olemme todellakin demokratian ytimessä, ja täällä pitää pystyä kertomaan mielipiteensä, ja hyvä näin.

Mutta jottei jää epäselväksi, niin se minun kantani vielä kerran: maailman ykkösasia on kansallinen turvallisuus, ja meidän tärkein tehtävämme on varmistaa Suomen ja suomalaisten vapaus ja itsenäisyys. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

19.29 **Joakim Vigelius ps:** Arvoisa puhemies! Viimeisenä puheenvuoronani haluan muistuttaa suuresta uhasta, mikä koskee tämän eduskunnan koostumusta ja sen mahdollista muutosta vajaan puolen vuoden päästä käytävissä eduskuntavaaleissa.

Tällä hetkellä vihreillä ja vasemmistoliitolla on käsittääkseni yhteensä 24 kansanedustajaa, ja kaikki vihreiden ja vasemmistoliiton kansanedustajat äänestävät rajaturvallisuuslakia, käännytyslakia, mitä nimeä laista ikinä käyttääkään, vastaan. Tämä tarkoittaa, että vihreät ja vasemmistoliitto eivät pysty tällä hetkellä kaatamaan rajaturvallisuuslakia keskenään, kahtena puolueena, vaikka kaikki heidän kansanedustajansa äänestäisivät sitä vastaan. Mutta valitettava tosiasia on, että kun tämä laki vaatii taakseen viiden kuudesosan enemmistön, se tarkoittaa, että jos seuraavan eduskunnan koostumuksessa on reilu 16 prosenttia vihreitä ja vasemmistoliittolaisia kansanedustajia, siis reilu yksi kuudesosa, niin nämä kaksi puoluetta, vasemmistoliitto ja vihreät, pystyvät kahdestaan kaatamaan rajaturvallisuuslain, Suomen kansalliselle turvallisuudelle olennaisen ja tärkeän lain, olivat he hallituksessa tai olivat he oppositiossa. He pystyisivät oppositiosta käsin kaatamaan tämän, jos he saavat ensi eduskuntavaaleissa noin 33 tai 34 kansanedustajapaikkaa. Tällä hetkellä valitettava tosiasia on se, että vasemmistoliiton kannatuksen ollessa noin 12 prosenttia ja vihreiden seitsemän, kahdeksan, yhdeksän prosenttia, ja jos nykyiset gallupit toteutuvat ensi eduskuntavaaleissa, vihreät ja vasemmistoliitto pystyvät kaatamaan rajaturvallisuuslain ja estämään Suomen tekemästä tällaista poikkeuslainsäädäntöä tulevalla vaalikaudella, siis vuosina 2027—2031.

Suomi on siis mahdollisesti ajautumassa aika vaaralliseen tilanteeseen, jos seuraavassa eduskunnassa kaikki vihreiden ja vasemmistoliiton kansanedustajat omaavat tällaisia näkemyksiä Suomen rajaturvallisuudesta ja sen puolustamisesta ja eivät olisi valmiit jatkamaan rajaturvallisuuslakia ensi vaalikauden puolivälissä, kun tämä on umpeutumassa. Tämä on asia, josta toivon, että jokainen suomalainen äänestäjä tietää ääntä uurnalla antaessaan, että kyse ei ole nyt ihan pienistä asioista, vaan Suomen kansalliselle turvallisuudelle hyvin olennaisista asioista, kuten käytännössä kaikki turvallisuusviranomaiset ovat tästä asiasta lausuneet jo tämän parin vuoden aikana. He ovat olleet tismalleen sitä mieltä, että tällaista lainsäädäntöä tarvitaan, sitä on tehtävä. On hyvin valitettavaa, jos Suomi vasemmistoliiton ja vihreiden ohjeistuksella ja äänestyskäyttäytymisellä riisuu itseltään mahdollisuuden vastata hybridiuhkaan ja Venäjän vaikuttamisyrityksiin. Oikeus päättää Suomen rajoista kuulua Suomelle, ei Venäjälle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

19.32 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa puhemies! Tosiasia on se, että SDP käy vahvan sisäisen keskustelun ja käsittelee nämä kaikki isot lakiesitykset ryhmässä, ja useita kertoja peräkkäin on tästäkin asiasta istuttu. Voin sanoa, että tämä on sillä tavalla käsitelty, että SDP:n eduskuntaryhmä on huomenna tämän lakiesityksen takana ja sitä voi pitää lähtökohtana. Siinä mielessä meidän työskentely joskus vie vähän pitemmän aikaa, mutta kyllä päätökset syntyvät.

Arvoisa puhemies! Vielä se, että jo nyt spekuloidaan kahden vuoden päästä olevia tapahtumia. Niin kuin tämäkin laki tänään on käsittelyssä, se tehdään kulloiseenkin ajankohtaiseen tilanteeseen, ja tässä tilanne on se, että tilanne rajalla ei ole muuttunut, uhka on edelleen olemassa. Nyt tämä laki pitää tehdä näin. Kahden vuoden päästä olevaa tilannetta me emme voi tänä päivänä tietää. Se voi olla jopa pahempi kuin tämä nykyinen tilanne — toivottavasti se on parempi kuin tämä nykyinen tilanne. Ja sitten taas arvioidaan senhetkisiä työkaluja ja työvälineitä erikseen. Siinä mielessä pidän sitä vähän ennakkokysymyksenä ja vähän tarpeettomana tällä hetkellä käsitellä. Puhutaan nyt tästä hetkestä ja nykyisestä rajaturvallisuuslaista ja siitä, miten siihen suhtaudutaan. Me tulemme äänestämään sen puolesta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Werning, olkaa hyvä.

19.34 **Paula Werning sd:** Kiitos, puhemies! Perussuomalaiset kysyivät SDP:n käyttäytymisestä, kun huomenna äänestetään. Tässä kollega Lyly jo toikin esille, että sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä on käsitellyt tätä hallituksen esitystä pitkään ryhmäkokouksissa. Meidän jokaisella edustajalla on ihan samat säännöt, ja jokaista edustajaa sitoo myös puoluekokouksen päätös, mikä on tästä asiasta tehty. Jos joku kokee tässä salissa, että sääntöjen noudattaminen on painostusta, niin se on tietenkin jokaisen oma henkilökohtainen tulkinta, mutta tämä työ on vain sellaista, että jokainen joutuu vuorollaan puntaroimaan omassa mielessä sitä, onko joku asia just sen oman mielipiteen mukainen, ja näin. Mutta tällaisessa kysymyksessä, missä edellytetään ryhmältä sääntöjen noudattamista, kuten meidän eduskuntaryhmän puheenjohtaja on mediallekin todennut, SDP ei tule antamaan poikkeuslupia äänestyksessä, vaan lähtökohta on, että oletetaan, että joka ikinen äänestää tämän lain puolesta. Jos joku siitä sitten poikkeaa, niin se on hänen ihan oma päätöksensä ja hän varmaan siitä kantaa sitten mahdolliset seurauksetkin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

19.35 **Miko Bergbom ps:** Kiitos, herra puhemies! Kiitoksia vastauksesta. Oli vain tosiaan pakko kysyä, koska edustaja Koskela aika varmuudella väittää, että teidän ryhmässänne on edustajia painostettu. Se on vakava syytös, ja sitä ei pitäisi ihan olankohautuksella ohittaa.

Edustaja Lylylle haluan todeta, kun nostitte esiin, että ei pitäisi nyt käydä keskustelua muutaman vuoden päähän: siis nimenomaan pitää. Itse asiassa politiikassa muutenkin, kun tämä on semmoista hyvin reaktiivista, että reagoidaan aina syntyviin ongelmiin itse siinä ajassa, pitäisi mennä siihen, että meillä mietitään pikkuisen etukäteen, mitä voi tapahtua.

Siis kaksi vuotta on erittäin lyhyt aika. Ei ole mitään indikaatiota siitä, että Venäjä muuttuisi yhtäkkiä rauhanomaiseksi valtioksi, joka ei halua pahaa lähinaapureilleen. Ei ole mitään merkkejä sellaisesta. Päinvastoin meillä on vuosikausia kestäneitä merkkejä siitä,

että Venäjä — tai sen vasallivaltiot, kuten Valko-Venäjä — on välineellistänyt turvapaikanhakijoita ja siirtänyt näitä kohti Eurooppaa.

Kiitos Baltian maiden ja Puolan, heidän määrätietoisin ottein nämä on pääsääntöisesti pystytty estämään. On pistetty korkeata muuria rajalle, on estetty turvapaikanhaku. Ja nyt Suomessakin on päätöksentekijöitä, jotka säätävät poikkeuslain, joka mahdollistaa sen, että Venäjän yrityksille välineellistää maahanmuuttajat laitetaan stoppi.

Kyllä se nyt vain on niin, että ensi eduskuntavaaleissa käydään myös lopulta äänestys siitä, mikä on rajalain jatko. Kuten edustaja Vigelius hyvin kuvasi ja kuten olemme aiemminkin todenneet useasti perussuomalaisista, on mahdollista, että riippumatta hallituspohjasta vasemmistoliitto ja vihreät voisivat kaataa lain. Ei se auta, vaikka demarit olisivat hallituksessa vaikka keskustan ja kokoomuksen kanssa, jos vihreät ja vasemmistoliitto niin päättävät, että rajan poikkeuslakia ei tarvita ensi kaudella.

Edustaja Lyly kuvasi myös hyvin, että tilannehan voi olla vakavampi. Nimenomaan. Mutta koska vasemmistoliitto ja vihreät ovat todenneet, että mikään ei mene sen oikeuden edelle, että saisi hakea turvapaikkaa, että se on niin pyhä, koskematon oikeus, niin meillähän voi siis olla vielä pahempi tilanne käsillä, ja samaan aikaan nämä kaksi puoluetta voisivat kaataa mahdolliset lakihankkeet täällä. Olisihan se käsittämätön tilanne.

Ainakin minun mielestäni ja perussuomalaisten mielestä on täysin perusteltua, että siitä käydään mahdollisimman laaja keskustelu täällä salissa, mediassa ja sosiaalisessa mediassa nyt ennen eduskuntavaaleja, jotta suomalaiset tietävät, mitä seurauksia vasemmiston mahdollisella vaalivoitolla voi olla.

Ei muuta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

19.38 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa puhemies! Sen takia en halua, että tässä nyt erityisesti spekuloidaan siellä kahden vuoden päästä olevalla tilanteella, koska myös spekulaatio aiheuttaa sen, että he, jotka meidän turvallisuustilannetta mahdollisesti uhkaavat, huomioivat nämäkin spekulaatiot jo valmiiksi niissä omissa vaikuttamisskenaarioissaan. Parempi on, että meillä on avoin tilanne silloin kahden vuoden päästä ja me silloin tiedetään, missä tilanteessa me ollaan, ja katsotaan sen pohjalta. Uskon, että jos on tällainen tilanne kuin nyt tälläkin hetkellä on, niin tilanne jatkuu varmaan eteenpäin samanlaisena, mutta se voi olla erilainen, ja siihen pitää reagoida niillä välineillä, jotka siihen tilanteeseen ovat oikeita.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

19.39 **Miko Bergbom ps:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Edustaja Lyly, viisaita sanoja, mutta on niinkin, että jos vasemmistoliitto ja vihreät ihan ääneen mainostavat, että heille turvapaikanhakuoikeus on pyhä, niin kyllä se Venäjällä ja vihamielisessä valtiossa tiedetään. Ei se ole niin, että se johtuisi nyt siitä, että me olemme täällä nostaneet vasemmistoliiton ja vihreiden poliittisen linjan esiin ja nyt sitten joku Venäjän tiedustelupalvelun hefe keksii, että tämmöinenkin mahdollisuus on. Kyllä he sen tietävät. He ovat varmasti kiitollisia siitä, jos rajan poikkeuslaki kaadetaan, koska se antaa enemmän työkaluja Venäjän valtiolle. Mutta on tärkeätä, että suomalaiset päätöksentekijät eivät anna sellaista viestiä, ja se on mahdollista tehdä siten, että eduskunnassa tehdään

päätöksiä, jotka turvaavat Suomen suvereniteetin kaikissa tilanteissa, kuten esimerkiksi tämänkaltaisilla väliaikaisilla toimenpiteillä, joilla voidaan puuttua siihen, mitä Venäjä harjoittaa. Kysymys on hyvin yksinkertaisesta asiasta.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

19. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arpajaislain 14 §:n väliaikaisesta muuttamisesta ja rahapelilain 28 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 225/2026 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 29/2026 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 19. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu. Edustaja Pekonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.40 **Aino-Kaisa Pekonen vas:** No niin, arvoisa puhemies, asiasta seuraavaan: Vaikka yksittäisen arvan lahjoittaminen voi vaikuttaa vähäiseltä asialta, niin se osaltaan normalisoi rahapelaamista ja voi altistaa erityisesti haavoittuvassa asemassa olevia henkilöitä pelihaitoille. Rahapelaamisen tulee aina perustua täysi-ikäisen henkilön omaan päätökseen, ja rahapelin antaminen lahjaksi mahdollistaa pelaamiselle altistumisen myös ilman henkilön omaa päätöstä. Se voi myös kiertää henkilön itselleen asettamia pelirajoituksia. Erityisen ongelmallista on, että esitys mahdollistaa käytännössä arpojen antamisen myös alaikäisille ja heidän osallistumisensa pelaamiseen, vaikka arvan ostaminen ja voiton lunastaminen edellyttävätkin täysi-ikäisyyttä.

Varhainen rahapelialtistuminen on yhteydessä myöhempään rahapeliongelmien riskiin. Useat asiantuntijatahot ovatkin lausunnoissaan ehdottaneet alaikäisille luovuttamisen nimenomaista kieltämistä, mutta tätä tärkeää suojaa ei ole sisällytetty kuitenkaan tähän lakiehdotukseen.

Arvoisa puhemies! Rahapelaamisen haittojen ehkäisyssä on tärkeää, että hyvää tarkoittavilla poikkeuksilla ei heikennetä vastuullisen rahapelaamisen periaatteita. Suunta on väärä, jos lähdemme yksittäisten rahapelituotteiden kohdalla tinkimään ihmisten, erityisesti lasten ja nuorten, suojelemisesta pelihaitoilta.

Puhemies! Ehdotan, että lakiehdotukset hylätään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Meriluoto, olkaa hyvä.

19.42 **Laura Meriluoto vas:** Arvoisa puhemies! Rahapelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen tulisi olla lähtökohtana kaikelle rahapelisääntelylle. Esityksessä on sivuutettu kokonaisarvio sen vaikutuksista rahapelihaittoihin, vaikka pelihaittojen ehkäisemisen asiantuntijat ovat varoittaneet, että raaputusarpojen lahjaksi antamisen salliminen voi lisätä rahapelihaittoja ja heikentää tunnistautuneen pelaamisen järjestelmän tavoitteiden toteutumista. Samaan aikaan pelihaittoja ehkäisevää työtä tekevät järjestöt

joutuvat laittamaan lappuja luukulle, kun rahoitusta ensi vuodelle ei ole edelleenkään saatu. Täytyisi olla selvää, että lyhyen aikavälin myynnin kasvun ja verotuottojen tarkastelu ei anna riittävää kuvaa uudistuksen yhteiskunnallisista kokonaisvaikutuksista. Pelihaitat ja niistä aiheutuvat kustannukset ja haitat voivat realisoitua vasta vuosien kuluttua. Niinpä kannatan edustaja Pekosen tekemää ehdotusta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lundén, olkaa hyvä.

19.43 **Mikko Lundén ps:** Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Minä olen taas sitten todella iloinen, että tämä loistava hallituksen esitys on käsitelty näinkin nopealla aikataululla. Arpojen ostaminen ja saaminen lahjaksi on ollut tietynlainen perinne Suomessa. Vuoden 24 alussa voimaan tullut tunnistautumisvelvollisuus kuitenkin käytännössä lopetti tämän perinteen, kun mahdollisen voiton pystyi lunastamaan ainoastaan arvan ostanut henkilö. Onneksi nyt tähän epäkohtaan saadaan vihdoin ja viimein korjaus. Jatkossa näitä arpoja voi ostaa jälleen lahjaksi, ja myös lahjan saaja voi lunastaa mahdollisen voiton itse. Tämä on odotettu muutos, sillä lainsäädännön ei pitäisi tarpeettomasti hankaloittaa tavallista arkea tai viedä ihmisiltä mahdollisuutta ilahduttaa toista pienen lahjalla, kun kyse on arvasta.

Arvoisa herra puhemies! Samalla on huomioitu rahapelihaitat ja niiden ehkäisy, eli arvan ostaminen edellyttää edelleen tunnistautumista, ja voiton lunastajan täytyy olla jatkossakin täysi-ikäinen. Näin lahjaksi antaminen mahdollistetaan täysi-ikäiselle, mutta ei hankaloiteta tätä mahdollisuutta turhilla kielloilla ja vaatimuksilla. Kyse on lopulta aika pienestä muutoksesta, mutta varsinkin näin joulun lähestyessä uskon, että monelle tämä muutos voi olla erittäin iloinen ja odotettu asia. Tahdonkin vielä kerran kiittää hallintovaliokuntaa asian nopeasta käsittelystä. Uskon, että kiitoksiin yhtyvät myös Veikkaus, Veikkauksen asiamiehet ja kuluttajat, jotka haluavat ilahduttaa toisia ihmisiä perinteitä kunnioittaen. — Kiitos, arvoisa herra puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Werning, olkaa hyvä.

19.44 **Paula Werning sd:** Kiitos, puheenjohtaja! Raaputusarpa on monelle meistä tuttu pieni lahja, semmoinen mukava tapa muistaa läheisiä. Se kuuluu syntymäpäivään, joululahjoihin ja muihin juhlahetkiin, ja muistan kyllä itsekin, että kun olen lapsena näitä saanut, niin katkera olin, kun veli voitti Ässä-arvalla ja minä en voittanut, mutta siitä huolimatta hyviä muistoja.

Viime vuosina tunnistautumisvelvollisuus on käytännössä hankaloittanut tätä perinnettä, ja lahjaksi tarkoitetun arvan ostaminen ja voiton lunastaminen on ollut varsin monimutkaista. Itse pidän hyvänä, että nyt tähän tehdään korjaus ja täysi-ikäinen henkilö voi jatkossa lunastaa raaputusarvan voiton ilman henkilökohtaista tunnistautumista. Tässä on kyse ennen kaikkea järkevästä ja oikeasuhtaisesta säätelystä. Pelihaittojen ehkäisy on kyllä tärkeätä, eikä siitä pidä tinkiä, mutta samalla pitää kyllä tunnistaa, etteivät kaikki pelaamiseen liittyvät tilanteet ole samanlaisia. Lahjaksi annettava raaputusarpa on monelle pieni ilahdus eikä mikään sen suurempi pelitapahtuma.

On hyvä, että lainsäädäntöä pystytään korjaamaan silloin, kun sen vaikutukset ovat tavallisen ihmisen arjessa kohtuuttoman hankalia. Tämä pieni muutos on tervetullut, ja kyllä me hallintovaliokunnassa tämä käsiteltiin ihan asianmukaisesti lävitse.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

20. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rakentamislain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 83/2026 vp
Valiokunnan mietintö YmVM 12/2026 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 20. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu. Edustaja Asell, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.46 **Marko Asell sd:** Arvoisa puhemies! Rakentamislain muuttamisessa on paljon asioita, joita on tarpeen viedä eteenpäin. Rakennusten energiatehokkuuteen, uusiutuvaan energiaan ja rakentamisen pätevyyksiin liittyviä säädöksiä on päivitettävä vastaamaan muuttunutta lainsäädäntöä ja EU-vaatimuksia. Tässä lakiesityksessä on kuitenkin yksi kokonaisuus, jossa hallituksen esitys ja valiokunnan ratkaisu eivät vie sääntelyä oikeaan suuntaan: se on lyhytvuokraus.

Lyhytvuokrauksesta on tullut nopeasti merkittävä ilmiö suomalaisissa kaupungeissa ja matkailupaikkakunnilla. Se voi olla hyvä tapa hyödyntää omaa asuntoa silloin, kun asunto on omistajan omassa käytössä tai sitä vuokrataan satunnaisesti. Ongelma syntyy silloin, kun asuntoa käytetään tosiasiallisesti jatkuvaan majoitustoimintaan tavalla, joka vaikuttaa naapurustoon, asumisrauhaan ja asuntojen saatavuuteen. Tässä asiassa pitää pystyä erottamaan toisistaan satunnallinen asunnon lyhytvuokraus ja ammattimainen majoitustoiminta.

Hallituksen alkuperäinen esitys lähti siitä, että enintään 90 päivän lyhytvuokraus olisi sallittua ja kunta voisi tietyin ehdoin mahdollistaa pidemmän ajan. Perustuslakivaliokunnan lausunnon jälkeen mallia muutettiin. Nyt laadittu ratkaisu tarkoittaa käytännössä sitä, että ensimmäiset 90 päivää suojataan lailla. Tämän jälkeen kunta voi tapauskohtaisesti arvioida, onko kyse sellaisesta olennaisesta käyttötarkoituksen muutoksesta, joka edellyttää lupaa.

Tässä on selkeä ongelma. Nykyisessä oikeustilassa kunta voi arvioida toimintaa ja sen vaikutuksia tapauskohtaisesti ilman tällaista lakisääteistä 90 päivän suojaa. Nyt ensimmäiset 90 päivää rajataan käytännössä tämän harkinnan ulkopuolelle. Se voi tarkoittaa sitä, että toimintaa, johon kunta voisi nykyisen oikeustilan perusteella puuttua, ei voitaisi enää samalla tavalla arvioida ennen kuin 90 päivää on täynnä.

Arvoisa puhemies! 90 päivää on valtakunnallisesti asetettuna liian jäykkä raja. Suomi ei ole tässä suhteessa yksi ja sama alue. Matkailukeskuksessa lyhytvuokrauksen vaikutukset voivat olla aivan erilaisia kuin kaupunginosassa, jossa kärsitään jo valmiiksi asuntopulasta ja korkeista asumiskustannuksista. Siksi kunnille pitää jättää riittävästi mahdollisuuksia ottaa huomioon paikalliset olosuhteet. Kyse ei ole siitä, että lyhytvuokraus pitäisi kieltää. Kyse on siitä, että kunnalla pitää olla mahdollisuus puuttua siihen silloin, kun toiminta aiheuttaa todellista haittaa.

Meidän pitää samalla huolehtia asukkaiden oikeudesta häiriöttömään asumiseen. Jos tavallisessa asuinrakennuksessa osa asunnoista muuttuu käytännössä jatkuvasti vaihtuvien matkailijoiden majoitustiloiksi, vaikutukset eivät rajoitu vain kyseiseen asuntoon. Ne voivat näkyä taloyhtiön arjessa, turvallisuudessa, melussa ja siinä, millaiseksi asumisympäristö muodostuu.

Toinen näkökulma on kohtuuhintaisten asuntojen saatavuus. Jos asuntoja siirtyy merkittävässä määrin vakituisesta asumisesta lyhytvuokraukseen, se vähentää pitkäaikaiseen asumiseen käytettävissä olevaa asuntokantaa. Tämä ei ole samainen ongelma kaikkialla Suomessa, mutta juuri siksi kunnilla pitää olla mahdollisuus huomioida paikallinen tilanne.

Kolmas kysymys on tasapuolinen kilpailu. Ammattimainen majoitustoiminta joutuu täyttämään majoitusliiketoimintaa koskevia velvoitteita. Jos samaa toimintaa voidaan harjoittaa asuinhuoneistossa ilman vastaavia velvoitteita vain nimeämällä se lyhytvuokraukseksi, syntyy helposti epäreilu kilpailuasetelma. Tämä ei ole omistajan oikeuksien vastainen kysymys, päinvastoin. Tarkoituksena pitää olla sellainen sääntely, joka tunnistaa omaisuudensuojan mutta samalla antaa kunnille riittävät keinot puuttua toiminnan todellisiin haittoihin.

Perustuslakivaliokunnan lausunto ei tarkoita sitä, etteikö lyhytvuokrausta voitaisi säännellä. Se tarkoittaa sitä, että sääntelyn pitää olla oikeasuhtaista ja perustuslain vaatimukset täyttävää. Meidän mielestämme ratkaisu pitääkin valmistella nyt kokonaan uudelleen ja huomioida sekä asukkaat että omaisuudensuoja tasapainoisesti.

Arvoisa puhemies! Myös rekisteröinti on tärkeä osa kokonaisuutta. Valiokunta esittää rekisteröintivelvollisuuden valmistelua siten, että rekisteröinti olisi käytössä vuoden 2027 loppuun mennessä. Tämä on oikea suunta. Lyhytvuokrausta ei kuitenkaan voida tehokkaasti valvoa, jos viranomaiset eivät tiedä, missä asuntoja käytetään tähän tarkoitukseen ja kuinka laajasta toiminnasta on kysymys. EU:n uusi sääntely antaa tähän myös uusia mahdollisuuksia, kun lyhytvuokrausalustojen tietoja voidaan hyödyntää rekisteröinnissä ja valvonnassa.

Rekisteröintijärjestelmä pitää ottaa käyttöön tehokkaasti ja viivyttelemättä, mutta rekisteri ei yksin ratkaise ongelmaa. Tarvitaan myös selkeämpi lainsäädäntö siitä, milloin lyhytvuokraukseen voidaan paikallisesti puuttua. Tarvitsemme siis uuden, selkeämmän sääntelymallin, jossa voidaan samanaikaisesti turvata omaisuudensuoja, asukkaiden asumisrauha, kohtuuhintaisten asuntojen saatavuus ja kuntien mahdollisuus puuttua todellisiin haittoihin.

Näin ollen, arvoisa puhemies, teen vastalauseen 1 mukaisen esityksen lausumasta ja esitän, että lakiehdotus hylätään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pekonen, olkaa hyvä.

19.52 **Aino-Kaisa Pekonen vas:** Arvoisa herra puhemies! Hallituksen esitys rakentamislain muuttamiseksi ei sanottavasti puutu lyhytvuokrauksen ongelmiin eikä siten alkuunkaan vastaa esitykselle asetettuun tavoitteeseen. Itse asiassa hallituksen esitys jopa heikentää nykytilaa sementoimalla lakiin asunnonhaltijan oikeuden lyhytvuokrata asuntoaan joka tapauksessa aina vähintään 90 päivää.

Esitys täytyy palauttaa valmisteluun, ja on etsittävä omaisuudensuojaa kunnioittava mutta selkeästi lakiesityksen tavoitteen täyttävä sääntelyratkaisu. Nyt ratkaisussa

painottuvat asuntoa vuokraavien oikeudet pysyvien asukkaiden sekä lyhytvuokrauksen kanssa täysin pulassa olevien kuntien ongelmien jäädessä täysin ratkaisematta. Tämä ei ole hyväksyttävää.

Näin ollen, arvoisa puhemies, kannatan edustaja Asellin tekemää ehdotusta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

19.53 **Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa puhemies! Lyhytvuokrauksesta on tullut varsin yleistä niin maailmalla kuin myös meillä. Erityisesti Lapissa, Rovaniemellä, lyhytvuokraus on aiheuttanut ongelmia, joihin olisi syytä puuttua, ja tietysti tällä lakiesityksellä niitä ratkaisuja lähdettiin hakemaan.

Mutta aivan kuten edustaja Asell tuossa edellä hyvin avasi, tällä lakiesityksellä ei valitettavasti nyt löydetty niitä ratkaisuja, päinvastoin. Tällä lakimuutoksella heikennetään nykyisiäkin keinoja puuttua siihen ongelmaan, joka jossain määrin näistä lyhytvuokrauksista syntyy ja johon tarvittaisiin konkreettisia keinoja ja myös sillä tavalla räätälöityjä keinoja, että koska eri puolilla Suomea tilanne on hyvin erilainen, niin kunnalla pitäisi olla myös mahdollisuus miettiä, miten juuri sille alueelle tätä sääntelyä tulisi tehdä.

Tosiaan tällä esityksellä nyt päinvastoin sementoidaan tilaa tulevaisuudessa niin, että todellakaan tämmöinen tarvittava sääntely ei ole syntymässä niillä ehdoilla, joilla tätä lakia ruvettiin tekemään. Sen takia kannatan edustaja Asellin tekemää hylkäysesitystä, samoin kuin tätä vastalauseen mukaista lausumaa, jossa todetaan, että nyt pitäisi välittömästi todellakin ryhtyä valmistelemaan sellaista lainsäädäntöä, joka todellisuudessa mahdollistaa nykyistä tehokkaamman puuttumisen lyhytvuokrauksesta aiheutuviin haittoihin, turvaa kohtuuhintaisten asuntojen saatavuuden paikallisille ja vahvistaa asukkaiden oikeutta häiriöttömään asumiseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

19.55 **Markus Lohi kesk:** Arvoisa puhemies! Asuntojen lyhytvuokraushan sai alkunsa noin 20 vuotta sitten San Franciscossa, kun kaksi kaverusta, Brian Chesky ja Joe Gebbia, tarvitsi rahaa vuokranmaksuun. Kun kaupungissa oli pula asunnoista — hotellit olivat täynnä, kun siellä oli tämmöinen designkonferenssi — he päättivät ostaa kolme ilmapatjaa ja vuokrata niitä ja tarjota aamupalan 80 dollarin hintaan. Siitä tuli airbed eli ’ilmapatja’ ja nimi Airbed and Breakfast, joka lyhentyi parin vuoden jälkeen Airbnb:ksi. Eli vuokrattiin omassa kodissa olevia petejä silloin, kun tarvittiin majoituksia, kun hotellit olivat täynnä.

Aika pian sitten, muutaman vuoden jälkeen, se muuttui siihen, että siitä syntyi tämmöinen USA:lainen startup, jossa sitten myös kokonaisia asuntoja lähdettiin vuokraamaan. Ei mennyt kovin kauaa, 5—9 vuotta, kun siitä tuli maailmanlaajuinen ilmiö, ja yli 190 maassa toimii nytten Airbnb.

Täytyy sanoa, että lyhytvuokrausalustojahan on muitakin, muun muassa booking.comin kautta näitä vuokrataan, ja tästä on tullut aika laaja, maailmanlaajuinen ilmiö. Suomessakin varmasti, voi sanoa, kaikkialla tätä tapahtuu, mutta aivan erityinen, voi sanoa, keskittymä on tietenkin Lappi ja Rovaniemi.

Tietyllä tavalla voi sanoa, että kyllähän lyhytvuokrausta on ollut meidän tunturikeskustenkin mökkien vuokraus, jota on tapahtunut vuosikymmeniä, mutta

tämmöinen asuntojen lyhytvuokraus Rovaniemellä on kasvanut siihen mittaan, että niitä asuntoja arvioidaan tällä hetkellä olevan yli 3 000 ja petipaikkoja yli 10 000.

Toisaalta kun me tiedämme, että korona-aika oli aika vasta, jolloin matkailuala oli erittäin suuressa ahdingossa, niin sen jälkeen saatiin kuitenkin Lapin matkailu niin voimakkaaseen kasvuun, että hotellikapasiteetti ei pysynyt perässä. Lyhytvuokraus on mahdollistanut sen, että meillä on yli 40 kohteeseen tänäkin talvena suoria reittilentoja ja sen jälkeen charterit päälle, puhumattakaan, että Helsingistä Finnair lentää ja parhaimpina päivinä taitaa olla 16 edestakaista lentoa isolla koneella. Siis yli 40 kohteeseen suoria reittilentoja Rovaniemeltä, ja väitän, että ilman tätä joustoa, joka tulee täältä, ei olisi tapahtunut tätä Lapin matkailun ihmettä.

Nyt sinne on tullut erittäin paljon resorteja, erittäin korkeatasoisia, aivan upeita, aivan kerta kaikkiaan hienoja, ja on hotellikapasiteettia lisätty tälle talvelle, pikkuhiljaa on kaavoitettu, ja investoidaan hotelleihin, ja se on hyvä asia. Mutta näen itse, että lyhytvuokrauksen kieltäminen ei ole oikea ratkaisu.

Nyt meillä on oikeustila sillä tavalla haastava, että tämän hetken tilannettahan tulkitaan, että jos on kaavoitettu asumiseen kiinteistö, niin siellä ei voisi harjoittaa lyhytvuokrausta, ellei ole kysymys omasta asunnosta, jossa itse pysyvästi asuu. Toisaalta meillä on kuitenkin olemassa samaan aikaan rinnalla tämmöinen ilmiö, jossa on siis tuhansia petejä lyhytvuokrauksessa. Osa tulkitsee, että tämäkin olisi sallittua.

Rovaniemen kaupunki on tietääkseni lähettänyt noin parisataa huomautusta tai kyselyä siitä, onko kiinteistö lyhytvuokrauksessa, ja tilanne on oikeustilan suhteen epäselvä. Sen takia on tärkeää, että me saisimme selkeät pelisäännöt, ja niitä on odotettu nytten, kun hallitus hallitusohjelmaan kirjasi tästä, kohta neljä vuotta. Kohta neljä vuotta on odotettu, että saataisiin selkeät, reilut pelisäännöt, jotta voitaisiin ennakoida, kiinteistönomistajat voisivat ennakoida, ja korostan sanoja ”reilut pelisäännöt” myös matkailuyrittäjien näkökulmasta.

Sen takia olen pettynyt siihen, että tämmöinen laki on lopputuloksena kolmen vuoden jälkeen. Sehän on venkslaillut tässä eduskunnan ja hallituksenkin välillä, ja on monenlaista yritystä ollut. Olisi pitänyt pystyä tarkastelemaan tätä kysymystä laajemmin.

Osasyy tälle, että ei ole kyetty, johtuu siitä, että meillä on niin siiloutunut ministeriöjärjestelmä. Tähän ilmiöön liittyy asunto-osakeyhtiölaki eli se, millä tavalla voidaan puuttua. Kun täällä on mainittu, että tästä voi olla joitakin haittojakin, niin se, millä tavalla siihen voidaan puuttua, pitäisi säätää asunto-osakeyhtiölaissa, mutta se kuuluu oikeusministeriölle. Nyt meillä on laki, jossa määritellään lyhytvuokrausta rakentamislaissa, ja se kuuluu ympäristöministeriöön.

Sitten meillä on vielä työ- ja elinkeinoministeriö, jonka tehtävä on säätää matkailusta, ja siellä voisi olla esimerkiksi laki majoitus- ja ravitsemustoiminnasta, jossa säädettäisiin, kuinka paljon pitää vaikkapa olla huoneistoja, että se katsotaan elinkeinotoiminnaksi eli majoitustoiminnaksi, jolloin siirrytäänkin myös verotuksessa elinkeinotoiminnan verottamisen piiriin, EVL:n piiriin tuloverolaista. Se ei ole enää vuokratuloa, vaan se on elinkeinotoiminnan tuloa, ja ollaan silloin arvonlisäverollisia, jotta saadaan reilut pelisäännöt siihen. Tämmöinenkin kannattaisi säätää. Yksi malli on esimerkiksi se, että jos on enemmän kuin viisi huoneistoa saman tahon hallinnassa, niin silloin on kysymys elinkeinotoiminnasta ja mennään elinkeinotoiminnan pelisääntöjen mukaan.

Näitä olisi pitänyt katsoa kokonaisuutena. Tästä puhuttiin jo vuosia sitten, että tuodaan tämmöinen reilu paketti.

Kaiken tämän keskellä, jos me nyt pysäyttäisimme tämän, jos me antaisimme viestin, että tämä on kokonaan kiellettyä, niin te voitte kuvitella, että jos siellä on nyt varattu joulukuussa 10 000 petipaikkaa, mitä kävisi Lapin matkailun kehitykselle. Eihän semmoinen ole järkevää tietenkään.

Sitten haluan, arvoisa puhemies, sanoa vielä sen, että kun puhutaan haitoista, niin mitä ne haitat oikeasti ovat. En yhtään väheksy sitä, jos talossa on vakituisia asukkaita ja he kokevat, että heille on haittaa. Varmasti joissakin tapauksissa onkin. Mutta voitaisiinko haittoja minimoida esimerkiksi sillä, että niihin haittoihin voitaisiin puuttua asunto-osakeyhtiölain kautta? Jos on oikeasti vakavaa haittaa, niin taloyhtiö, asunto-osakeyhtiö, voisi siihen puuttua, ja jos ei niitä ongelmia korjata ja haitta jatkuu, niin sitten voitaisiin vaikka määräajaksi kieltää se toiminta. Ei se, että kielletään koko lyhytvuokraus, ole välttämättä se ratkaisu.

No, sitten puhutaan turvallisuuskysymyksistä paljon. Onko tämä turvallisuusriski? — Arvoisa puhemies, jos sallitte vielä, niin jatkan lyhyesti tästä, tai mielellään vähän pitempäänkin, jos sallitte. — Turvallisuusriski: Olemme keskustelleet Lapin poliisipäällikön kanssa ja pelastusjohtajan kanssa, ja he ovat myös julkisuuteen todenneet, että ei näistä lyhytvuokrauskohteista ole tullut juurikaan poliisitapahtumia tai pelastuslaitosta työllistäviä. Mitkä työllistävät vuokramarkkinoilla poliisia? Silloin jos meillä on pitempiaikaisella vuokralla ihmisiä, joilla sattuu olemaan vakavia päihdeongelmia, vaikkapa huumeongelmia, niin siellä tulee yleensä häiriötä ja jopa rikollisuutta mukana. Mutta ei näistä ole tullut, vaikka tämä on näin laajaa Rovaniemellä. Tämä on siis poliisiviranomaisen viesti.

Päätöksenteon pitää perustua tosiasioille, mutta tässä olisi pitänyt pystyä nyt parempaan, ja sanon niinkin, että pelisääntöjen pitää olla myös matkailuyrittäjien suuntaan reilut. Jos tämä laki nyt hylätään, lopputulos on se, että meillä jatkuu sen jälkeen täysin määrittelemätön tilanne, jossa jatkuu tämä epävarmuus. Kuitenkin meillä on, niin kuin huomaatte näistä luvuista, erittäin paljon Rovaniemellä sitä toimintaa. Samaan aikaan osa ajattelee, että se on täysin kiellettyä, ja meillä ei ole mitään pelisääntöjä tähän. [Puhemies koputtaa] Minusta olisi tärkeää, että me saataisiin nyt jotkut järkevät pelisäännöt ja mahdollisimman pian lähdettäisiin niitä kehittämään vielä parempaan suuntaan, puuttumaan ongelmiin, muttei niin, että kielletään se kokonaan. Tehdään reilut pelisäännöt.

Arvoisa puhemies! Jatkan seuraavassa puheenvuorossa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Keskustelu on päättynyt. [Markus Lohi haluaa varata uuden puheenvuoron] — Ajattelin, että haluatte seuraavassa asiakohdassa. Eli nyt pitäisi painaa sitten painiketta. [Markus Lohi: Se meni jo.] — No niin, selvä. Mutta te voitte jatkaa seuraavassa asiakohdassa. [Markus Lohi: Se on eri asia.]

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

21. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vesilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 84/2026 vp
Valiokunnan mietintö YmVM 13/2026 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 21. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Siellä on ensimmäisenä puheenvuoron pitäjänä edustaja Meriluoto.

Keskustelu

20.05 **Laura Meriluoto vas:** Arvoisa puhemies! Vesilain uudistus on välttämätöntä, mutta hallituksen valitsema toteutustapa on huono. Tällä lakiesityksellä ja nykyisillä resursseilla kaikkien nollavelvoitelaitosten kalatalouslupien läpikäymiseen menisi kymmeniä vuosia. Tämä ei vastaa kansainvälisiin luontositoumuksiimme eikä Suomen omaan tavoitteeseen pysäyttää luontokato vuoteen 2030 mennessä. Niin lakimuutosta valmistelleen työryhmän kuin valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden kriittiset huomiot ja hyvät parannusehdotukset jätettiin valiokunnassa harmillisesti ottamatta käyttöön.

Esitys tulee valmistella uudelleen siten, että sille asetetut tavoitteet voivat tosiasiallisesti toteutua, ja siten, että EU:n vesipuitedirektiivin velvoitteet ja ennallistamisasetuksen tavoitteet huomioidaan. Esityksen on puututtava ongelman juurisyyhyn eli vesilain mukaisten lupien liian vahvaan pysyvyyssuojaan. Toimenpiteiden kohtuullisuusvaatimus on poistettava, lakimuutoksen toimeenpanoa nopeutettava ja riittävät resurssit turvattava. Näin ollen ehdotan, että lakiehdotus hylätään ja että hyväksytään vastalauseen mukaiset lausumat.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Mikkonen, Krista.

20.07 **Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa puhemies! Luontokato kiihtyy, ja kovaa vauhtia meidän luonnon monimuotoisuus hupenee. Hallituksen ohjelma ei ollut kovin luontomyönteinen, vaikka siinä sinänsä on kirjattu tavoite luontokadon pysäyttämiseksi ja myös luontopositiivisuudesta, mutta todellisuudessa ne keinot, mitä siellä tähän esitettiin, jäävät hyvin, hyvin vajaiksi. Oikeastaan ainoa semmoinen positiivinen asia siellä oli kirjaus tästä virtavesien suojelusta ja virtavesien vapauttamisesta. Tämän lakiesityksen piti nyt olla se, jolla nämä toimet olisi tehty. Elikkä aivan kuten hallitusohjelmassa on kirjattu, tarkoitus oli, että ”nykyaikaiset kalatalousvelvoitteet toteutetaan myös pienten patojen osalta ja hallitus päivittää vesilakia siten, että vanhojen vesilupien päivityksen lisäksi niin sanotuille nollavelvoitelaitoksille voidaan asettaa kalatalousvelvoitteita”. ”Lisäksi hallitus vastaa vesipuitedirektiivin vaatimuksiin kansallisella lainsäädännöllä ja sujuvoittaa kalatiehankkeiden etenemistä ja mahdollistaa kokeiluja ja pilotointeja vesistöissä.”

Mutta valitettavasti tällä lakiesityksellä nyt ei todellakaan näitä luvattuja toimia tehdä, ja tämä ei toteuta hallitusohjelman tavoitteita. Päinvastoin tällä nyt taas betonoidaan sitä nykytilaa näiden pienten laitosten osalta niin, että kun oli ajatus siitä, että saisimme todellakin näitä patoja purettua ja saisimme näille nollavelvoitelaitoksille tehtyä kalatiet tai purkaa ne — ne ovat usein niin pieniä, että se on oikeastaan se fiksuin ratkaisu — niin tällähän ei sitä toteuteta. Eikä tällä päästä siihen jo vuonna 2012 hyväksyttyyn kalatiestrategiaan, jossa korostetaan nimenomaisesti sitä, että tehokas tapa on kalojen

luontaisen lisääntymiskierron mahdollistaminen, eivät suinkaan istutukset, jotka tällä lakiesityksellä nyt kuitenkin nostetaan yhdenvertaiseksi vaihtoehdoksi.

Sen takia kannatan tuota edustaja Meriluodon tekemää hylkäysehdotusta ja näitä vastalauseen mukaisia lausumaehdotuksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Elo.

20.09 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Vesivoiman aiheuttama vaelluskalakantojen häviäminen ja ahdinko on yksi Suomen historian suurista epäonnistumisista ja todellinen katastrofi luonnolle. Viime vuosina on toki nähty joitain onnistumisia, kun vaelluskaloja on saatu palautettua vesistöihin, mutta työ virtavesiluonnon elvyttämiseksi etenee aivan liian hitaasti, ja tällä hetkellä noin puolella kaikista vesivoimaloista ei ole lainkaan kalatalousvelvoitteita.

Vesilain uudistus on siis välttämätön, mutta tämä hallituksen valitsema toteutustapa on valitettavasti valtava pettymys ja vesittää koko lain tarkoituksen. Tämän esityksen perusongelma on, että kalatalousvelvoitteita ei uloteta pieniin voimaloihin vaan tyydytään ainoastaan avaamaan siihen mahdollisuus. Kohtuullisuusvaatimuksen vuoksi pienet voimalat rajautuvat käytännössä ulos aidosti vaikuttavien velvoitteiden piiristä. Luonnonsuojeluliiton arvion mukaan lähes 150 voimalaa jää edelleen velvoitteiden ulkopuolelle. Tämä ei todella täytä sitä tavoitetta, miksi tätä lakia on lähdetty tekemään. Lisäksi tällä lailla ja nykyisillä resursseilla kaikkien nollavelvoitelaitosten läpikäymiseen menisi jopa kymmeniä vuosia. Hallitus itse olettaa, että elinvoimakeskukset panevat vireille korkeintaan muutamia hankkeita vuodessa, ja tämä ei vastaa mitenkään Suomen omaa tavoitetta pysäyttää luontokato vuoteen 2030 mennessä.

Arvoisa puhemies! Niin sanottujen nollavelvoitelaitosten osuus kokonaissähköntuotannostamme on marginaalinen, ja kalateiden rakentaminen jokaiseen nollavelvoitelaitokseen tarkoittaisi vuositasolla 0,02 prosentin poistumaa Suomen sähköntuotannosta. Siis kyse ei ole sähköhuollosta, vaan kyse on valinnasta. Vesivoimayhtiöiden etu on valmistelussa nyt painanut hallituksen vaakakupissa enemmän kuin vesiluonto. Kuten täällä on todettu, tämä esitys ei myöskään ota riittävästi huomioon EU:n vesipuitedirektiiviä, eikä se vastaa täysimääräisesti siihen, mitä komissio Suomelta rikkomusmenettelyssä edellyttää.

On valitettavaa, että ympäristövaliokunta ei kyennyt parantamaan tätä hallituksen luokatonta esitystä, vaikka pieni toivonpilkahdus oli maa- ja metsätalousvaliokunnassa, kun sieltä lausuttiin tästä esityksestä kriittisesti. Edes lakihankkeen taustalla olleen työryhmän ehdotusta lunastus- ja korvausperusteista ei saatu lakiin.

Jotta esityksen tavoitteet vaelluskalojen palauttamisesta voitaisiin aidosti saavuttaa, vähämerkityksellisten voimaloiden lunastaminen ja purkaminen tulisi mahdollistaa ja purettujen voimalaitosten kosket sen jälkeen ennallistaa. Tällaisenaan laki ei vaelluskalojen ahdinkoa juurikaan lievitä, ja siksi myös kannatan tämän esityksen hylkäämistä ja palauttamista uudelleen valmisteltavaksi sillä tavalla kuin ympäristövaliokunnan mietintöön tehdyssä vastalauseessa lausumien kautta esitetään.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

22. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi siviilipalveluslain muuttamisesta ja eräiksi muiksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 196/2026 vp
Valiokunnan mietintö TyVM 12/2026 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 22. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Keskustelu

20.13 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! On selvää, että Suomen turvallisuusympäristö on muuttunut pysyvästi. Venäjän raakalaismainen, raukkamainen ja rikollinen hyökkäyssota Ukrainassa ja uudet teknologiat muuttavat myös Suomen puolustuksen tarpeita. Siksi meidän on tarkasteltava maanpuolustusta ja varautumista kokonaisuutena.

Yleinen asevelvollisuus on ja säilyy Suomen puolustuksen kivijalkana, mutta sen rinnalla tarvitsemme vahvaa yhteiskunnan kriisinkestävyyttä ja toimivaa siviilivarautumista. Kotivara on jokaisen suomalaisen varautumista ja tärkeä osa kokonaisturvallisuuttamme.

Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä siviilipalvelus kytketään aiempaa vahvemmin osaksi kokonaisturvallisuutta. Koulutuksessa painotettaisiin jatkossa yhä enemmän muun muassa väestönsuojelua ja ensiaputaitoja, huoltovarmuutta ja varautumista erilaisiin häiriötilanteisiin. Työpalvelu puolestaan suunnattaisiin sellaisiin tehtäviin, jotka tukevat yhteiskunnan valmiutta ja jatkuvuuden hallintaa. Samalla mahdollistettaisiin myös kertauspalvelus kaikille reserviin kuuluville, jotta osaaminen säilyy ajan tasalla.

Näiden muutosten myötä tämä uudistus vahvistaa siviilipalveluksen reservin käyttömahdollisuuksia. Jatkossa siviilireserviläisiä voidaan hyödyntää nykyistä laajemmin esimerkiksi suuronnettomuuksien, laajojen häiriötilanteiden, pandemioiden tai väestönsuojelutehtävien yhteydessä hallitusti ja harkitusti vain erityisestä poikkeuksesta johtuen.

Arvoisa puhemies! Tässä uudistuksessa ei ole kyse siviilipalveluksen militarisoimisesta. Kyse on siitä, että myös siviilipalveluksen kautta hankittu osaaminen ja työpanos voidaan hyödyntää nykyistä paremmin koko yhteiskunnan hyväksi. Silloin kun Suomi kohtaa häiriöitä tai kriisejä, jokaisella palvelusmuodolla on oma tärkeä tehtävänsä. Maanpuolustus ei ole ainoastaan aseellista puolustusta vaan myös kykyä pitää yhteiskunta toimintakykyisenä vaikeina aikoina.

Tällä esityksellä vahvistamme Suomen kokonaisturvallisuutta, viranomaisten toimintakykyä ja kansallista kriisinkestävyyttä. Siksi tämä esitys on hyvä, tarpeellinen ja erittäin ajankohtainen. Kannatan esitystä, ja se on vielä parempi valiokunnan käsittelyn jälkeen. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

20.16 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakiesitys oli työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan käsittelyssä, ja kävimme tämän perusteellisesti läpi. Tämä pohjautuu parlamentaarisen asevelvollisuuskomitean mietintöön, ja sillä lailla tämä on valmisteltu niitten tarpeiden pohjalta, mitä siellä on nostettu esiin. Se, että tämä kokonaisturvallisuuden toimintamalli on tässä lähtökohta sen pohjalta, on hyvä asia. Sitten tässä myös kehitetään sitä aluetta, että voi vaihtaa siviilipalveluksesta varusmiespalvelukseen tai päinvastoin, mikä on hyvä.

Se, mikä tässä on erityisen mielenkiintoista, on se, että nyt kun siviilipalveluksessa on noin 2 000—2 300 henkilöä vuosittain, siinä mielessä puhutaan aika isosta määrästä, mutta siviilipalveluksessa olemisen aikana koulutetaan ja sitä koulutusjaksoa on tässä myös pidennetty, ja se on hyvä asia. Sitten kun katsoo niitä asioita, mihin koulutetaan, niin täällä on seitsemän eri aluetta: ensimmäisenä palo- ja pelastustoimi ja väestönsuojelu, toisena ympäristö ja yhteiskunta, kolmantena kansalaisvaikuttaminen, neljäntenä väkivallan ehkäisy, viidentenä arjen turvallisuus yhteiskunnassa, varautuminen ja väestönsuojelu ja seitsemäntenä turvallinen arki ja hyvinvointi oppilaitoksissa. Näistä siviilipalvelushenkilö voi valita sitten koulutussuuntautumisen. Nämä ovat hyviä, ja niitä tarvitaan, kun pärjätään siviilissä noin laajemminkin. Ne auttavat monessa mielessä. Siinä mielessä tämä siviilipalveluslaki on ajantasaistettu, ja sitten kun halutaan, että lainsäädäntö pysyy ajan tasalla, niin valiokunnassa on lausumaehdotus, joka on seuraava: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa esityksen käytännön vaikutuksia ja arvioi esityksen tavoitteiden saavuttamista. Selvitys seurannan ja arvioinnin tuloksista on annettava työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle vuoden 2030 loppuun mennessä.”

Esitys sai laajan tuen valiokunnassa. Se ei ollut ihan yksimielinen, ja kohta varmasti kuulemme sen näkökulman, minkä takia se ei ollut yksimielinen. Tämä on valmisteltu tämän parlamentaarisen työn pohjalta. Sen takia tämä on enemmistön tahto.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Elo.

20.19 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys siviilipalveluksen muuttamiseksi perustuu tosiaan parlamentaarisen asevelvollisuuskomitean ansiokkaaseen ja varsin yksituumaiseen työhön ja on lähtökohtaisesti kannatettava ja perusteltu. On tärkeää, että siviilipalveluslakia tarkastellaan aika ajoin, jotta se pysyy ajan tasalla maailman ja olosuhteiden muuttuessa. Siksi tämä valiokunnan mietintöön sisällytetty seurantalausuma on todella tärkeä.

Tällä muutoksella siviilipalvelus kytketään nykyistä selkeämmin kokonaisturvallisuuteen ja mahdollistetaan siviilipalvelushenkilöiden käyttö väestönsuojelutehtävissä. Tavoitteena on varautumiseen ja valmiuteen kytkeytyvien palvelustehtävien mahdollistuminen, kuitenkin niin, että palveluspaikkojen riittävyydestä huolehditaan eikä palveluspaikkana toimimista rajoiteta nykyisestä. Lisäksi parannetaan siviilipalvelusta suorittavien asemaa muun muassa ruokarahan ja majoituskorvauksen osalta. Nämä ovat kaikki hyviä ja tärkeitä muutoksia ja parannuksia. Pidän myös sinänsä tätä muutosta, mitä tässä nyt esitetään, perusteltuna myös muuttuneen turvallisuustilanteen takia.

Mutta sitten se, mihin tässä edellisessä puheenvuorossa viitattiin, että tämä mietintö ei nyt ollut kokonaan yksimielinen. Sinänsä se erimielisyysvastalause liittyy erilliseen lausumaan, ei niinkään tämän mietinnön sisältöön kokonaisuutena. Perustuu siihen, että

samaan aikaan on tärkeätä huolehtia siitä, että siviilipalvelus säilyy palvelusmuotona, joka mahdollistaa asevelvollisuuden toteuttamisen vakaumuksen huomioivalla tavalla. Tämä on ollut lainvalmistelun lähtökohta, ja se todetaan myös tässä valiokunnan mietinnössä. Valiokunnan kuulemisissa kuitenkin nousi esiin, että esitys ei kaikilta osin huomioi riittävän selkeästi siviilipalveluksen asemaa asevelvollisuudesta erillisenä palvelusmuotona. Siviilipalvelus on vakaumukseen perustuva, ei sotilaallinen vaihtoehto aseelliselle palvelukselle, eikä tätä eroa pidä hämärtää, vaikka turvallisuustilanne on muuttunut.

Esitys ei myöskään puutu siviilipalveluksen kestoon, joka vastaa edelleen pisintä asepalvelusta, vaikka yksi tämän perusteluista, kertausharjoitusten puuttuminen, nyt poistuu. YK:n ihmisoikeuskomitea on antanut siviilipalveluksen kestosta Suomelle huomautuksen. Vihreiden pitkän linjan tavoite on ollut lyhentää siviilipalvelusta niin, että sen pituus ei ole rangaistusluonteinen suhteessa varusmiespalvelukseen.

Arvoisa puhemies! komitean työn pohjalta valmisteltu laki siviilipalveluksen muuttamiseksi on siis sinänsä kannatettava, mutta siviilipalveluksen kehittämistä on kuitenkin jatkettava sen omilla ehdoilla ja pidettävä se määritelmällisesti ja tosiasiallisesti riittävän erillään asepalveluksesta. Tämä on se asia ja kysymys, jonka takia tähän vastalauseen jätimme, jossa on erillinen lausuma, ja siksi esitän, että hyväksytään vastalauseen mukainen lausuma, joka kuuluu: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin siviilipalveluksen kehittämiseksi niin, että sen kestoon liittyvät epäkohdat korjataan, lainsäädännöstä poistetaan rankaisevat elementit omantunnonsyistä aseista kieltäytyville ja kansalaisten vakaumusta kunnioitetaan kansainvälisten ihmisoikeussopimusten mukaisesti.”

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Pekonen.

20.22 **Aino-Kaisa Pekonen vas:** Arvoisa rouva puhemies! Turvallisuusympäristömme on muuttunut, ja on ymmärrettävää, että myös siviilipalvelusta halutaan kehittää. Siviilipalvelusjärjestelmä on kuitenkin luotu vakaumuksellisille aseistakieltäytyjille soveltuvaksi palvelusmuodoksi, ja siviilipalveluksen kehittämisessä tämä on otettava huomioon. Epäsuorasti asevoimia tai sotilaallista valmistautumista tukeva palvelus on vastoin monien aseistakieltäytyjien vakaumusta. Siviilipalveluksen on jatkossakin säilyttävä sisältönsä puolesta vakaumuksellisille aseistakieltäytyjille sopivana palveluksena.

Se, mihin tämä lakiuudistus ei puutu, on siviilipalveluksen kesto. Kansainväliset ihmisoikeuksia valvovat elimet, kuten Yhdistyneiden kansakuntien ihmisoikeuskomitea, pitivät nykyistä siviilipalvelusaikaa rangaistusluontoisena. Siviilipalvelus kestää 347 vuorokautta, kun taas valtaosa varusmiehistä palvelee lyhimmän mahdollisimman ajan eli 165 vuorokautta. Siviilipalvelus on siis kestoltaan yli tuplasti pidempi, ja tähän on saatava muutos. Siviilipalveluksen kestoa tulisi lyhentää tavalla, joka ottaa huomioon Suomen kansainväliset ihmisoikeusvelvoitteet. Lisäksi totaalikieltäytyjien rankaisemisesta tulee luopua.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Elon tekemää ehdotusta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lundén.

20.24 **Mikko Lundén ps:** Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Suomen turvallisuus ei ole vain yhden asian varassa, vaan kokonaisturvallisuus rakentuu monesta eri asiasta. Turvallisuuteen tarvitaan vahvaa maanpuolustusta mutta myös sitä, että koko suomalainen yhteiskunta kykenee toimimaan erilaisissa kriisi- ja häiriötilanteissa. Meillä Suomessa maanpuolustusvelvollisuuden voi täyttää monin eri tavoin: osa suorittaa aseellisen palveluksen, osa aseettoman palveluksen ja osa sitten siviilipalveluksen. Kaikki nämä ovat tapoja kantaa vastuuta omasta maastamme ja sen turvallisuudesta. Siviilipalvelus tulisikin kytkeä nykyistä tiiviimmin osaksi yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta. Kriisitilanteessa jokaisella pitää olla oma tehtävänsä ja mahdollisuus osallistua yhteisen turvallisuuden ja myös yhteiskunnan ylläpitämiseen.

Arvoisa rouva puhemies! Tämän esityksen myötä siviilipalveluksen suorittaneita voitaisiin jatkossa hyödyntää nykyistä paremmin viranomaisten tukena erilaisissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Myös siviilipalveluksen reserville voitaisiin järjestää kertauspalvelusta. Käytännön esimerkkinä tämä voisi tarkoittaa osallistumista suuronnettomuuden tai muun vakavan kriisin yhteydessä, kun tarvitaan apua ihmisten evakuoinnissa, ensiavussa, muonituksessa tai muussa ensihuollossa. Nämä ovat tilanteita, joissa koulutetuista ja tehtäviin perehtyneistä ihmisistä voi olla äärettömän suuri apu viranomaisille. Tässä esityksessä on myös se hyvä puoli, että jatkossa siviilipalveluksen reserviä voitaisiin määrätä palvelukseen nykyistä laajemmin poikkeusoloissa. Se kuitenkin edellyttää sitä, että palveluspaikkoja on riittävästi ja että ihmiset saavat näihin tehtäviin tarvittavan koulutuksen.

Arvoisa rouva puhemies! Tämän esityksen tarkoitus on myös tehdä järjestelmästä aikaisempaa joustavampi. Esimerkiksi jatkossa ihmisillä olisi mahdollisuus vaihtaa jo aloitetusta siviilipalveluksesta varusmiespalvelukseen. Samoin annetaan mahdollisuus palata Puolustusvoimien reserviin vielä täydennyspalveluksen aloittamisen jälkeen.

Suomen turvallisuus ei ole vain Puolustusvoimien tai yksittäisten viranomaisten harteilla. Turvallisuus on meidän koko yhteiskunnan yhteinen asia. Meidän pitää varautua erilaisiin tilanteisiin ennalta eikä vasta siinä vaiheessa, kun kriisi on jo päällä. Silloin on tärkeää, että tiedämme, mitä kukin tekee, ja että meillä on käytettävissä riittävästi osaavia ihmisiä. Siviilipalveluksen suorittaneet ovat osa kokonaisturvallisuutta. Siksi on hyvä, että heidän osaamistaan ja valmiuttaan tullaan jatkossa hyödyntämään nykyistä paremmin yhteiskuntamme hyväksi. — Kiitos, arvoisa rouva puhemies.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

23. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion eläkerahastosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 231/2026 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 26/2026 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 23. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Sieltä edustaja Pekonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

20.27 **Aino-Kaisa Pekonen vas:** Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että Valtion Eläkerahastosta valtion talousarvioon vuonna 2027 siirrettävä määrä olisi 67,5 prosenttia valtion eläkemenosta. Siirrettävä määrä olisi vuosien 2028—2037 välillä 49,5 prosenttia valtion eläkemenosta, ja vuodesta 2038 eteenpäin siirrettävä määrä olisi pysyvästi 48 prosenttia valtion eläkemenosta.

Vuoden 2027 tuloutusta kasvatettiin 102 miljoonalla eurolla eli yhteensä 204 miljoonalla eurolla, kun huomioidaan myös vuoden 2025 linjaus. Nämä uudet tuloutukset tulevat jo aiemmin päätetyn 1 050 miljoonan tuloutuksen päälle. Toistuvat ylimääräiset tuloutukset Valtion Eläkerahastosta valtion budjettiin eivät ole kestävää taloudenpitoa. Valtion nettovelka-asema saattaa jopa heikentyä siirtojen takia, mikäli rahaston odotetut tuotot heikkenevät enemmän kuin valtionvelan korkomenot pienenevät siirron aikaansaaman pienemmän velkaantumisen myötä. Kuten valiokunta nostaa esille mietinnössään, valtio voi lisäsiirtojen myötä menettää tuotot sekä edelleen tuotoille saatavat tuotot, joita se olisi voinut saada rahastoon sijoitetuista varoista.

Lisäsiirtojen vaihtoehtoiskustannusta voidaan arvioida sen pohjalta, että vuosina 2001—2025 rahaston sijoituksille saatu vuosituotto on ollut keskimäärin 5,7 prosenttia, mikä on ylittänyt keskeisellä ajanjaksolla velanoton keskimääräisen 2,5 prosentin kustannuksen. Tämän historiatiedon perusteella arvioituna vaihtoehtokustannus noin 200 miljoonan euron vuotuiselle lisäsiirrolle olisi vuosittain noin 6—26 miljoonaa euroa vuosille 27—30 kumuloituen yhteensä 65,1 miljoonaan euroon. Edellä esitetty laskelma ei ota huomioon sitä, että lisäsiirrot voisivat aiheuttaa myös rahaston sijoitusten riskitason laskua, mikä voi osaltaan johtaa sijoitustuottojen heikkenemiseen edelleen.

Toisaalta siirron kasvattamisella ei ole vaikutusta kansantalouden tilinpidon mukaisiin julkisen talouden rahoitustasapainoa kuvaaviin tilastolukuihin, koska kyse on julkisen sektorin sisäisestä siirrosta. Siirto ei myöskään vaikuta EU:n finanssipoliittisten sääntöjen mukaiseen nettomenopolkuun. Julkisen talouden kestävyyden näkökulmasta kyseessä on siis lähinnä silmänkääntötemppu, joka ei paranna julkisen talouden kestävyyttä kokonaisuudessaan.

Toistuvat ylimääräiset tuloutukset Valtion Eläkerahastosta merkitsevät sitä että Eläkerahastoa käytetään lyhyen aikavälin budjettitarpeiden rahoittamiseen eläkejärjestelmän ja julkisen talouden pitkäjänteisen kestävyyden kustannuksella. Kirjanpitokikkailu toistuvilla lisätuloutuksilla Valtion Eläkerahastosta näyttäytyy ensisijaisesti hallituksen yrityksenä peitellä talouspolitiikkansa epäonnistumista.

Arvoisa puhemies! Edellä mainituilla perusteilla esitän, että lakiehdotus hylätään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

20.31 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä lakiesityksessä käytetään Valtion Eläkerahastoa nyt sillä tavalla hyväksi, että sieltä otetaan ensin miljardi euroa valtionvelan sijasta. Siinä käy niin, että kun Eläkerahastossa tuotto on noin 5,5 prosentin luokkaa, vähän ylikin, ja nyt sitten velanottokulut ovat jotain 3—2,5 prosentin luokkaa, niin arvioidaan, että tässä on noin 2,5 prosentin ero siihen. Tämä itse asiassa on jo sellainen toimenpide, jota ei pitäisi tehdä ja ottaa tätä sijoitusta Eläkerahastosta.

Tätä määrän nostamista vielä jatketaan ja nostetaan sitä noin 200 miljoonalla eurolla vuositasolla jatkossakin. Se vaarantaa tätä eläkejärjestelmän rahoitusta. Kun eläkevastuut ovat noin vajaa 100 miljardia, 98 miljardia euroa, ja eläkevastuut, jotka tuolla rahastossa ovat vastaamassa siihen, ovat noin 25 miljardin luokkaa, voi sanoa, että nyt olisi ollut viisasta, että se olisi pidetty ennallaan.

Arvoisa rouva puhemies! Kannatan edustaja Pekosen tekemää hylkäysehdotusta.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

24. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vuoden 2027 tuloveroasteikosta ja tuloverolain muuttamisesta sekä eräiksi muiksi verolaeiksi

Hallituksen esitys HE 174/2026 vp
Lakialoite LA 10, 32, 33/2024 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 28/2026 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 24. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Edustaja Pekonen, olkaa hyvä. Hän on aktiivinen tänään, kuten te kaikki muutkin. [Aino-Kaisa Pekonen: Toisina päivinä, arvoisa puhemies!]

Keskustelu

20.33 **Aino-Kaisa Pekonen vas:** Arvoisa puhemies! Orpon hallitus on vähentänyt verojärjestelmän progressiivisuutta merkittävästi. Vasemmistoliitto peruisi hallituksen tekemät suurituloisille kohdennetut veronkevennykset ja vahvistaisi tuloverotuksen progressiivisuutta. Yhdessä sosiaaliturvaan tehtyjen leikkausten kanssa hallituksen tekemät muutokset verotukseen ovat tehneet Suomesta eriarvoisemman maan, ja vasemmistoliitto haluaa kääntää tämän kehityksen suunnan.

Vasemmistoliitto vahvistaisi tuloverotusasteikon progressiota hallituksen esitykseen verrattuna. Tämän lisäksi parantaisimme myös pieni- ja keskituloisten työntekijöiden ostovoimaa siirtämällä niin sanotut kiky-maksut työnantajan maksettavaksi. Vuoden 2016 kilpailukykysopimuksessa siirrettiin palkan sivukuluja työnantajilta enemmän palkansaajien maksettavaksi. Vasemmistoliitto vahvistaisi työntekijöiden ostovoimaa palauttamalla nämä palkan sivukulut takaisin työnantajien maksettavaksi. Kokonaisuudessaan esittämämme muutokset verotukseen ja palkan sivukuluihin vahvistaisivat pieni- keskituloisten ostovoimaa enemmän kuin hallituksen talousarvioesitys.

Palauttaisimme myös työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen verovähennysoikeuden. Verovähennysoikeuden poistaminen tiukensi ammattiliittoihin kuuluvien palkansaajien verotusta. Mikäli järjestäytyminen ja työehtosopimusten yleissitovuus heikkenevät, se voi johtaa myös pidemmällä aikavälillä tuloerojen kasvuun. Palauttaisimme työmarkkinajärjestöjen verovähennysoikeuden ja näemme perustelluksi tulevaisuudessa tuplata vähennyksen järjestäytymiseen kannustamiseksi.

Palauttaisimme myös hallituksen aiemmin poistaman työsuhdepolkupyörien veroedun, sillä se kannustaa työntekijöitä ilmaston ja terveyden kannalta suotuisaan käyttäytymiseen. Palauttaisimme työntekijöille aiemman mallin mukaisesti mahdollisuuden tehdä verotuksessa työhuonevähennyksen. Lisäksi kiinnitämme huomiota siihen, että taiteilijoiden verotus muuttui yllättäen palkansaajaa koskevan kaavamaisen työhuonevähennyksen poiston yhteydessä.

Hallituksen esitykseen sisältyy esitys, jossa lahjoitusvähennystä koskevia säännöksiä muutettaisiin siten, että vähennyskelpoisten lahjoitusten saajajoukkoa laajennettaisiin esimerkiksi sosiaali- ja terveysalan järjestöihin sekä liikuntajärjestöihin. Kannatamme esitystä erityisesti nykyisessä tilanteessa, jossa hallitus on leikannut monien järjestöjen valtionapuja. Lahjoitusvähennys tulisi myös laajentaa selkeästi koskemaan luonnonsuojeluun annettavia lahjoituksia. Näemme, että vähennyksen toimivuutta, raja-arvoja ja rajauksia on seurattava ja tarvittaessa muokattava.

Hallituksen esitykseen sisältyy ehdotus siitä, että juomapakkausten panteista saatu tulo säädettäisiin verovapaaksi tuloksi. Me kannatamme esitystä ja näemme, että pienten ja satunnaisten tulojen verovapaudesta olisi syytä säätää laajemmin. Esimerkiksi joidenkin huumausaineiden käyttäjien hoidossa käytettävä tutkitusti vaikuttava lahjakortteja hyödyntävä palkkiohoito on Verohallinnon linjausten vuoksi osoittautunut vaikeaksi toteuttaa, ja olisikin tarkoituksenmukaista, että vastaavat satunnaiset ja pienet summat eivät olisi verovelvollisuuden piirissä.

Arvoisa puhemies! Edellä mainituilla perusteilla ehdotan, että eduskunta hyväksyy vastalauseen 3 mukaiset lausumaehdotukset.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

20.37 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Kansalaisten taloudellinen turvallisuus on arjen prioriteetti. Se, että palkasta jää käteen riittävästi rahaa asumiseen, ruokaan, lasten harrastuksiin ja muihin arjen menoihin ilman jatkuvaa epävarmuutta, on yhteiskuntamme kokonaisturvallisuuden kannalta merkittävää. Siksi taloudellinen turvallisuus on yksi suomalaisen turvallisuuden tärkeimmistä ulottuvuuksista.

Tässä esityksessä tehdään ensi vuodelle täysimääräinen indeksitarkistus ansiotuloverotukseen ja kevennetään erityisesti pieni- ja keskituloisten työn verotusta. Esityksen tavoitteena on vahvistaa ostovoimaa ja parantaa työnteon kannustimia tilanteessa, jossa monet suomalaiset ovat joutuneet kantamaan huolta omasta taloudestaan.

Arvoisa puhemies! Tavalliselle palkansaajalle tässä esityksessä ei ole kyse verotaulukoista vaan konkreettisesti siitä, paljonko kuukauden lopussa jää omasta palkasta rahaa omaan käyttöön. Esitetyn arvion mukaan veroaste alenee kaikilla tulotasoilla, mutta suurin vaikutus kohdistuu juuri pieni- ja keskituloisiin palkansaajiin, erityisesti noin 20 000—60 000 euroa vuodessa oleviin vuosituloihin. Esimerkiksi 30 000 euroa vuodessa ansaitsevan verotus kevenisi 321 euroa ja 40 000 euroa vuodessa ansaitsevan verotus laskisi keskimäärin 448 euroa vuodessa.

Tämä on konkreettinen ja selkeä arvovalinta suomalaisen työn, ostovoiman ja keskiluokan taloudellisen turvallisuuden puolesta. Kyse on ennen kaikkea siitä, että yhä useampi suomalainen pystyy selviytymään arjestaan entistä turvallisemmin ja vakaammin oman palkkansa ansiosta.

Arvoisa puhemies! Taloudellinen turvallisuus tarkoittaa myös sitä, että työn tekeminen kannattaa aina. Kun työn verotusta kevennetään, palkasta jää enemmän käteen, mikä samalla vahvistaa kannustimia ottaa työtä vastaan, tehdä enemmän työtä ja rakentaa omavaraista toimeentuloa. Esitetyn arvion mukaan näillä veromuutoksilla voi myös olla myönteisiä vaikutuksia työllisyyteen ja talouskasvuun, ja juuri sitä me tarvitsemme.

Taloudellisesti vahvat kotitaloudet ovat myös vahvan Suomen perusta. Siksi pieni- ja keskituloisten ostovoiman vahvistaminen on samalla sekä sosiaalista että yhteiskunnallista turvallisuutta vahvistava teko. Useimmille ihmisille turvallisuus syntyy myös siitä, että oma talous kestää yllättävät menot ja että tulevaisuuteen voi katsoa luottavaisena, siihen, että omalla työllä tulee toimeen. Tätä luottamusta tulevaan me haluamme vahvistaa.

Kannatan esitystä, ja se on vielä parempi valiokunnan käsittelyn jälkeen. — Kiitoksia, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Meriluoto.

20.41 **Laura Meriluoto vas:** Arvoisa puhemies! Kannatan lämpimästi edustaja Pekosen tekemää ehdotusta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

20.42 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Meillä on tässä lakiesitys, jossa käsitellään aika monia palkansaajalle tärkeitä asioita, tuloveroasteikkoja ja sitten matkakuluvähennystä ja myöskin yhteisöveroprosenttia, ja siinä mielessä tässä on isoja kysymyksiä.

Ensinnäkin tästä työmatkakuluvähennyksestä. Olemme esittäneet suurempia työmatkakuluvähennyksiä kuin hallitus on esittänyt. Meillä minimiraja olisi se 750 euroa, omavastuuraja, ja hallituksen esityksessä se on 900 euroa. Meillä on korkeampi tämä yläraja, hallituksen esityksessä 7 800 ja täällä meidän esityksessä 8 400. Myös indeksin osalta olemme 0,07 prosenttiyksikköä alemmalla tasolla alle 90 000:n verotettavan ansiotulon osalta. Eli meillä on tällaisia selkeitä eroja pieni- ja keskituloisen palkansaajan osalta näitten asioitten hoitamisessa.

Olemme tämän ensimmäisessä käsittelyssä nämä muutosesitykset tehneet, ja ne on äänestetty. Nyt tässä toisessa käsittelyssä esitän tätä vastalauseen 1 mukaista lausumaehdotusta: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus huolehtii siitä, että yhteisöverokanta on 20 prosenttia verovuodesta 2027 alkaen ja että yhteisöverokannan alentamisen vuoksi suunniteltua kuntien verotulomenetysten kompensaatiota ei toteuteta verontilityslaissa eikä valtion talousarviossa.” — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohi poissa. Edustaja Mikkonen, Krista.

20.44 **Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys koskee ensi vuoden verotusta, ja hallitus jatkaa tutulla linjallaan. Orpon hallituksen politiikka on kasvattanut eriarvoisuutta. Se on keventänyt etenkin kaikkein varakkaimpien verotusta samalla, kun se on kohdistanut suurimman osan leikkauksista lapsiin ja nuoriin sekä jo valmiiksi heikoimmassa asemassa oleviin.

Viime viikolla THL julkaisi selvitykset, jotka kertoivat, että hallituksen politiikan myötä 102 000 uutta ihmistä on tippunut köyhyyteen ja näistä 22 000 on lapsia. Kaikkein köyhimpien tulot ovat laskeneet 80 eurolla kuukaudessa, kun rikkaimpien tulot ovat päinvastoin nousseet 50 eurolla.

Hallituksen politiikka on ollut monella tavalla poikkeavaa siitä, mihin olemme Suomessa tottuneet, koska vaikeinakin aikoina Suomessa on laajasti pidetty kiinni siitä, että eriarvoisuus ei kasvaisi ja tuloerot eivät syventyisi, mutta tämä hallitus on valinnut toisin. Sen takia olemme vastalauseessa 2 tehneetkin muutosesityksiä tähän lakiesitykseen sekä pykälämuutosesityksiä ja muutoksia verotaulukkoon sekä myös lausumaehdotuksia.

Tällä esityksellä hallitus esittää myös yrittäjävähennyksen korotusta puolella prosenttiyksiköllä 5,5 prosenttiin, vaikka hallitus itsekin omassa esityksessään toteaa, että ei voi odottaa, että se vaikuttaisi merkittävästi eri liiketoiminnan kannustimiin. Muutos myös kohdistuu verrattain hyvätuloisille: 25 prosenttia vähennyksestä ohjautuu yli 100 000 euroa ansaitsevalle joukolle, johon kuuluu seitsemän prosenttia kaikista yrittäjävähennyksen saajista. Elikkä tämänkin osalta edelleen näiden jo valmiiksi hyvätuloisten tilannetta helpotetaan edelleen, kun sitten pienituloisia taas kuritetaan.

No, sitten tässä esityksessä on myös muutoksia lahjoitusvähennykseen. Pidämme sinänsä ihan perusteltuna, että vähennyskelpoisten lahjoitusten saajajoukkoa laajennettaisiin ja yhtenäistettäisiin yhteisöjen ja luonnollisten henkilöiden vähennyskelpoisten lahjoitusten saajajoukkoa. Tätä lahjoitusvähennystä myös laajennetaan niin, että se kattaisi tiedettä, taidetta, suomalaisen kulttuuriperinnön säilyttämistä, liikuntaa, urheilua, lasten ja nuorten hyvinvointia, sosiaalista hyvinvointia ja terveyttä tukevia lahjoituksia. Tämä on ihan perusteltua, mutta katsomme kyllä, että lahjoitusvähennys tulisi laajentaa koskemaan myös ilmastokriisin ja luontokadon hillintää, eläinten oikeuksia ja globaaleja aiheita, kuten kehitysyhteistyön parissa työskenteleviä järjestöjä. Nämä ovat myös tahoja, joista hallitus on leikannut, esimerkiksi kehy-järjestöistä, hyvin hyvin kovalla kädellä, ja vaikuttaa varsin ideologiselta valinnalta, että tästä lahjoitusvähennyksestä nimenomaan nämä tietyt tahot jätetään ulkopuolelle, kun muuten sitä on laajennettu jo melkein kaikkiin erityyppisiin järjestöihin. Me esitämme myös, että alarajaa laskettaisiin 240 euroon. Katsomme, että tämä muutos tukisi laajempaa kansalaisten osallistumista ja kannustaisi pitkäjänteiseen lahjoittamiseen.

Sitten me esitämme lausumassa, että hallitus palauttaisi työmarkkinajärjestöjen verovähennysoikeuden, jonka hallitus on lakkauttanut. Vihreiden näkemyksen mukaan työmarkkinajärjestöjen verovähennysoikeuden poistamiselle ei ole perusteita. Se on omiaan heikentämään työntekijöiden järjestäytymisastetta ja on osa hallituksen yksipuolista ja epäreilua työmarkkinakokonaisuutta, joka on luonut poikkeuksellisen määrän epävarmuutta suomalaiseen työelämään.

Lisäksi hallitus on myös poistanut työsuhdepolkupyörien verovapauden, ja katsomme, että tämä tulisi myös palauttaa. Tämä verovapaus on ollut hyvin toimiva kannustin pyöräilyn lisäämiseksi. Pyöräilyn lisääminen on tietysti perusteltua ei ainoastaan ilmastotavoitteiden näkökulmasta vaan myös kansanterveyden näkökulmasta, ja tähän liittyen meillä on lausumaehdotus numero 2.

Sitten vielä kolmantena lausumaehdotuksena haluamme varmistaa, että myös muiden pienimuotoisten tulojen verovapaus kuin pullopanttien osalta säädettäisiin verovapaaksi tuloksi. Panttipullojen verovapaus on sinänsä ihan hyvä asia, mutta todellakin olisi tässä

yhteydessä hyvä linjata myös muista vastaavanlaisista pienimuotoisista tuloista. Näistä yksi esimerkki on huumeriippuvaisten palkkiohoidot.

Arvoisa puhemies! Esitän näin siis vastalauseen 2 mukaiset pykälämuutosesitykset ja lausumaehdotukset.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Elo.

20.49 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Edustaja Krista Mikkonen kävi tässä hyvin läpi vihreiden vastalauseen mukaisia asioita. Nostan sieltä lyhyesti vain muutaman.

Todella tärkeää on tämä lahjoitusten verovapausoikeuden laajentaminen sillä tavalla, että myös esimerkiksi ympäristö- ja luontojärjestöt ja kehitysyhteistyöjärjestöt voisivat sitä hyödyntää. Itsekin olen tästä lakialoitetta aikanaan tehnyt.

Samoin nostan tämän työsuhdepyörien verovapausoikeuden. On todella harmillista, että hallitus sen meni poistamaan. Se on todella tärkeä keino ihmisten arkiliikunnan lisäämiseen, jota meidän pitäisi kaikin tavoin tukea, jotta me saadaan ihmisten toimintakykyä ylläpidettyä ja sillä tavalla myös sotekustannuksia alennettua. Siinä on kyllä nyt tehty turhanaikainen leikkaus asiaan, jolla olisi paljon hyvää saatavissa aikaan.

Muilta osin toki tuen kaikkia näitä edustaja Krista Mikkosen tekemiä esityksiä, eli kannatan hänen tekemiään esityksiä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina.

20.51 **Anna-Kristiina Mikkonen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssämme on vuoden 2027 tuloverotus ja samalla kysymys siitä, miten verotuksen muutokset kohdistuvat eri tuloryhmiin. Valtiovarainvaliokunnan mietintöön jätetyssä sosiaalidemokraattien vastalauseessa 1 lähdetään siitä, että verotuksen tulee perustua maksukykyyn, tukea työntekoa ja kohdella eri tulolajeja mahdollisimman tasapuolisesti.

Vastalauseessa esitetään pieni- ja keskituloisten ansiotuloverotuksen keventämistä. Samalla kaikkein suurimpien ansiotulojen verotusta kiristettäisiin suhteessa hallituksen esitykseen. Tavoitteena on kohdentaa veronkevennyksiä nykyistä tasaisemmin.

Erityisen tärkeä kysymys on työn vastaanottamisen kannattavuus. Vastalauseessa esitetään korotettua työtulovähennystä nuorten, pitkäaikaistyöttömien ja työssä jatkavien ikääntyneiden työllistymisen tukemiseksi.

Myös työmatkakulujen verovähennyksellä on suuri merkitys. Erityisesti Itä-Suomessa ja harvaan asutuilla alueilla oma auto on monelle välttämätön työssäkäynnin edellytys. Pitkät etäisyydet ja puutteelliset joukkoliikenneyhteydet vaikuttavat suoraan siihen, millaisia työpaikkoja ihmisillä on mahdollisuus ottaa vastaan. Sosiaalidemokraattien vastalauseessa esitetäänkin matkakuluvähennyksen omavastuun alentamista ja enimmäismäärän korottamista.

Veropolitiikka vaikuttaa myös kuntien ja valtion mahdollisuuksiin rahoittaa palveluita. Vastalauseeseen sisältyvässä lausumaehdotuksessa esitetään yhteisöverokannan säilyttämistä 20 prosentissa vuoden 2027 alusta sekä siihen liittyvien kuntien verotulomenetysten kompensaation toteuttamatta jättämistä.

Kyse on siis kahdesta erilaisesta veropoliittisesta painotuksesta. Hallituksen esityksessä korostuvat veronkevennykset, kun taas sosiaalidemokraattien vaihtoehdossa painotetaan

veronkevennysten kohdentamista, työnteon kannustimia ja veropohjan turvaamista. Eduskunnan tehtävänä on arvioida näiden ratkaisujen vaikutuksia sekä kansalaisten toimeentuloon että julkisen talouden kestävyyteen.

Tällä saatteella kannatan edustaja Lauri Lylyn esittämää vastalauseen 1 mukaista lausumaehdotusta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Räsänen, Joona.

20.53 **Joona Räsänen sd:** Arvoisa puhemies! Niin kuin aikaisemminkin olen todennut, ensi vuoden osalta tämä hallituksen esitys tuloveroasteikoiksi ja tuloverolainsäädännön muutoksiksi on huomattavan paljon oikeudenmukaisempi kuin mitä se tällä kaudella muutoin on ollut. Eli ensi vuoden osalta varsinkin ansiotuloverotuksessa suurimmat veronkevennykset kohdistuvat tänne pieni- ja keskituloisiin. [Arto Satonen: Oikein!] Mutta sitten on syytä huomata kyllä, että kun nämä ensi vuodelle tulevat muutokset ja kaikki muut muutokset, joita tuloverotukseen on tällä vaalikaudella tehty, lasketaan yhteen, niin tosiasia muuttuu aika lailla toisenlaiseksi. Tätä voi kuvata siten, että tavalliset suomalaiset joutuvat tyytymään näissä tuloverotuksen muutoksissa muutamien kymppien veronalennuksiin ja sitten vastaavasti täällä suurempituloisissa, esimerkiksi siellä ministeritason tuloilla, puhutaan sitten jo useammista tuhansista euroista. Elikkä vaikka ensi vuoden osalta profiili on huomattavasti oikeudenmukaisempi, niin kun katsotaan kaikki tällä vaalikaudella tehdyt muutokset tänne tuloverotuksen puolelle, niin tosiasia on se, että kyllä ne erittäin epäoikeudenmukaisesti painottuvat ja suosivat yhteiskunnan kaikista suurituloisimpia. Tästä ei pääse yli eikä ympäri.

Arvoisa puhemies! Mitä tulee sitten tähän muutoin tuloverotuksen kokonaisuuteen ja siihen lausumaehdotukseen, jonka tässä edustaja Lyly teki ja jota edustaja Anna-Kristiina Mikkonen kannatti, niin siinähän otetaan kantaa tähän suurimpaan epäkohtaan verotuksen puolelta, joka sinne ensi vuodelle on kohdistumassa, ja sehän liittyy tähän yhteisöveron alentamiseen ja sitten totta kai tämän verotulomenetyksen kompensoimiseen kunnille. Tämän yhteenlaskettu vaikutushan nykyisillä verotulotiedoilla on aika lailla 850 miljoonaa euroa ensi vuonna. Eli sen verran tulemme sitten näkemään verotulomenetyksiä, joka tulee johtamaan siihen, että siltä osin valtiontalouden alijäämä ja koko julkisen talouden alijäämä kasvaa. Tilanteessa, jossa olemme näinkin raskaasti alijäämäisiä, tätä päätöstä voi kyllä todella edesvastuuttomana pitää.

Siksipä olisi hyvä, että eduskunta tässä tilanteessa antaisi vahvan kannanoton siihen, että tämä asia vielä harkittaisiin uudelleen, koska tämän ehtisi vielä perumaan ja välttämään sen, mikä edessä on. Elikkä tämä noin miljardi euroa, joka nyt kevennetään yhteisöveroa, on sitten säästettävä muualta tai joitakin muita veroja on jatkossa kiristettävä. Senkin osalta olisi rehellistä todeta, että tässä julkisen talouden tilanteessa tällaiseen vajaan miljardin euron veronkevennykseen ei tosiasiallisesti ole varaa, ja senpä takia tätä lausumaehdotusta voi hyvin tukea.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Satonen.

20.56 **Arto Satonen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Aivan lyhyesti haluan kuitenkin todeta sinne pöytäkirjaan asian, jonka kyllä edustaja Räsänen ja muutkin läsnäolijat

varmasti tietävät. Kysyin nimittäin nykyajan tapaan tekoälyltä, onko Orpon hallitus kohdistanut ansiotuloveron kevennyksensä pieni- ja keskituloisille palkansaajille, ja vastaus oli, että noin kaksi kolmasosaa vaalikauden ansiotuloveron kevennyksestä on kohdistettu pieni- ja keskituloisille palkansaajille. Tämä on kuitenkin hyvä muistaa isossa kuvassa, vaikka se vaikutus ei yksilötasolla olekaan sama.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona.

20.57 **Joona Räsänen sd:** Arvoisa puhemies! On varmaan syytä jatkaa tätä pöytäkirjaan merkitsemistä, ja itse asiassa allekirjoitan täysin sen, mihin edustaja Satonen tuossa lopulta päätti. Elikkä kun katsotaan näitä ansiotuloverotuksen kevennyksiä, miten ne todella jakautuvat pieni- keskituloisten ja toisaalta sitten suurempituloisten välillä, niin on totta, että koska pienempi- ja keskituloisia suomalaisia on huomattavasti enemmän, tämä kokonaissumma tietenkin, mikä ansiotuloverotuksessa käytetään heidän kevennykseensä, on huomattavasti suurempi kuin se, mikä käytetään suurempituloisille, mutta koska suurempituloisia on huomattavasti vähemmän, niin hehän tästä veronkevennyksestä saavat huomattavasti suuremman osan. Tätä voi verrata siihen, että kun viime vuonna esimerkiksi tästä ylimpien marginaaliverojen alentamisesta puhuttiin bruttona miltei 500 miljoonasta eurosta, joka nyt kohdennettiin todella yhteiskunnan kaikista suurempituloisimmille, niin siellä ne yksittäiset kevennykset sitten henkilötasolla olivat useampia tuhansia euroja jopa. Sitten kun me katsomme, mitä ovat tarkoittaneet nämä pieni- ja keskituloisille tarkoitetut veronkevennykset, niin niissä henkilökohtainen hyöty on sitten kaikkien muidenkin muutosten jälkeen ollut muutamia kymppejä.

Tosiasia on todella se, että kun me katsomme, miten veronkevennykset ovat henkilökohtaisella tasolla ihmisten käteen jääviä tuloja muuttaneet, niin pieni- ja keskituloiset ovat joutuneet tyytymään muutamiin kymppeihin ja valitettavasti sitten suurempituloiset ovat näistä hyötyneet monikymmenkertaisesti, jopa satakertaisesti. Tätä ei voi kyllä pitää oikeudenmukaisena veropolitiikkana ajassa, jossa julkinen talous velkaantuu niinkin nopeata tahtia kuin se tällä vaalikaudella on velkaantunut.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Lyly.

20.59 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Satonen viittasi näihin lukuihin, ja edustaja Räsänen vastasi sillä tavalla kuin se tilanne on, että suurituloisia on määrällisesti tosi pieni määrä suhteessa siihen muuhun joukkoon. Tämä kohdentuu, muun muassa marginaaliveron kuuden prosenttiyksikön lasku, aika pitkälle siihen porukkaan, ja se näkyy vuositasolla tuhansina euroina näitten ihmisten tuloissa. Siinä mielessä, kun katsotaan, että meidän julkista taloutta pitää sopeuttaa, oliko juuri se ryhmä, joka tarvitsee lisää tilaa elämiseen, erityisesti nyt, kun katsotaan sitä, mitä hallitus on tehnyt arvonlisäveron korotuksen osalta. Siinä pieni- ja keskituloiset käyttävät kulutukseen käytännössä kaikki tulonsa, ja se näkyy myös siellä. Sitten tuloveroasteikkojen osalta täytyy muistaa, että siellä myös tapahtuu kiristyksiä sillä tavalla, että niiden takana ay-jäsenmaksujen verovähennysoikeus poistuu, ja se näkyy myöskin sillä tavalla, että se vie tuosta alennuksesta aika merkittävän osan pois.

Arvoisa rouva puhemies! Kuitenkin kaikkein suurin kysymys on tämä yhteisöveron lasku 20 prosentista 18 prosenttiin. Sen rahoitus on otettu Valtion Eläkerahastosta

vippaamalla, mutta seuraaville vuosille sille ei ole mitään rahoitusmallia. Se ei rahoita itse itseään, ja se täytyy rahoittaa velaksi, ja se ei ole hyvä linja. — Kiitos.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

25. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion vahingonkorvaustoiminnasta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 207/2026 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 30/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 207/2026 vp sisältyvien 1.—5. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

26. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi huoneistotietojärjestelmää koskevan lainsäädännön voimaanpanosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 131/2026 vp
Valiokunnan mietintö MmVM 18/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 26. asia. Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö MmVM 18/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Tämän mietinnön meille esittelee valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Elomaa. Olkaa hyvä.

Keskustelu

21.01 **Ritva Elomaa ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on nyt käsittelyssä hallituksen esitys huoneistotietojärjestelmää koskevan lainsäädännön muuttamisesta. Maa- ja metsätalousvaliokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä valiokunnan esittämin vähäisin muutoksin.

Esityksen keskeisenä tavoitteena on helpottaa ja nopeuttaa siirtymistä paperisista osakekirjoista sähköiseen osakehuoneistorekisteriin. Tätä varten mahdollistetaan niin sanottu osakekirjojen massakonversio eli osakekirjojen muuttaminen sähköisiksi omistajamerkinnöiksi laajamittaisesti. Nykyinen menettely, jossa osakekirjat on mitätöitävä yksitellen ja toimitettava Maanmittauslaitokselle, on erityisesti pankeille työläs ja kallis. Luottolaitoksilla on hallussaan suuria määriä asunto-osakkeita, jotka ovat lainojen vakuutena. Massakonversion avulla tätä prosessia voidaan merkittävästi tehostaa.

Uudistuksesta hyötyvät myös osakkeenomistajat. Nykyisin pankit voivat periä omistuksen kirjaamisesta viranomaismaksun lisäksi omia palvelumaksujaan. Massakonversiossa erillistä toimeksiantoa pankille ei tarvita, jolloin osakkeenomistajalle aiheutuvat kustannukset pienenevät. Valiokunta pitää tärkeänä, että massakonversion kirjaamismaksu säilyy nykyistä menettelyä edullisempana.

Uudistus edistää myös positiivisen luottotietorekisterin tietosisällön kattavuutta. Kun omistukset ja panttaukset saadaan nykyistä nopeammin sähköiseen järjestelmään, myös taloyhtiölainoja koskevat tiedot voidaan ottaa paremmin huomioon luottokelpoisuuden arvioinnissa ja ylivelkaantumisen torjunnassa.

Valiokunta haluaa kuitenkin korostaa, että uudistuksessa osakkeenomistajien ja muiden osakkeisiin kohdistuvien oikeuksien haltijoiden asema on turvattava. Massakonversiossa ei muuteta omistus- ja panttioikeuksien aineellista sisältöä, vaan ainoastaan niiden osoittamiseen käytettävä väline vaihtuu paperisesta osakekirjasta sähköiseen merkintään. Esitykseen sisältyvät myös tätä koskevat oikeusturvatakeet sekä valtion ja luottolaitosten korvausvastuuta koskeva sääntely. Valiokunta on täsmentänyt luottolaitoksen korvausvastuuta koskevaa säännöstä, jotta vastuu kattaa myös tilanteen, jossa luottolaitoksen antama tieto osakekirjaan merkitystä viimeisimmästä omistajasta on virheellinen.

Valiokunta on yksimielinen. Lisäksi valiokunta pitää tärkeänä, että osakkeenomistajille tiedotetaan uudesta menettelystä riittävän laajasti ja että he saavat tarvittaessa selkeää ohjeistusta ja neuvontaa.

Kyseessä on käytännönläheinen uudistus, joka vähentää tarpeetonta hallinnollista työtä, nopeuttaa sähköiseen järjestelmään siirtymistä ja alentaa osakkeenomistajille aiheutuvia kustannuksia. Samalla se parantaa asuntomarkkinoiden ja luotonannon tietopohjaa. Maa- ja metsätalousvaliokunta pitää hallituksen esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena ja esittää, että eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen valiokunnan tekemillä muutoksilla. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 131/2026 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

27. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi audiovisuaalisen tilausohjelmapalvelun tarjoajan velvollisuudesta investoida audiovisuaaliseen sisältöön

Hallituksen esitys HE 194/2026 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 10/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 27. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 10/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Meille tämän mietinnön esittelee valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Haatainen. Olkaa hyvä.

Keskustelu

21.06 **Tuula Haatainen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki audiovisuaalisen tilausohjelmapalvelun tarjoajan velvollisuudesta investoida audiovisuaaliseen sisältöön. Tästä velvollisuudesta säädetään Euroopan unionin audiovisuaalisia mediapalveluja koskevassa direktiivissä eli AVMS-

direktiivissä. Sen tarkoituksena on luoda Euroopan unionin audiovisuaalisten mediapalveluiden yhteismarkkinat ja taata niiden asianmukainen toiminta samalla, kun edistetään kulttuurista monimuotoisuutta ja turvataan riittävän tasoinen kuluttajien ja alaikäisten suojelu.

Audiovisuaalisten sisältöjen kulutus on siirtynyt yhä enemmän suoratoisto- ja tilausohjelmapalveluihin. Samalla kansainvälisten palveluiden merkitys markkinoilla on kasvanut, mutta niiden tekemät investoinnit suomalaisiin tuotantoihin ovat jääneet vähäisiksi. AVMS-direktiiviin lisättiin vuonna 18 säännös, jonka mukaan jäsenmaat voivat velvoittaa tarjoajia rahoittamaan eurooppalaisia tuotantoja Euroopan kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden edistämiseksi. AVMS-direktiivin mahdollistama investointivelvoite on voimassa jo 15 Euroopan maassa.

Audiovisuaalisten sisältöjen kulutus kohdistuu Suomessa yhä vahvemmin kansainvälisten palveluntarjoajien palveluihin etenkin nuorempien katsojien ikäluokissa. Kansainvälisten tilausohjelmapalvelun tarjoajien investoinnit suomenkielisiin ja Suomeen liittyviin audiovisuaalisiin tuotantoihin ovat toistaiseksi olleet verrattain vähäisiä suhteessa tilausohjelmapalvelun tarjoajien markkina-asemaan Suomessa. Suomessa on viimeisen noin kymmenen vuoden aikana tehty vain muutamia draamasarjoja ja elokuvia yhteistyössä kansainvälisten tilausohjelmapalveluiden kanssa. Kuten tässä esityksessä on tuotu esiin, kansallista investointivelvoitetta voidaan pitää eräänlaisena markkinainterventiona, jolle on kulttuuripoliittiset perusteet alan kansainvälistyessä ja eurooppalaisten sääntelyratkaisujen lisääntyessä.

Valiokunta toteaa mietinnössään, että ehdotetun investointivelvoitteen voidaan katsoa parantavan kotimaisten tuotantoyhtiöiden kansainvälisen kilpailukyvyn edistymistä sekä vientitulojen kasvua ja suomalaisen kulttuurin saavutettavuutta. Kotimaisten av-tuotantojen kasvuedellytyksiä turvaamalla ja lisäämällä voidaan vahvistaa myös alan työllisyyttä sekä turvata pienen kieli- ja kulttuurialueen omaa av-tuotantoa. Valiokunta ehdottaa yksimielisessä mietinnössään hallituksen esitykseen sisältyvän lakialoitteen hyväksymistä muuttamattomana.

Valiokunta pitää perusteltuna tätä investointimallia. Sen mukaan tilausohjelmapalvelun tarjoajan tulee osallistua av-sisältöjen tuotannon rahoitukseen vuosittain määrällä, joka vastaa viittä prosenttia Suomessa toteutuneesta liikevaihdosta. Lineaarisesta ohjelmatuotannosta saadut tulot samoin kuin urheilu- ja uutisohjelmien tarjoamisesta saadut tulot on rajattu ehdotetussa laissa tämän määritelmän ulkopuolelle. Ehdotetussa laissa audiovisuaalisiin sisältöihin kohdistuvan investoinnin kohteet on rajattu koskemaan esitysoikeuksien hankintaa, uuden audiovisuaalisen sisällön tuotantoa tai yhteistuotantoa. Esitysoikeuksien kohteena olevien tuotantojen tulee olla valmistuneita viimeisen kolmen vuoden aikana. Investoinnin kokonaismäärästä yli puolet tulee kohdistua käsikirjoitetun elokuvan, dokumentin ja draamasarjan esitysoikeuksien hankintaan, tuotantoon tai yhteistuotantoon. Loput investoinneista voivat kohdistua esimerkiksi viihteeseen taikka erilaisiin tosi-tv- tai peliohjelmiin. Investoinnin kohteena olevasta uudesta audiovisuaalisesta sisällöstä tai hankittujen esitysoikeuksien kohteena olevasta sisällöstä yli puolet tulee olla suomen-, ruotsin- tai saamenkielisiä, ja niiden pitää liittyä Suomen historiaan, kulttuuriin tai yhteiskuntaan.

Sivistysvaliokunta pitää näitä ehdotuksia perusteltuina. Tällä ehdotetun lain audiovisuaalisia sisältöjä koskevalla vaatimuksella turvataan investointivelvoitteen kulttuuripoliittisen tavoitteen toteutumista ja samalla annetaan palveluntarjoajille

mahdollisuus kohdentaa osa investoinneistaan myös muihin audiovisuaalisiin sisältöihin markkinalähtöisesti.

Lakiesityksen mukaan tilausohjelmapalvelun tarjoajan suorittamat maksut tuloutetaan valtiolle ja Suomen elokuvasäätiö myöntää rahat audiovisuaalisten tuotantojen tukemiseen hallintokuluilla vähennettynä. Avustuksia myönnetään tuotantoyhtiöille käsikirjoitetun elokuvan, dokumentin, jolla siis tarkoitetaan myös dokumenttisarjaa, tai draamasarjan tuotantoon. Valiokunnan näkemyksen mukaan Suomen elokuvasäätiö on maksuina kertyvien varojen osalta oikea taho hoitamaan tämän viranomaistehtävän.

Investointivelvoitteen toteutumisen valvonta ja seuranta: Hallituksen esityksen mukaan tämän noudattamisesta ja sen valvonnasta vastaa Liikenne- ja viestintävirasto. Se vastaa myös veroluonteisen maksun määräämisestä ja siihen liittyvistä viranomaistehtävistä. Valiokunta on tuonut mietinnössään esille, että valvonnasta ja lain toimeenpanosta aiheutuvat kustannukset katetaan kertyneistä maksuista ennen niiden kohdentamista valtionavustuksiin. Tämä siis varmistaa sen, että viranomaisella on tehtäviensä hoitamiseen tarvittavat riittävät resurssit.

Valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että tätä toimeenpanoa seurataan ja tästä tehdään selvitys. Valiokunta sai selvityksen, jonka mukaan selvityksen tekeminen mahdollistuu aikaisintaan vuonna 2030, jolloin on saatu riittävästi käytännön kokemusta. Valiokunta pitää perusteltuna, että tämän arvion yhteydessä tarkastellaan myös mahdollisia lainsäädännön kehittämistarpeita sekä jatkoseurannan tarvetta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa.

21.12 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Tämä asia, hallituksen esitys, on niin hyvä asia suomalaiselle kulttuurille ja Suomen kulttuurin puolesta, että vaikka puheeni on hyvin lyhyt, halusin tulla tänne puhujakorokkeelle sen esittämään.

Tässä hallituksen esityksessä esitetään, että Suomeen sijoittunut tilausohjelmapalvelun tarjoaja velvoitetaan osallistumaan eurooppalaiseen audiovisuaalisen sisällöntuotannon rahoitukseen Suomessa. Esitys tulee lisäämään kotimaisen elokuva- ja tv-tuotannon rahoitusta, vahvistamaan eurooppalaisen ja kotimaisen sisällön näkyvyyttä tilausohjelmapalveluissa. Se tulee vahvistamaan myös audiovisuaalisen alan kasvua, kansainvälistä kilpailukykyä ja monimuotoisuutta. Eläköön suomalainen elokuva ja draama. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina.

21.14 **Anna-Kristiina Mikkonen sd:** Arvoisa puhemies! Suomalainen elokuva, dokumentti ja televisiodraama ovat paljon enemmän kuin viihdettä. Ne kertovat siitä, keitä me olemme, mistä tulemme ja millaisessa yhteiskunnassa elämme. Ne vahvistavat omaa kieltämme, kulttuuriamme ja yhteistä ymmärrystämme. Siksi on tärkeää, että suomalaisella audiovisuaalisella tuotannolla on tulevaisuus myös kansainvälisten suoratoistopalveluiden hallitsemassa maailmassa.

Käsittelyssämme oleva esitys on tässä suhteessa tärkeä ja kannatettava askel. Suoratoistopalvelut ovat muuttaneet perusteellisesti tapaa, jolla katsomme elokuvia ja televisio-ohjelmia. Yhä suurempi osa sisällöistä kulutetaan kansainvälisten alustojen

kautta. Samalla niiden liiketoiminta perustuu myös suomalaisiin katsojiin ja heidän maksamiinsa tilausmaksuihin. On siis kohtuullista, että nämä palvelut osallistuvat myös suomalaisen audiovisuaalisen sisällön rahoittamiseen.

Esityksen mukainen viiden prosentin investointivelvoite on tärkeä periaatteellinen ratkaisu. Suomessa syntyvän liikevaihdon tulee hyödyttää myös suomalaista kulttuuria ja luovaa työtä. Samalla meidän on huolehdittava siitä, että investoinnit todella vahvistavat kotimaista tuotantoa eivätkä jää vain suurten kansainvälisten toimijoiden liiketoiminnan osaksi. Suomalainen audiovisuaalinen ala koostuu suuresta joukosta ammattilaisia: käsikirjoittajista, ohjaajista, näyttelijöistä, kuvaajista, lavastajista ja lukuisista muista tekijöistä. Heidän työnsä mahdollistaa sen, että suomalaisia tarinoita voidaan kertoa myös tuleville sukupolville. Näiden ammattilaisten toimeentulo- ja työmahdollisuudet ovat viime vuosina olleet koetuksella. Siksi meidän on katsottava myös investointivelvoitteen toteutumista. On varmistettava, että rahoitus tukee uusia tuotantoja, riippumattomia tuotantoyhtiöitä ja tekijöiden oikeudenmukaista asemaa.

Meille sosiaalidemokraateille kulttuuri on sekä itseisarvo että merkittävä työllisyyden ja talouskasvun lähde. Suomalaisella kulttuurilla on oltava mahdollisuus menestyä myös kansainvälisillä markkinoilla, mutta se edellyttää vahvaa kotimaista perustaa. Investointivelvoite on oikeansuuntainen ratkaisu. Sen rinnalla tarvitaan kuitenkin pitkäjänteistä kulttuuripolitiikkaa, vakaata julkista rahoitusta ja osaamiseen panostamista. Meidän tehtävämme on varmistaa, että suomalaisia tarinoita kerrotaan, suomalaisia tekijöitä työllistetään ja suomalainen kulttuuri säilyy elinvoimaisena myös tulevaisuudessa. Suomella ei ole varaa jättää luovien alojen kasvumahdollisuuksia käyttämättä. Meidän tulee nähdä kulttuuri ja luovat alat paitsi sivistyksen perustana myös tulevaisuuden taloudellisena voimavarana.

Tämä esitys vie kehitystä oikeaan suuntaan. Kun kansainvälisestä liiketoiminnasta syntyvää arvoa ohjataan myös kotimaiseen tuotantoon, vahvistamme samalla työtä, osaamista ja suomalaista kulttuuria. Kyse ei ole vain kulttuuripolitiikasta, kyse on elinkeinopolitiikasta, työpaikoista ja suomalaisen osaamisen kilpailukyvystä.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 194/2026 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

28. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yhteistoimintalain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 254/2026 vp
Valiokunnan mietintö TyVM 14/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 28. asia. Käsittelyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 14/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Tämän meille esittelee valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Satonen.

Keskustelu

21.17 **Arto Satonen kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä on kyse yhteistoimintalain muuttamisesta. Hallituksen esityksessä on kaksi keskeistä kohtaa. Ensinnäkin henkilöstöhallintoedustusta koskevien säännösten soveltamisrajaa ehdotetaan laskettavan vähintään 100 työntekijää työllistäviin yrityksiin ja yhteisöihin, kun raja on nykyisin 150. Tämän muutoksen ansiosta hallintoedustusta koskevien säännösten piiriin arvioidaan tulevan hieman yli 600 uutta yritystä, joissa työskentelee yhteensä noin 100 000 työntekijää. Tällä hetkellä säännösten piirissä on noin 1 160 yritystä. Eli kyse on siitä, että merkittävästi laajennetaan työntekijöiden mahdollisuuksia vaikuttaa yritysten asioihin, koska noin 100 000 työntekijää pääsee edustajiensa välityksellä mukaan yrityksen päätöksentekoon.

Toinen olennainen muutos liittyy siihen, millä tavalla tämä hallintoedustus käytännössä järjestetään. Ehdotuksen mukaan hallintoedustus on lähtökohtaisesti toteutettava hallituksessa tai sellaisissa johtoryhmissä taikka niitä vastaavissa toimielimissä, jotka yhdessä kattavat työnantajan liiketoimintayksiköt ja joissa käsitellään tärkeitä työnantajan liiketoimintaa, taloutta ja henkilöstön asemaa koskevia kysymyksiä. Työnantaja ja henkilöstö voivat kuitenkin sopia hallintoedustuksen toteutustavasta toisin, jos henkilöstö sitä ehdottaa. Olennaista on nimenomaan se, että tämä tapahtuu henkilöstön ehdotuksen pohjalta. Nykyisin lähtökohtana on sopiminen, ja laissa säädetyt vaihtoehdot tulevat sovellettaviksi, jos sopimusta ei synny. Esityksen mukaan työsuojeluviranomainen voi myöntää hakemuksesta luvan poiketa henkilöstön hallintoedustuksen toteutustavasta. Sopiminen on kuitenkin ensisijainen keino poikkeusmahdollisuuksien käyttöön.

Arvoisa rouva puhemies! Valiokunta katsoo, että ehdotettu muutos hallintoedustuksen järjestämistapaan vahvistaa hallintoedustuksen toteutumista. Valiokunta pitää perusteltuna, että hallintoedustus voidaan työnantajan harkinnan mukaan järjestää hallituksessa tai johtoryhmässä taikka niitä vastaavissa toimielimissä. Toimielinten toiminnassa on yrityskohtaisia eroja, ja myös toimielinten jäsenten vastuut ovat erilaisia. Olennaista tässä nimittäin on huomata se, että jos henkilöstön edustaja on yhtiön hallituksen jäsen, niin hänellä on myöskin se sama vastuu, joka muitakin hallituksen jäseniä koskee.

Olennaista on, että hallintoedustukseen laissa asetettujen laadullisten vaatimusten on täytyttävä kaikissa toteutustavoissa. Valiokunta korostaa, että toimielinten erilaisten kokoonpanojen luominen ei saa johtaa siihen, että hallintoedustuksen laadullinen vaatimus ei täyty, eikä kokoonpanoa koskevilla valinnoilla saa pyrkiä lain kiertämiseen.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana, ja tämä mietintö on yksimielinen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

21.21 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä auttaa niitä yrityksiä ja niissä yrityksissä olevaa henkilöstöä, jotka työskentelevät 100:n ja 150:n välillä, ja sinänsä on askel oikeaan suuntaan. Tässä tulee 100 000 työntekijää tämän edustuksen piiriin lisää, mutta tässä jää sanomatta se, että hallitus teki tässä jonkun aikaa sitten päätöksen, jossa yt-lain soveltamisrajaa nostettiin 20:stä 50:een ja samalla pudotettiin 200 000 yt-lain soveltamisen piiristä kokonaan pois, esimerkiksi yt-lain asioiden käsittelyistä. Se oli

todella iso juttu, ja tämä on siihen kokonaisuuteen pieni paikkaus, jolla henkilöstön asemaan voidaan vaikuttaa.

Hallituksen kokouksissa henkilöstön edustaja antaa hallitukselle ja siihen toimielimeen, missä hän toimii, sellaista tietoa henkilöstön asioista ja näkökulmista, jonka on hyvä olla päätöksenteossa. Itselläni on kokemus esimerkiksi Tampereella henkilöstöedustuksesta, jossa raja on 25. Siellä yrityksissä toimitusjohtaja ja hallitusten puheenjohtajat kehuvat tätä ratkaisua, koska se nimenomaan auttaa yrityksen päätöksenteossa tältä osin. Siinä mielessä askel on oikeansuuntainen mutta ei samanlainen kuin Ruotsissa ja Tanskassa. Ruotsissa raja on 25, Norjassa 30 ja Tanskassa 35, niin että meillä on vielä aika pitkä matka niihin lukuihin. Siinä mielessä, kyllä, tämä on yksimielinen, koska askel on oikeaan suuntaan, vaikka se ei ole niin iso kuin me toivotaan.

Täällä oli myöskin lakiehdotus, joka aiemmin oli täällä käsittelyssä toisen lain yhteydessä ja jossa raja esitettiin 85:ksi. Mutta tämä on nytten tämänhetkinen tilanne, ja valiokunta oli tästä yksimielinen, koska se parantaa nykyistä tilannetta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

21.23 **Juha Hänninen kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Eli oikeaan suuntaan, mutta ei riittävästi. Näin on aika useasti kuultu tietysti tässä salissa, ja näinhän se voi joidenkin mielestä olla.

Tämän esityksen ytimessä on ajatus siitä, että yritykset menestyvät... — Hetkinen, kuuluuko tämä? — parhaiten silloin, kun tieto kulkee ja henkilöstö kokee olevansa mukana rakentamassa työpaikkansa tulevaisuutta. Siksi siinä halutaan laskea henkilöstön hallintoedustuksen soveltamisrajaa 150 työntekijästä 100 työntekijään. Tämä tarkoittaa Tilastokeskuksen tietojen perusteella, että noin 100 000 uutta työntekijää pääsee hallintoedustuksen piiriin ja saa aiempaa paremmat mahdollisuudet osallistua yrityksen liiketoimintaa, taloutta ja henkilöstön asemaa koskevien tärkeiden asioiden käsittelyyn.

Arvoisa puhemies! Pidän tärkeänä, että henkilöstön näkemyksiä kuullaan ja kuunnellaan siellä, missä päätöksiä valmistellaan ja tehdään. Pidän hyvänä sitä, että esityksessä ei pakoteta kaikkiin yrityksiin yhtä mallia. Esityksessä henkilökunnan hallintoedustus olisi lähtökohtaisesti mukana hallituksessa tai johtoryhmässä, mutta samalla säilytetään mahdollisuus sopia työpaikalla myös toisenlaisesta ratkaisusta. Tämä yhdistää henkilöstön vaikutusmahdollisuuksien vahvistamisen ja työpaikkojen erilaiset tarpeet. Se on tärkeää, koska tavoitteena ei ole lisätä tarpeetonta byrokratiaa vaan vahvistaa henkilöstön mahdollisuuksia vaikuttaa omaa työpaikkaansa koskeviin tärkeisiin päätöksiin.

Arvoisa puhemies! Tutkimustiedon perusteella hallintoedustus voi parantaa tiedonkulkua, lisätä luottamusta työnantajan ja henkilöstön välillä sekä tukea työhyvinvointia. Vaikutukset eivät ehkä ole dramaattisia, mutta ne ovat myönteisiä. Yritykset tarvitsevat kilpailukykyä, mutta ne tarvitsevat myös sitoutunutta henkilöstöä ja toimivaa vuoropuhelua. Jos meillä on tällainen toimiva ja hyvä, tuottava tapa, miksi jättäisimme sen käyttämättä? Lopulta kyse on luottamuksesta. Kun henkilöstö saa tietoa, tulee kuulluksi ja pääsee osallistumaan päätöksentekoon, vahvistuu samalla myös yrityksen kyky uudistua ja menestyä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

21.26 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Totean vain sen, että tässä tuotiin alaspäin yksi osa henkilöstön edustusta, jolla vaikutetaan yrityksen sisäiseen toimintaan, mutta aiemmin oli tehty aivan päinvastainen päätös ja vielä tärkeämpien asioitten osalta, jotka yt-lain sisällössä ovat henkilöstön asemaan, työolosuhteisiin ja muihin vaikuttavia asioita. Siellä 200 000 ihmistä putosi pois yt-lain soveltamisen piiristä. Eli tämä paikkaa osan siitä, mutta ei todellakaan yhtään niitten ihmisten osalta, jotka siinä putosivat pois soveltamisen piiristä. Siinä mielessä nämä askeleet ovat olleet mittavia siellä toisessa suunnassa, ja tämä askel on pieni parannus siihen tilanteeseen työpaikoilla noin yleisesti ottaen.

Tärkeätä on, että henkilöstö osallistuu yhtiön sisäiseen kehittämiseen. Se on yhtiön voimavara, ja sitä pitää hyödyntää kaikilla tasoilla.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 254/2026 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

29. Hallituksen esitys eduskunnalle Ukrainaan kohdistuvaa hyökkäysrikosta käsittelevän erityistuomioistuimen hallintokomiteasta tehdyn laajennetun osittaissopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 188/2026 vp
Valiokunnan mietintö UaVM 13/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 29. asia. Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö UaVM 13/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Ensimmäisen puheenvuoron käyttää edustaja Hänninen.

Keskustelu

21.27 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Tästä aiheesta emme saa vaieta. Rauha ei voi perustua siihen, että hyökkäyssodan aloittajat välttyvät vastuulta. Siksi on tärkeää, että Suomi osallistuu Ukrainaan kohdistuvaa hyökkäysrikosta käsittelevän erityistuomioistuimen rakentamiseen ja sen hallintokomitean toimintaan.

Suomen tulee tukea Ukrainaa kaikin mahdollisin tavoin. Tämän esityksen tavoitteena on varmistaa, että ne henkilöt, jotka kantavat suurimman vastuun hyökkäyssodan käynnistämisestä, voidaan saattaa oikeudelliseen vastuuseen. Tahtotilamme on tässä asiassa selkeä ja toivottavasti myös tässä salissa yksimielinen, kuten ulkoasiainvaliokunnan mietintö.

Arvoisa puhemies! Turvallisuus on myös sitä, että oikeus toteutuu ja sen toteutumiseen voi luottaa. Siksi kyse ei ole kostosta vaan oikeudesta. Kun kansainvälinen yhteisö osoittaa, että hyökkäyssodasta seuraa rikosoikeudellinen vastuu, se vahvistaa samalla kansainvälistä turvallisuutta ja ehkäisee tulevia rikoksia. Suomen paikka on tässä työssä niiden maiden joukossa, jotka puolustavat oikeusvaltioperiaatetta, ihmisoikeuksia ja kansainvälistä oikeutta. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 188/2026 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

30. Hallituksen esitys eduskunnalle Ukrainan kansainvälisen vaadekomission perustamisesta tehdyn yleissopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 189/2026 vp
Valiokunnan mietintö UaVM 14/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 30. asia. Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö UaVM 14/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Edustaja Hänninen.

Keskustelu

21.30 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Hiljaisuudelle ei ole nyt tilaa. Tästä aiheesta meidän ei tule vaieta eikä vaikeuksien keskellä epäröidä. Venäjän raakalaismainen, raukkamainen ja rikollinen hyökkäyssota on aiheuttanut Ukrainassa valtavat inhimilliset, taloudelliset ja ympäristölliset vahingot. Siksi on tärkeää, että kansainvälinen yhteisö ei tyydy vain toteamaan tapahtuneita vääryyksiä vaan rakentaa myös mekanismeja niiden hyvittämiseksi.

Arvoisa puhemies! Rauhan Ukrainassa tulee rakentua kestävästi ja oikeudenmukaisesti. Siksi käsittelemme nyt esitystä, jossa Suomi osallistuisi osana kansainvälistä korvausmekanismia Ukrainan kansainvälisen vaadekomission perustamiseen. Sen tehtävänä olisi käsitellä sodasta aiheutuneita korvausvaatimuksia. Tästä esityksestä myös ulkoasiainvaliokunta oli yksimielinen. Suomen osallistuminen tähän työhön on selkeä viesti siitä, että kansainvälisellä oikeudella on merkitystä. Vahinkojen aiheuttaja ei voi pestä käsiään seurauksista, vaan vastuu kuuluu sille, joka on sodan aloittanut. Ukrainan tukeminen ei ole vain solidaarisuutta vaan myös sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestyksen puolustamista, ja siksi se on tärkeää myös Suomen turvallisuuden kannalta. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 189/2026 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

31. Hallituksen esitys eduskunnalle työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja työttömyysturvalain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 179/2026 vp
Valiokunnan mietintö TyVM 13/2026 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 31. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu käynnistyy. Sieltä ensimmäisen puheenvuoron käyttää edustaja Lyly.

Keskustelu

21.32 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Valiokunnassa oli esillä työllisyyspalvelujen parantaminen, ja tässä palkkatuetun työn osalta on työvoimapalvelujen järjestämistä sillä tavalla muutettu, että viiden kuukauden ja kymmenen kuukauden aikarajaa on pidennetty 12 kuukauteen, ja sillä tavalla saadaan palkkatuettua työtä toteutettua joustavammin työllisyyspalveluna.

Tätä palkkatuetun työn käytön edistämistä olisi pitänyt tehdä vähän laveammin, ja tässä esitimme muun muassa sitä, että palkkatuettu työ kartuttaisi työssäoloehtoa ja sitä voisivat myös kunnat käyttää, mikä olisi ollut hyvä toimenpide sen käytön osalta. Sitten esitimme myös työttömyysturvan 300 euron suojaosan palauttamista. Ajattelimme, että tällä tavalla parantaisimme tätä hallituksen lakiesitystä ja saisimme siitä palkkatuetusta työstä entistä vaikuttavampaa ja saisimme sitä kautta polutettua ihmisiä työelämään ja pystyttäisiin sitä viemään niin yksityisen sektorin kuin kuntasektorinkin kautta, että ihmiset työllistyisivät sitten ilman näitä tukitoimia, saisivat kokemusta ja osaamista sitä kautta.

Tämä oli sillä tavalla tärkeä asia, ja se oli tuossa ensimmäisessä käsittelyssä äänestyksessä, mutta nämä lisäykset tämän lain osalta eivät siinä menneet läpi. Sinänsä kun tässä on kuitenkin parannuksesta kysymys tämän palkkatuetun työn käytön osalta, niin tässä toisessa käsittelyssä me tulemme tukemaan tätä hallituksen esitystä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Elo.

21.34 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! En päässyt tämän asian ensimmäiseen käsittelyyn mukaan, joten käytän nyt puheenvuoron vähän pidemmin, kun asia on tärkeä.

Palkkatuettu työ on monelle ensimmäinen askel tai paluu työelämään. Kuntien järjestämän palkkatuetun työn avulla myös vaikeammin työllistyvät, kuten osatyökykyiset ja vammaiset, ovat saaneet reitin työelämään. Palkkatuen merkitys korostuu erityisesti, kun avoimia työpaikkoja on tarjolla vähän.

No, Orpon hallitus lopetti syyskuussa 2024 työssäoloehdon kertymisen palkkatuetusta työstä ja pidensi samalla työssäoloehdon kuudesta kuukaudesta vuoteen. Käytännössä palkkatuettu työ ei siis enää kerrytä oikeutta työttömyyspäivärahaan, vaikka ihminen tekisi töitä koko tukijakson. Ja vuoden 2025 alussa hallitus rajasi palkkatuetun työn käyttöä siten, että kunnilla ja kuntayhtymillä ei ole enää mahdollisuutta käyttää sitä työllistämiskeinona. On todella valitettavaa, että hallitus on heikentänyt palkkatuen käyttömahdollisuuksia ja näin vienyt yhden tärkeän työllistämiskeinon kuntien työkalupakista. Tämä ongelmallisuus korostuu, kun työttömyystilanne on vaikea ja kunnat joutuvat nyt maksamaan sakkomaksuja pitkäaikaistyöttömistä sen sijaan, että voisivat käyttää rahat ihmisten työllistämiseen palkkatuen avulla.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa tämän asian käsittelyssä kävi tosiaan selväksi, että tämä hallituksen yritys korjata aiemmin tehtyjä virheitä ei ole riittävä. Se toki ottaa askelia oikeaan suuntaan, mutta ei niitä keskeisiä ongelmia korjaa. Onkin harmillista, että nämä oppositiopuolueiden yhteisen vastalauseen mukaiset muutokset eivät valiokunnassa menestyneet ja hallituspuolueet sitten vielä täällä salissa ne kumoon ensimmäisessä käsittelyssä äänestivät. Hallitus on tosiaan tehnyt palkkatukeen pieniä joustoja, mutta arvioi itsekin, että niiden työllisyysvaikutukset jäävät melko vähäisiksi.

No, hallituksen leikkauslistalla on ollut myös työttömyysturvan suojaosa, joka on mahdollistanut työttömälle pienten keikkatöiden vastaanottamisen siten, että alle 300 euron tuloilla ei ole ollut vaikutusta työttömyysturvan tasoon. Suojaosien poistoa hallitus on perustellut sillä, että ne heikensivät työttömien hakeutumista kokoaikatöihin, mutta tälle ei löydy tutkimuksista perusteita, eikä se siis pidä paikkaansa. Vihreät olivat aikanaan näitä suojaosia ajamassa, ja pidämme tärkeänä, että ne palautettaisiin, jotta kaikki työ olisi aina kannattavaa.

Arvoisa puhemies! Palkkatukijärjestelmään tosiaan tarvittaisiin suurempi remontti, ja siksi siellä valiokunnassa nämä pykälämuutosesitykset yhdessä oppositiopuolueiden kanssa tehtiin, joihin edustaja Lylykin, varapuheenjohtaja, tässä viittasi ja joissa tosiaan olisi esitetty, että palkkatuki laajennetaan jälleen kuntien ja kuntayhtymien käyttöön ja palkkatuettu työ kerryttäisi sitä työttömyysturvan työssäoloehtoa ja että palautettaisiin nämä osa-aikatyöhön kannustavat suojaosat.

Tuntuu nyt siltä, kun tätäkin esitystä ja tätä käsittelyä ajattelee, että hallituspuolueissa ei ole ymmärrystä sille, kuinka iso merkitys työn tekemisellä on, ei ainoastaan toimeentulon vaan laajemminkin osallisuuden ja oman identiteetin kannalta. Sen takia on tärkeää, että meillä on välineitä myös erityisesti vaikeassa asemassa olevien ihmisten työllistämiseen, ja siinä palkkatuella on ollut suuri merkitys myös kunnille ja kuntayhtymille. Tosiasia on, että kaikki eivät pysty ainakaan suoraan työllistymään avoimille työmarkkinoille, ja siksi me tarvitaan palkkatuen kaltaisia välineitä. Me tarvitaan myös toimivat välityömarkkinat, jotta kaikille voidaan tarjota mahdollisuus työhön.

Tosiaan, kuten varapuheenjohtaja Lyly tässä totesi, tämä esitys vie nyt sillä tavalla oikeaan suuntaan, että tässä ei tarvetta ole tämän hylkäystä tietenkään esittää, mutta on harmillista, että tässä jää nyt näin paljon korjattavaa sitten seuraaviin vaiheisiin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Krista.

21.39 **Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa puhemies! Niin kuin tässä edellä olleet puheenvuorot kertoivat, niin nämä hallituksen heikennykset palkkatukeen ovat tosi valitettavia, ja jotenkin tuntuu myös, että nyt kun me elämme tällaista aikaa, milloin meillä on ennätystyöttömyys, niin tämä ajoitus, että tähän tuodaan sitten näitä heikennyksiä... Vaikka ymmärrän tietysti, että nämä on hallitusohjelmaan kirjattu ja se on ollut hallituspuolueiden tavoite, että näin tehdään, olisin ajatellut, että tässä tilanteessa olisi käytetty kuitenkin sitä harkintaa siltä osin, ettei näitä oteta käyttöön ajassa, jolloin todellakin on tarve erilaisille keinoille siihen, miten ihmiset pääsevät työn syrjään kiinni, ja pitäisi pikemminkin luoda lisää kuin niitä vähentää. Ja todellakin, niin kuin tässä tuli esille, Orpon hallitus poisti jo silloin kautensa alussa kunnilta ja kuntayhtymiltä oikeuden käyttää palkkatuettua työtä työllistämiskeinona, ja juuri nyt kunnilla olisi kyllä käyttöä tälle keinolle.

Todella myös tuo suojaosien poisto on ollut samanlainen niin kuin jääräpäisyys, mitä on vain haluttu viedä läpi, vaikka tiedämme, että sille perusteelle, mitä hallitus on käyttänyt siitä, että se estäisi jotenkin kokopäivätyön saantia, ei ole katetta, ja tietysti tässä ajassa sitä kokopäivätyötä ei edes niin helposti saa. Se, että pystyisi tekemään edes lyhyttä keikkaa, olisi sekä monen toimeentulon näkökulmasta erittäin tärkeää että tietysti työkokemuksen kerryttämiseksi, mikä mahdollistaa sitten myöhemmin työllistymisen, ja myös sen osallisuuden näkökulmasta, mikä ihmisille tulee siitä, että he saavat olla osa työyhteisöä ja olla töissä, vaikka se olisikin sitten vain osa-aikaista. Me tiedämme myös, että tämän suojaosien poiston myötä hyvin monella on ollut se tilanne, että he ovat nyt sitten joutuneet turvautumaan toimeentulotukeen, kun eivät ole pystyneet saamaan edes sitä pientä lisätienestiä, ja tämähän on tullut sitten taas valtiontaloudelle kalliiksi. Siinä mielessä siitä ei ole mitään taloudellista säästöä tullut valtiolle, päinvastoin.

Itse ajattelen, että palkkatuen osalta on tietysti tärkeätä, että me uudistamme sitä järjestelmää ja mietimme sen vaikuttavuutta, mutta samanaikaisesti ajattelen, että meillä pitäisi olla myös niitä työkaluja ja niitä tukia, joilla me mahdollistetaan niiden ihmisten kiinnittyminen työelämään, joille se on haasteellista ja joista ehkä tiedämme lähtökohtaisestikin, että kaikki eivät löydä polkua siitä avoimille markkinoille mutta kuitenkin heidän elämänlaatunsa kannalta ja myös heidän lisätienestiensä kannalta palkkatuella on iso merkitys. Sen takia meidän pitäisi pystyä säilyttämään semmoinen väline, jolla me myös näille ihmisille mahdollistetaan työelämään pääsy.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

21.42 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Vielä tähän, kun edustaja Elo hyvin muisteli tätä 300 euron suojaosuuden saamista. Olin itse SAK:n palveluksessa silloin, kun me ajoimme tätä 300:aa euroa, ja meillä taisivat olla samat tavoitteet silloin. Silloin sitä vietiin työmarkkinajärjestöjen välisissä neuvotteluissa eteenpäin, ja tuli aikoinaan tämä ratkaisu, joka on koettu hyväksi, että pienikin työ kannattaa. Jokainen tunti on tärkeä näille ihmisille, ja tämä madaltaa sitä kynnystä.

Toinen asia, joka tähän kannattaa vielä huomioida, on, että myös Kuntaliitto oli sitä mieltä, että suojaosuuksien ja tämän palkkatuetun työn työssäoloehdon kerryttämisen pitäisi olla mukana ja korjata tätä siltä osin. Se oli tässä myöskin meidän pontimena, kun me näitä ajettiin. Tämä tarkoittaa sitä, että kunnat ovat järjestäneet palkkatuettua työtä omaehtoisin toimin erilaisilla lisillä, ja ne kerryttävät sitten työssäoloehtoa, koska se on työtä, joka on tällä tavalla järjestetty, ja siinä mielessä ollaan vähän kahdenlaisen markkinan piirissä. Kaikki tämä palkkatuettu työ, joka on aktiivitoimi, pitäisi saada näkyväksi.

Sitten tämä palkkatuettu työ olisi vielä sen työssäoloehdon osalta tärkeä, koska työssäoloehto on työttömyysturvassa nostettu kuudesta kuukaudesta 12 kuukauteen, eli pitää 12 kuukautta olla töissä, jotta saa nollattua sen. Nyt tämä palkkatuettu työ ei nollaa sitä enää ollenkaan, että pitää olla muilla työmarkkinoilla. Sen takia nämä olivat semmoisia tärkeitä asioita, joilla oltaisiin vaikutettu niitten ihmisten elämään. Sitten kun ansioturvasta puhutaan, ne ihmiset olisivat pysyneet paremmin ansioturvalla. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

21.44 **Juha Hänninen kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Täällä epäiltiin, että hallitus ei ymmärrä työntekemisen merkitystä ihmiselle. Voin ainakin omalta osaltani vakuuttaa, että varmasti ymmärretään työn merkitys. Mahdollisimman monen työikäisen, työkykyisen ihmisen pitäisi päästä töihin, saada merkitystä ja tarkoitusta elämään sitä kautta. Se työntekeminen on parasta syrjäytymisen ehkäisyä ja parasta sosiaaliturvaa. Eli on kerta kaikkiaan... En tiedä, miten minä sanon vielä sen asian niin... Semmoisista ihmisistä ja erityisesti nuorista, jotka jäävät työttömiksi tai joilla ei ole töitä tarjolla, olen erityisen huolissani, koska siinä ei tarvitse montaa vuotta olla, että päivät nukutaan ja yöt valvotaan, niin ollaan kohta työkyvyttömiä. On tärkeää, että suomalaiset ihmiset, mahdollisimman moni täällä Suomessa, pääsevät töihin. Se on äärimmäisen tärkeä asia, että ihmisillä on tarkoitusta ja merkitystä ja voi vähän unelmia pitää sitten vireillä. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Krista.

21.45 **Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa puhemies! On helppo olla edustaja Hännisen kanssa samaa mieltä tästä, mutta sitten on tietysti valitettavaa, että hallituksen esityksellä kuitenkin sitten vaikeutetaan sitä työelämään ja työn syrjään pääsyä esimerkiksi tällä suojaosan poistolla ja myös sillä, että esimerkiksi tämä palkkatuki ei ole kunnille enää mahdollisuus. Mutta jaamme varmasti yhdessä sen saman huolen, että erityisesti nuorten osalta on äärimmäisen tärkeää, että me pystyisimme tarjoamaan sen ensimmäisen työpaikan, että saa kiinni siitä työn syrjästä ja saa sitä kokemusta, koska me tiedämme, että mitä pidempään kestää, että saa sen ensimmäisen työpaikan ja ensimmäisen työkokemuksen, sitä vaikeampi on myös myöhemmin työllistyä. Sen takia on tietysti hyvä, että hallitus on tuonut tämän nuorille tarkoitetun tuen välineeksi, mutta valitettavasti edelleen sen ehdot taitavat olla sellaiset, että se ei ole sillä tavalla yrityksiä kiinnostanut, niin kuin oli toive, ja se ensimmäinen versio oli varsin huonosti menestynyt, eikä tämä tuunattukaan versio nyt ole vielä ihan lentoon lähtenyt. Todellakin me tarvittaisiin nyt kyllä kaikki keinot siihen, että me saataisiin erityisesti nuorille tarjottua työtä. Siinä mielessä esimerkiksi tämä kuntien mahdollisuus käyttää palkkatukea olisi ollut siihen erinomainen keino.

Me vihreät ollaan ehdotettu, että eikö nyt tässä vaiheessa, kun kunnat joutuvat maksamaan sakkomaksuja niistä pitkäaikaistyöttömistä, tätä sakkomaksua voisi suunnata nuorten työllistämiseen. Se olisi semmoinen win-win-vaihtoehto, jossa sen sijaan, että kunta maksaa siitä sakkoa, kunta pystyisi palkkaamaan nuoren, ja sitten taas valtion kontolle ei kaatuisi nuoren saama tuki, mihin sitten joutuu nuori elääkseen mahdollisesti turvautumaan, kun sitä työtä ei ole. Toivoisin kyllä kovasti, että hallituksessa myös tätä keinoa vakavasti mietittäisiin ja otettaisiin käyttöön ja todellakin etsittäisiin kaikki keinot, millä me varmistaisimme, että meidän nuoremme pääsevät työn syrjään kiinni eivätkä todellakaan jää sellaiseen tilanteeseen, että ei pääse työmarkkinoille ja ettei se mahdollisesti johda siihen pitkittyneeseen työttömyyteen ja kokonaan työelämästä syrjäytymiseen niin, että sinne ei sitten myöhemminkään oikein kunnolla pääse kiinnittymään.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 179/2026 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

32. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion talousarviosta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 248/2026 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 27/2026 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 248/2026 vp sisältyvät 1.—5. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

33. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rakennusten energiatehokkuudesta

Hallituksen esitys HE 164/2026 vp
Valiokunnan mietintö YmVM 14/2026 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 164/2026 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

34. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi esitutkintalain, oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 138/2026 vp
Valiokunnan mietintö LaVM 22/2026 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 34. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelua. Edustaja Hänninen.

Keskustelu

21.49 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Oikeusvaltio tarvitsee toimivat ja nopeat prosessit. Rikosasioiden keskimääräinen käsittelyaika on viime vuosina pidentynyt alle 10 kuukaudesta yli 15 kuukauteen, mikä heikentää sekä kansalaisten oikeusturvaa että rikosvastuun uskottavuutta. Siksi rikosprosessin sujuvoittaminen, käsittelyaikojen lyhentäminen ja resurssien tehokkaampi kohdentaminen ovat erittäin tärkeitä tavoitteita.

Turvallisuuden näkökulmasta keskeistä on, että rikoksiin puututaan nopeasti ja että rikosvastuu toteutuu ilman tarpeetonta viivytystä. Esityksessä luodaan tähän useita uusia keinoja, kuten mahdollisuus kuulustelujen äänitallentamiseen, kokonaan uusi

saatavillaolohaaste sekä muita toimia nykyistä tehokkaampaan oikeudenkäyntien valmisteluun. Lakivaliokunta toteaa aivan oikein, että nopeampi käsittely tehostaa myös rikosoikeuden käyttäytymistä ohjaavaa vaikutusta ja vahvistaa rikoksentorjunnan vaikuttavuutta.

Arvoisa puhemies! Pidän tärkeänä valiokunnan tekemiä täsmennyksiä. Niissä korostuu se, että vaikka prosesseja nopeutetaan, oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin takeista ei tingitä. Tämä näkyy esimerkiksi muutoksissa, joilla kannustetaan esittämään näyttö ja muut asian ratkaisemisen kannalta tärkeät seikat riittävän varhaisessa vaiheessa oikeudenkäyntiä. Oikeudenmukaisessa oikeudenkäynnissä tulee huomioida asianosaisten tasapuolinen kohtelu, riittävä valmistautumisaika sekä se, ettei todisteita koskevaa menettelyä sovelleta tavalla, joka vaarantaisi oikeusturvaa. Samalla on hyvä, että nyt täsmennämme rikosilmoituksen kirjaamatta jättämistä koskevaa sääntelyä, rajaamme tutkinnanjohtajan toimivaltuuksia esitutkinnan lopettamisessa sekä lisäämme lapsiolettamaa koskevan säännöksen. Nämä ovat asioita, jotka oikeudenmukaisessa oikeudenkäynnissä toteutuvat.

Arvoisa puhemies! Turvallinen yhteiskunta edellyttää sekä tehokasta rikoksentorjuntaa että vahvaa oikeusturvaa. Tämä esitys ja lakivaliokunnan mietintö pyrkivät yhdistämään nämä tavoitteet. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman poissa, edustaja Viitala poissa, edustaja Eerola poissa.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 138/2026 vp sisältyvät 1.—5. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

35. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi edunvalvontavaltuutuksesta annetun lain 17 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 222/2026 vp
Valiokunnan mietintö LaVM 23/2026 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 35. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu. Edustaja Viitala poissa, edustaja Eerola poissa. — Edustaja Hänninen paikalla. Olkaa hyvä.

Keskustelu

21.52 **Juha Hänninen kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Jokaisella on oikeus päättää omasta omaisuudestaan. Tätä oikeutta meidän on turvattava myös elämän erilaisissa tilanteissa ja iän karttuessa. Edunvalvontavaltuutus on tärkeä keino, jolla ihminen voi itse päättää omien asioidensa hoidosta siltä varalta, ettei siihen myöhemmin enää kykene. Tämä hallituksen esitys vahvistaa juuri tätä itsemääräämisoikeutta antamalla valtuuttajalle mahdollisuuden

tietyissä rajoissa määrätä edunvalvontavaltakirjassa valtuutetun esteellisyyspiiristä ja siten helpottaa käytännön asioiden hoitamista perhepiirissä.

Pidän tärkeänä sitä, että uudistuksessa on onnistuttu löytämään tasapaino valtuuttajan itsemääräämisoikeuden ja suojelun tarpeen välillä. Myös lakivaliokunta korostaa mietinnössään, että esteellisyyssäännösten tehtävänä on ehkäistä väärinkäytöksiä ja turvata se, että valtuutettu toimii aidosti valtuuttajan edun ja toiveiden mukaisesti. — Kiitoksia, arvoisa puhemies.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 222/2026 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Eduskunta hyväksyi valiokunnan mietinnössä ehdotetun uuden, 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

36. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ampuma-aselain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 122/2026 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 26/2026 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 36. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelua. Edustaja Hänninen.

Keskustelu

21.54 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Käsiteltävänä oleva hallituksen esitys ampuma-aselain muuttamisesta on ennen kaikkea sääntelyn täsmennystä ja käytännön ongelmien korjaamista koskeva esitys. Esityksellä ei muuteta suomalaisen aselainsäädännön perusperiaatteita, vaan tavoitteena on tehdä lainsäädännöstä selkeämpää, sujuvampaa ja turvallisuuden näkökulmasta johdonmukaisempaa. Keskeisiä muutoksia ovat asealan elinkeinonharjoittajien ilmoitus- ja tiedostonpitovelvollisuuksien selkeyttäminen, pysyvästi ampumakelvottomaksi tehtyjen aseiden sääntelyn keventäminen, lupien ja hyväksyntöjen peruuttamissäännösten yhdenmukaistaminen sekä Euroopan unionin asedirektiivin täytäntöönpanossa havaittujen puutteiden korjaaminen.

Arvoisa puhemies! Turvallisuusnäkökulmasta tärkeää on, että esityksessä pidetään kiinni ampuma-aseiden jäljitettävyydestä ja valvottavuudesta. Hyvä lainsäädäntö on sekä vaikuttavaa että tarkoituksenmukaista. Meillä Suomessa on paljon historiallisia tykkejä, kranaatinheittimiä ja muita muistoesineitä, joiden väärinkäyttöriski on käytännössä erittäin vähäinen. Tämä laki on ollut odotettu, sillä emme saa unohtaa historiaamme sääntelyn alla.

Tämä esitys selkeyttää ja vakauttaa hallitusti. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 122/2026 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

37. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kirkkolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 152/2026 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 28/2026 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 37. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelua. Edustaja Hänninen.

Keskustelu

21.56 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Kirkko on monille suomalaisille tärkeä osa elämää, kuten minulle, tunnustavalle kristitylle. Tällä esityksellä tehdään merkittäviä uudistuksia kirkkoon hallinnollisesti seurakuntavaalien osalta. Se ei siis koske kirkon oppia, virkakysymyksiä tai seurakuntien perustehtäviä. Sen sijaan esityksen tavoitteena on siirtyä seurakuntavaaleissa ja kirkkoherran välittömissä vaaleissa paperisista äänioikeutettujen luetteloista sähköiseen äänioikeusrekisteriin. Kyse on ennen kaikkea siitä, että vaalien toimittaminen olisi sujuvampaa, nopeampaa ja luotettavampaa niin äänestäjille kuin vaaleja järjestäville seurakunnillekin.

Arvoisa puhemies! Tänä päivänä yhteiskunnassa suuri osa vaaleihin liittyvästä hallinnosta on jo pitkään perustunut sähköisiin rekistereihin. On perusteltua, että myös kirkon vaalimenettelyä kehitetään vastaamaan tätä aikaa. Se ei tarkoita, että todellisuudesta tulisi hankalampaa. Päinvastoin erityisen tärkeää tässä esityksessä on, että uudistus helpottaa ennakkoäänestämistä. Ennakkoäänestyksen suosio on kasvanut myös kirkollisissa vaaleissa, ja nykyinen järjestelmä sisältää paljon käsityötä, joka vie paljon aikaa sekä lisää inhimillisten virheiden mahdollisuuksia. Sähköinen rekisteri vähentää tätä työtä ja vapauttaa seurakuntien voimavaroja varsinaiseen tehtävään.

Arvoisa puhemies! Uudistuksessa on myös kiinnitetty huomiota tietosuojaan ja oikeusturvaan. Koska kyse on kirkon jäsenrekisteriin perustuvista tiedoista, lainsäädännön tulee olla täsmällistä ja huolellista. Siksi esityksessä on säädetty rekisterin käyttötarkoituksesta, tietojen käsittelystä, muutoksenhausta ja rekisteriin tehtävistä korjauksista. Tämä on tärkeää siksi, että digitalisaatiota voidaan edistää vain silloin, kun ihmiset voivat luottaa siihen, että heidän tietonsa ovat turvassa.

Arvoisa puhemies! Pidän myönteisenä sitä, että esityksellä pyritään tukemaan seurakuntademokratiaa. Erityisesti nuorille seurakuntavaalit ovat usein ensimmäinen kosketus äänestämiseen ja vaikuttamiseen. Mitä helpommaksi ja sujuvammaksi osallistuminen tehdään, sitä paremmin kannustamme ihmisiä käyttämään demokraattisia oikeuksia myös tulevaisuudessa.

Harmillista on, etteivät nämä uudistukset ehtineet tulla voimaan vielä tänä syksynä seurakuntavaaleihin, mutta tässä asiassa on parempi myöhään kuin ei milloinkaan. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 152/2026 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

38. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työssä käytettäväksi tarkoitettujen teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 220/2026 vp
Valiokunnan mietintö TyVM 10/2026 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 38. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelua. Edustaja Lyly.

Keskustelu

22.00 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä on meidän työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa ollut asia, joka säätelee direktiivin pohjalta työssä käytettäviä työkoneita, ja on siinä mielessä tärkeä lainsäädäntöosa. Tämä selkiyttää tätä sääntelykokonaisuutta ja siihen liittyviä seuraamusmenettelyjä. Tämä seuraamusjärjestelmä tulee täällä selkeämmäksi — ja sitten myöskin valvontatoimet, jotka nyt keskittyvät Lupa- ja valvontaviraston työsuojeluosastolle aika pitkälle. Siinä mielessä tässä on tärkeää, että siitä resurssista siellä huolehditaan, koska tehtäviä tulee lisää. Hallinnolliset seuraamusmaksut ovat niitä toimenpiteitä, joilla yritetään hoitaa niin, että asiat pysyvät kunnossa. Sitten, kun katsotaan näitä työkoneita, nämä ohjeet ja muut ovat sellaisia, että niiden pitäisi olla niillä kielillä, joita Suomessa käytetään pääasiassa, ja siinä mielessä niitä pystytään viemään työpaikoille niitten ohjeiden kanssa.

Sitten vastuun kohdentamisesta, arvoisa rouva puhemies. Täällä on myöskin määrittelyjä, jotka sitä selkiyttävät. Täällä on seuraamusmaksujen tarkennuksia ja jopa nostoja, joissa sitten myöskin edesautetaan näitten koneitten ja laitteitten osalta sitä, että ne pysyvät vaatimuksenmukaisina.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä esitys oli yksimielinen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitala, poissa.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 220/2026 vp sisältyvät 1.—12. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

39. Hallituksen esitys eduskunnalle eräitä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtäviä koskevan lainsäädännön muuttamiseksi

Hallituksen esitys HE 239/2026 vp
Valiokunnan mietintö TyVM 11/2026 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 39. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelua. Edustaja Lyly.

Keskustelu

22.02 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Näin illan viimeisessä puheenvuorossa valiokuntamme oma asia. Täällä ei kovin montaa kansanedustajaa tällä hetkellä ole paikalla, mutta toteaisin vain, että tämä KEHA-keskuksen työhön liittyvä lainsäädäntökokonaisuus on tässä sellainen, että KEHA-keskukselta siirtyy työllisyysalueelle tiettyjä tehtäviä. Siinä mielessä, kun KEHA-keskus on ollut kouluttamassa työllisyyspalvelujen ammattilaisia, nyt ne koulutusasiat menevät työllisyysalueelle ja he joutuvat niitä sitten järjestelemään muulla tavalla. Se saattaa haastaa tässä tilannetta aika paljon tämän osalta. Myöskin vaativammat asiantuntijalausunnot säilyvät KEHA-keskuksella liittyen nyt sitten yritystoimintaan ja päätoimiseen opiskeluun liittyviin kysymyksiin. Muuten työvoimapoliittiset lausunnot ovat siellä työvoimahallinnon ammattilaisilla.

Monialaisen palvelun tuen, Onni-toiminnan, osalta kannettiin huolta, miten nuorten osalta näitä asioita pystytään jatkossa tekemään ja miten koottu tieto välittyy työllisyysalueille. Sen osalta kannettiin myöskin siitä huolta. Se on semmoinen kokonaisuus, jota tässä pidetään tärkeänä. Valiokunta sen osalta sitten totesi myöskin sen, että eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa Ohjaamoiden toiminnan resursoinnin, tuen ja valtakunnallisen koordinaation riittävyyttä sekä niiden käytettävissä olevaa kansallista tietopohjaa nuorten palvelutarpeista ja että valtioneuvosto ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin havaittujen puutteiden korjaamiseksi. Näitä haluttiin korostaa.

Tämän Onni-toiminnan osalta meille on tänne tullut viestejä aika paljon, mutta se Onni-toiminta säilyy, ja toivottavasti sieltä jatkossakin saadaan sitä tukea, mitä se on pystynyt tähän asti tuottamaan. Toiminta koko ajan työnjakomielessä kehittyy, ja nyt pitää katsoa, miten tämä jatkossa toteutuu.

Päätös oli yksimielinen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitala, poissa.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 239/2026 vp sisältyvät 1.—5. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

40. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 18.11.2026 klo 14.00.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Tämä täysistunto on päättynyt. Kiitos kaikille, hyvää yötä ja näkemiin!

Täysistunto lopetettiin klo 22.06.

Pöytäkirjan vakuudeksi: